Cyngor sir ddinbych denbighshire County Council

DATGANIAD CYFRIFON 2015/16

DATGANIAD CYFRIFON
CYNGOR SIR DDINBYCH
2015/16

Cyflwyniad 1

Adran 1 - Rhagymadrodd Eglurhaol 3

Adran 2 - Datganiad Cyfrifoldebau 8

Adran 3: Datganiadau Ariannol A Nodiadau Ynglŷn Â'r Cyfrifon 9

Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn............................12

Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr 14

Y Fantolen..16

Datganiad Llif Arian 18

Nodiadau Ynglŷn â'r Cyfrifon 19

Adran 4: Datganiadau Atodol 104

Datganiad Incwm a Gwariant y Cyfrif Refeniw Tai 105

Symudiadau'r Datganiad Cyfrif Refeniw Tai 106

Nodiadau ynglŷn â'r Datganiadau Atodol 107

Adran 5: Adroddiad Archwilydd Cyffredinol Cymru I Aelodau Cyngor Sir Ddinbych 111

Adran 6: Datganiad Llywodraethu Blynyddol 112

Adran 7: Geirfa 141

Mae'r ddogfen hon ar gael yn Saesneg

Cyflwyniad

Awdurdod unedol yng Nghymru yw Cyngor Sir Ddinbych gyda phoblogaeth o tua 96,000. Mae Sir Ddinbych yn cynnwys cyrchfannau gwyliau'r Rhyl a Phrestatyn ar hyd arfordir gogledd Cymru, Dyffryn Clwyd, Corwen yn ne'r Sir a thref Llangollen, sy'n boblogaidd ymhlith twristiaid. Mae hefyd yn cynnwys trefi castellog hanesyddol Rhuddlan, Dinbych a Rhuthun, a dinas gadeiriol fechan Llanelwy. Mae 47 o gynghorwyr etholedig i gynrychioli amrywiol wardiau'r sir. Mae'r Cyngor yn cyflogi oddeutu 4,500 o staff.

Daeth y Cyngor Sir i fodolaeth ym mis Ebrill 1996 ac mae'n gyfrifol am ystod fawr o wasanaethau gan gynnwys ysgolion, gofal cymdeithasol, priffyrdd, casglu a gwaredu gwastraff, cynllunio, datblygu economaidd, twristiaeth, llyfrgelloedd, canolfannau hamdden a llawer yn rhagor.

Ar ddiwedd pob blwyddyn, mae'n rhaid i'r Cyngor gynhyrchu Datganiad Cyfrifon sy'n cydymffurfio â deddfwriaeth ac sy'n dangos ar be y gwariodd y Cyngor ei arian. Mae'r cyfrifon hyn yn mynd yn fwyfwy technegol ac yn anos eu deall. Pwrpas y Cyflwyniad yn yr adran nesaf yw ceisio cyflwyno rhai o'r rhifau mwyaf pwysig mewn dull mwy dealladwy.

Pe bai gennych unrhyw gwestiynau ynglŷn â'r cyfrifon, byddai croeso i chi gysylltu â'r Prif Swyddog Cyllid, Cyngor Sir Ddinbych, Neuadd y Sir, Ffordd Wynnstay, Rhuthun, LL15 1YN. At hynny, mae gennych hawl cyfreithiol i archwilio'r cyfrifon cyn cwblhau'r archwilio. Hysbysebwyd yn y wasg leol i ddweud fod y cyfrifon ar gael i'w harchwilio.

Datganiad Cyfrifon

Mae'r Cyngor yn cynhyrchu Datganiad Cyfrifon bob blwyddyn yn unol â gofynion cyfreithiol, safonau'r Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth a'r Cod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol (y Cod) yn y Deyrnas Unedig, gyda'r amcanion canlynol:

- Cydymffurfio â gofynion cyfreithiol a phroffesiynol.
- Rhoi gwybodaeth ynglŷn â chyllid y Cyngor i ddefnyddwyr gwasanaeth, etholwyr, trethdalwyr busnes, trethdalwyr lleol, Cynghorwyr a phartïon eraill sydd â diddordeb.
- Dangos stiwardiaeth o arian cyhoeddus

Mae'r Datganiad Cyfrifon yn cynnwys yr adrannau canlynol:

Adran 1 - Rhagymadrodd Eglurhaol

Mae'r Rhagymadrodd hwn gan y Prif Swyddog Cyllid yn darparu crynodeb o weithgareddau ariannol y Cyngor yn ystod y flwyddyn ac ar ddiwedd y flwyddyn.

Adran 2 - Datganiad Cyfrifoldebau

Mae hyn yn amlinellu dyletswyddau'r Prif Swyddog Cyllid wrth baratoi'r cyfrifon, a chyfrifoldebau'r Cyngor wrth gadw at y rheoliadau perthnasol.

Adran 3 – Prif Ddatganiadau Ariannol a Nodiadau ynglŷn â'r Cyfrifon

Mae Cod 2014 yn mynnu fod cyfrifon awdurdod lleol yn cydymffurfio gyda'r Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (SAARh). Mae'r prif ddatganiadau ariannol yn cynnwys:

Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn
Mae hyn yn dangos yr addasiadau a wnaed i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr i gyflawni gofynion cyfrifeg statudol, i'w alinio gyda'r sail gyfrifyddol y seiliwyd y lefel Treth y Cyngor am y flwyddyn arni.

Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr
Mae'r cyfrif hwn yn grynodeb o'r arian a gynhyrchwyd ac a wariwyd wrth ddarparu gwasanaethau ac wrth reoli'r Cyngor yn ystod y flwyddyn ddiwethaf. Mae'n cynnwys pob gwariant beunyddiol ac incwm perthynol ar sail groniadol, ynghyd â thrafodion sy'n mesur gwerth yr asedau a dreuliwyd mewn gwirionedd yn ystod y flwyddyn. Mae hefyd yn dangos amcanestyniad o werth y buddiannau ymddeol a enillwyd gan gyflogeion yn ystod y flwyddyn.

Y Fantolen
Mae'r Fantolen yn rhoi ciplun o sefyllfa ariannol y Cyngor ar 31 Mawrth 2015. Mae'n amlinellu gwerth yr eitemau y mae'n berchen arnynt (asedau) a gwerth yr hyn sy'n ddyledus i eraill (ymrwymiadau). Mae' ymgorffori holl gyllid y Cyngor, o ran cyfalaf a refeniw.

Datganiad Llif Arian
Mae hyn yn rhoi crynodeb ynglŷn ag arian parod y Cyngor a thrafodion sy'n gyfwerth ag arian parod dros y flwyddyn, gan ddangos yr union arian parod a dderbyniwyd ac a wariwyd a'r newid a fu yn sefyllfa'r Cyngor o safbwynt arian parod.

Nodiadau Ynglŷn â'r Cyfrifon
Darperir nodiadau eglurhaol ar ôl y prif ddatganiadau ariannol ac ar ôl y datganiadau ariannol atodol. Mae'r nodiadau yn cyflwyno gwybodaeth ychwanegol i roi cymorth er mwyn deall y cyfrifon.

Adran 4 - Datganiadau Ariannol Atodol a Nodiadau

Cyfrif Refeniw Tai (CRT)
Mae gofyn ar i Gynghorau gyfrifo costau gwasanaeth tai'r cyngor ar wahân trwy gyfrwng Cyfrif Incwm a Gwariant y Cyfrif Refeniw Tai a Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau ym Mantolen y Cyfrif Refeniw Tai. Mae'r cyfrif hwn yn dangos ymhle y caiff arian ei wario'n cynnal ac yn rheoli tai'r cyngor, yn talu cymhorthdal i Lywodraeth Cymru yn 2014/15 a sut y cyfarfyddir â'r costau hyn gyda rhenti ac incwm arall.

Mae'r Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau ym Malansau'r Cyfrif Refeniw Tai yn dod â'r holl symudiadau o fewn cronfeydd wrth gefn y Cyfrif Refeniw Tai ynghyd.

Adran 5 - Adroddiad yr Archwiliwr Allanol

Mae'r cyfrifon hyn yn amodol ar archwiliad allanol annibynnol gan archwilydd a benodir gan Archwilydd Cyffredinol Cymru ac mae'r adroddiad hwnnw wedi ei gynnwys yn yr adran hon.

Adran 6 - Datganiad Llywodraethu Blynyddol

Mae hyn yn amlinellu dull gweithredu'r Cyngor wrth sicrhau ei fod yn cynnal system effeithiol o lywodraethu corfforaethol a rheolaeth fewnol.

Adran 7 - Geirfa

Mae'r adran hon yn cynnwys rhestr o rai o'r diffiniadau a fabwysiedir at ddiben cyfrifon a gwblheir yn unol â Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol.

Adran 1 - Rhagymadrodd Eglurhaol

1.1 Adolygiad Y Flwyddyn – Gwariant Refeniw

Bydd y Cyngor yn sefydlu cyllideb refeniw pob blwyddyn. Mae hon yn gyllideb ar gyfer y gwasanaethau y bydd yn eu darparu yn ystod y flwyddyn ac a fydd yn cael eu hariannu gan ddefnyddwyr gwasanaeth, Grantiau Llywodraeth Cymru a Threth y Cyngor a Threthdalwyr Busnes. Ar gyfer 2015/16, y gyllideb gros oedd £282.6m. Sefydlwyd a chyflawnwyd targed cynilon o £7.3m yn 2015/16. Mae'r Cyngor wedi gwneud arbedion o bron i £17.3m yn y tair blynedd ddiwethaf ac mae'n debygol o orfod wneud arbedion o dros £15m yn y tair blynedd nesaf.

Erbyn diwedd y flwyddyn, roedd y Cyngor wedi gwario £25k mwy nag yr oedd wedi cyllidebu ar ei gyfer ar gyllidebau gwasanaethau a chorfforaethol.

Balansau, Darpariaethau a Chronfeydd Wrth Gefn

Mae'r sefyllfa refeniw derfynol eleni wedi golygu ei bod yn bosibl i wneud cyfraniad net o £15.9m o gronfeydd wrth gefn yn y cyfrifon.

Balansau cyffredinol y Cyngor erbyn hyn yw £7.6m. Mae'n rhaid i'r Cyngor wneud yn siŵr ei fod yn cadw digon o arian yn y balansau hyn i fod yn siŵr y gall ymdrin ag unrhyw broblemau annisgwyl y bydd yn eu hwynebu. Mae manylion yr holl ddarpariaethau a chronfeydd wrth gefn wedi'u cynnwys yn y Nodiadau i'r Datganiad Cyfrifon.

Sut Rydym yn Rhoi Gwybod am ein Cyllideb

Bob mis, bydd adroddiad cyllideb yn cael ei gyflwyno i Gabinet y Cyngor (grŵp o 8 o Gynghorwyr sy'n gwneud nifer o benderfyniadau ar ran y Cyngor) sy'n esbonio sut y mae gwasanaethau yn gwario eu harian o'i gymharu â'u cyllideb. Ar ddiwedd y flwyddyn, bydd adroddiad terfynol (a elwir yn ganlyniad) yn dangos y sefyllfa diwedd blwyddyn.

Ond, mae'n rhaid i'r Cyngor gynhyrchu ei Ddatganiad Cyfrifon mewn modd sy'n diwallu gofynion rhoi gwybod ariannol y DU a rhyngwladol. Yn anffodus, mae'r gofynion hyn yn gymhleth iawn ac yn dechnegol eu natur. Mae hyn yn golygu bod angen nifer o addasiadau cyfrifo ar gyfer yr adroddiadau cyllideb arferol i sicrhau y gall y Cyngor gynhyrchu ei Gyfrifon. Mae'r tabl isod yn dangos y sefyllfa derfynol y rhoddwyd gwybod i'r Cynghorwyr amdani. Yn y Nodiadau ynglŷn â'r Cyfrifon mae esboniad o'r addasiadau a wnaed rhwng y sefyllfa refeniw terfynol y rhoddwyd gwybod amdani a'r symiau y rhoddwyd gwybod amdanynt yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Mae'r tabl isod yn dangos y sefyllfa refeniw terfynol y rhoddwyd gwybod amdani a'i chymeradwyo gan y Cabinet ym mis Mehefin 2016.

	Adroddiad Canlyniad Refeniw Terfynol £000
Cyllidebau Gwasanaeth a Chorfforaethol	
Gwella a Moderneiddio Busnes	3,710
Gwasanaethau Cyfreithiol, AD a Democrataidd	2,411
Cyllid ac Asedau	5,364
Priffyrdd a Gwasanaethau Amgylcheddol	18,193
Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd	2,240
Gwasanaethau Cymorth Cymunedol	31,755
Gwasanaethau Plant	8,289
Datblygiad Economaidd a Busnes	634
Cyfathrebu, Marchnata a Hamdden	4,175
Cwsmeriaid a Chefnogaeth Addysg	5,259
Gwella Ysgolion a Chynhwysiant	3,886
Ysgolion	65,701
Corfforaethol	16,220
Cyfanswm Cyllidebau Gwasanaeth a Chorfforaethol	**167,837**
Arall	
Arian Cyfalaf/ Llog Buddsoddi	12,945
Lefiau	4,361
Cyfanswm Gwariant (ac eithrio CRT)	**185,143**
Llai Cyllid	(185,118)
Canlyniad Terfynol	**25**
Cyfraniad (i)/o Gronfeydd Wrth Gefn a Balansau Cyffredinol y Rhoddwyd Gwybod Amdanynt i'r Aelodau:	
Dyrannwyd fel a ganlyn:	
Balansau wedi'u Clustnodi - Gwasanaethau	(1,117)
Trosglwyddiadau i Gronfa Wrth Gefn Lliniaru Cyllideb	(834)
Balansau Ysgolion	1,976
Cyfanswm	**25**

1.2 Adolygiad Y Flwyddyn – Gwariant Cyfalaf

Bob blwyddyn bydd y Cyngor yn gwario arian ar eitemau fydd yn bodoli am gyfnod hir fel tir, adeiladau, ffyrdd, cerbydau ac offer. Bydd yr eitemau hyn yn cael eu galw yn asedau a bydd y Cyngor yn eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau am flynyddoedd i ddod. Bydd gwariant ar yr asedau hyn yn cael ei alw yn wariant cyfalaf.

Mae'r tabl isod yn dangos faint y gwnaeth y Cyngor ei wario ar ei asedau fesul bloc gwasanaeth yn 2015/16 a sut yr ariannwyd y gwariant:

Gwariant	£000
Cyllid ac Asedau	927
Priffyrdd a Gwasanaethau Amgylcheddol	10,453
Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd	3,353
Gwasanaethau Cymorth Cymunedol	1,040
Datblygiad Economaidd a Busnes	1,205
Cyfathrebu, Marchnata a Hamdden	4,478
Gwella Busnes a Moderneiddio	628
Cefnogaeth Addysg a Chwsmeriaid	22,400
Gwella Ysgolion a Chynhwysiant	70
Cyfrif Refeniw Tai	3,962
Cyfanswm	**48,516**
Ariannu	
Grantiau	17,388
Benthyca â Chymorth	3,192
Benthyca Darbodus	11,449
Derbyniadau Cyfalaf	1,431
Gwariant Cyfalaf sy'n cael ei dalu o Gronfa'r Cyngor	15,056
Cyfanswm	**48,516**

Mae gwariant ar Brosiectau mawr yn ystod y flwyddyn yn cynnwys:

Prosiect	Disgrifiad	2015/16 £000
Y Rhyl	Gwaith Amddiffyn yr Arfordir Gorllewin Y Rhyl–Cam 3	2,612
Llanelwy	Gwaith ar Bont Elwy	344
Y Rhyl	Atgyweiriadau i Bont Y Foryd A548	244
Y Rhyl, Avenue Wesbourne	Gwelliannau i Gyfleusterau Cerddwyr a Beicwyr	217
Y Rhyl	Gwaith Gwella y Stryd Fawr	734
Llyfrgell Y Rhyl	Gwelliannau i ddarparu ar gyfer Siop Un Alwad a Swyddfa Arian	238
Canolfan Hamdden Rhuthun	Gwelliannau i'r Stiwdio Gweithgaredd a Champfa	232
Canolfan Hamdden Dinbych	Estyniad Ystafell Ffitrwydd	308
Prestatyn, Canolfan Y Nova	Gwaith Ailddatblygu	3,588
Ysgol Bodnant, Prestatyn	Ysgolion yr 21ain Ganrif – Gwaith Estyniad ac Adnewyddu	2,071
Ysgol Glan Clwyd, Llanelwy	Ysgolion yr 21ain Ganrif – Gwaith Estyniad, Ailfodelu ac Adnewyddu	2,090
Y Rhyl	Ysgolion yr 21ain Ganrif – Ysgol Newydd	16,085
Ysgol Dewi Sant, Y Rhyl	Gwaith Rheoli Traffig	377
Y Rhyl	Caffael / Dymchwel Adeiladau	814
Tai Cyngor	Gwelliannau Mawr	2,705
Tai Cyngor	Addasiadau i'r Anabl	439
Dinbych, Lôn Ganol	Cyfleuster Gofal Ychwanegol	792

1.3 Materion Eraill

Pensiynau

Mae Cyngor Sir Ddinbych yn aelod o Gronfa Bensiwn Clwyd

Yn unol â'r gyfraith, mae'n rhaid i'r gronfa bensiwn gyfrifo faint o arian fyddai'n ddyledus ganddo pe bai pob aelod unigol â hawl i gael eu taliad pensiwn yn syth. Yna, bydd rhaid iddo gyfrifo faint o arian sydd ganddo mewn buddsoddiadau. Oherwydd y problemau gyda'r economi a'i effaith ar gyfranddaliadau a buddsoddiadau a'r ffaith bod pobl yn byw yn hirach yn gyffredinol, mae gan y gronfa bensiwn lai mewn buddsoddiadau na'r swm y byddai'n gorfod ei dalu allan mewn theori. Gelwir hyn yn ddiffyg. Er ei bod yn annhebygol iawn y bydd y Cyngor yn gorfod talu'r arian hwn, mae'n rhaid iddo ddangos y diffyg yn y cyfrifon. Mae'r nodiadau ynglŷn â'r cyfrifon yn dangos manylion pellach.

Cynllun Busnes Tai

Mae'r cyngor yn berchen ar 3,415 o dai cyngor – a elwir y stoc dai. Ers 2005, mae'r cyngor wedi buddsoddi bron i £64m i wella ei stoc dai a bydd yn cyflawni Safon Ansawdd Tai Cymru yn 2014. Mae rhan o'r buddsoddiad hwn wedi bod drwy fenthyca ac mae gan y cyngor Gynllun Busnes Stoc Tai 30-mlynedd manwl sy'n helpu i sicrhau fod y buddsoddiad mewn tai y cyngor yn parhau i fod yn fforddiadwy ac yn gynaliadwy yn y tymor hir. Mae Cynllun Busnes y Stoc Tai yn cael ei adolygu'n rheolaidd a'i gymeradwyo'n ffurfiol gan gabinet y cyngor bob blwyddyn ac mae'n parhau i fod yn gryf yn ariannol.

Mae'n rhaid i'r cyngor gyfrifo am incwm a gwariant ar ei stoc dai ar wahân i weithgareddau eraill a gelwir hyn y Cyfrif Refeniw Tai (CRT). Mae bob Cyfrif Refeniw Tai yn Nghymru ar hyn o bryd yn rhan o system gymhorthdal cenedlaethol sy'n golygu bod incwm rhent dros ben yn gorfod cael ei dalu i Lywodraeth y DU. Daeth system gymhorthdal y CRT i ben yng Nghymru ar 2 Ebrill 2015 gyda phob cyngor yn 'prunu eu hunanin allan' o'r system. Mae

diwedd y systemau cymhorthdal yn golygu bod y cyngor yn cadw mwy o incwm rhent yn lleol sy'n caniatáu buddsoddiad ychwanegol yn y stoc tai ac yn cynnig y posibilrwydd i gynyddu maint y stoc yn y blynyddoedd i ddod. Mae'r Cynllun Busnes Stoc Tai diweddaraf yn caniatáu buddsoddiad o £15m mewn stoc newydd dros y pedai'r blynedd nesaf.

Benthyca a Buddsoddiadau
Strategaeth y Cyngor yn 2015/16 oedd parhau i gadw balansau benthyca a buddsoddi mor isel â phosibl trwy ddefnyddio gweddill arian dros dro, ond cadw lefel arian sy'n ddigonol. Mae balansau buddsoddi yn cael eu monitro yn barhaus gyda'r nod o gynnal lefelau digonol i ddiwallu gofynion llif arian y Cyngor. Bu i'r Cyngor fenthyg £79.7m o'r newydd yn ystod y flwyddyn i gefnogi ei gynlluniau gwario cyfalaf ac i fanteisio ar gyfraddau benthyg ffafriol. Mae sefyllfa trysorlys y cyngor yn cael ei adrodd i'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol gydol y flwyddyn. Dyled y Cyngor ar 31 Mawrth 2016 oedd £190.2m a'r balansau buddsoddi oedd £12m.

Polisïau Cyfrifo a Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (SAARh)
Mae'r Polisïau Cyfrifo wedi'u nodi yn llawn yn Nodyn 1 y cyfrifon. Dyma'r chweched flwyddyn y mae cyfrifon y Cyngor wedi'u cynhyrchu i gydymffurfio â safonau rhyngwladol a'r Cod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol.

Swyddogaethau Statudol
Doedd dim newidiadau sylweddol i swyddogaethau statudol y Cyngor yn ystod 2015/16.

Y Cynllun Corfforaethol
Yn ystod 2015/16, ymrwymodd y Cyngor i gyflawni Cynllun Corfforaethol uchelgeisiol oedd yn bwriadu darparu buddsoddiad o dros £92m mewn ysgolion, cyfleusterau gofal cymdeithasol a ffyrdd dros y pedair blynedd i ddod. Bydd ariannu allanol yn cyfrannu at gyfanswm cost buddsoddiad mewn ysgolion a ffyrdd ond mae'r Cynllun yn dibynnu ar adnoddau mewnol i ariannu benthyciad ac i ddarparu arian. Bydd buddsoddiad o'r fath yn helpu i wella gwasanaethau allweddol ond nid yw hyn heb risg ac felly mae mesurau wedi'u sefydlu i asesu darpariaeth a fforddiadwyedd y cynllun yn barhaus.

Yn 2015/16, datblygwyd prosiectau unigol o fewn y Cynllun Corfforaethol, gan gynnwys buddsoddiad mewn priffyrdd a phontydd ac ysgolion. Roedd y gwariant ar brosiectau'r Cynllun Corfforaethol yn £24.3m yn 2015/16 a rhagwelir y bydd dros £30m yn 2016/17.

Edrych i'r Dyfodol
Mae'n debygol y bydd setliadau cyllid y llywodraeth leol yn lleihau ymhellach yn y tair i bum mlynedd sydd i ddod felly bydd yn rhaid lleihau'r swm mae'r Cyngor yn ei wario bob blwyddyn yn unol â hynny. Bydd rhaid gwneud penderfyniadau anodd iawn i sicrhau bod y Cyngor yn parhau i ymdopi gyda'r arian sydd ar gael. Fodd bynnag, mae record y cyngor o lwyddiant wrth nodi a chyflawni arbedion tra'n rheoli cronfeydd wrth gefn yn effeithiol yn arwain at lefel uchel o hyder y bydd y congor yn parhau i ddarparu gwasanaethau effeithiol tra'n darparu buddsoddiad yn y Cynllun Corfforaethol yn ystod y cyfnod ariannu anodd hwn.

Richard Weigh
Prif Swyddog Ariannol (Swyddog Adran 151)

Adran 2 - Datganiad Cyfrifoldebau

Cyfrifoldebau'r Cyngor Sir

Mae'n rhaid i'r Cyngor Sir:
(i) wneud trefniadau i weinyddu ei faterion ariannol yn briodol a sicrhau bod un o'i swyddogion yn gyfrifol am weinyddu'r materion hynny. Yn yr Awdurdod hwn, y Prif Swyddog Cyllid yw'r unigolyn hwnnw;
(ii) rheoli ei faterion i sicrhau defnydd economaidd, effeithlon ac effeithiol o'r adnoddau a diogelu ei asedau;
(iii) cymeradwyo'r Datganiad Cyfrifon.

Tystysgrif Yr Awdurdod

Rwy'n cymeradwyo Datganiad Cyfrifon Cyngor Sir Ddinbych.

Llofnod…………………………………………………… Dyddiad:………………………..

Cadeirydd Y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol

Cyfrifoldebau'r Prif Swyddog Cyllid

Mae'r Prif Swyddog Cyllid yn gyfrifol am baratoi Datganiad Cyfrifon yr Awdurdod yn unol â'r arferion priodol a nodwyd yng Nghod Ymarfer CIPFA/LASAAC ar Gyfrifo Awdurdod Lleol yn y Deyrnas Unedig ('y Cod').

Wrth baratoi'r Datganiad Cyfrifon, mae'r Prif Swyddog Cyllid wedi:
(i) dewis polisïau cyfrifo addas a'u cymhwyso yn gyson;
(ii) gwneud dyfarniadau a rhagamcanion sy'n rhesymol ac yn ddarbodus;
(iii) cydymffurfio â Chod yr awdurdod lleol.

Mae'r Prif Swyddog Cyllid hefyd wedi:
(i) cadw cofnodion cyfrifo priodol a chyfredol;
(ii) cymryd camau rhesymol i atal a chanfod twyll ac anghysondebau eraill.

Tystysgrif: Prif Swyddog Cyllid

Rwy'n tystio bod y cyfrifon a gyflwynwyd yn rhoi trosolwg gwirioneddol a theg o sefyllfa ariannol Cyngor Sir Ddinbych ar y dyddiad rhoi gwybod a'i incwm a gwariant ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2015.

Llofnod…………………………………………………… Dyddiad:………………………..

Richard Weigh
Prif Swyddog Ariannol (Swyddog Adran 151)

Adran 3: Datganiadau Ariannol A Nodiadau Ynglŷn Â’r Cyfrifon 2015/16

Adran 3 Cynnwys

Datganiad Symudiadau Yn Y Cronfeydd Wrth Gefn 12
Datganiad Incwm A Gwariant Cynhwysfawr........ 14
Y Fantolen........ 16
Datganiad Llif Arian 18
Nodiadau Ynglŷn â'r Cyfrifon
1. Polisïau Cyfrifo........ 19
2. Safonau Cyfrifo sydd wedi'u Cyflwyno ond heb eu Mabwysiadu eto 36
3. Dyfarniadau Beirniadol wrth Gymhwyso Polisïau Cyfrifo 36
4. Tybiaethau am y Dyfodol a Ffynonellau Eraill o Ansicrwydd Amcangyfrif Mawr 37
5. Eitemau o Incwm a Gwariant Materol 38
6. Digwyddiadau ar ôl Dyddiad y Fantolen 38
7. Addasiadau rhwng y Sail Gyfrifo a'r Sail Ariannu dan y Rheoliadau 38
8. Gwariant Gweithredu Arall 42
9. Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi 42
10. Trethiant ac Incwm Grant Amhenodol 42
11. Treth y Cyngor 42
12. Trethi Annomestig Cenedlaethol (NNDR) 43
13. Eiddo, Peiriannau ac Offer 44
14. Eiddo Buddsoddi 50
15. Offerynnau Ariannol 50
16. Dyledwyr 52
17. Arian Parod a Chywerthoedd Arian Parod 53
18. Asedau i'w Gwerthu 53
19. Credydwyr 53
20. Darpariaethau 54
21. Trosglwyddiadau i/o Gronfeydd Wrth Gefn a Glustnodwyd 55
22. Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir Eu Defnyddio 58
23. Cronfeydd Wrth Gefn na Ellir eu Defnyddio 61
24. Datganiad Llif Arian – Gweithgareddau Gweithredol 66
25. Datganiad Llif Arian – Gweithgareddau Buddsoddi 66
26. Datganiad Llif Arian – Gweithgareddau Ariannu 67
27. Symiau y Rhoddwyd Gwybod Amdanynt ar gyfer Penderfyniadau Dyrannu Adnoddau 67
28. Gweithrediadau Masnachu 73
29. Gwasanaethau Asiantaeth 74
30. Lwfansau Aelodau........ 75
31. Tâl Swyddogion........ 76

32. Costau Archwilio Allanol 80
33. Incwm Grant 80
34. Partïon Cysylltiedig 82
35. Gwariant Cyfalaf ac Ariannu Cyfalaf 86
36. Prydlesau 86
37. Cynlluniau Ariannu Preifat a Chytundebau Tebyg 88
38. Cynlluniau Pensiwn y Rhoddir Cyfrif Amdanynt fel Cynlluniau Cyfraniad Diffiniedig 89
39. Cynlluniau Pensiwn â Buddiannau Diffiniedig 89
40. Rhwymedigaethau Amodol 96
41. Natur a Maint y Risgiau sy’n Deillio o Offerynnau Ariannol 97
42. Asedau Treftadaeth 101

Datganiad ynglŷn â’r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn

Mae’r datganiad hwn yn dangos y symudiadau yn ystod y flwyddyn yng ngwahanol gronfeydd wrth gefn sydd gan y Cyngor, wedi’u dadansoddi yn ‘gronfeydd y gellir eu defnyddio’ (h.y. y rhai sy'n cael eu defnyddio i ariannu gwariant neu leihau trethi lleol) a chronfeydd eraill. Mae’r llinell (Arian dros ben) neu Ddiffyg ar y Ddarpariaeth Gwasanaethau yn dangos gwir gost economaidd darparu gwasanaethau’r Cyngor, ac mae’r manylion wedi’u dangos yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Mae’r rhain yn wahanol i’r symiau statudol sy'n berthnasol i Falans Cronfa’r Cyngor a’r Cyfrif Refeniw Tai ar gyfer pwrpasau sefydlu treth y cyngor a rhent. Mae’r Cynnydd/Lleihad Net cyn Trosglwyddo i’r llinell cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd yn dangos Balans Cronfa’r Cyngor statudol a’r Balans Cyfrif Refeniw Tai cyn unrhyw drosglwyddiadau dewisol i neu o’r cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd gan y Cyngor.

		Cronfeydd Refeniw Wrth Gefn			Cronfeydd Cyfalaf				
	Nodyn	Balans Cronfa’r Cyngor £000	Cronfeydd Wrth Gefn sydd wedi’u Clustnodi £000	Cyfrif Refeniw Tai £000	Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf £000	Grantiau Cyfalaf heb eu Cymhwyso £000	Cyfanswm Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir eu Defnyddio £000	Cronfeydd Wrth Gefn na Ellir eu Defnyddio £000	Cyfanswm Cronfeydd Wrth Gefn yr Awdurdod £000
Balans ar 31 Mawrth 2014		**(9,916)**	**(41,635)**	**(1,287)**	**(2,456)**	**(2,984)**	**(58,278)**	**(93,892)**	**(152,170)**
Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn yn ystod 2014/15									
(Arian Dros Ben) neu ddiffyg ar ddarpariaeth gwasanaethau	D.I. & G.C.	7,104		4,438			11,542		11,542
Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall	D.I. & G.C.							30,203	30,203
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr		**7,104**		**4,438**			**11,542**	**30,203**	**41,745**
Addasiadau rhwng y Sail Gyfrifo a’r Sail Ariannu dan y Rheoliadau	7	(12,296)		(5,083)	(559)	1,349	(16,589)	16,589	
Cynnydd/Lleihad Net cyn Trosglwyddo i Gronfeydd Wrth Gefn a Glustnodwyd		**(5,192)**		**(645)**	(559)	1,349	**(5,047)**	**46,792**	**41,745**
Trosglwyddiadau i/o Gronfeydd Wrth Gefn a Glustnodwyd	21	5,954	(6,034)	80			0		0
Cynnydd/Lleihad yn 2014/15		**762**	**(6,034)**	**(565)**	**(559)**	**1,349**	**(5,047)**	**46,792**	**41,745**
Balans ar 31 Mawrth 2015		**(9,154)**	**(47,669)**	**(1,852)**	**(3,015)**	**(1,635)**	**(63,325)**	**(47,100)**	**(110,425)**

		Cronfeydd Refeniw Wrth Gefn			Cronfeydd Cyfalaf				
	Nodyn	Balans Cronfa'r Cyngor £000	Cronfeydd Wrth Gefn sydd wedi'u Clustnodi £000	Cyfrif Refeniw Tai £000	Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf £000	Grantiau Cyfalaf heb eu Cymhwyso £000	Cyfanswm Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir eu Defnyddio £000	Cronfeydd Wrth Gefn na Ellir eu Defnyddio £000	Cyfanswm Cronfeydd Wrth Gefn yr Awdurdod £000
Balans ar 31 Mawrth 2015		**(9,154)**	**(47,669)**	**(1,852)**	**(3,015)**	**(1,635)**	**(63,325)**	**(47,100)**	**(110,425)**
Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn yn ystod 2015/16									
(Arian Dros Ben) neu ddiffyg ar ddarpariaeth gwasanaethau	D.I. & G.C.	18,830		46,138			64,968		64,968
Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall	D.I. & G.C.							(43,420)	(43,420)
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr		**18,830**		**46,138**			**64,968**	**(43,420)**	**21,548**
Addasiadau rhwng y Sail Gyfrifo a'r Sail Ariannu dan y Rheoliadau	7	(2,482)		(46,986)	787	59	(48,622)	48,622	
Cynnydd/Lleihad Net cyn Trosglwyddo i Gronfeydd Wrth Gefn a Glustnodwyd		16,348		(848)	787	59	16,346	5,202	21,548
Trosglwyddiadau i/o Gronfeydd Wrth Gefn a Glustnodwyd	21	(15,946)	15,850	96			0		0
Cynnydd/Lleihad yn 2015/16		**402**	**15,850**	**(752)**	**787**	**59**	**16,346**	**5,202**	**21,548**
Balans ar 31 Mawrth 2016		**(8,752)**	**(31,819)**	**(2,604)**	**(2,228)**	**(1,576)**	**(46,979)**	**(41,898)**	**(88,877)**

Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr

Mae'r datganiad yn dangos y gost gyfrifeg yn ystod y flwyddyn o ddarparu gwasanaethau yn unol â'r arferion cyfrifeg a dderbynnir yn gyffredinol, yn hytrach na'r swm i'w ariannu o drethiant. Mae Awdurdodau yn codi trethi i dalu am wariant yn unol â rheoliadau; gall hyn fod yn wahanol i'r gost gyfrifeg. Mae'r sefyllfa trethiant wedi'i dangos yn y Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn

2014/15					2015/16		
Gwariant Gros £000	Incwm Gros £000	Gwariant Net £000		Nodyn	Gwariant Gros £000	Incwm Gros £000	Gwariant Net £000
13,179	(1,970)	11,209	Gwasanaethau Canolog i'r Cyhoedd		14,512	(2,623)	11,889
18,060	(6,194)	11,866	Gwasanaethau Diwylliannol a Pherthnasol		22,494	(6,901)	15,593
122,148	(24,526)	97,622	Gwasanaethau Plant ac Addysg		119,090	(23,123)	95,967
17,238	(7,273)	9,965	Gwasanaethau Amgylcheddol a Rheoleiddio		16,705	(7,772)	8,933
16,971	(6,821)	10,150	Gwasanaethau Priffyrdd a Chludiant		16,988	(5,882)	11,106
18,349	(13,092)	5,257	Tai Awdurdod Lleol (CRT)		18,305	(13,394)	4,911
40,012	(38,893)	1,119	Gwasanaethau Tai		40,030	(39,955)	75
52,917	(18,441)	34,476	Gofal Cymdeithasol Oedolion		51,864	(17,063)	34,801
5,875	(2,238)	3,637	Gwasanaethau Cynllunio		3,802	(1,849)	1,953
11,481	(3,753)	7,728	Craidd Corfforaethol a Democrataidd		11,356	(3,186)	8,170
492	0	492	Costau heb eu Dosbarthu		790	0	790
			Taliad Setliad CRT**		40,045	0	40,045
			Taliad Terfynu Menter Cyllid Preifat**		7,433	0	7,433
316,722	(123,201)	193,521	Cost y Gwasanaethau		363,414	(121,748)	241,666
13,897	(407)	13,490	Gwariant Gweithredu Arall	8	15,469	(21)	15,448
19,089	(786)	18,303	Incwm a Gwariant Buddsoddi ac Ariannu	9	17,780	(481)	17,299
	(213,772)	(213,772)	Trethiant ac Incwm Grant Amhenodol	10		(209,445)	(209,445)
		11,542	**(Arian dros Ben) neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau***				**64,968**

		(20,796)	(Arian dros Ben) neu Ddiffyg ar adbrisio Eiddo, Peiriannau ac Offer	23			(25,327)
		3,351	Colledion amhariad ar Eiddo, Peiriannau ac Offer sy'n berthnasol i'r Gronfa Adbrisio Wrth Gefn				4,960
		47,648	Ail-fesur atebolrwydd budd net a ddiffiniwyd /(Ased)	39			(23,053)
		30,203	**Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall**				**(43,420)**
		41,745	**Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr**				**21,548**

* Gellir dod o hyd i ddadansoddiad goddrychol o'r Incwm a'r Gwariant sydd wedi'u cynnwys yn yr (Arian Dros Ben) neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau yn Nodyn 27 Symiau y Rhoddwyd Gwybod Amdanynt ar gyfer Penderfyniadau Dyrannu Adnoddau.

** Gellir cael manylion pellach am y symiau hyn yn Nodyn 5 Eitemau o Incwm a Gwariant Materol.

Y Fantolen

Mae'r Fantolen yn dangos gwerth yr asedau a'r dyledion sy'n cael eu cydnabod gan y Cyngor fel ag yr oeddent ar ddyddiad y Fantolen. Mae asedau net y Cyngor (asedau llai dyledion) yn cael eu cydweddu â'r cronfeydd wrth gefn y mae'r Cyngor yn eu dal. Adroddir ynglŷn â chronfeydd wrth gefn mewn dau gategori. Mae'r categori cyntaf o gronfeydd wrth gefn yn gronfeydd wrth gefn y gellir eu defnyddio, h.y. y cronfeydd wrth gefn hynny y gall yr awdurdod eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau, yn amodol ar yr angen i gadw lefel ddoeth o gronfeydd wrth gefn ac ar unrhyw gyfyngiadau statudol ar eu defnydd (er enghraifft y Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn na ellir ei defnyddio ond i gyllido gwariant cyfalaf neu ad-dalu dyled). Mae'r ail gategori o gronfeydd wrth gefn yn rhai na all y Cyngor eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau. Mae'r categori hwn o gronfeydd wrth gefn yn cynnwys cronfeydd wrth gefn sy'n dal enillion a cholledion sydd heb eu gwireddu (er enghraifft y Gronfa Adbrisio Wrth Gefn), ble y deuai symiau ar gael i ddarparu gwasanaeth dim ond os gwerthir yr asedau; a chronfeydd wrth gefn sy'n dal gwahaniaethau amseru a gaiff eu dangos yn y llinell 'Addasiadau rhwng y sail gyfrifo a'r sail gyllido o dan reoliadau' yn y Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn.

31 Mawrth 2015 £000		Nodyn	31 Mawrth 2016 £000	31 Mawrth 2016 £000
107,187	*Anheddau Cyngor*		101,609	
197,926	*Tir ac Adeiladau Eraill*		226,170	
6,096	*Cerbydau, Peiriannau, Dodrefn ac Offer*		6,853	
113,786	*Isadeiledd*		117,782	
2,647	*Asedau Cymunedol*		2,489	
10,393	*Asedau sy'n cael eu hadeiladu ar hyn o bryd*		8,378	
2,067	*Asedau Dros Ben na chânt eu Dal i'w Gwerthu*		2,429	
440,102	Eiddo, Peiriannau ac Offer	13	465,710	
9,023	Asedau Treftadaeth	42	8,968	
8,375	Eiddo Buddsoddi	14	6,803	
5	Buddsoddiadau Hirdymor	15	1	
915	Dyledwyr Hirdymor	15	770	
458,420	**Asedau Hirdymor**			**482,252**
23,386	Buddsoddiadau Byrdymor	15	5,013	
5,168	Asedau a gânt eu Dal i'w Gwerthu (<1bl)	18	3,460	
1,264	Rhestrau Eiddo		1,168	
32,264	Dyledwyr Byrdymor	16	18,331	
2,373	Arian Parod a Chywerthoedd Arian Parod	17	6,592	
64,455	**Asedau Cyfredol**			**34,564**
(5,135)	Benthyciadau Tymor Byr	15	(6,968)	
(25,454)	Credydwyr Byrdymor	19	(21,741)	
(733)	Darpariaethau	20	(571)	
(2,834)	Darpariaeth ar gyfer Absenoldebau Cronedig	20	(2,384)	
(1,953)	Derbyniadau Grantiau Refeniw Ymlaen Llaw	33	(1,168)	
(1,802)	Grantiau Cyfalaf A Dderbyniwyd Ymlaen Llaw	33	(1,877)	
(37,911)	**Dyledion Presennol**			**(34,709)**

31 Mawrth 2015 £000		Nodyn	31 Mawrth 2016 £000	31 Mawrth 2016 £000
(9,528)	Credydwyr Hirdymor	15	(1,429)	
(473)	Darpariaethau	20	(422)	
(140,202)	Benthyciadau Hirdymor	15	(183,991)	
(224,336)	Dyledion Hirdymor Eraill	23	(207,388)	
(374,539)	**Dyledion Hirdymor**			**(393,230)**
110,425	**Asedau Net**			**88,877**
(9,154)	Cronfa'r Cyngor	22	(8,752)	
(47,669)	Cronfeydd Wrth Gefn sydd wedi'u Clustnodi	21	(31,819)	
(1,852)	Cyfrif Refeniw Tai	22	(2,604)	
(3,015)	Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf	22	(2,228)	
(1,635)	Grantiau Cyfalaf heb eu Cymhwyso	22	(1,576)	
(63,325)	**Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir Eu Defnyddio**			**(46,979)**
(77,190)	Y Gronfa Adbrisio Wrth Gefn		(94,337)	
224,336	Y Gronfa Bensiynau Wrth Gefn		207,388	
(197,429)	Cyfrif Addasiadau Cyfalaf		(157,691)	
349	Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol		358	
2,834	Cyfrif Absenoldebau Digolledol Cronedig Byrdymor		2,384	
(47,100)	**Cronfeydd Wrth Gefn na Ellir eu Defnyddio**	23		**(41,898)**
(110,425)	**Cyfanswm Cronfeydd Wrth Gefn**			**(88,877)**

Datganiad Llif Arian

Mae'r Datganiad Llif Arian yn dangos y newid mewn arian parod a chywerthoedd arian parod y Cyngor yn ystod y cyfnod rhoi gwybod. Mae'r datganiad yn dangos sut mae'r awdurdod yn cynhyrchu ac yn defnyddio arian parod a chywerthoedd arian parod, drwy ddosbarthu llifoedd arian fel gweithgareddau gweithredol, buddsoddi ac ariannu. Mae swm y llifoedd arian net sy'n deillio o weithgareddau gweithredu'n ddangosydd allweddol o'r graddau y mae gweithrediadau'r Cyngor yn cael eu hariannu drwy drethiant ac incwm grant, neu gan bobl sy'n derbyn gwasanaethau a ddarperir gan yr awdurdod. Mae gweithgareddau buddsoddi'n cynrychioli'r graddau y mae all-lifoedd arian parod wedi'u gwneud ar gyfer adnoddau sydd wedi'u bwriadu i gyfrannu at ddarpariaeth gwasanaeth y Cyngor yn y dyfodol. Mae llifoedd arian sy'n codi o weithgareddau ariannol yn ddefnyddiol i ragweld hawliau ar lifoedd arian y dyfodol drwy ddarparwyr cyfalaf (h.y. benthyca) i'r Cyngor.

2014/15 £000		Nodyn	2015/16 £000
11,542	Net (arian dros ben) neu ddiffyg ar ddarpariaeth gwasanaethau		64,968
(21,182)	Addasiadau i net (arian dros ben) neu ddiffyg ar ddarpariaeth gwasanaethau ar gyfer symudiadau nad yw'n arian parod		(78,877)
2,036	Addasiadau i eitemau a gynhwysir yn y net (arian dros ben) neu ddiffyg ar ddarpariaeth gwasanaethau sy'n weithgareddau buddsoddi neu ariannu		1,083
(7,604)	**Llifoedd arian net gan Weithgareddau Gweithredol**	24	**(12,826)**
15,241	Gweithgareddau Buddsoddi	25	44,996
(1,174)	Gweithgareddau Cyllido	26	(36,389
6,463	**(Cynnydd) neu leihad net mewn arian parod neu gywerthoedd arian parod**		**(4,219)**
8,836	Arian parod neu drafodion sy'n gyfwerth ag arian parod ar ddechrau'r cyfnod rhoi gwybod		2,373
(6,463)	Cynnydd/(Lleihad) mewn arian parod		4,219
2,373	Arian parod neu gywerthoedd arian parod ar ddiwedd y cyfnod rhoi gwybod	17	6,592

Nodiadau Ynglŷn â'r Cyfrifon

1. Polisïau Cyfrifo

i. Egwyddorion Cyffredinol

Mae'r Datganiad Cyfrifon yn crynhoi trafodion y Cyngor ar gyfer blwyddyn ariannol 2015/16 a'i sefyllfa diwedd blwyddyn o 31 Mawrth 2016. Mae gofyn i'r Cyngor baratoi Datganiad Cyfrifon Blynyddol gan Reoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru`) 2005, y mae'r Rheoliadau hynny'n gofyn iddynt gael eu paratoi yn unol ag arferion cyfrifo priodol. Mae'r arferion hyn yn cynnwys 'Cod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2015/16' (y Cod) yn bennaf, a gefnogir gan y Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (SAARh).

Mae'r confensiwn cyfrifo a fabwysiadir yn y Datganiad Cyfrifon yn gost hanesyddol yn bennaf, wedi'i addasu gan ailbrisio categorïau penodol o asedau ac offerynnau ariannol nad ydynt yn gyfredol.

Mae'r Cyngor hefyd yn cydymffurfio â Chod Ymarfer Adroddiadau Gwasanaeth 2015/16 (SERCOP), sy'n sefydlu arferion priodol mewn perthynas ag adrodd cyson ynghylch arian islaw lefel y Datganiad Cyfrifon a phenderfynu ar gyfanswm cost y gwasanaethau.

Mae cyflwyniad y Cyngor o'r cyfrifon yn cydymffurfio â mabwysiadu Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (SAARh). Mae'r Prif Datganiadau yn cynnwys:

- Datganiad ynglŷn â'r Symudiad yn y Cronfeydd Wrth Gefn
- Y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr
- Y Fantolen
- Datganiad Llif Arian

ii. Cyfrifyddu ar gyfer Ysgolion yr Awdurdod Lleol

Mae'r Cod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig yn cadarnhau bod y cydbwysedd rheoli ar gyfer ysgolion a gynhelir gan yr awdurdod lleol (h.y. y categoriau hynny o ysgol a nodir yn Neddf Safonau a Fframwaith Ysgolion 1998, fel y'i diwygiwyd) yn gorwedd gyda'r awdurdod lleol.

Mae y cod hefyd yn nodi bod asedau, rhwymedigaethau, cronfeydd wrth gefn a llifau arian parod yr ysgolion yna yn cael eu cydnabod yn natganiadau ariannol yr awdurdod lleol.

Felly mae trafodion, llifau arian parod a balansau ysgolion yn cael eu cydnabod ym mhob un o ddatganiadau ariannol yr awdurdod fel pe baent yn drafodion, llifau arian a balansau yr awdurdod.

iii. Croniadau Incwm a Gwariant

Cyfrifir gweithgaredd ar gyfer y flwyddyn y caiff ei gynnal, nid pan wneir neu derbynnir taliadau arian parod. Yn benodol:

- Caiff ffioedd, taliadau a rhenti gan gwsmeriaid eu cyfrif fel incwm ar y dyddiad y mae'r Cyngor yn darparu'r nwyddau neu'r gwasanaethau perthnasol.

- Caiff cyflenwadau o nwyddau a gwasanaethau eu cofnodi fel gwariant pan gânt eu defnyddio. Lle ceir bwlch rhwng y dyddiad y derbynnir cyflenwadau a phryd y cânt eu defnyddio, cânt eu cario fel rhestr eiddo ar y Fantolen.

- Cyfrifir y llog sy'n daladwy ar fenthyciadau ac sy'n dderbyniadwy ar fuddsoddiadau ar sail cyfradd log effeithiol ar gyfer yr offeryn ariannol perthnasol yn hytrach na llifoedd arian sydd wedi'u gosod neu eu penderfynu gan y contract.

- Lle cydnabyddir incwm a gwariant ond nad ydyw arian parod wedi'i dderbyn neu ei dalu, cofnodir y dyledwr neu gredydwr ar gyfer y swm perthnasol ar y Fantolen. Lle ceir amheuaeth y caiff dyledion eu setlo, ysgrifennir balans y dyledwyr i lawr a gwneir tâl i refeniw am yr incwm na fydd yn cael ei gasglu o bosibl.

iv . Arian Parod a Chywerthoedd Arian Parod

Caiff arian parod ei gynrychioli gan arian parod mewn llaw ac arian parod a gedwir mewn cyfrifon adnau sy'n ad-daladwy ar orchymyn. Mae cywerthoedd arian parod yn fuddsoddiadau hynod hylifol, byr dymor, sy'n hawdd eu cyfnewid am symiau hysbys o arian parod gyda risg ansylweddol o unrhyw newid yn eu gwerth. Mae hyn yn golygu bod 'Arian Parod a Chywerthoedd Arian Parod' yn cynnwys arian parod a gedwir mewn banc, cyfrifon adnau ar alw a chyfrifon galw mynediad uniongyrchol.

v. Codi taliadau ar Refeniw ar gyfer Asedau nad ydynt yn Gyfredol

Caiff gwasanaethau, gwasanaethau cefnogi a chyfrifon masnachu eu debydu â'r symiau canlynol i gofnodi'r gost o ddal asedau nad ydynt yn gyfredol yn ystod y flwyddyn:

- dibrisiad i'w briodoli i'r asedau a ddefnyddir gan y gwasanaeth perthnasol
- colledion ailbrisio a lleihad yng ngwerth asedau a ddefnyddir gan y gwasanaeth lle nad oes unrhyw enillion cronedig yn y Gronfa Adbrisio wrth gefn y gall y colledion gael eu dileu yn eu herbyn
- amorteiddio asedau sefydlog annirweddol i'w priodoli i'r gwasanaeth.

Nid oes gofyn i'r Cyngor godi treth y cyngor i ariannu dibrisiad, ailbrisiad a cholledion lleihad yn y gwerth neu amorteiddio. Fodd bynnag, mae gofyn iddo roi cyfraniad ariannol o refeniw tuag at leihad yn ei ofyniad benthyca cyffredinol sy'n gyfystyr â swm a gyfrifir ar sail darbodus a benderfynir gan y Cyngor yn unol â chanllaw statudol. Felly caiff dibrisiad, ailbrisiad a cholledion lleihad yn y gwerth neu amorteiddio eu disodli gan gyfraniad ym Malans Cronfa'r Cyngor (MRP) drwy drafodyn addasu gyda'r Cyfrif Addasu Cyfalaf yn y Datganiad Symudiad yn y Cronfeydd wrth Gefn, ar gyfer y gwahaniaeth rhwng y ddau.

vi. Buddiannau Gweithwyr

Buddiannau'n daladwy yn ystod cyflogaeth
Yn ogystal â chyflogau a thâl, gall y buddiannau tymor byr i weithwyr gynnwys gwyliau blynyddol â thâl i weithwyr cyfredol. O ganlyniad, gwneir croniad ar gyfer cost hawliau gwyliau (neu unrhyw ffurf o absenoldeb, e.e. amser mewn llaw) a enillir gan weithwyr ond nid wedi'u cymryd cyn diwedd y flwyddyn, ac y gall gweithwyr eu dwyn ymlaen i'r flwyddyn ariannol nesaf. Gwneir y croniad ar y cyfraddau cyflog a thâl cymwys yn y flwyddyn gyfrifo ganlynol, sef y cyfnod y gall y gweithiwr gymryd y budd. Caiff y croniad ei godi ar yr Arian dros Ben neu Ddiffyg yn Narpariaeth y Gwasanaethau, ond yna caiff ei wrthdroi drwy'r Datganiad Symudiad yn y Cronfeydd wrth gefn fel bod buddiannau gwyliau'n cael eu codi ar refeniw yn y flwyddyn ariannol y mae'r absenoldeb gwyliau'n digwydd.

Buddiannau Dod â Swydd i Ben
Mae buddiannau dod â swydd i ben yn symiau sy'n daladwy o ganlyniad i benderfyniad gan y Cyngor i ddod â chyflogaeth swyddog i ben cyn y dyddiad ymddeol arferol neu benderfyniad gan y swyddog i dderbyn diswyddiad gwirfoddol, ac yn cael eu codi ar sail croniad i'r llinell gwasanaeth addas yn unol â'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, yn gynt na phryd na chaiff yr awdurdod bellach dynnu'r cynigion buddion yn ôl neu bryd y bydd yr awdurdod yn cydnabod costau ailstrwythuro.

Lle bydd buddiannau dod â swydd i ben yn cynnwys codi pensiynau, mae darpariaethau statudol yn gofyn i falans Cronfa'r Cyngor gael ei godi gyda'r swm sy'n daladwy gan y Cyngor i'r gronfa bensiwn neu bensiynwr yn y flwyddyn, nid y swm a gyfrifir yn unol â safonau cyfrifo perthnasol. Yn Natganiad Symudiad yn y Cronfeydd wrth Gefn, mae angen dyraniadau i a gan y Gronfa Bensiynau Wrth Gefn i gael gwared ar ddebydau a chredydau tybiannol ar gyfer buddion pensiwn wrth ddod â swydd i ben, a'u disodli gyda debydau ar gyfer yr arian parod a delir i'r gronfa bensiynau a'r pensiynwyr ac unrhyw symiau o'r fath sy'n daladwy, ond heb eu talu, ar ddiwedd y flwyddyn.

Buddiannau ar ôl cyflogaeth
Mae gweithwyr y Cyngor yn aelodau o ddau gynllun pensiwn ar wahân:

- Y Cynllun Pensiwn Athrawon, a weinyddir gan Bensiynau Athrawon Capita neu ar ran yr Adran Addysg (DfE).

- Y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, a weinyddir gan Gyngor Sir y Fflint.

Darparodd y ddau gynllun fuddiannau wedi'u diffinio i aelodau (cyfandaliadau a phensiynau ymddeoliad), a enillwyd gan weithwyr sydd wedi gweithio i'r Cyngor.

Fodd bynnag, mae'r trefniadau ar gyfer cynllun yr athrawon yn golygu na all y rhwymedigaeth i'r buddiannau hyn gael eu pennu ar y Cyngor fel arfer. Cyfrifir y cynllun felly fel pe bai'n gynllun cyfrannu wedi'i ddiffinio, ac nid yw'r Fantolen yn nodi unrhyw rwymedigaeth i dalu'r buddiannau hyn yn y dyfodol. Caiff llinell y Gwasanaethau Plant ac Addysg yn Natganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ei chodi gyda chyfraniadau'r cyflogwr sy'n daladwy i'r Pensiynau Athrawon yn y flwyddyn.

Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol
Caiff y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol ei gyfrif fel cynllun buddiannau wedi'i ddiffinio:

- Mae rhwymedigaethau Cronfa Bensiwn Clwyd sydd i'w priodoli i'r Cyngor yn cael eu cynnwys yn y Fantolen ar sail actiwaraidd drwy ddefnyddio'r dull uned wedi'i rhagamcanu – h.y. asesiad o daliadau'r dyfodol a wneir mewn perthynas â buddiannau ymddeol a enillir gan weithwyr, yn seiliedig ar ragdybiaethau cyfraddau marwolaeth, cyfraddau trosiad gweithwyr ac ati, ac amcangyfrifon enillion wedi'u rhagamcanu ar gyfer gweithwyr cyfredol.

- Mae rhwymedigaethau yn cael disgownt i'w gwerth ar brisiau cyfredol, gan ddefnyddio cyfradd ddisgownt o 3.6%.

- Mae asedau Cronfa Bensiwn Clwyd sy'n cael eu priodoli i'r Cyngor yn cael eu cynnwys yn y Fantolen am eu pris teg:

    - gwarannau wedi'u dyfynnu – pris cynnig cyfredol

- gwarannau heb eu dyfynnu - amcangyfrif proffesiynol
- gwarannau unedol – pris cynnig cyfredol
- eiddo – gwerth y farchnad.

- Caiff y newid yn rhwymedigaeth pensiynau net ei ddadansoddi i'r cydrannau canlynol:

  Cost gwasanaeth yn cynnwys:

  - cost gwasanaeth cyfredol – y cynnydd mewn rhwymedigaethau o ganlyniad i flynyddoedd o wasanaeth a enillir eleni - wedi'i ddyrannu yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr i'r gwasanaethau roedd y gweithwyr yn gweithio iddynt
  - cost gwasanaeth yn y gorffennol – y cynnydd mewn rhwymedigaethau yn codi o benderfyniadau'r flwyddyn hon y mae eu heffeithiau yn ymwneud â blynyddoedd o wasanaeth a enillwyd yn ystod blynyddoedd blaenorol – wedi'i debydu i'r Arian Dros Ben neu'r Diffyg mewn Darparu Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o Gostau Na Ddosbarthwyd.
  - cost llog – y cynnydd disgwyliedig yng ngwerth cyfredol y rhwymedigaethau yn ystod y flwyddyn wrth iddynt fod flwyddyn yn nes at gael eu talu - wedi'i debydu i'r Llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn unol â Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Caiff hyn ei gyfrifo drwy gymhwyso'r gyfradd ostyngol a ddefnyddiwyd i fesur y rhwymedigaeth buddiannau diffiniedig ar ddechrau'r cyfnod at y rhwymedigaeth buddiannau diffiniedig net ar ddechrau'r cyfnod, - gan ystyried unrhyw newid yn y rhwymedigaeth buddiannau diffiniedig net yn ystod y cyfnod o ganlyniad i daliadau cyfraniadau a budd-dal.

  Ail-fesur yn cynnwys:

  - Adenillion ar asedau cynlluniau - ac eithrio symiau a gynhwyswyd mewn llog net ar yr atebolrwydd buddiannau diffiniedig net - tâl i'r Gronfa Bensiynau fel Incwm a Gwariant Cynhwysfawr arall
  - Enillion a cholledion actiwaraidd – newidiadau yn y rhwymedigaeth pensiynau net sy'n codi oherwydd nad ydyw digwyddiadau wedi cyd-daro â rhagdybiaethau a wnaed yn y prisiad actiwaraidd diwethaf neu oherwydd bod yr actiwarïaid wedi diweddaru eu rhagdybiaethau - wedi'u codi i'r Gronfa Bensiwn Wrth Gefn fel Incwm a Gwariant Cynhwysfawr arall.
  - cyfraniadau wedi'u talu i Gronfa Bensiwn Clwyd – arian parod wedi'i dalu fel cyfraniadau gweithiwr i'r gronfa bensiwn

Mewn perthynas â buddiannau ymddeol, mae darpariaethau statudol yn gofyn i Falans Cronfa'r Cyngor gael ei godi gyda'r swm sy'n daladwy gan y Cyngor i'r gronfa bensiwn yn ystod y flwyddyn, nid y swm a gyfrifir yn unol â safonau cyfrifo perthnasol. Yn y Datganiad Symudiad yn y Cronfeydd wrth Gefn, mae hyn yn golygu bod dyraniadau i a gan y Gronfa Bensiynau Wrth Gefn i gael gwared ar ddebydau a chredydau tybiannol ar gyfer buddiannau ymddeol a'u disodli gyda debydau ar gyfer yr arian parod a delir i'r gronfa bensiynau ac unrhyw symiau o'r fath sy'n daladwy, ond heb eu talu, ar ddiwedd y flwyddyn. Mae'r balans negyddol sy'n codi ar y Gronfa Bensiynau wrth Gefn, felly'n mesur yr effaith fuddiol ar Gronfa'r Cyngor sydd angen cyfrif am fuddiannau ymddeol ar sail llifoedd arian yn hytrach, na buddiannau a enillir gan weithwyr.

Buddiannau â Disgresiwn
Mae gan y Cyngor bwerau cyfyngedig i ddyfarnu buddiannau ymddeol yn ôl disgresiwn, mewn achosion o ymddeoliadau cynnar. Mae unrhyw rwymedigaethau yr amcangyfrifir iddynt godi o ganlyniad i roi dyfarniad i unrhyw aelod o staff (gan gynnwys athrawon), yn

cael eu cronni yn ystod blwyddyn y penderfyniad i wneud y dyfarniad, ac yn cael ei gyfrif drwy ddefnyddio'r un polisïau ag sy'n gymwys i'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol.

vii. Digwyddiadau ar ôl y Cyfnod Adrodd

Digwyddiadau ar ôl y Cyfnod Adrodd yw'r digwyddiadau hynny, boed ffafriol neu anffafriol, sy'n digwydd rhwng diwedd y cyfnod rhoi gwybod a'r dyddiad yr awdurdodir cyhoeddi'r Datganiad Cyfrifon. Gellir nodi dau fath o ddigwyddiad:

- Y rhai hynny sy'n darparu tystiolaeth amodau a fodolodd ar ddiwedd y cyfnod rhoi gwybod – mae'r Datganiad Cyfrifon yn cael ei addasu i adlewyrchu digwyddiadau o'r fath.
- Y rhai hynny sy'n dangos amodau a gododd ar ôl y cyfnod rhoi gwybod - nid yw'r Datganiad Cyfrifon yn cael ei addasu i adlewyrchu digwyddiadau o'r fath, ond lle byddai categori o ddigwyddiadau yn cael effaith faterol, gwneir datgeliad yn nodiadau'r natur o ddigwyddiadau a'u heffaith ariannol fel y cawsant eu hamcangyfrif.

Nid yw digwyddiadau a gynhaliwyd ar ôl dyddiad awdurdodi'r cyhoeddiad yn cael eu hadlewyrchu yn y Datganiad Cyfrifon.

viii. Mesur Gwerth Teg

Mae'r Awdurdod yn mesur rhai o'i asedau heb fod yn ariannol megis asedau dros ben ac adeiladau buddsoddi, a rhai o'i offerynnau ariannol ar werth teg ar bob dyddiad adrodd. Gwerth teg yw'r pris y byddai'n cael ei dderbyn am werthu ased neu a delir i drosglwyddo dyled mewn trafodion trefnus rhwng cyfranogwyr marchnad ar y dyddiad mesur. Mae'r mesur gwerth teg yn tybio bod y trafodion i werthu'r ased neu drosglwyddo'r ddyled yn digwydd naill ai:

a. Yn y brif farchnad ar gyfer yr ased neu ddyled, neu
b. Yn absenoldeb y brif farchnad, yn y farchnad fwyaf buddiol ar gyfer yr ased neu ddyled

Mae'r Awdurdod yn mesur gwerth teg ased neu ddyled fan ddefnyddio'r tybiaethau y byddai cyfranogwyr marchnad yn eu defnyddio wrth brisio'r ased neu ddyled, gan dybio bod cyfranogwyr marchnad yn gweithredu er eu lles economaidd gorau.

Pan fesurir gwerth teg i ased heb fod yn ariannol, bydd yr Awdurdod yn ystyried gallu cyfranogwr marchnad i gynhyrchu buddiannau economaidd drwy ddefnyddio'r ased yn y ffordd orau a mwyaf, neu drwy ei werthu i gyfranogwr marchnad arall a fyddai'n defnyddio'r ased yn y ffordd orau a mwyaf posib.

Mae'r awdurdod yn defnyddio technegau prisiad sy'n addas yn yr amgylchiadau, a lle mae data digonol ar gael, drwy wneud y gorau o ddefnydd o fewnbynnau gweladwy perthnasol a lleihau'r defnydd o fewnbynnau anweladwy.

Caiff mewnbynnau i'r technegau prisiad o ran asedau a dyledion lle mesurir neu datgelir gwerth teg yn natganiadau ariannol yr Awdurdod eu categoreiddio o fewn yr hierarchaeth gwerth teg, fel a ganlyn:

- Lefel 1 – prisiau a ddyfynnwyd (heb eu haddasu) mewn marchnadoedd gweithredol ar gyfer asedau neu ddyledion yr un fath y gall yr awdurdod gael mynediad iddynt ar y dyddiad mesur

- Lefel 2 – mewnbynnau gwahanol i'r prisiau a ddyfynnwyd sydd wedi eu cynnwys o fewn Lefel 1 sy'n weladwy ar gyfer yr ased neu ddyled, naill ai'n uniongyrchol neu'n anuniongyrchol
- Lefel 3 – mewnbynnau anweladwy ar gyfer yr ased neu ddyled

ix. Offerynnau Ariannol

Dyledion Ariannol

Cydnabyddir rhwymedigaethau ariannol ar y Fantolen pan fo'r Cyngor yn rhan o ddarpariaethau contract offeryn ariannol, ac wedi'u mesur yn y lle cyntaf ar werth teg ac yn cael eu cario ar gost wedi'u hamorteiddio. Mae taliadau blynyddol i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar gyfer y llog sy'n daladwy yn seiliedig ar swm cario'r rhwymedigaeth, wedi'i luosi gan y gyfradd log effeithiol ar gyfer yr offeryn. Y gyfradd log effeithiol yw'r gyfradd sy'n union ddisgownt o'r taliadau arian parod amcangyfrifedig yn y dyfodol dros oes yr offeryn, i'r swm y cafodd ei gydnabod yn wreiddiol.
Ar gyfer yr holl fenthyciadau sydd gan y Cyngor, mae hyn yn golygu mai'r swm a gyflwynir yn y Fantolen yw'r prif swm sy'n ad-daladwy (ynghyd â llog cronedig); a'r llog a godir ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yw'r swm sy'n daladwy yn y flwyddyn yn ôl y cytundeb benthyciad.

Mae'r enillion a cholledion ar adbrynu neu setlo benthyciadau yn gynnar yn cael eu credydu a'u debydu i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn Natganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn y flwyddyn adbrynu/setliad. Fodd bynnag, lle mae adbrynu'n digwydd fel rhan o ailstrwythuro'r portffolio benthyciadau sy'n cynnwys addasu neu gyfnewid offerynnau sy'n bodoli eisoes, mae'r premiwm neu'r disgownt yn cael ei dynnu neu ei ychwanegu yn ôl eu trefn o gost wedi'i amorteiddio y benthyciad newydd neu'n un wedi'i addasu, ac mae'r ysgrifennu i lawr i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn cael ei ledaenu dros oes y benthyciad drwy addasu'r gyfradd log effeithiol.

Lle mae premiymau neu ddisgowntiau wedi cael eu codi ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, mae rheoliadau yn caniatáu i'r effaith ar Falans Cronfa'r Cyngor gael ei ledaenu dros y blynyddoedd i ddod. Mae gan y Cyngor bolisi o ledaenu'r enillion neu'r golled dros y tymor a oedd yn weddill ar y benthyciad yn erbyn y premiwm a oedd yn daladwy neu'r disgownt yn dderbyniadwy pan gafodd ei ad-dalu. Mae'r cysoniad o'r symiau a godwyd ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr i'r gost net sy'n ofynnol yn erbyn Balans Cronfa'r Cyngor yn cael ei reoli gan drosglwyddiad i neu o'r Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol yn y Datganiad o'r Symudiad yn y Cronfeydd Wrth Gefn.

Asedau Ariannol

Caiff asedau ariannol eu dosbarthu i ddau fath:

- benthyciadau a symiau derbyniadwy – asedau gyda thaliadau sy'n sefydlog neu wedi'u penderfynu, ond nad ydynt yn cael eu dyfynnu mewn marchnad weithredol
- asedion sy'n barod i'w gwerthu – asedau gyda phris wedi'i ddyfynnu ar y farchnad a/neu ddim gyda thaliadau sefydlog neu wedi'u penderfynu

Benthyciadau a Symiau Derbyniadwy

Cydnabyddir benthyciadau a symiau derbyniadwy ar y Fantolen pan fo'r Cyngor yn rhan o ddarpariaethau contract offeryn ariannol, ac wedi'u mesur yn y lle cyntaf ar werth teg. Maent yn cael eu mesur wedyn ar eu cost wedi'i hamorteiddio. Mae credydau blynyddol i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar gyfer y llog sy'n daladwy yn seiliedig ar swm cario'r ased, wedi'i luosi

gan y gyfradd log effeithiol ar gyfer yr offeryn. Ar gyfer yr holl fenthyciadau mae'r Cyngor wedi'i wneud, mae hyn yn golygu mai'r swm a gyflwynir yn y Fantolen yw'r prif swm sy'n ddyledus ac yn dderbyniadwy (ynghyd â llog cronedig) a'r llog sydd wedi'i gredydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yw'r swm a dderbynnir ar gyfer y flwyddyn yn y cytundeb benthyciad.

Pan amharwyd ar asedau oherwydd y tebygolrwydd sy'n codi o ddigwyddiad yn y gorffennol na fydd taliadau sy'n ddyledus o dan gytundeb yn cael eu gwneud, mae'r ased yn cael ei ysgrifennu i lawr a thâl yn cael ei godi ar y gwasanaeth perthnasol (ar gyfer symiau derbyniadwy sy'n berthnasol i'r gwasanaeth hwnnw) neu'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr hwn. Mae colled yr amhariad yn cael ei fesur fel y gwahaniaeth rhwng y swm cario a gwerth presennol y llif arian diwygiedig yn y dyfodol wedi'i ddisgowntio ar gyfradd log wreiddiol yr ased.

Mae unrhyw enillion neu golledion sy'n codi o ddatgydnabod yr ased yn cael ei gredydu neu ei ddebydu i linell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Benthyciad Meddal
Mae benthyciad meddal yn fenthyciad y mae'r Cyngor wedi'i roi i gorff allanol am gyfradd llog sy'n is na chyfradd y farchnad. Yn yr achos hwn, mae angen defnyddio cyfrifo benthyciad meddal. Fodd bynnag, os ystyrir bod maint y trafodyn yn de-minimis, nid oes angen defnyddio cyfrifo benthyciad meddal. Mae'r Cyngor wedi gosod y lefel de-minimis hon am £150k ar gyfer bob benthyciad unigol a roddir, neu lle nad yw'r addasiad gwerth teg yn faterol.

x. Grantiau Llywodraeth a Chyfraniadau

Os ydynt yn cael eu talu fel ernes, mewn rhandaliadau neu fel ôl-ddyledion, mae grantiau'r llywodraeth a chyfraniadau trydydd parti a rhoddion yn cael eu cydnabod yn ddyledus i'r Cyngor pan mae sicrwydd rhesymol:

- y bydd y Cyngor yn cydymffurfio â'r amodau sydd wedi'u hatodi i'r taliadau
- y derbynnir y grant neu'r cyfraniadau.

Nid yw'r symiau sy'n cael eu cydnabod yn ddyledus i'r Cyngor yn cael eu credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr hyd nes y bydd amodau sydd ynghlwm wrth y grant neu'r cyfraniad wedi'u bodloni. Amodiad yw'r amodau sy'n nodi bod y manteision economaidd yn y dyfodol neu botensial gwasanaeth sydd wedi'u hymgorffori yn yr ased a gafwyd drwy ddefnyddio'r grant neu gyfraniad sy'n gorfod cael ei ddefnyddio gan y derbynnydd fel y nodir, neu bydd yn rhaid dychwelyd y buddion economaidd yn y dyfodol neu'r potensial am wasanaeth yn ôl i'r trosglwyddwr.

Mae arian a roddwyd fel blaendal fel grantiau a chyfraniadau lle nad yw'r amodau wedi'u bodloni yn cael eu cario yn y Fantolen fel credydwyr. Pan fo'r amodau wedi'u bodloni, mae'r grant neu'r cyfraniad yn cael ei gredydu i'r llinell gwasanaeth berthnasol (grantiau refeniw a chyfraniadau y gellir eu priodoli), neu Drethiant ac Incwm Grant nad ydyw'n Benodol (grantiau refeniw heb eu neilltuo a phob grant cyfalaf) yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Lle mae grantiau cyfalaf yn cael eu credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, cânt eu gwrthdroi o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad Symudiad yn

y Cronfeydd Wrth Gefn. Lle nad ydyw'r grant wedi'i ddefnyddio eto i ariannu gwariant cyfalaf, caiff ei bostio i Gronfa Wrth Gefn Grantiau Cyfalaf Heb eu Cymhwyso. Lle bydd wedi'i gymhwyso, caiff ei bostio i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf. Trosglwyddir symiau yng Nghronfa Wrth Gefn Grantiau Cyfalaf Heb eu Cymhwyso i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf unwaith y byddant wedi'u defnyddio i ariannu gwariant cyfalaf.

xi. Asedau Treftadaeth

Asedau Treftadaeth Diriaethol ac Anniriaethol (disgrifir yn y crynodeb hwn o bolisïau cyfrifo sylweddol fel Asedau Treftadaeth)

Cedwir Asedau Treftadaeth y Cyngor mewn nifer o safleoedd, gan gynnwys Amgueddfa'r Rhyl (o fewn Llyfrgell y Rhyl). Nantclwyd Y Dre, Carchar Rhuthun a Phlas Newydd sydd gan gasgliadau parhaol, ond hefyd mae'r adeiladau eu hunain yn cael eu trin fel Asedau Treftadaeth. Mae pob safle (ac eithrio Nantclwyd Y Dre) yn cael eu hachredu o dan gynllyun Achredu Amgueddfeydd Cyngor Celfyddydau Lloegr. Mae cofadail rhestredig, Castell Dinas Brân, hefyd yn Sir Ddinbych.

Cedwir casgliadau o Asedau Treftadaeth i gefnogi prif amcan amgueddfeydd y Cyngor h.y. gofalu am dreftadaeth Sir Ddinbych, ei gwneud yn hygyrch i bawb drwy ysbrydoli, dysgu a mwynhau.

Cydnabyddir Asedau Treftadaeth a'u mesur (gan gynnwys trin enillion a cholledion ailbrisio) yn unol â pholisïau cyfrifo'r Cyngor ar eiddo, cyfarpar ac offer. Fodd bynnag, mae rhai o'r rheolau mesur wedi'u llacio mewn perthynas ag Asedau Treftadaeth wrth i'r Cyngor ystyried y byddai cael prisiadau ar gyfer casgliadau yn cynnwys cost anghyfartal o'i gymharu â'r buddion a ddarperir i ddefnyddwyr datganiadau ariannol. Mae hyn oherwydd natur amrywiol yr asedau a gedwir a'r diffyg mewn gwerthoedd tebyg. Mae'r casgliadau'n gymharol sefydlog ac nid oes unrhyw gaffaeliadau diweddar neu roddion.

Mae'r holl waith gofalu am gasgliadau yn cydymffurfio â safonau Comisiynu Amgueddfeydd a Galerïau. Ystyrir oes asedau'r casgliadau yn amhenodol oherwydd gwaith ataliol a gynhaliwyd gan Wasanaeth Treftadaeth Sir Ddinbych, ac oherwydd natur yr eitemau dan sylw. Felly nid ydyw'n addas newid y dibrisiad.

Mae'r Cyngor yn cadw at ganllawiau Cymdeithas yr Amgueddfeydd ar waredu.

xii. Rhestrau Eiddo

Caiff storfeydd y Gwasanaethau Amgylcheddol eu prisio am bris prynu cyfartalog. Cydnabyddir nad ydyw hyn yn cydymffurfio â'r Cod, sydd angen rhestrau eiddo i gael eu prisio ar raddfa is y gost a gwerth sylweddoladwy net. Mae hyn oherwydd y cyfyngiadau gyda'r feddalwedd gyfrifiadurol a ddefnyddir gan y storfeydd ac sy'n annhebygol o newid yn y tymor byr. Mae'r rhestr eiddo yng Ngofal Iechyd Cefndy yn cael ei phrisio ar bris y gost ddiweddaraf yn hytrach na'i hasesu rhwng y gost a gwerth sylweddoladwy net ac sydd felly'n gwyro o'r Cod. Mae hyn i adlewyrchu'r anwadalrwydd gyda rhai o'r gwerthoedd nwyddau dan sylw, ac ystyrir ei fod yn ddull prisio rhesymol. Mae Storfa Offer y Gwasanaethau Cymdeithasol wedi'i ddatblygu gyda'r GIG. I gydymffurfio gydag arfer cyffredinol ar gyfer offer o'r fath, caiff y rhestr eiddo ei thrin fel eitem refeniw.

Caiff pob Rhestr Eiddo arall ei chynnwys yn y Fantolen ar raddfa is y gost a gwerth sylweddoladwy.

xiii. Eiddo Buddsoddi

Eiddo buddsoddi yw'r rhai hynny a ddefnyddir ar gyfer ennill rhent a/neu adbrisiant cyfalaf yn unig. Nid yw'n cwrdd â'r diffiniad os defnyddir yr eiddo mewn unrhyw ffordd i hwyluso darpariaeth gwasanaethau neu gynhyrchu nwyddau neu os yw ar gael i'w werthu.

Mesurir eiddo buddsoddi ar y dechrau ar sail cost ac yn ddiweddarach ar sail gwerth teg, sef y pris a fuddai'n cael ei dderbyn i werthu ased o'r fath mewn trafodiad drefnus rhwng cyfranogwyr farchnad ar y dyddiad mesur. Fel ased heb ei hariannu, mesurwyd adeiladau buddsoddi ar y defnydd uchaf a'r gorau. Ni chaiff eiddo eu dibrisio ond fe'u hadbrisir yn flynyddol yn ôl amgylchiadau'r farchnad ar ddiwedd y flwyddyn. Mae unrhyw enillion neu golledion yn cael eu postio i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Mae'r un driniaeth yn berthnasol i enillion a cholledion ar waredu.

Mae rhent a dderbynnir mewn perthynas ag eiddo buddsoddi yn cael ei gredydu i'r llinell Incwm Ariannu a Buddsoddi ac yn arwain at gynnydd ym Malans Cronfa'r Cyngor. Fodd bynnag, nid yw'r trefniadau statudol yn caniatáu i enillion a cholledion ailbrisio a gwaredu gael effaith ar Falans Cronfa'r Cyngor. Felly caiff enillion a cholledion eu gwrthdroi allan o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad o Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn a'u postio i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf ac (ar gyfer unrhyw dderbyniadau gwerthiant dros £10,000), i'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn.

xiv. Gweithrediadau ar y Cyd

Mae gweithrediadau ar y cyd yn drefniadau, lle mae gan y partïon sydd â rheolaeth ar y cyd o'r trefniadau, yr hawl i'r asedau ac ymrwymiadau i'r dyledion sy'n gysylltiedig â'r trefniadau. Mae'r gweithgareddau a gyflawnir gan yr Awdurdod yn unol â gweithredwyr ar y cyd eraill yn cynnwys defnyddio'r asedau ac adnoddau'r gweithredwyr ar y cyd hynny. O ran ei fuddiant mewn gweithrediad ar y cyd, mae'r Awdurdod fel gweithredwr ar y cyd yn cydnabod:

- Ei asedau, gan gynnwys ei gyfran o unrhyw asedau a ddelir ar y cyd
- Ei ddyledion, gan gynnwys ei gyfran o unrhyw ddyledion a gafwyd ar y cyd
- Ei gyfran o'r refeniw o werthiant yr allbwn gan y gweithrediad ar y cyd
- Ei dreuliau, gan gynnwys ei gyfran o unrhyw dreuliau a godwyd ar y cyd

xv. Prydlesau

Caiff prydlesau eu dosbarthu fel prydlesau cyllid, lle bydd telerau'r brydles yn trosglwyddo'n sylweddol pob risg a gwobr sy'n gysylltiedig â pherchnogaeth yr eiddo, peiriannau neu offer gan y prydleswr i'r prydlesai. Caiff pob prydles arall ei dosbarthu fel prydles weithredu.

Pan fo prydles yn cynnwys tir ac adeiladu, caiff yr elfennau tir ac adeiladau eu hystyried ar wahân er mwyn eu dosbarthu.

Caiff trefniadau nad oes ganddynt statws cyfreithiol prydles ond sy'n cyfleu hawl i ddefnyddio ased yn gyfnewid am dâl eu cyfrif dan y polisi hwn pan fo cyflawni'r trefniant yn dibynnu ar ddefnyddio asedau penodol.

Y Cyngor fel Prydlesai

Prydlesau Ariannol

Caiff eiddo, peiriannau ac offer a gedwir dan brydlesau ariannol eu cydnabod ar y Fantolen ar ddechrau'r brydles ar eu gwerth teg a fesurir ar ddechrau'r brydles (neu werth presennol taliadau isafswm y brydles, os ydynt yn is). Caiff yr ased a gydnabyddir ei baru gan ddyled am y rhwymedigaeth i dalu'r prydleswr. Caiff costau uniongyrchol cychwynnol y Cyngor eu hychwanegu at swm cludo'r ased. Caiff premiymau a delir wrth ddechrau prydles eu rhoi wrth ysgrifennu i lawr dyled y brydles. Caiff rhenti amodol eu nodi fel treuliau yn y cyfnodau perthnasol.

Caiff taliadau prydlesau eu dosrannu rhwng:

- tâl am gaffael buddiant yn yr eiddo, peiriannau neu offer – fe'u rhoddir wrth ysgrifennu i lawr dyled y brydles, a
- thâl cyllid (caiff ei ddebydu i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr).

Caiff eiddo, peiriannau ac offer a gydnabyddir dan brydlesau ariannol eu cyfrif gan ddefnyddio'r polisïau a ddefnyddir yn gyffredinol gydag asedau o'r fath, yn amodol ar godi tâl dibrisio dros gyfnod y brydles os yw hyn yn fyrrach nag oes ddefnyddiol a amcangyfrifir yr ased (lle nad yw perchnogaeth yr ased yn trosglwyddo i'r Cyngor ar ddiwedd cyfnod y brydles).

Nid oes gofyn i'r Cyngor godi treth y cyngor i dalu dibrisiad neu ailbrisiad a cholledion lleihad yn y gwerth sy'n codi ar asedau ar brydles. Yn hytrach, gwneir cyfraniad doeth blynyddol o gyllid refeniw tuag at y buddsoddiad cyfalaf tybiedig yn unol â gofynion statudol. Felly caiff dibrisiad, ailbrisiad a cholledion lleihad yn y gwerth eu disodli gan gyfraniad refeniw ym Malans Cronfa'r Cyngor, drwy drafodyn addasu gyda'r Cyfrif Addasu Cyfalaf yn y Datganiad Symudiad yn y Cronfeydd wrth Gefn, ar gyfer y gwahaniaeth rhwng y ddau.

Prydlesau Gweithredu

Caiff rhent a delir dan brydlesau gweithredu eu codi ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel cost y gwasanaethau sy'n manteisio ar ddefnyddio'r eiddo, peiriannau neu offer ar brydles.

Y Cyngor fel Prydleswr

Prydlesau Ariannol

Pan fo'r Cyngor yn rhoi prydles ariannol dros eiddo neu beiriannau neu offer, caiff yr ased perthnasol ei ysgrifennu allan o'r Fantolen fel gwarediad. Ar ddechrau'r brydles, caiff swm cludo'r ased ar y Fantolen (p'un a yw'n Eiddo, Peiriannau neu Offer neu Asedau a gânt eu Dal i'w Gwerthu) ei ddiddymu i'r llinell Gwariant Gweithredu Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o'r enillion neu'r golled wrth ei waredu. Caiff enilliad, sy'n cynrychioli buddsoddiad net y Cyngor yn y brydles, ei gredydu i'r un llinell yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr hefyd fel rhan o'r enilliad neu golled wrth waredu (h.y. wedi'i rwydo i ffwrdd yn erbyn gwerth cludo'r ased adeg ei waredu), wedi' baru gan ased prydles (dyledwr hirdymor) ar y Fantolen.

Caiff rhent prydlesau derbyniadwy eu dosrannu rhwng:

- tâl am gaffael buddiant yn yr eiddo, peiriannau neu offer - fe'u rhoddir wrth ysgrifennu i lawr dyled y brydles yn gynnwys unrhyw bremiymau a dderbyniwyd, a
- incwm cyllid (caiff ei gredydu i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr).

Ni chaiff yr enilliad a gredydir i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr wrth ei waredu ei ganiatáu drwy statud i gynyddu Balans Cronfa'r Cyngor ac mae angen ei drin fel derbyniad cyfalaf. Pan fo premiwm wedi'i dderbyn, caiff ei bostio allan o Falans Cronfa'r Cyngor i'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn yn y Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn. Pan gaiff y swm dyledus o ran ased y brydles ei setlo gan daliad rhent mewn blynyddoedd ariannol y dyfodol, caiff ei bostio allan o Falans Cronfa'r Cyngor i'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig yn y Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn. Pan dderbynnir rhent y dyfodol, defnyddir yr elfen ar gyfer y derbyniadau cyfalaf ar gyfer gwaredu'r ased i ysgrifennu i lawr dyledwr y brydles. Yn y cam hwn, caiff y derbyniadau cyfalaf gohiriedig eu trosglwyddo i'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn.

Nid yw gwerth y gwarediadau sydd wedi'u diddymu yn dâl yn erbyn treth y cyngor, gan fod cost asedau anghyfredol yn cael eu talu'n llawn dan drefniadau ar wahân ar gyfer cyllido cyfalaf. Felly caiff symiau eu hadfeddu i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn.

Prydlesau Gweithredu

Pan fo'r Cyngor yn rhoi prydles weithredu dros eiddo neu beiriant neu offer, caiff yr ased ei gadw yn y Fantolen. Caiff incwm rhentu ei gredydu i'r llinell Gwariant Gweithredu Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

xvi. Refeniw Anghyfnewid

Cydnabod Refeniw o Drafodion Anghyfnewid

Caiff asedau a refeniw sy'n codi o drafodion anghyfnewid eu cydnabod yn unol â gofynion IAS 20 Cyfrifo Grantiau'r Llywodraeth a Datgelu Cymorth y Llywodraeth, ar wahân i pan gânt eu dehongli neu eu haddasu i gyd-fynd â'r sector cyhoeddus fel y cânt eu hegluro yn y Cod a/neu IPSAS 23, "Refeniw o Drafodion Digyfnewid (Trethi a Throsglwyddiadau)

Trafodion trethi

Caiff asedau a refeniw sy'n codi o drafodion trethi eu cydnabod yn y cyfnod y mae'r digwyddiad trethadwy'n digwydd, cyn belled â bod yr asedau yn bodloni diffiniad ased ac yn bodloni meini prawf ar gyfer cael eu cydnabod fel ased.

Trafodion anhrethadwy

Caiff asedau a refeniw sy'n codi o drafodion trosglwyddo eu cydnabod yn y cyfnod y bydd y trefniad trosglwyddo yn rhwymo. Ni chaiff gwasanaethau mewn nwyddau eu cydnabod.

Pan fo trosglwyddiad yn amodol ar amodau sy'n golygu bod angen dychwelyd yr adnoddau a drosglwyddwyd os na chânt eu bodloni, bydd yr awdurdod yn cydnabod dyled nes i'r amod gael ei fodloni.

Sail Mesur Dosbarthiadau Refeniw Mawr o Drafodion Anghyfnewid
Caiff refeniw trethu ei fesur ar werth enwol arian parod, a chywerthoedd arian parod.

Caiff asedau a refeniw a gydnabyddir o ganlyniad i drosglwyddiad eu mesur ar werth teg yr asedau a gydnabyddir ar ddyddiad y cydnabod:

- Caiff asedau ariannol eu mesur ar eu gwerth enwol oni bai bo gwerth amser arian yn berthnasol, a phryd hynny, defnyddir gwerth presennol, a gyfrifir gan ddefnyddio cyfradd ostyngol sy'n adlewyrchu'r risg cynhenid o gadw'r ased; a
- Caiff asedau anariannol eu mesur ar eu gwerth teg, a bennir drwy gyfeirio at werthoedd arsylladwy'r farchnad neu drwy arfarniad annibynnol gan aelod o'r proffesiwn prisio. Caiff symiau derbyniadwy eu cydnabod pan fo trefniant trosglwyddo sy'n rhwymo ar waith ond nad yw arian parod neu asedau eraill wedi'u derbyn.

xvii. Gorbenion a Gwasanaethau Cymorth

Caiff costau gorbenion a gwasanaethau cymorth eu codi ar y rhai sy'n manteisio ar gyflenwad neu wasanaeth yn unol ag egwyddorion prisio *Cod Ymarfer Adrodd Gwasanaeth CIPFA 2015/16* (SERCOP). Caiff costau llawn gorbenion a gwasanaethau cymorth eu rhannu rhwng defnyddwyr mewn cyfrannedd â'r manteision a ddefnyddir gan sawl methodoleg gan gynnwys cofnodi amser, nifer yr eitemau a ddefnyddir ac ati. Yr unig gostau na chodir ar y gwasanaethau yw:

- Y Craidd Corfforaethol a Democrataidd – costau sy'n gysylltiedig â statws y Cyngor fel sefydliad amlswyddogaeth a democrataidd.
- Costau Heb Eu Dosbarthu – cost manteision dewisol a roddir i weithwyr sy'n ymddeol yn gynnar a cholledion amhariad y gellir eu codi ar Asedau a gânt eu Dal i'w Gwerthu.

Mae'r ddau gategori cost hyn yn cael eu diffinio yn SERCOP a chânt eu cyfrif fel penawdau ar wahân yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, fel rhan o Wariant Net ar Wasanaethau Parhaus.

xviii. Addasiadau Cyfnodau Blaenorol, Newidiadau mewn Polisïau Cyfrifo ac Amcangyfrifon a Gwallau

Gall addasiadau cyfnodau blaenorol godi o ganlyniad i newid mewn polisïau cyfrifo neu i gywiro gwall materol. Caiff newidiadau mewn amcangyfrifon cyfrifo eu cyfrif yn y dyfodol, h.y. yn y blynyddoedd presennol a'r dyfodol y mae'r newid yn effeithio arnynt ac nid ydynt yn arwain at addasiad cyfnod blaenorol.

Ni wneir newidiadau i bolisïau cyfrifo oni bai bo angen drwy arferion cyfrifo cywir neu pan fo'r newid yn darparu gwybodaeth fwy dibynadwy neu berthnasol am effaith trafodion, digwyddiadau eraill ac amodau ar sefyllfa ariannol neu berfformiad ariannol y Cyngor. Pan gaiff newid ei wneud, caiff ei wneud yn ôl-weithredol (oni nodir yn wahanol) drwy addasu balansau agoriadol a symiau cymharol ar gyfer y cyfnod blaenorol fel pe bai'r polisi newydd wedi'i ddefnyddio bob amser.

Caiff gwallau materol yn ffigurau'r cyfnod blaenorol eu cywiro'n ôl-weithredol drwy addasu balansau agoriadol a symiau cymharol ar gyfer y cyfnod blaenorol.

xix. Eiddo, Peiriannau ac Offer

Caiff asedau sydd â sylwedd ffisegol ac y'u cedwir i'w defnyddio i gynhyrchu neu gyflenwi nwyddau neu wasanaethau, i'w rhentu i eraill, neu at ddibenion gweinyddol ac y disgwylir iddynt gael eu defnyddio yn ystod mwy nag un flwyddyn ariannol eu dosbarthu fel Eiddo, Peiriannau ac Offer.

Cydnabyddiaeth
Caiff gwariant ar gaffael, creu neu wella Eiddo, Peiriannau ac Offer ei gyfalafu ar sail croniadau, cyn belled â'i bod yn debygol y bydd manteision economaidd neu botensial y gwasanaeth yn y dyfodol sy'n gysylltiedig â'r eitem yn llifo i'r Cyngor ac y gellir mesur cost yr eitem mewn modd dibynadwy. Caiff gwariant sy'n cynnal potensial ased i ddarparu buddion economaidd neu botensial gwasanaeth yn y dyfodol ond nad yw'n ychwanegu ato (h.y. trwsio a chynnal a chadw) ei godi fel gwariant pan fydd yn digwydd.

Mesuriad
Caiff asedau eu mesur yn ôl cost i ddechrau, gan gynnwys:

- pris prynu
- unrhyw gostau a briodolir i ddod â'r ased i'r lleoliad a'r cyflwr angenrheidiol er mwyn gallu gweithredu yn y modd y mae'r rheolwyr yn ei fwriadu
- amcangyfrif cychwynnol costau datgymalu a symud yr eitem ac adfer y safle y mae wedi'i leoli arno.

Nid yw'r Cyngor yn cyfalafu costau benthyca a ddaw tra bo asedau yn cael eu hadeiladu.

Bernir bod cost asedau a gafaelir ar wahân i'w prynu yn werth teg, oni bai nad oes sylwedd masnachol i'r caffaeliad (h.y. ni fydd yn arwain at amrywiad yn llif arian y Cyngor). Yn yr achos olaf, pan fo ased yn cael ei gaffael drwy gyfnewid, cost y caffaeliad yw swm cludo'r ased a roddir gan y Cyngor.

Yna caiff asedau eu cludo yn y Fantolen gan ddefnyddio'r seiliau mesur canlynol:

- isadeiledd, asedau cymunedol ac asedau sy'n cael eu hadeiladu – cost hanesyddol dibrisiedig
- anheddau – gwerth cyfredol, a bennir gan ddefnyddio sail gwerth defnydd presennol ar gyfer tai cymdeithasol
- pob ased arall – gwerth cyfredol, a bennir fel y swm a delir am yr ased yn ei ddefnydd presennol (gwerth defnydd presennol).

Pan nad oes tystiolaeth o'r farchnad o werth cyfredol oherwydd natur arbenigol ased, defnyddir costau amnewid dibrisiedig (CAD) fel amcangyfrif o werth cyfredol.

Pan fo gan asedau nad ydynt yn eiddo, oes ddefnyddiol fyr neu werth isel (neu'r ddau), defnyddir sail cost hanesyddol dibrisiedig fel dirprwy ar gyfer gwerth cyfredol.

Mae adbrisio dilynol o ran asedau anghyfredol wedi'u cynllunio fel rhan o asesiad parhaus er mwyn i bob ased gael ei adbrisio cyn pen pum mlynedd o'i brisiad blaenorol, er y bydd newidiadau materol i brisiad asedau yn cael eu haddasu yn y cyfnod dros dro wrth iddynt ddigwydd. Cafodd 20% o asedau'r Cyngor eu hadbrisio yn ystod 2015/16. Caiff cynnydd o ran prisiadau eu paru gan gredydau i'r Gronfa Adbrisio Wrth Gefn i gydnabod enillion na wireddwyd. Yn eithriadol, gellir credydu enillion i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr pan fyddant yn codi o wrthdroi colled a godwyd ar wasanaeth o'r blaen.

Pan nodir lleihad o ran gwerth, cânt eu cyfrif drwy:

- pan fo balans enillion adbrisio ar gyfer yr ased yn y Gronfa Adbrisio Wrth Gefn, caiff swm cludo'r ased ei ysgrifennu i lawr yn erbyn y balans hwnnw (hyd at swm yr enillion cronedig)
- pan nad oes balans yn y Gronfa Adbrisio Wrth Gefn neu pan fo balans annigonol, caiff swm cludo'r ased ei ysgrifennu i lawr yn erbyn y llinell(au) gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Mae'r Gronfa Adbrisio Wrth Gefn yn cynnwys enillion adbrisio a gydnabuwyd ers 1 Ebrill 2007 yn unig, sef dyddiad ei weithredu'n ffurfiol. Mae enillion a godwyd cyn y dyddiad hwnnw wedi'u cyfuno yn y Cyfrif Addasiadau Cyfalaf.

Amhariad
Caiff asedau eu hasesu ar ddiwedd pob blwyddyn i weld a oes unrhyw arwydd y gallai amhariad fod ar ased. Pan fo arwyddion yn bodoli a phan amcangyfrifir bod unrhyw wahaniaethau posibl yn faterol, caiff swm adferadwy'r ased ei amcangyfrif, a phan fo hyn yn llai na swm cludo'r ased, caiff swm amhariad ei gydnabod ar gyfer y diffyg.

Pan gaiff colledion amhariad eu nodi, cânt eu cyfrif drwy:

- pan fo balans enillion adbrisio ar gyfer yr ased yn y Gronfa Adbrisio Wrth Gefn, caiff swm cludo'r ased ei ysgrifennu i lawr yn erbyn y balans hwnnw (hyd at swm yr enillion cronedig)
- pan nad oes balans yn y Gronfa Adbrisio Wrth Gefn neu pan fo balans annigonol, caiff swm cludo'r ased ei ysgrifennu i lawr yn erbyn y llinell(au) gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Pan gaiff colled amhariad ei wrthdroi o ganlyniad, caiff y gwrthdroi ei gredydu i'r llinell(au) gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr hyd at swm y golled wreiddiol, wedi'i haddasu ar gyfer dibrisiad a fyddai wedi'i godi pe na bai'r golled wedi'i chydnabod.

Dibrisiad
Darperir ar gyfer dibrisiad ar bob ased Eiddo, Peiriannau ac Offer gan ddyraniad systematig eu symiau dibrisiadwy dros eu hoes ddefnyddiol. Gwneir eithriad ar gyfer asedau nad oes ganddynt oes ddefnyddiol feidraidd y gellir ei bennu (h.y. tir rhydd-ddaliad ac asedau cymunedol penodol) ac asedau nad ydynt ar gael i'w defnyddio eto (h.y. asedau sy'n cael eu hadeiladu).

Cyfrifir dibrisiad ar y sail ganlynol:

- anheddau ac adeiladau eraill - dyraniad llinell syth dros oes ddefnyddiol yr eiddo yn ôl amcangyfrif y prisiwr
- cerbydau, peiriannau, dodrefn ac offer – dull llinell syth
- isadeiledd – dyraniad llinell syth dros 40 mlynedd.

Cydrannu
Pan fo gan ased Eiddo, Peiriant ac Offer gydrannau mawr sydd â chost sylweddol o ran cyfanswm cost yr eitem, caiff y cydrannau eu dibrisio ar wahân.

Ar asedau dros £750,000 byddem yn ystyried cydrannu elfen os yw'n ymddangos yn briodol i roi gwerth ar wahân h.y. os yw elfen o'r ased hwnnw yn heneiddio ar gyfradd

anghymesurol sylweddol o gymharu â gweddill yr adeilad a lle mae cost y gydran yn sylweddol (h.y. 20% o gyfanswm cost yr ased) mewn perthynas â chyfanswm cost yr ased.

Caiff enillion adbrisio eu dibrisio hefyd, gyda swm sydd gyfwerth â'r gwahaniaethau rhwng dibrisiad gwerth presennol a godir ar asedau a'r dibrisiad a fyddai wedi'i godi ar sail eu cost hanesyddol yn cael ei drosglwyddo bob blwyddyn o'r Gronfa Adbrisio Wrth Gefn i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf.

Gwarediadau ac Asedau Anghyfredol a gânt eu Dal i'w Gwerthu

Pan ddaw'n debygol y bydd swm cludo ased yn cael ei adennill yn bennaf drwy werthiant yn hytrach na thrwy ei ddefnyddio'n barhaus, caiff ei ailddosbarthu fel Ased a gaiff ei Ddal i'w Werthu. Caiff yr ased ei ailbrisio'n syth cyn eil ailddosbarthu ac yna caiff ei gario ar y swm isaf a gwerth teg llai costau gwerthu. Pan fo lleihad dilynol i werth teg llai costau gwerthu, caiff y golled ei phostio i'r llinell Gwariant Gweithredu Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Caiff enillion o ran gwerth teg eu cydnabod hyd at swm unrhyw golledion blaenorol yn unig a gydnabyddir yn y Gwarged neu Golled ar Darpariaeth Gwasanaethau. Ni chaiff dibrisiad ei godi ar Asedau a gânt eu Dal i'w Gwerthu.

Os na fydd asedau yn bodloni'r meini prawf i gael eu dosbarthu'n Asedau a gânt eu Dal i'w Gwerthu bellach, cânt eu hailddosbarthu'n asedau anghyfredol a'u prisio ar swm isaf eu swm cludo cyn iddynt gael eu dosbarthu fel asedau a gânt eu dal i'w Gwerthu; cânt eu haddasu ar gyfer dibrisiad, amorteiddio neu adbrisio a fyddai wedi'u cydnabod pe na baent wedi'u dosbarthu fel asedau a gânt eu Dal i'w Gwerthu, a'u swm adenilladwy ar ddyddiad y penderfyniad i beidio â gwerthu.

Ni chaiff asedau a gaiff eu gadael neu eu sgrapio eu hailddosbarthu fel Asedau a gânt eu Dal i'w Gwerthu.

Pan gaiff ased ei waredu neu ei ddatgomisiynu, caiff swm cludo'r ased ar y Fantolen (p'un a yw'n Eiddo, Peiriant, Offer neu'n Asedau a gânt eu Dal i'w Gwerthu) ei diddymu i'r llinell Gwariant Gweithredu Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o'r enillion neu'r golled wrth ei waredu. Caiff derbyniadau o warediadau (os oes rhai), eu credydu i'r un llinell yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr hefyd fel rhan o'r enilliad neu golled wrth waredu (h.y. wedi'i rwydo i ffwrdd yn erbyn gwerth cludo'r ased adeg ei waredu). Caiff unrhyw enillion adbrisio a gronnir ar gyfer yr ased yn y Gronfa Adbrisio Wrth Gefn eu trosglwyddo i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf.

Caiff symiau a dderbynnir ar gyfer gwarediad mwy na £10,000 eu dosbarthu fel derbyniadau cyfalaf. Mae angen i dderbynebau gael eu credydu i'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn, ac yna dim ond ar gyfer buddsoddiad cyfalaf newydd y gellir eu defnyddio, neu eu neilltuo i leihau angen sylfaenol y Cyngor i fenthyca (y Nawdd Cyfalaf Gofynnol). Caiff derbynebau eu hadfeddu i'r Gronfa Wrth Gefn o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn.

Nid yw gwerth y gwarediadau sydd wedi'u diddymu yn dâl yn erbyn treth y cyngor, gan fod cost asedau nad ydynt yn gyfredol yn cael ei dalu'n llawn dan drefniadau ar wahân ar gyfer cyllido cyfalaf. Caiff symiau eu hadfeddu i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn.

xx. Menter Cyllid Preifat (PFI)

Mae contractau PFI yn gytundebau i dderbyn gwasanaethau lle mae'r cyfrifoldeb am ddarparu'r eiddo, peiriannau ac offer sydd eu hangen i ddarparu’r gwasanaethau yn trosglwyddo i gontractwr y PFI. Oherwydd y bernir bod y Cyngor yn rheoli’r gwasanaethau a ddarperir dan ei gynlluniau PFI, ac oherwydd y bydd perchnogaeth yr eiddo, peiriannau ac offer yn trosglwyddo i’r Cyngor ar ddiwedd y contractau am ddim tal ychwanegol, mae’r Cyngor yn cario’r asedau a ddefnyddir dan y contractau ar ei Fantolen fel rhan o Eiddo, Peiriannau ac Offer.

Llofnodwyd contract PFI ar gyfer darparu llety swyddfa i’r Cyngor yn Rhuthun am 25 mlynedd yn 2002/03. Dechreuodd y gwasanaeth ym mis Mai 2004. Cydbwyswyd cydnabod yr asedau anghyfredol hyn trwy gydnabod atebolrwydd am symiau’n ddyledus i weithredwr y cynllun i dalu am yr asedau.

Mae’r asedau anghyfredol a gydnabyddir ar y Fantolen yn cael eu hailbrisio a’u dibrisio yn yr un dull ag eiddo, peiriannau ac offer y mae’r Cyngor yn berchennog arnynt.

Cyhoeddodd y Cyngor, o dan delerau’r Cytundeb Prosiect Menter Cyllid Preifat, rhybydd ffurfiol i derfynu’r Cytundeb ar 14 Mai 2015, a chwblhawyd y terfyniad ar 4 Medi, 2015.

Mae’r symiau sy’n daladwy i weithredwyr y PFI bob blwyddyn yn cael eu dadansoddi dan 5 pennawd. Yn 2015/16 mae’r Taliad Unedol ond am y cyfnod 1af Ebrill i 4ydd Medi 2015:

- gwerth teg y gwasanaethau a gafwyd yn ystod y flwyddyn – debydwyd i’r gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr
- tâl cyllid – tâl llog o 6.19% ar y ddyled sy’n ddyledus ar y Fantolen, caiff ei ddebydu i’r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr
- rhent amodol – cynnydd yn y swm i’w dalu am yr eiddo sy’n codi yn ystod y contract, a ddebydir i’r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr
- taliad tuag at ddyled – sy’n berthnasol i ysgrifennu i lawr dyled y Fantolen tuag at weithredwr y PFI (caiff proffil ysgrifennu i lawr ei gyfrifo gan ddefnyddio’r un egwyddorion ag ar gyfer prydles ariannol)
- costau disodli cylch oes - caiff cyfran o’r symiau taladwy ei phostio i’r Fantolen fel rhagdaliad ac yna caiff ei chydnabod fel ychwanegiadau i Eiddo, Peiriannau ac Offer pan gaiff y gwaith perthnasol ei wneud.

xxi. Darpariaethau, Dyledion Wrth Gefn ac Asedau Wrth Gefn

Darpariaethau
Gwneir darpariaethau pan fo digwyddiad wedi digwydd sy'n rhoi rhwymedigaeth gyfreithiol neu adeiladol i’r Cyngor sydd, y mae’n fwy na thebyg, angen setliad trwy drosglwyddo buddiannau economaidd neu botensial gwasanaeth, a phan ellir gwneud amcangyfrif dibynadwy o’r swm y rhwymedigaeth honno.

Codir tâl am ddarpariaethau fel gwariant ar linell y gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn ystod y flwyddyn y daw’r Cyngor yn ymwybodol o’r rhwymedigaeth, a chânt eu mesur ar yr amcangyfrif gorau ar ddyddiad mantolen y gwariant y mae angen ei wneud er mwyn setlo’r rhwymedigaeth, gan roi ystyriaeth i risgiau ac ansicrwydd perthnasol.

Pan wneir taliadau maes o law, fe'u codir o'r ddarpariaeth sydd eisoes yn y Fantolen. Caiff setliadau a amcangyfrifwyd eu hadolygu ar ddiwedd pob blwyddyn ariannol - pan ddaw'n llai na thebygol y bydd bellach angen trosglwyddo buddiannau economaidd (neu fod setliad is na'r hyn a ddisgwylid yn cael ei wneud), caiff y ddarpariaeth ei dychwelyd a'i chredydu yn ôl i'r gwasanaeth perthnasol.
Pan fo disgwyl i beth, neu'r cyfan, o'r taliad sydd ei angen i setlo darpariaeth gael ei adfer gan barti arall (e.e. o hawliad yswiriant), dim ond pan fo'n bron yn sicr y caiff ad-daliad ei dderbyn os bydd y cyngor yn setlo'r rhwymedigaeth y caiff hyn ei gydnabod fel incwm i'r gwasanaeth perthnasol.

Darpariaeth ar gyfer Ôl-daliadau Cyflog yn deillio o Hawliadau am Dâl Anghyfartal
Mae'r Awdurdod wedi gwneud darpariaeth am gostau setlo achosion am ôl-dâl sy'n deillio o daliadau gwahaniaethol a wnaed cyn i'r Awdurdod weithredu ei strategaeth cyflogau cyfartal.

Dyledion Digwyddiadol
Mae dyled ddigwyddiadol yn digwydd pan fo digwyddiad wedi digwydd sy'n rhoi rhwymedigaeth bosibl i'r Awdurdod na ellir cadarnhau ei bodolaeth ond trwy un neu ragor o ddigwyddiadau ansicr yn y dyfodol nad ydynt yn llwyr o fewn rheolaeth yr Awdurdod. Mae dyledion digwyddiadol hefyd yn codi mewn amgylchiadau pan wneid darpariaeth fel arall ond naill ai nad yw'n debygol y bydd angen all-lif o adnoddau neu na ellir mesur swm y rhwymedigaeth yn ddibynadwy.

Nid yw dyledion digwyddiadol yn cael eu cydnabod ar y Fantolen ond yn cael eu datgelu mewn nodyn ynglŷn â'r cyfrifon.

Asedau Digwyddiadol
Mae ased digwyddiadol yn digwydd pan fo digwyddiad wedi digwydd sy'n rhoi ased bosibl i'r Awdurdod na ellir cadarnhau ei bodolaeth ond trwy un neu ragor o ddigwyddiadau ansicr yn y dyfodol nad ydynt yn llwyr o fewn rheolaeth yr Awdurdod.

Nid yw asedau digwyddiadol yn cael eu cydnabod ar y Fantolen ond yn cael eu datgelu mewn nodyn ynglŷn â'r cyfrifon pan fydd yn debygol y bydd mewnlif o fuddiannau economaidd neu botensial gwasanaeth.

xxii. Cronfeydd Wrth Gefn

Mae'r Cyngor yn neilltuo symiau penodol wrth gefn er dibenion polisïau yn y dyfodol neu ar gyfer treuliau annisgwyl. Caiff cronfeydd wrth gefn eu creu drwy ddosrannu symiau o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn.

xxiii. Gwariant Refeniw a Ariennir o Gyfalaf Trwy Statud

Codir am wariant a wnaed yn ystod y flwyddyn y gellir ei wneud yn gyfalaf o dan ddarpariaethau statudol ond nad yw'n arwain at greu asedau anghyfredol fel gwariant i gyfrif refeniw'r gwasanaeth perthnasol yn ystod y flwyddyn. Pan fo'r Cyngor wedi penderfynu cwrdd â chostau'r gwariant hwn o adnoddau cyfalaf presennol neu trwy fenthyca, yna bydd trosglwyddiad i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf yn gwrthdroi'r symiau y codwyd amdanynt yn y Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn fel nad oed unrhyw effaith ar lefel treth y cyngor.

xxiv. TAW

Caiff TAW taladwy ei gynnwys fel gwariant dim ond cyhyd ac nad oes modd ei adfer gan Adran Refeniw a Thollau Ei Mawrhydi. Caiff TAW derbyniadwy ei eithrio o'r incwm.

2. Safonau Cyfrifo sydd wedi'u Cyflwyno ond heb eu Mabwysiadu eto

O dan y Cod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2015/16 (y Cod), mae'n ofynnol i'r Cyngor ddatgelu gwybodaeth sy'n nodi effaith newid cyfrifo sy'n ofynnol gan safon cyfrifyddu newydd sydd wedi cael ei gyhoeddi ond heb ei fabwysiadu eto gan y Cod.

Mae Cod Ymarfer Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth ar Asedau Isadeiledd Trafnidiaeth (y Cod Isadeiledd) yn dod i rym o 1 Ebrill 2016. Mae'r Cod yn cadarnhau nad yw'r newidiadau sy'n deillio o'r Cod Isadeiledd angen addasiadau ôl-weithredol i'r cyfrifon. O dan y Cod Isadeiledd, bydd asedau isadeiledd trafnidiaeth yn cael eu cydnabod fel dosbarth o Eiddo ar wahân i Offer a Chyfarpar wedi'i fesur ar gostau adnewyddu a ddibrisiwyd. Bydd hyn yn cynnwys sawl elfen: ffordd gerbydau, troedffyrdd a llwybrau beicio, strwythurau, goleuadau stryd, dodrefn stryd, systemau rheoli traffig a thir.

Bydd y datgeliad yn gofyn am drosglwyddo asedau rhwng isadeiledd a'r categorïau asedau rhwydwaith priffyrdd newydd. Mae hyn yn debygol o arwain at enillion ailbrisio oherwydd y newid o gost hanesyddol dibrisiedig i sail cost adnewyddu a ddibrisiwyd. Felly, bydd y prisiad newydd yn adlewyrchu cost gyfredol amnewid yn hytrach na chost wreiddiol y gwaith, a fyddai wedi cael ei ddatblygu dros gyfnod o amser sylweddol. Os byddai'r newidiadau wedi eu gweithredu yn 2015/16, yn seiliedig ar amcangyfrifon presennol, byddai gwerth yr asedau isadeiledd yn cynyddu o £118m i £1.3bn.

Yn ogystal, mae yna nifer of fân newidiadau i Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol, ond ni ddisgwylir i'r rhain gael unrhyw effaith sylweddol ar y cyfrifon.

3. Dyfarniadau Beirniadol wrth Gymhwyso Polisïau Cyfrifo

Wrth gymhwyso'r polisïau cyfrifo a amlinellir yn Nodyn 1, bu'n rhaid i'r Cyngor wneud rhai dyfarniadau ynglŷn â thrafodaethau cymhleth neu'r rheiny sy'n ymwneud ag ansicrwydd ynglŷn â digwyddiadau'r dyfodol. Y dyfarniadau beirniadol a wneir yn y Datganiad Cyfrifon yw:

- **Lefelau Ariannu'r Llywodraeth i'r Dyfodol –** Mae lefel uchel o ansicrwydd o amgylch y lefelau ariannu ar gyfer awdurdodau lleol i'r dyfodol. Mae'r Cyngor wedi neilltuo symiau mewn darpariaethau, balansau a chronfeydd wrth gefn y mae'n credu sy'n briodol i reoli arian y Cyngor dros y tymor canolig. Mae'r Cyngor hefyd wedi penderfynu bod ei record cryf ym maes rheoli ariannol a chyllidebol yn golygu nad oes rheswm digonol eto i newid y rhagdybiaeth na fydd asedau'r Cyngor yn cael eu hamharu'n sylweddol o ganlyniad i'r angen i gau cyfleusterau a/neu leihau lefelau darpariaeth gwasanaeth yn sylweddol. Mae'r farn hon yn cael ei hadolygu'n rheolaidd.

- **Ansicrwydd Economaidd –** Wrth asesu'r lefelau priodol o ddarpariaeth a wneir ar gyfer dyledion amheus yn y dyfodol, mae'r darlun economaidd ehangach wedi cael ei ystyried. Yn benodol, ystyriwyd effeithiau posibl gweithredu'r diwygiadau lles yn llawn.

4. Tybiaethau a Wneir am y Dyfodol a Ffynonellau Eraill o Ansicrwydd Amcangyfrif Mawr

Mae’r Datganiad Cyfrifon yn cynnwys rhai ffigyrau wedi’u hamcangyfrif sydd wedi eu seilio ar dybiaethau a wnaed gan y Cyngor ynglŷn â’r dyfodol neu sydd fel arall ag ansicrwydd yn perthyn iddynt. Amcangyfrifir trwy roi cyfrif o brofiad hanesyddol, tueddiadau presennol a ffactorau perthnasol eraill. Fodd bynnag, gan na ellir pennu’r balansau â sicrwydd, gallai’r canlyniadau gwirioneddol fod yn wahanol i’r tybiaethau a’r amcangyfrifon.

Mae’r eitemau a oedd ym Mantolen Y Cyngor ar 31 Mawrth 2016 y mae rhyw gymaint o risg y byddant yn addasu yn ystod y flwyddyn ariannol nesaf fel a ganlyn:

Eiddo, Peiriannau ac Offer
Dibrisir asedau yn ystod eu hoes ddefnyddiol sy’n ddibynnol ar dybiaethau ynglŷn â lefelau atgyweirio a chynnal a chadw a wneir yn y dyfodol mewn perthynas ag asedau unigol. Mae’r hinsawdd economaidd bresennol yn ei gwneud yn ansicr y bydd modd i’r Cyngor gynnal ei wariant presennol ar atgyweirio a chynnal a chadw, gan beri amheuaeth ynglŷn â hyd yr oes ddefnyddiol sydd wedi ei bennu i rai o'r asedau. Os cwtogir oes ddefnyddiol ased, mae’r dibrisiad yn cynyddu ac mae swm cario’r ased yn gostwng. Caiff eiddo, peiriannau ac offer eu hailbrisio yn ysbeidiol a’u profi’n flynyddol am ddangosyddion o amhariad. Mae angen dyfarniadau i wneud asesiad p’un ai bod dangosydd o amhariad neu beidio. Mae’r profiad amhariad yn cynnwys archwilio’r gwariant cyfalaf a wnaed yn ystod y flwyddyn ariannol i ganfod p'un ai i hynny arwain at gynnydd yng ngwerth ased neu at amharu â’r gwerth hwnnw. Cafodd cyngor ei roi i briswyr y cyngor. Os yw’r canlyniadau gwirioneddol yn wahanol i’r tybiaethau, bydd gwerth asedau Eiddo Peiriannau ac Offer wedi cael eu datgan yn rhy uchel neu’n rhy isel. Byddai hyn yn cael ei amrywio y tro nesaf y byddai’r asedau’n cael eu prisio.

Gwerth yr Eiddo, y Peiriannau a’r Offer a ddatgelir ar y Fantolen yw £465,710k a cheir rhagor o wybodaeth o fewn Nodyn 13.

Dyled Pensiwn
Mae’r amcangyfrif o’r ddyled net er mwyn talu pensiynau yn dibynnu ar nifer o ddyfarniadau yn ymwneud â chyfradd y disgownt a ddefnyddir, y gyfradd yr amcanestynir y bydd cyflogau’n cynyddu, newid mewn oedrannau ymddeol, cyfraddau marwoldeb a'r adenillion disgwyliedig ar asedau’r gronfa bensiynau. Defnyddir cwmni o actiwarïaid ymgynghorol i ddarparu cyngor arbenigol i’r Cyngor ynglŷn â’r tybiaethau y dylid eu cymhwyso.

Gwerth y ddyled pensiwn a’r gronfa pensiynau wrth gefn gyfatebol sydd wedi ei datgelu ar y Fantolen yw £207,388k. Mae gwybodaeth fanwl wedi ei chynnwys o fewn Nodiadau 23, 38 a 39.

Croniad Buddiannau Gweithwyr
Cyfrifwyd croniad buddiannau gweithwyr (gwyliau blynyddol ac amser hyblyg) ar sail sampl o weithwyr. Balans y Cyfrif Absenoldeb Cronnol fel ag yr oedd ar 31 Mawrth 2016 oedd £2,384k a manylir ynglŷn â hynny yn Nodyn 23.

Ôl-ddyledion
Cynhaliwyd adolygiad o ddyled sydd heb ei thalu a gwnaed lwfans ar gyfer dyledion ag amheuaeth yn eu cylch. Rhaid i unrhyw lwfans a wneir ar gyfer dyledion i’r dyfodol y mae amheuaeth yn eu cylch fod wedi eu seilio ar amcangyfrif. Mae’r lwfans a wnaed yn un

doeth ond gan nad yw'r holl newidiadau i'r gyfundrefn les wedi'u gweithredu hyd yn hyn efallai y bydd angen adolygu'r lwfans y flwyddyn nesaf.

Mae'r cyngor yn gwneud darpariaeth gyffredinol ar gyfer drwgddyledion a darpariaethau penodol mewn perthynas â Threth y Cyngor (Nodyn 11), Trethi Annomestig Cenedlaethol (Nodyn 12) a Rhenti Tai (Nodyn 2 y Cyfrif Refeniw Tai)

5. Eitemau o Incwm a Gwariant Materol

Datgelir yr eitemau canlynol ar wyneb y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:

Cyfrif Refeniw Tai – Diwygio Cymhorthdal Tai
Ar 2 Ebrill 2015, daeth y system Cymhorthdal tai i ben yng Nghymru. O dan y system cymhorthdal, roedd y Llywodraeth yn penderfynu faint o rent a ddylid ei gadw'n lleol gan y cynghorau gyda'r gweddill yn cael ei dalu fel cymhorthdal i Drysorlys EM. Daeth Llywodraeth Cymru a Thrysorlys EM i gytundeb a oedd yn caniatáu i'r un ar ddeg awdurdod yng Nghymru gyda stoc tai cyngor i adael y system cymhorthdal Cyfrif Refeniw Tai a bod yn hunangyllidol o Ebrill 2015.

Mae'r cytundeb mewn dwy ran; yn gyntaf roedd yn ofynnol i awdurdodau brynu eu hunain allan o'r system cymhorthdal Cyfrif Refeniw Tai presennol gan dalu tâl un setliad i Drysorlys EM, ac un ail mae awdurdodau wedi cytuno i roi cap ar fenthyca CRT.

Roedd yr un ar ddeg awdurdodau tai wedi cofrestru ar gyfer y cytundeb ac o ganlyniad daeth y system cymhorthdal i ben yn Ebrill 2015. Roedd ffigwr setliad y cyngor yn £40,045k sy'n unol â gofynion Trysorlys EM, a fenthycwyd gan y Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus ar 2 Ebrill 2015.

Trefniadau Prosiect Menter Cyllid Preifat
Daeth Y Cytundeb Prosiect Menter Cyllid Preifat sy'n cynnwys Neuadd y Sir, Neuadd Y Dref a Storfa Gorfforaethol i ben ddydd Gwener, 4 Medi 2015. Roedd y cytundeb i fod i ddod i ben yn 2029. O dan delerau'r Cytundeb, roedd terfynu wedi arwain at dalu iawndal i'r gwrth barti PFI a chyflwynwyd cyfrif terfynu i'r cyngor ar 7 Medi. Cytunwyd ar elfennau terfynol y swm iawndal ar 14 Hydref 2015 a arweiniodd at gyfanswm iawndal o £16,955k. Roedd y taliad hwn yn cwmpasu dilead y brydles PFI gwerth £9,522k (cyfeiriwch at nodyn 15) a thâl iawndal ar gyfer refeniw o £7,433k. Mae'r £7,433k wedi'i ddangos fel llinell ar wahân ar y Cyfrif Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Cyfeiriwch at Nodyn 37 Mentrau Cyllid Preifat a Chytundebau Tebyg am fanylion pellach.

6. Digwyddiadau ar ôl Dyddiad y Fantolen

Awdurdodwyd cyhoeddi'r Datganiad Cyfrifon gan y Prif Swyddog Cyllid ym mis Mehefin 2016. Nid yw digwyddiadau sydd wedi digwydd ar ôl y dyddiad hwn yn cael eu hadlewyrchu yn y datganiadau ariannol nac yn y nodiadau. Pan fo digwyddiadau a ddigwyddodd cyn y dyddiad hwn yn darparu gwybodaeth ynglŷn ag amodau a oedd mewn bodolaeth ar 31 Mawrth 2016, yna bydd y ffigyrau yn y datganiadau ariannol a'r rhai o fewn y nodiadau wedi cael ei hamrywio ym mhob ffordd yn faterol i adlewyrchu traweffaith yr wybodaeth hon.

7. Addasiadau rhwng y Sail Gyfrifo a'r Sail Ariannu dan y Rheoliadau

Mae'r nodyn hwn yn manylu ynglŷn â'r addasiadau a wneir i gyfanswm yr incwm a'r gwariant cynhwysfawr y mae'n Cyngor yn eu cydnabod yn ystod y flwyddyn yn unol â'r

arferion cyfrifeg priodol ynglŷn â'r adnoddau hynny sydd wedi eu pennu gan ddarpariaethau statudol fel rhai sydd ar gael i'r Awdurdod eu defnyddio i gwrdd â gwariant cyfalaf a refeniw.

Mae'r canlynol yn amlinellu disgrifiad o'r cronfeydd wrth gefn sy'n cael eu haddasu.

Balans Cronfa'r Cyngor
Cronfa'r Cyngor yw'r gronfa statudol y mae'n rhaid talu holl dderbyniadau'r awdurdod iddi ac y mae'n rhaid cwrdd â holl ddyledion yr awdurdod ohoni, ar wahân i'r graddau y bod rheolau statudol yn dweud yn wahanol. Gall y rheolau hyn hefyd nodi ym mha flwyddyn ariannol y dylai dyledion a thaliadau effeithio ar Falans Cronfa'r Cyngor, nad yw o anghenraid yn unol â'r arfer gyfrifeg briodol. Mae Balans Cronfa'r Cyngor felly'n crynhoi'r adnoddau y mae gan y Cyngor y grym statudol i'w gwario ar ei wasanaethau neu ar fuddsoddiadau cyfalaf yn niwedd y flwyddyn ariannol. I awdurdodau tai, fodd bynnag, nid yw'r balans ar gael i'w gymhwyso i ariannu gwasanaethau'r Cyfrif Refeniw Tai.

Balans y Cyfrif Refeniw Tai
Mae Balans y Cyfrif Refeniw Tai yn adlewyrchu'r rhwymedigaeth statudol i gynnal cyfrif refeniw ar gyfer darpariaeth tai cyngor awdurdod lleol yn unol â Rhan VI Deddf Llywodraeth Leol a Thai 1989. Mae'n cynnwys balans yr incwm a'r gwariant fel sydd wedi ei ddiffinio gan Ddeddf 1989 sydd ar gael i ariannu gwariant mewn perthynas â swyddogaeth y Cyngor fel landlord.

Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf
Mae'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn yn dal enillion gwaredu tir ac asedau eraill, sydd wedi eu cyfyngu gan statud rhag cael ei defnyddio i wneud dim ar wahân i ariannu gwariant cyfalaf newydd neu i gael eu rhoi i'r naill ochr i ariannu gwariant cyfalaf hanesyddol. Mae balans y gronfa wrth gefn yn dangos yr adnoddau sydd eto i'w cymhwyso at y pwrpasau hyn ar ddiwedd y flwyddyn.

Grantiau Cyfalaf heb eu Cymhwyso
Mae Cronfa Wrth Gefn Grantiau Cyfalaf Heb eu Cymhwyso yn dal y grantiau a'r cyfraniadau a dderbyniwyd tuag at brosiectau cyfalaf y mae'r Cyngor wedi cwrdd â'r amodau ar eu cyfer a fyddai fel arall yn ei gwneud yn ofynnol i ad-dalu'r arian sydd eto i'w gymhwyso i gwrdd â gwariant. Caiff y balans ei gyfyngu gan delerau grant o ran y gwariant cyfalaf y gellir ei gymhwyso yn ei erbyn ac/neu gan y flwyddyn ariannol y dylai hyn ddigwydd.

2015/16	Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir Eu Defnyddio			
	Balans Cronfa'r Cyngor £000	Cyfrif Refeniw Tai £000	Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf £000	Grantiau Cyfalaf heb eu Cymhwyso £000
Addasiadau i'r Adnoddau Refeniw				
Symiau incwm a gwariant sydd wedi eu cynnwys yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr sy'n wahanol i refeniw ar gyfer y flwyddyn a gyfrifwyd yn unol â gofynion statudol:				
• Costau Pensiwn	(5,867)	(238)		0
• Offerynnau Ariannol	(13)	4		0
• Tâl gwyliau	444	6		0
• Gwrthdroad cofnodion a gynhwysir yn y Gwarged neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau mewn perthynas â gwariant cyfalaf	(18,104)	(51,222)		(290)
Cyfanswm Addasiadau i Adnoddau Refeniw	**(23,540)**	**(51,450)**	**0**	**(290)**
Addasiadau rhwng Refeniw ac Adnoddau Cyfalaf				
Trosglwyddiad derbyniadau gwerthiant asedau nad ydynt yn gyfredol o refeniw i'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn	498	585	(1,083)	
Costau gweinyddol gwaredu asedau nad ydynt yn gyfredol	0	0	0	
Taliadau i'r gronfa derbyniadau tai y llywodraeth	0	0	0	
Darpariaeth statudol ar gyfer ad-dalu dyledion	6,909	2,474	0	
Gwariant cyfalaf a gyllidir o falansau refeniw	13,651	1,405	0	
Cyfanswm Addasiadau rhwng Refeniw ac Adnoddau Cyfalaf	**21,058**	**4,464**	**(1,083)**	**0**
Addasiadau i Adnoddau Cyfalaf				
Defnydd o'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn i ariannu gwariant cyfalaf			1,870	0
Cymhwysiad grantiau cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf			0	349
Taliadau arian parod mewn perthynas â derbyniadau cyfalaf gohiriedig			0	0
Cyfanswm Addasiadau i Adnoddau Cyfalaf	**0**	**0**	**1,870**	**349**
Cyfanswm Addasiadau	**(2,482)**	**(46,986)**	**787**	**59**

2014/15	Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir Eu Defnyddio			
	Balans Cronfa'r Cyngor £000	Cyfrif Refeniw Tai £000	Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf £000	Grantiau Cyfalaf heb eu Cymhwyso £000
Addasiadau i'r Adnoddau Refeniw				
Symiau incwm a gwariant sydd wedi eu cynnwys yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr sy'n wahanol i refeniw ar gyfer y flwyddyn a gyfrifwyd yn unol â gofynion statudol:				
• Costau Pensiwn	(3,564)	(164)		0
• Offerynnau Ariannol	(16)	8		0
• Tâl gwyliau	(381)	(12)		0
• Gwrthdroad cofnodion a gynhwysir yn y Gwarged neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau mewn perthynas â gwariant cyfalaf	(18,792)	(7,602)		(643)
Cyfanswm Addasiadau i Adnoddau Refeniw	**(22,753)**	**(7,770)**	**0**	**(643)**
Addasiadau rhwng Refeniw ac Adnoddau Cyfalaf				
Trosglwyddiad derbyniadau gwerthiant asedau nad ydynt yn gyfredol o refeniw i'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn	1,782	254	(2,036)	
Costau gweinyddol gwaredu asedau nad ydynt yn gyfredol	0	0	0	
Taliadau i'r gronfa derbyniadau tai y llywodraeth	0	0	0	
Darpariaeth statudol ar gyfer ad-dalu dyledion	6,391	1,620	0	
Gwariant cyfalaf a gyllidir o falansau refeniw	2,284	813	0	
Cyfanswm Addasiadau rhwng Refeniw ac Adnoddau Cyfalaf	**10,457**	**2,687**	**(2,036)**	**0**
Addasiadau i Adnoddau Cyfalaf				
Defnydd o'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn i ariannu gwariant cyfalaf			1,478	0
Cymhwysiad grantiau cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf			0	1,992
Taliadau arian parod mewn perthynas â derbyniadau cyfalaf gohiriedig			(1)	0
Cyfanswm Addasiadau i Adnoddau Cyfalaf	**0**	**0**	**1,477**	**1,992**
Cyfanswm Addasiadau	**(12,296)**	**(5,083)**	**(559)**	**1,349**

8. Gwariant Gweithredu Arall

2014/15 £000		2015/16 £000
8,729	Praesept yr Heddlu	9,121
4,342	Praesept Awdurdod Tân	4,361
1,550	Praeseptau Cyngor Cymuned	1,733
(1,430)	(Enillion)/colledion ar Asedau ar Werth a chael gwared ar asedau nad ydynt yn gyfredol	(52)
299	Costau Gweinyddu Pensiwn	285
13,490	Cyfanswm	**15,448**

9. Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi

2014/15 £000		2015/16 £000
9,250	Llog yn daladwy a thaliadau tebyg	9,977
7,173	Llog net ar y rhwymedigaeth net ddiffiniedig (ased)	7,001
(257)	Llog sy'n dderbyniadwy ac incwm tebyg	(135)
2,265	Incwm a gwariant mewn perthynas ag eiddo buddsoddi a newidiadau yn eu pris teg	456
(128)	Incwm buddsoddi arall	0
18,303	Cyfanswm	**17,299**

10. Trethiant ac Incwm Grant Amhenodol

2014/15 £000		2015/16 £000
(53,810)	Incwm Treth y Cyngor	(55,733)
(29,631)	Cyfraddau annomestig	(27,245)
(115,539)	Grantiau llywodraeth heb eu neilltuo	(112,894)
(14,792)	Grantiau Cyfalaf a chyfraniadau	(13,573)
(213,772)	**Cyfanswm**	**(209,445)**

11. Treth y Cyngor

Mae incwm Treth y Cyngor yn deillio o newidiadau a godwyd yn unol â gwerth eiddo preswyl, sydd wedi'u dosbarthu yn naw band prisio, gan amcangyfrif gwerthoedd 1 Ebrill 2003 ar gyfer y diben penodol hwn. Cyfrifir taliadau drwy ystyried yr incwm sydd ei angen ar gyfer Cyngor Sir Ddinbych, pob Cyngor Cymuned a Swyddfa Comisiynydd yr Heddlu a Throsedd, a rhannu'r swm hwn gyda Sylfaen Treth y Cyngor. Sylfaen Treth y Cyngor yw cyfanswm yr eiddo ym mhob band sydd wedi'u haddasu i drosi'r rhif yn gyfwerth â Band D, a'i addasu ar gyfer disgowntiau. Y sylfaen dreth yw 38,738 yn 2015/16 (38,349 yn 2014/15).

Y swm sylfaenol (yn cynnwys praesept Cyngor Cymuned a phraesept Swyddfa Comisiynydd yr Heddlu a Throsedd) ar gyfer eiddo Band D oedd £1,422.40 (£1,379.73 yn 2014/15) ac fe'i lluosogir gan y gyfran a fanylir ar gyfer y band penodol i roi'r swm unigol sy'n ddyledus.

Roedd biliau treth y cyngor yn seiliedig ar luosyddion bandiau A i I:

Band	A	B	C	D	E	F	G	H	I
Lluosydd	6/9	7/9	8/9	9/9	11/9	13/9	15/9	18/9	21/9
Nifer yr eiddo ar 31 Mawrth 2016	3,951	7,162	14,271	7,687	5,349	3,593	1,970	306	168

Dadansoddiad o'r enillion net o Dreth y Cyngor:

2014/15 £000		2015/16 £000
53,810	Treth y Cyngor sy'n gasgladwy	55,733
(8,729)	Swm sy'n daladwy i Awdurdod Heddlu Gogledd Cymru	(9,121)
(172)	Darpariaeth am beidio â thalu Treth y Cyngor	195
44,909	**Enillion net o Dreth y Cyngor**	**46,807**
	Hollt Cyngor Sir Ddinbych:	
43,248	Cyngor Sir Ddinbych	45,046
1,550	Cynghorau Cymuned	1,733
111	Gostyngiad Cyfradd Annomestig Dewisol	28
44,909		**46,807**

12. Trethi Annomestig Cenedlaethol (NNDR)

Trefnir yr NNDR ar sail genedlaethol. Nododd Llywodraeth Cymru'r gyfradd o 48.2c yn 2015/16 (47.3c yn 2014/15) ac yn ddibynnol ar effeithiau trefniadau trawsnewidiol, mae busnesau lleol yn talu cyfraddau a gyfrifir drwy luosi eu gwerth ardrethol gyda'r swm hwnnw. Y Cyngor sy'n gyfrifol am gasglu cyfraddau sy'n ddyledus gan drethdalwyr yn ei ardal, ond yn talu'r enillion i'r gronfa NNDR a weinyddir gan Lywodraeth Cymru. Mae Llywodraeth Cymru'n ailddosbarthu'r symiau sy'n daladwy i awdurdodau lleol ar sail y swm penodol fesul pen o'r boblogaeth.

Roedd incwm yr NNDR (ar ôl gostyngiad a darpariaethau) o £23,129k ar gyfer 2015/16 (£20,498k ar gyfer 2014/15) yn seiliedig ar gyfanswm cyfradd ardrethol o £58,646k am y flwyddyn.

Dadansoddiad o'r enillion net o gyfraddau annomestig:

2014/15 £000		2015/16 £000
20,498	**Trethi annomestig casgladwy**	**23,129**
(211)	Cost lwfans Casglu	(213)
(196)	Darpariaeth ar gyfer Dyledion Drwg	(268)
20,091	**Talu i'r Gronfa Genedlaethol**	**22,648**
29,631	**Ailddosbarthu o'r Gronfa Genedlaethol**	**27,245**

13. Eiddo, Peiriannau ac Offer

2015/16	Anheddau Cyngor £000	Tir ac Adeiladau Eraill £000	Cerbydau, Peiriannau, Dodrefn ac Offer £000	Asedau Isadeiledd £000	Asedau Cymunedol £000	Asedau dros ben £000	Asedau sy'n cael eu hadeiladu ar hyn o bryd £000	Cyfanswm eiddo, peiriannau ac offer £000
Cost neu Brisiad								
Ar 1 Ebrill 2015	134,107	242,405	18,386	152,113	2,716	2,172	13,698	565,597
Ychwanegiadau	3,941	24,384	2,914	9,086	6	0	4,156	44,487
Cynnydd/(gostyngiadau) adbrisio a gydnabyddir yn y Gronfa Adbrisio Wrth Gefn	(2,487)	14,624	0	0	0	(527)	0	11,610
Cynnydd/(gostyngiadau) adbrisio a gydnabyddir yn yr Arian Dros Ben/Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau	(6,247)	(11,779)	0	0	0	(498)	0	(18,524)
Dadgydnabod - gwaredu	(585)	(104)	(134)	0	0	0	0	(823)
Trosglwyddiadau	0	6,765	0	0	0	40	(6,762)	43
Asedau a ail-ddosbarthwyd (i)/o Asedau ar Werth	0	250	0	0	0	1,265	0	1,515
Symudiadau eraill mewn cost neu brisio	0	(25,609)	(2,679)	(9,306)	0	(14)	(1,645)	(39,253)
Ar 31 Mawrth 2016	**128,729**	**250,936**	**18,487**	**151,893**	**2,722**	**2,438**	**9,447**	**564,652**

2015/16	Anheddau Cyngor £000	Tir ac Adeiladau Eraill £000	Cerbydau, Peiriannau, Dodrefn ac Offer £000	Asedau Isadeiledd £000	Asedau Cymunedol £000	Asedau dros ben £000	Asedau sy'n cael eu hadeiladu ar hyn o bryd £000	Cyfanswm eiddo, peiriannau ac offer £000
Dibrisiad ac amhariad cronedig								
Ar 1 Ebrill 2015	(26,920)	(44,479)	(12,290)	(38,327)	(69)	(105)	(3,305)	(125,495)
Tâl dibrisiad	(2,696)	(6,542)	(2,106)	(3,570)	0	(8)	0	(14,922)
Dibrisiad yn cael ei ysgrifennu allan i'r Gronfa Adbrisio Wrth Gefn	6,438	8,022	0	0	0	90	0	14,550
Dibrisiad wedi'i ysgrifennu allan i'r Arian Dros Ben/Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau	0	250	0	0	0	0	0	250
Colledion/(gwrthdroadau) amhariad a gydnabyddir yn y Gronfa Adbrisio Wrth Gefn	0	(4923)	0	0	0	0	0	(4,923)
Colledion/(gwrthdroadau) amhariad a gydnabyddir yn yr Arian Dros Ben/Diffyg ar Ddarpariaethau Gwasanaethau	(3,942)	(2,703)	(23)	(1,520)	(164)	0	(384)	(8,736)
Dadgydnabod - gwaredu	0	0	107	0	0	0	0	107
Trosglwyddiadau	0	0	0	0	0	0	976	976
Symudiadau eraill mewn dibrisiad ac amhariad	0	25,609	2,678	9,306	0	14	1,644	39,251
Ar 31 Mawrth 2016	**(27,120)**	**(24,766)**	**(11,634)**	**(3,411)**	**(233)**	**(9)**	**(1,069)**	**(98,442)**

Gwerth Llyfr Net								
Ar 31 Mawrth 2016	101,609	226,170	6,853	117,782	2,489	2,429	8,378	465,710
Ar 31 Mawrth 2015	107,187	197,926	6,096	113,786	2,647	2,067	10,393	440,102

2014/15	Anheddau Cyngor £000	Tir ac Adeiladau Eraill £000	Cerbydau, Peiriannau, Dodrefn ac Offer £000	Asedau Isadeiledd £000	Asedau Cymunedol £000	Asedau dros ben £000	Asedau sy'n cael eu hadeiladu ar hyn o bryd £000	Cyfanswm eiddo, peiriannau ac offer £000	Asedau PFI wedi'u cynnwys yn Eiddo, Peiriannau ac Offer £000
Cost neu Brisiad									
Ar 1 Ebrill 2014	144,611	239,345	22,312	140,372	4,231	1,860	7,964	560,695	4,321
Ychwanegiadau	3,543	8,073	1,388	11,737	55	0	6,274	31,070	0
Cynnydd/(gostyngiadau) adbrisio a gydnabyddir yn y Gronfa Adbrisio Wrth Gefn	(9,299)	13,549	0	0	0	1,564	0	6,037	371
Cynnydd/(gostyngiadau) adbrisio a gydnabyddir yn yr Arian Dros Ben/Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau	(4,468)	(12,243)	0	0	0	(100)	(430)	(17,464)	(110)
Dadgydnabod - gwaredu	(254)	(736)	(49)	0	0	0	0	(1,039)	0
Dadgydnabod - arall	0	0	(6,103)	0	0	0	0	(6,103)	0
Asedau a ail-ddosbarthwyd (i)/o Asedau ar Werth	0	(2,201)	0	0	0	(1,488)	0	(3,689)	0
Symudiadau eraill mewn cost neu brisio	(26)	(3,382)	838	4	(1,570)	336	(110)	(3,910)	(22)
Ar 31 Mawrth 2015	**134,107**	**242,405**	**18,386**	**152,113**	**2,716**	**2,172**	**13,698**	**565,597**	**4,560**

2014/15	Anheddau Cyngor £000	Tir ac Adeiladau Eraill £000	Cerbydau, Peiriannau, Dodrefn ac Offer £000	Asedau Isadeiledd £000	Asedau Cymunedol £000	Asedau dros ben £000	Asedau sy'n cael eu hadeiladu ar hyn o bryd £000	Cyfanswm eiddo, peiriannau ac offer £000	Asedau PFI wedi'u cynnwys yn Eiddo, Peiriannau ac Offer £000
Dibrisiad ac amhariad cronedig									
Ar 1 Ebrill 2014	(24,561)	(50,135)	(15,375)	(33,950)	(111)	(61)	(2,135)	(126,328)	(313)
Tâl dibrisiad	(3,071)	(5,791)	(2,854)	(3,279)	0	(24)	0	(15,019)	(69)
Dibrisiad yn cael ei ysgrifennu allan i'r Gronfa Adbrisio Wrth Gefn	5,005	16,166	0	0	0	0	0	21,171	292
Dibrisiad wedi'i ysgrifennu allan i'r Arian Dros Ben/Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau	0	0	0	0	0	22	0	22	0
Colledion/(gwrthdroadau) amhariad a gydnabyddir yn y Gronfa Adbrisio Wrth Gefn	(2,230)	(1,121)	0	0	0	0	0	(3,351)	0
Colledion/(gwrthdroadau) amhariad a gydnabyddir yn yr Arian Dros Ben/Diffyg ar Ddarpariaethau Gwasanaethau	(2,089)	(6,950)	(106)	(1,094)	(55)	0	(1,170)	(11,464)	0
Dadgydnabod - gwaredu	0	7	29	0	0	0	0	36	0
Dadgydnabod - arall	0	0	6,103	0	0	0	0	6,103	0
Dadgydnabod – Asedau ar Werth	0	122	0	0	0	0	0	122	0
Symudiadau eraill mewn dibrisiad ac amhariad	26	3,223	(87)	(4)	97	(42)	0	3,213	22
Ar 31 Mawrth 2015	**(26,920)**	**(44,479)**	**(12,290)**	**(38,327)**	**(69)**	**(105)**	**(3,305)**	**(125,495)**	**(68)**

Gwerth Llyfr Net									
Ar 31 Mawrth 2015	107,187	197,926	6,096	113,786	2,647	2,067	10,393	440,102	4,492
Ar 31 Mawrth 2014	120,050	189,210	6,937	106,422	4,120	1,799	5,829	434,367	4,008

Dibrisiad
Mae'r cyfraddau oes ddefnyddiol a dibrisio wedi'u defnyddio wrth gyfrifo dibrisiad:

- Anheddau Cyngor – 15-75 mlynedd
- Tir ac Adeiladau Eraill (gan gynnwys asedau treftadaeth) - 1-194 o flynyddoedd
- Cerbydau, Peiriannau, Dodrefn ac Offer – 3-10 mlynedd
- Isadeiledd – 40 mlynedd

Ysgolion Gwirfoddol a Gynorthwyir ac a Reolir
Mae tir ac adeiladau eraill yn cynnwys tir ar gyfer ysgolion gwirfoddol a gynorthwyir ac a reolir.

Adolygiad Cofrestr Asedau
Fel rhan o ymarfer parhaus caiff gwerthoedd llyfr net sero eu hadolygu ac, os oes angen, eu tynnu o'r Gofrestr Asedau. Bydd hyn yn arwain at dynnu'r gwerthoedd llyfr gros a dibrisiad. Os yw hyn yn digwydd, caiff y gofrestr ei haddasu yn ystod y flwyddyn.

Ymrwymiadau Cyfalaf
Ar 31 Mawrth 2016, mae'r Cyngor wedi ymrwymo i nifer o gontractau ar gyfer adeiladu neu wella Eiddo, Peiriannau neu Offer yn 2016/17 a'r dyfodol. Mae'r gost a gyllidebwyd ar gyfer y prif ymrwymiadau yn £16,655k fel isod. Roedd ymrwymiadau tebyg 31 Mawrth 2015 yn £26,753k.

Prosiect	**Amcangyfrif Contract £000**	**Taliadau i 31 Mawrth 2016 £000**	**Cyfanswm Taliadau Contractau yn y Dyfodol £000**
Ysgol Cymunedol Bodnant – Estyniad a Gwaith Ailwampio	2,885	2,189	680
Y Rhyl, Ysgol Newydd	21,619	18,904	2,715
Ysgol Glan Clwyd – Estyniad, Ailfodelu ac Ailwampio	14,510	2,008	12,520
Stryd y Rhos ac Ysgol Penbarras – Ysgolion Newydd (Dyluniad)	358	0	358
Tai – Atgyweiriadau Allanol	460	78	382
Cyfanswm	**39,832**	**23,179**	**16,655**

Adbrisio
Fel rhan o'r rhaglen i adbrisio'r holl asedau o fewn pum mlynedd i'w prisiad blaenorol, mae cyfran o'r eiddo rhydd-ddaliadol ac ar brydles, sy'n cynnwys portffolio eiddo'r Awdurdod, wedi'u prisio gan Mrs C Jones Black BSc (Anrh.) MRICS, ar y seiliau a nodir isod, yn unol â Datganiadau Prisiadau asedau a Nodiadau Canllaw Sefydliad Brenhinol y Syrfewyr Siartredig, ond nad oedd yr holl eiddo wedi'u harchwilio. Nid oedd hyn yn ymarferol nac wedi'i ystyried gan y prisiwr o fod yn hanfodol ar gyfer diben prisio. Cynhaliwyd archwiliadau rhwng Tachwedd 2015 a Mehefin 2016.

Cafodd eiddo a ystyriwyd gan yr Awdurdod yn weithredol eu prisio ar sail gwerth marchnad agored ar gyfer defnydd presennol, neu le nad oedd modd asesu oherwydd nad oedd marchnad ar gyfer yr ased, y gost ddisodli wedi'i dibrisio. Prisiwyd Asedau Cerbydau, Peiriannau, Dodrefn ac Offer, Isadeiledd ac asedau cymunedol, ar gost hanesyddol. Caiff anheddau Cyngor eu prisio ar y gwerth gyfredol mewn defnydd fel tai cymdeithasol.

Mae'r Datganiad canlynol yn dangos y cynnydd yn rhaglen dreigl y Cyngor ar gyfer adbrisio asedau sefydlog.

	Anheddau Cyngor £000	Tir ac Adeiladau Eraill £000	Cerbydau, Peiriannau, Dodrefn ac Offer £000	Asedau dros ben £000	Cyfanswm £000
Cariwyd ar gost hanesyddol			6,853		6,853
Prisiwyd ar werth cyfredol ar:					
31 Mawrth 2016	34,285	41,743		2,429	78,457
31 Mawrth 2015	21,054	114,360			135,414
31 Mawrth 2014	17,546	34,336			51,882
31 Mawrth 2013	16,464	35,731			52,195
31 Mawrth 2012	12,260	0			12,260
Cyfanswm y Gost neu Brisiad	**101,609**	**226,170**	**6,853**	**2,429**	**337,061**

Fel rhan o'r rhaglen barhaus yn 2015/16 adolygwyd yr asedau canlynol:

- Tai Cyngor – Y Rhyl
- Cyfleusterau Hamdden
- Gwasanaethau Cefn Gwlad
- Eiddo Dros Ben

Cafodd adolygiad blynyddol ei wneud hefyd o Eiddo Buddsoddi, Asedau sy'n cael eu Hadeiladu, Eiddo a Ddelir i'w Gwerthu ac Asedau Cymunedol.

Adolygwyd yr asedau a gafwyd oddi wrth terfynu'r contract PFI: Neuadd Y Sir, Neuadd Y Dref a'r Storfa Gorfforaethol hefyd yn ystod y flwyddyn, ond dim ond newid bach oedd yn y prisiadau gan fod yr eiddo eisoes yn dangos ar Fantolen yr Awdurdod.

Colledion Amhariad

Cyffredinol

Yn ystod yr ymarfer ailbrisio ni ddaeth y Prisiwr o hyd i dueddiadau sylfaenol eraill a fyddai'n effeithio ar asedau sy'n weddill heb eu hailbrisio yn ystod 2015/16. Fodd bynnag, cydnabyddir bod yna brosiectau mawr ar y gweill sydd â photensial i effeithio ar brisiadau yn y dyfodol, ond mae'r prosiectau hyn yn eu camau cynnar.

Ysgol Uwchradd Y Rhyl

Cwblhawyd gwaith o adeiladu Ysgol Uwchradd newydd Y Rhyl ym mis Mawrth 2016 am gost of tua £25 miliwn. Roedd y gwaith yn cynnwys:

- Gwaith allanol i'r Ganolfan Hamdden gyfagos
- Dymchwel Cyrtiau Sboncen
- Dymchwel yr hen ysgol
- Adeiladu cyfleuster addysg Tir Morfa Lefel Ysgol Uwchradd

Mae wedi ei adeiladu i ddarparu ar gyfer 1200 o ddisgyblion er bod y rhif rôl tua 300 o ddisgyblion yn is na hyn. Mae'r ysgol newydd wedi ei brisio am £14,000k yn seiliedig ar niferoedd y disgyblion ar y gofrestr fel yn y ganllawiau BB98. Mae'r prisiad diwygiedig wedi arwain at golled o £5,349k. Yn ogystal, mae hen Ysgol Uwchradd Y Rhyl wedi cael ei hailbrisio am ddim, felly mae'r golled hon o £250k a'r golled ar yr ysgol newydd wedi ei godi yn erbyn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

14. Eiddo Buddsoddi

Mae'r eitemau canlynol o incwm a gwariant wedi'u cyfrifo yn y llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:

	2015/16 £000	2014/15 £000
Incwm rhent o Eiddo Buddsoddi	(346)	(402)
Treuliau gweithredu uniongyrchol yn codi o Eiddo Buddsoddi	150	117
(Enillion)/colled net	**(196)**	**(285)**

Nid oes unrhyw gyfyngiad ar allu'r Cyngor i wireddu'r gwerth yn ei eiddo buddsoddi neu ar hawl y Cyngor i daliad yr incwm ac enillion y gwaredu. Nid oes gan y Cyngor unrhyw rwymedigaeth gytundebol i brynu, adeiladu neu ddatblygu eiddo buddsoddi, neu atgyweiriadau, cynnal a chadw neu wella. Mae'r tabl canlynol yn crynhoi'r symudiad yng ngwerth teg yr eiddo buddsoddi dros y flwyddyn:

	2015/16 £000	2014/15 £000
Balans ar ddechrau'r flwyddyn	8,375	10,042
Ychwanegiadau:		
• Gwariant dilynol	99	185
Gwaredu	0	0
Enillion/(colledion) net o addasiadau gwerth teg	(652)	(2,549)
Trosglwyddiadau:		
• (i)/o Restrau Eiddo	0	0
• (i)/o Eiddo, Peiriannau ac Offer	(1,019)	697
Balans ar ddiwedd y flwyddyn	**6,803**	**8,375**

15. Offerynnau Ariannol

Categorïau o Offerynnau Ariannol

Caiff y categorïau o offerynnau ariannol eu cario yn y Fantolen:

Tymor Hir 31-Maw-15 £000	Cyfredol 31-Maw-15 £000		Tymor Hir 31-Maw-16 £000	Cyfredol 31-Maw-16 £000
		<u>Buddsoddiadau</u>		
5	23,386	Benthyciadau a symiau Derbyniadwy	1	5,013
5	**23,386**	**Cyfanswm y buddsoddiadau**	**1**	**5,013**
		<u>Dyledwyr</u>		
915	16,369	Benthyciadau a symiau Derbyniadwy	770	9,889
915	**16,369**	**Cyfanswm y Dyledwyr**	**770**	**9,889**
		<u>Benthyciadau</u>		
(140,202)	(5,135)	Dyledion ariannol ar gost wedi'i hamorteiddio	(183,991)	(6,968)
(140,202)	**(5,135)**	**Cyfanswm y Benthyciadau**	**(183,991)**	**(6,968)**
		<u>Dyledion Hirdymor Eraill</u>		
(9,305)	(379)	PFI a dyledion prydles ariannol	0	0
(9,305)	**(379)**	**Cyfanswm Dyledion Hirdymor Eraill**	**0**	**0**

(9,528)	(22,020)	**Credydwyr** Dyledion ariannol ar gost wedi'i hamorteiddio	(1,429)	(18,359)
(9,528)	**(22,020)**	**Cyfanswm y Credydwyr**	**(1,429)**	**(18,359)**

Nid yw'r ffigyrau ar gyfer dyledwyr a chredydwyr yn y tabl uchod yn cynnwys unrhyw symiau nad ydynt yn cael eu dosbarthu fel offerynnau ariannol megis taliadau ymlaen llaw, derbyn ebau ymlaen llaw ac unrhyw eitemau statudol. Mae ffigyrau y flwyddyn flaeonorol ar gyfer dyledwyr a chredydwyr wedi cael eu newid er mwyn peidio cynnwys eitemau statudol.

Mae'r benthyciad sy'n weddill yn y tabl uchod yn cynnwys benthyciad a dderbyniwyd o Gynllun Effeithlonrwydd Ynni Salix, sy'n rhaglen a ddarperir gan Lywodraeth Cymru mewn partneriaeth â Salix Finance a'r Ymddiriedolaeth Garbon i ddarparu benthyciadau di-log. Derbyniodd y Cyngor fenthyciad o £181k yn ystod 2011/12, £15k yn ystod 2013/14 a £226k yn ystod 2015/16 a'r balans ar y benthyciad hwn ar 31 Mawrth 2016 yw £281k.

Mae'r Cyngor hefyd yn aelod o Cyclescheme, sy'n fenter eithrio rhag talu treth Llywodraeth y DU, a gyflwynwyd i annog gweithwyr i feicio i'r gwaith, ac felly'n lleihau llygredd amgylcheddol. Mae'r Cyngor yn rhoi benthyciadau i weithwyr ar gyfer y diben hwn, a'r balans sy'n weddill ar 31 Mawrth 2016 yw £10k.

Nid yw'r Cyngor yn cyfrif y benthyciadau hyn yn fenthyciadau meddal oherwydd nid yw'r addasiad gwerth teg yn faterol.

Gwariant, Enillion a Cholledion Incwm

Mae enillion a cholledion a gydnabyddir yn y Cyfrif Incwm a Gwariant mewn perthynas ag offerynnau ariannol yn cynnwys yr eitemau canlynol:

Dyledion Ariannol 2014/15 £000	Asedau Ariannol 2014/15 £000		Dyledion Ariannol 2015/16 £000	Asedau Ariannol 2015/16 £000	Cyfanswm 2015/16 £000
9,250		Traul Llog Colledion dadgydnabod	9,977		9,977
9,250		**Cyfanswm traul mewn Arian Dros Ben neu ddiffyg ar ddarpariaeth gwasanaethau**	**9,977**		**9,977**
	(257)	Incwm llog Enillion dadgydnabod		(135)	(135)
	(257)	**Cyfanswm incwm Arian Dros Ben neu ddiffyg ar ddarpariaeth gwasanaethau**		**(135)**	**(135)**

Gwerthoedd Teg Asedau a Dyledion

Caiff asedau ariannol a dyledion ariannol y Cyngor eu cario yn y Fantolen ar y gost wedi'i hamorteiddio. Mae'r IFRS yn gofyn bod Gwerthoedd Teg yr asedau a'r dyledion hyn yn cael eu datgelu ar gyfer dibenion cymharu. Diffinnir Gwerth Teg fel y swm y gellir cyfnewid ased amdano, neu setliad dyled, rhwng partïon gwybodus, parod mewn gwerthiant hyd braich. Gwerth Teg offeryn ariannol wrth ei gydnabod am y tro cyntaf yw pris y trafodyn fel arfer. Roedd dyled y Cyngor oedd yn weddill ar 31 Mawrth 2015 a 31 Mawrth 2016 yn cynnwys benthyciadau o'r Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus

(PWLB) a Chynllun Effeithlonrwydd Ynni Salix. Mae ymgynghorwyr rheolaeth trysorlys y Cyngor, Arlingclose Cyf, wedi darparu symiau Gwerth Teg i'r Cyngor mewn perthynas â'i bortffolio dyledion. Mae Arlingclose Cyf wedi asesu'r Gwerthoedd Teg drwy gyfrifo'r symiau y byddai'r Cyngor yn gorfod eu talu i ddileu'r benthyciadau ar y dyddiadau hyn.

Yn achos buddsoddiadau'r Cyngor, roedd bron pob un o'r rhain yn adneuon tymor gyda Banciau a Chymdeithasau Adeiladu. Roedd dyddiadau aeddfedu'r buddsoddiadau hyn o fewn 12 mis i ddyddiad y Fantolen. Nid yw contractau'r adneuon tymor yn caniatáu adbryniant cynamserol. Nid oedd nam ar unrhyw un o'r buddsoddiadau (h.y. mewn risg o ddiffygdalu). Mae gwerthoedd teg ar gyfer buddsoddiadau felly wedi'u hasesu fel bod yr un peth â chario'r swm ar y Fantolen.

Mae Gwerth Teg yn fwy na'r swm cario oherwydd bod benthyciadau'r Cyngor yn rhedeg ar gyfraddau a oedd yn sefydlog ar y pryd y cawsant eu cymryd. Mae'r ymrwymiad hwn i dalu llog ar gyfraddau sy'n uwch na'r cyfraddau benthyca newydd cyfatebol ar ddyddiad y Fantolen yn golygu y byddai'r Cyngor yn gorfod talu mwy na'r swm cario os ydyw'n dewis ad-dalu ei fenthyciadau ar y dyddiad hwnnw.

Mae'r gwerthoedd teg a gyfrifir fel a ganlyn:

Swm Cario 31 Mawrth 2015 £000	Gwerthoedd Teg 31 Mawrth 2015 £000		Swm Cario 31 Mawrth 2016 £000	Gwerthoedd Teg 31 Mawrth 2016 £000
(145,337)	(236,364)	Dyledion Ariannol	(190,959)	(260,635)
(9,528)	(9,528)	Credydwyr Hirdymor	(1,429)	(1,429)
(154,865)	**(245,892)**	**Cyfanswm Dyledion Ariannol**	**(192,388)**	**(262,064)**
23,391	23,391	Benthyciadau a Symiau Derbyniadwy	5,014	5,014
915	915	Dyledwyr Hirdymor	770	770
24,306	**24,306**	**Cyfanswm Asedau Ariannol**	**5,784**	**5,784**

16. Dyledwyr

	31 Mawrth 2016 £000	31 Mawrth 2015 £000
Cyrff llywodraeth ganolog	6,830	12,283
Awdurdodau Lleol eraill	4,071	7,519
Cyrff GIG	907	1,211
Corfforaethau cyhoeddus a chronfeydd masnachu	3	41
Endidau ac unigolion eraill	6,520	11,210
Cyfanswm	**18,331**	**32,264**

17. Arian Parod a Chywerthoedd Arian Parod

Mae balans arian parod a chywerthoedd arian parod yn cynnwys yr elfennau a ganlyn:

31 Mawrth 2015 £000		31 Mawrth 2016 £000
497	Arian sydd gan y Cyngor	471
(3,424)	Cyfrifon cyfredol banc	(879)
5,300	Arian sydd yn y cyfrif mynediad uniongyrchol	7,000
2,373	Cyfanswm Arian a Chywerthoedd Arian Parod	**6,592**

18. Asedau i'w Gwerthu

	Cyfredol	
	2015/16 £000	**2014/15 £000**
Balans yn weddill ar ddechrau'r flwyddyn	5,168	1,121
Asedau sydd wedi'u neilltuo fel rhai sydd i'w gwerthu		
• Eiddo, Peiriannau ac Offer	80	3,679
• Arall	0	0
Colledion Adbrisio	(12)	(311)
Enillion Adbrisio	71	1,334
Asedau sydd ddim wedi'u neilltuo fel rhai sydd i'w gwerthu		
• Eiddo, Peiriannau ac Offer	(1,595)	(112)
Asedau a werthwyd	(252)	(543)
Balans yn weddill ar ddiwedd y flwyddyn	**3,460**	**5,168**

19. Credydwyr

	31 Mawrth 2016 £000	31 Mawrth 2015 £000
Cyrff llywodraeth ganolog	(2,556)	(2,669)
Awdurdodau Lleol eraill	(1,850)	(2,521)
Cyrff GIG	(532)	(288)
Corfforaethau cyhoeddus a chronfeydd masnachu	(117)	(2)
Endidau ac unigolion eraill	(16,686)	(19,974)
Cyfanswm	**(21,741)**	**(25,454)**

20. Darpariaethau

	Cronfa Yswiriant £000	Hawliadau Cyflog Cyfartal/ôl-dâl £000	Darpariaethau eraill £000	Cyfanswm £000
Balansau ar 1 Ebrill 2015	**(869)**	**(60)**	**(277)**	**(1,206)**
Darpariaeth ychwanegol a wnaed yn 2015/16	(623)	(76)	(52)	(751)
Symiau a ddefnyddiwyd yn 2015/16	453	101	134	688
Symiau na ddefnyddiwyd a wyrdrowyd yn 2015/16	137	0	139	276
Balans ar 31 Mawrth 2016	**(902)**	**(35)**	**(56)**	**(993)**
Tymor Hir	**(420)**	**0**	**(2)**	**(422)**
Tymor Byr	**(482)**	**(35)**	**(54)**	**(571)**

Y Ddarpariaeth ychwanegol ar y Fantolen yw y Ddarpariaeth Absenoldebau Cronedig o (£2,384k), ((£2,834k) yn 2014/15). Mae hyn yn ymwneud â'r ddarpariaeth sydd ei hangen ar gyfer y buddion y mae gweithwyr wedi'u cronni ond sydd heb eu cymryd ar ddyddiad y Fantolen. Oherwydd bod hwn yn ddarpariaeth dybiannol ac na ellir cydnabod symudiadau hwn yn y cyfrif refeniw, mae'r balansau wedi'u heithrio o'r tabl uchod.

Cronfa Yswiriant
Sefydlwyd y gronfa yswiriant fewnol i ariannu rhagamcan cost setlo risgiau yswiriedig.

Ar 31 Mawrth 2016, mae darpariaeth o £902k wedi'i neilltuo ar gyfer rhagamcan cost llawn talu atebolrwydd yswiriant.

Mae'r holl hawliau iawndal yn ddi-nod yn unigol ac yn ymwneud ag anafiadau personol neu ddifrod i eiddo lle mae'r bai honedig ar yr Awdurdod (e.e. heb drwsio, heb gyflawni dyletswydd). Darperir ar gyfer yr hawliau lle mae'n debygol y bydd rhaid i'r Awdurdod dalu yn seiliedig ar brofiad y gorffennol o setlo hawliau.

Rydym yn disgwyl talu £482k yn y ddeuddeg mis nesaf, a thalu'r gweddill, sef £420k yn yr un i bum mlynedd nesaf. Gall yr Awdurdod gael ad-daliad gan ei yswirwyr ond nes y bydd hawliau yn cael eu setlo, ni fydd incwm yn cael ei gydnabod oherwydd y bydd yr yswirwyr ond yn ad-dalu symiau uwchben ein terfynau gormodol.

Hawliadau Cyflog Cyfartal/Ôl-dâl
Dyma gronfa i dalu am unrhyw atebolrwydd posibl a all godi.

Mae'r darpariaethau eraill i gyd yn ddi-nod yn unigol.

21. Trosglwyddiadau i/o Gronfeydd Wrth Gefn a Glustnodwyd

Mae'r nodyn hwn yn nodi'r symiau a neilltuwyd o Gronfa'r Cyngor a balansau'r Cyfrif Refeniw Tai mewn cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd i ddarparu arian ar gyfer cynlluniau gwariant i'r dyfodol a'r symiau a ddaeth o gronfeydd wrth gefn a glustnodwyd i ddiwallu gwariant Cronfa'r Cyngor a'r Cyfrif Refeniw Tai yn 2015/16.

	Balans ar 1 Ebrill 2014 £000	Trosglwyddiadau allan 2014/15 £000	Trosglwyddiadau i mewn 2014/15 £000	Balans ar 31 Mawrth 2015 £000	Trosglwyddiadau allan 2015/16 £000	Trosglwyddiadau i mewn 2015/16 £000	Balans ar 31 Mawrth 2016 £000
Cronfa'r Cyngor:							
Balansau gan ysgolion dan gynllun dirprwyo (i)	(3,892)	1,257	(903)	(3,538)	2,283	(307)	(1,562)
Cronfeydd Wrth Gefn a ddelir fel rhan o Gynllun Corfforaethol Y Cyngor (vi)							
Buddsoddiad Strategol Ysgolion yr 21ain Ganrif	(12,461)	1,831	(4,490)	(15,120)	17,145	(2,171)	(146)
Buddsoddiad Strategol Tai Gofal Ychwanegol	(2,196)	302	(400)	(2,294)	790	(400)	(1,904)
Cynlluniau Tref/Datblygiad Economaidd	(515)	0	(193)	(708)	219	(134)	(623)
Cronfeydd Wrth Gefn Grantiau Penodol							
Grant Menter Cyllid Preifat	(4,474)	0	(2,591)	(7,065)	8,499	(1,434)	0
Grantiau Refeniw heb eu defnyddio	(554)	361	(460)	(653)	237	(177)	(593)
Rheoli Gwastraff Cynaliadwy (v)	(3,895)	100	(273)	(4,068)	968	(247)	(3,347)
Cronfeydd Wrth Gefn a ddelir ar gyfer Achosion Gyfreithiol							
Gofynion Deddf Cynllunio Gwlad a Thref (a.106)	(1,543)	146	(14)	(1,411)	198	(15)	(1,228)
Statws Sengl (iii)	(782)	412	0	(370)	76	0	(294)
Cronfeydd Wrth Gefn Mawr Eraill							
Lliniaru Cyllideb (ii)	0	0	0	0	0	(1,511)	(1,511)
Cefnogi Pobl (iv)	(2,992)	0	0	(2,992)	386	0	(2,606)
Cynlluniau Cyfalaf (vi)	(904)	381	(693)	(1,216)	12,986	(20,808)	(9,038)
Lleoliadau Arbenigol	(890)	0	0	(890)	299	0	(591)
Adferiad Blwydd-dalialau	(795)	5	(135)	(925)	19	(156)	(1,062)
Cronfa Yswiriant	(750)	17	0	(733)	0	(10)	(743)
Cronfa Rheoli Risg	(167)	0	(54)	(221)	0	(51)	(272)
Dosbarthu Newid	(509)	481	(540)	(568)	371	(305)	(502)

	Balans ar 1 Ebrill 2014 £000	Trosglwyddiadau allan 2014/15 £000	Trosglwyddiadau i mewn 2014/15 £000	Balans ar 31 Mawrth 2015 £000	Trosglwyddiadau allan 2015/16 £000	Trosglwyddiadau i mewn 2015/16 £000	Balans ar 31 Mawrth 2016 £000
Cronfa Wrth Gefn ar gyfer Digwyddiadau Mawr							
Urdd	(117)	90	(21)	(48)	0	(21)	(69)
Etholiadau	(53)	0	(40)	(93)	5	(25)	(113)
CDLI	(71)	4	0	(67)	0	(20)	(87)
Tywydd Garw yn cynnwys Cynnal a Chadw yn y Gaeaf	(76)	0	(100)	(176)	223	(969)	(922)
Cronfeydd Wrth Gefn Y Gwasanethau							
Cyfathrebu, Marchnata a Hamdden	(250)	0	0	(250)	0	(132)	(382)
Prif Brosiectau'r Priffyrdd	(79)	0	0	(79)	0	(80)	(159)
Datblygiad Rhwydweithiau TG	(162)	0	0	(162)	0	0	(162)
Mentrau Cefndy	0	0	0	0	51	(191)	(140)
Cyfarwyddiaeth Amglychedd	(137)	4	(13)	(146)	0	(40)	(186)
Dylunio a Datblygu	(120)	0	0	(120)	0	0	(120)
Gweinyddu Cyllid Allanol	(150)	99	(79)	(130)	84	(71)	(117)
Cyllid a Chyfreithiol	(83)	0	(45)	(128)	36	(8)	(100)
Refeniw a Budd-daliadau	0	0	(402)	(402)	0	0	(402)
Y Tu Allan i'r Sir/Adennill Costau	(331)	0	(28)	(359)	0	0	(359)
Crwner	(30)	0	(70)	(100)	0	(70)	(170)
Prosiectau Blwyddyn Ysgol	0	0	(16)	(16)	16	0	0
Diwygiadau ADY	0	0	0	0	0	(111)	(111)
Datblygu Rhwydwaith TG i Ysgolion	0	0	(120)	(120)	0	0	(120)
Arall							
Offer Gwasanaethau Contract	(108)	0	0	(108)	108	0	0
Cronfa Ymddeoliad Cynnar - Ysgolion	(158)	232	(120)	(46)	0	0	(46)
Moderneiddio Addysg	(99)	6	0	(93)	0	0	(93)
Cyllid Cyfalaf (llog ad-daliad TAW)	(360)	360	0	0	0	0	0
Datblygu Systemau TG (EDRMS)	(80)	40	0	(40)	0	(40)	(80)
Prosiect Adfywio (ad-daliad TAW)	(72)	0	(48)	(120)	0	0	(120)
A.117 Deddf Iechyd Meddwl	(52)	0	0	(52)	0	0	(52)
Cronfa wrth gefn Aelodau Ardal	(44)	14	(11)	(41)	0	0	(41)
Cyllideb Gyfun Gwasanaethau Cyfarpar Cymunedol	(12)	0	(3)	(15)	0	(29)	(44)
Cynllunio Darpariaeth i Gymru	(248)	83	(83)	(248)	83	(16)	(181)
Cynllun Benthyciad Effeithlonrwydd Ynni	(18)	18	0	0	0	0	0

	Balans ar 1 Ebrill 2014 £000	Trosglwyddiadau allan 2014/15 £000	Trosglwyddiadau i mewn 2014/15 £000	Balans ar 31 Mawrth 2015 £000	Trosglwyddiadau allan 2015/16 £000	Trosglwyddiadau i mewn 2015/16 £000	Balans ar 31 Mawrth 2016 £000
Cronfa Trawsnewid Rhanbarthol Gogledd Cymru	(17)	10	0	(7)	7	0	0
Hyfforddiant ar y cyd	(30)	0	0	(30)	0	0	(30)
Cynlluniau Arwyddo	(85)	23	(27)	(89)	27	0	(62)
Ffioedd Cartrefi Gofal	(358)	0	0	(358)	0	0	(358)
Cronfa Amwynder Gofal Cymdeithasol	(14)	0	0	(14)	0	0	(14)
Arolwg Preswylwyr	(12)	0	(5)	(17)	2	0	(15)
Newid Sianel	(252)	0	0	(252)	127	0	(125)
Bwrdd Lleol Diogelu Plant	(64)	3	(43)	(104)	7	0	(97)
Moderneiddio Gofal Cymdeithasol	(300)	0	0	(300)	88	0	(212)
Plant gydag Anableddau	(250)	92	0	(158)	158	(104)	(104)
Gweithwyr Cefnogi Iechyd a Gofal Cymdeithasol	(24)	0	(20)	(44)	0	(1)	(45)
Prosiect Digido	0	0	(46)	(46)	23	0	(23)
Pensiwn Gwasanaeth Tân	0	0	(142)	(142)	142	0	0
Iechyd & Diogelwch	0	0	(177)	(177)	177	0	0
Cyfleusterau	0	0	0	0	0	(184)	(184)
Prosiect Pictiwrésg	0	0	0	0	0	(152)	(152)
Cyfanswm	**(41,635)**	**6,371**	**(12,405)**	**(47,669)**	**45,840**	**(29,990)**	**(31,819)**

Rhoddir manylion isod am brif gronfeydd wrth gefn y Cyngor:

(i) Balansau gan yr ysgolion dan gynllun dirprwyo: Yn unol ag adran 48 Deddf Safonau Ysgol a Fframwaith 1998, mae cynllun Sir Ddinbych ar gyfer ariannu ysgolion yn darparu ar gyfer trosglwyddo balansau ysgolion unigol.

(ii) Lliniaru Cyllideb: mae hyn wedi cael ei sefydlu i liniaru'r effeithiau o ostyngiadau yn y dyfodol mewn cyllid a dderbyniwyd gan Lywodraeth Cymru ac mae'n rhan o strategaeth y gyllideb ar gyfer 2017/18.

(iii) Statws Sengl: dyma gronfa a grëwyd i dalu unrhyw gostau cyflog ychwanegol, y presennol a'r dyfodol, sydd wedi codi o ganlyniad i'r Cytundeb Statws Sengl.

(iv) Cronfa wrth gefn Cefnogi Pobl: Mae'r gronfa wedi'i sefydlu i liniaru effaith y lleihad arfaethedig mewn arian grant.

(v) Rheoli Gwastraff Cynaliadwy: dyma arian grant y mae'n rhaid ei ddefnyddio ar brosiectau gwastraff penodol fydd yn cael eu cyflawni yn y dyfodol. Mae wedi'i sefydlu i liniaru effaith lleihad arian grant yn y dyfodol.

(vi) Ysgolion yr 21ain Ganrif a Thai Gofal Ychwanegol: Fel rhan o'r Cynllun Corfforaethol, penderfynodd y Cyngor i ddechrau cynllun uchelgeisiol o fuddsoddiad cyfalaf mewn ysgolion, priffyrdd, gofal ychwanegol ac adfywio. Mae'r gronfa wrth gefn wedi'i sefydlu i neilltuo arian parod sydd ei angen i ariannu prosiectau amrywiol. Fel y mae pob prosiect yn derbyn cymeradwyaeth derfynol, mae'r cyllid cysylltiedig yn cael ei drosglwyddo i'r Gronfa Cynlluniau Cyfalaf.

22. Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir Eu Defnyddio

31 Mawrth 2015 £000		31 Mawrth 2016 £000
(9,154)	Cronfa'r Cyngor	(8,752)
(47,669)	Cronfeydd Wrth Gefn sydd wedi'u Clustnodi (Nodyn 21)	(31,819)
(1,852)	Cyfrif Refeniw Tai	(2,604)
(3,015)	Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf	(2,228)
(1,635)	Grantiau Cyfalaf heb eu Cymhwyso	(1,576)
(63,325)	**Cyfanswm Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir eu Defnyddio**	**(46,979)**

Balansau Refeniw

Mae balansau refeniw Cronfa'r Cyngor ar gael i'r Cyngor Sir ar gyfer pwrpasau cyffredinol neu benodol ac yn cynrychioli croniant gorniferoedd y gorffennol yng Nghyfrif Refeniw Cronfa'r Cyngor. Nid yw balansau'r Cyfrif Refeniw Tai yn rhan o Falansau Cronfa'r Cyngor ac maent yn cael eu nodi ar wahân.

31 Mawrth 2015 £000		**Trosglwyddo (i mewn) / allan £000**	**31 Mawrth 2016 £000**
	Balansau Refeniw Cronfa'r Cyngor		
(7,608)	Balansau Cyffredinol	0	(7,608)
(1,176)	Balansau a Glustnodwyd	32	(1,144)
(370)	Balansau Gwasanaethau Amgylcheddol	370	0
(9,154)	**Cyfanswm Balansau Cronfa'r Cyngor**	**402**	**(8,752)**
(1,852)	**Balansau'r Cyfrif Refeniw Tai**	**(752)**	**(2,604)**

Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf

Bydd incwm o werthu asedau nad ydynt yn gyfredol yn cael ei gredydu i'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf, ac yna gellir ei ddefnyddio i ariannu gwariant cyfalaf newydd.

2014/15 £000			2015/16 Cronfa'r Cyngor £000	2015/16 Cyfrif Refeniw Tai £000	2015/16 Cyfanswm 2015/16 £000
(2,456)		**Balans ar 1 Ebrill**	**(2,858)**	**(157)**	**(3,015)**
(1,952)	A	Derbyniadau – Gwerthiant Asedau	(375)	(585)	(960)
(84)		Derbyniadau – Grantiau a Ad-dalwyd	(123)	0	(123)
(1)		Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig	0	0	0
(4,493)			**(3,356)**	**(742)**	**(4,098)**
	Tynnu	Wedi'i gymhwyso yn ystod y flwyddyn:			
1,286		Gwariant Cyfalaf Ariannol - arall	1,285	146	1,431
192		Adbryniant dyledion	0	439	439
(3,015)		**Balans ar 31 Mawrth**	**(2,071)**	**(157)**	**(2,228)**

Grantiau Cyfalaf heb eu Cymhwyso

2014/15 £000		2015/16 £000	2015/16 £000
(2,984)	**Balans ar 1 Ebrill (wedi'i diwygio)**		**(1,635)**
	A grantiau a chyfraniadau a gafwyd yn y flwyddyn		
(12,382)	- Cronfa'r Cyngor	(11,163)	
(2,410)	- Cyfrif Refeniw Tai	(2,410)	
(3,863)	- Gwariant refeniw a ariennir o gyfalaf trwy statud	(3,756)	(17,329)
	Llai grantiau a chyfraniadau sydd wedi'u cynhwyso yn ystod y flwyddyn		
11,438	- Grantiau a gafwyd yn ystod y flwyddyn	14,828	
1,992	- Grantiau a gafwyd mewn blynyddoedd blaenorol	349	
6,573	- Grantiau a chyfraniadau eraill a gafwyd	2,211	17,388
(1,636)	**Balans ar 31 Mawrth**		**(1,576)**

23. Cronfeydd Wrth Gefn na Ellir eu Defnyddio

31 Mawrth 2015 £000		31 Mawrth 2016 £000
(77,190)	Y Gronfa Adbrisio Wrth Gefn	(94,337)
(197,429)	Cyfrif Addasiadau Cyfalaf	(157,691)
349	Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol	358
0	Cronfa Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig	0
224,336	Y Gronfa Bensiynau Wrth Gefn	207,388
2,834	Cyfrif absenoldebau cronedig	2,384
(47,100)	**Cyfanswm Cronfeydd Wrth Gefn na ellir eu Defnyddio**	**(41,898)**

Y Gronfa Adbrisio Wrth Gefn

Mae'r Gronfa Adbrisio Wrth Gefn yn cynnwys enillion y Cyngor a ddeilliodd o'r cynnydd yng ngwerth ei Eiddo, Peiriannau ac Offer. Caiff y balans ei leihau pan gaiff asedau ag enillion crynodol eu:

- adbrisio i lawr neu eu gwanhau gan golli'r enillion
- defnyddio i ddarparu gwasanaethau gan golli'r enillion drwy ddibrisio, neu
- gwerthu gan wireddu'r enillion.

Mae'r Gronfa Wrth Gefn ond yn cynnwys enillion adbrisio a grynhowyd ers 1 Ebrill 2007, sef dyddiad creu'r Gronfa Wrth Gefn. Caiff enillion a gronnwyd cyn y dyddiad eu cyfuno ym malans y Cyfrif Addasiadau Cyfalaf.

2014/15 £000		2015/16 £000	2015/16 £000
(62,878)	**Balans ar 1 Ebrill**		**(77,190)**
(32,035)	Adbrisio asedau yn uwch	(26,057)	
14,590	Adbrisio asedau yn is a cholledion nam ddim yn cael eu talu o'r Gweddill/Diffyg Darpariaeth Gwasanaethau	5,690	
(17,445)	Nid yw gweddill neu ddiffyg adbrisiad yr asedau anghyfredol yn cael eu cynnwys yn y gweddill/diffyg darpariaeth Gwasanaethau.		(20,367)
2,427	Gwahaniaeth rhwng dibrisiad gwerth teg a dibrisiad cost hanesyddol	2,581	
(2)	Addasiad	0	
708	Enillion cronedig ar asedau a werthwyd neu a waredwyd	639	
3,133	Swm a ddiddymwyd yn y Cyfrif Addasiadau Cyfalaf		3,220
(77,190)	**Balans ar 31 Mawrth**		**(94,337)**

Cyfrif Addasiadau Cyfalaf

Mae'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf yn amsugno'r gwahaniaethau amser sy'n deillio o'r gwahanol drefniadau cyfrifo ar gyfer defnyddio asedau anghyfredol ac ar gyfer ariannu caffael, adeiladu neu wella'r asedau hynny dan ddarpariaethau statudol. Mae cost caffael, adeiladu neu wella yn cael ei ddebydu o'r Cyfrif fel dibrisiad, colledion nam ac amorteiddiad yn cael ei dalu o'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (gan gysoni o'r Gronfa Adbrisio Wrth Gefn i newid ffigurau gwerth teg a cyfredol yn sail cost hanesyddol). Mae'r cyfrif yn cael ei gredydu gyda'r symiau a neilltuwyd gan y Cyngor ar gyfer costau caffael, adeiladu a gwella. Mae'r Cyfrif yn cynnwys enillion a cholledion cronedig ar Eiddo Buddsoddi ac enillion cydnabyddedig ar asedau a roddwyd ac sydd eisoes i'w defnyddio gan y Cyngor. Mae'r Cyfrif hefyd yn cynnwys enillion prisio cronedig ar Eiddo, Peiriannau ac Offer cyn 1 Ebrill 2007, y dyddiad y crëwyd y Gronfa Adbrisio ar gyfer enillion o'r fath. Mae Nodyn 7 yn darparu manylion ffynhonnell yr holl drafodion sy'n rhan o'r Cyfrif, ac eithrio'r rhai sy'n cynnwys y Gronfa Adbrisio wrth gefn.

2014/15 £000		2015/16 £000	2015/16 £000
(206,756)	**Balans ar 1 Ebrill**		**(197,429)**
	Gwrthdroad eitemau mewn perthynas â gwariant cyfalaf sydd wedi eu debydu neu gredydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:		
22,642	• Y tâl a godir am ddibrisio ac amharu ar asedau anghyfredol	29,081	
14,926	• Colledion ailbrisio Eiddo, Peiriannau ac Offer	12,076	
(1,022)	• Colledion/enillion adbrisio ar asedau i'w gwerthu	(59)	
4,409	• Gwariant refeniw a ariennir o gyfalaf trwy statud	3,893	
0	• Gwariant wedi ei Gyfalafu – Taliad Setliad CRT	40,045	
1,545	• Symiau'r asedau anghyfredol a ddiddymwyd wrth waredu neu werthu fel rhan o'r enillion/colledion wrth waredu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	967	
42,500			86,003
(3,133)	Addasu symiau a adawyd allan o'r Gronfa Adbrisio Wrth Gefn		(3,220)
39,367	Swm net a adawyd allan o gost asedau anghyfredol yn ystod y flwyddyn		82,783
	Ariannu Cyfalaf a ddefnyddiwyd yn ystod y flwyddyn:		
(1,478)	• Defnydd o'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn i ariannu gwariant cyfalaf newydd	(1,870)	
(18,011)	• Grantiau cyfalaf a chyfraniadau a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr sydd wedi'u cymhwyso i arian cyfalaf	(17,039)	
(1,992)	• Defnyddio grantiau ar gyfer ariannu cyfalaf o'r Cyfrif Grantiau Cyfalaf Heb eu Cymhwyso	(349)	
(8,011)	• Darpariaeth statudol ar gyfer ariannu buddsoddiadau cyfalaf yn erbyn balansau Cronfa'r Cyngor a balansau cyfrif refeniw tai	(9,383)	
(3,097)	• Gwariant Cyfalaf y codir tâl yn erbyn Cronfa'r Cyngor a Balansau'r Cyfrif Refeniw Tai	(15,056)	
(32,589)			(43,697)
2,549	Symudiadau yng ngwerth marchnad yr Eiddo Buddsoddi a ddebydwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr		652
(197,429)	**Balans ar 31 Mawrth**		**(157,691)**

Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol

Mae'r Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol yn cynnwys y gwahaniaethau amser sy'n deillio o'r trefniadau gwahanol ar gyfer rhoi cyfrif am incwm a gwariant yn ymwneud ag offerynnau ariannol penodol a dioddef colledion neu fanteision o enillion ar gyfer darpariaethau statudol.

Mae'r Awdurdod yn defnyddio'r Cyfrif i reoli premiymau a dalwyd a gostyngiadau a dderbyniwyd ar adbryniant buan benthyciadau. Mae premiymau a gostyngiadau yn cael eu debydu neu eu credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr pryd a wariwyd, ond byddant yn cael eu tynnu o Falans Cronfa'r Cyngor i'r Cyfrif yn y Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn. Dros amser, bydd cost neu incwm yn dychwelyd i Falans Cronfa'r Cyngor yn unol â'r trefniadau statudol ar gyfer lliniaru'r baich ar dreth y cyngor.

2014/15 £000		2015/16 £000
341	**Balans ar 1 Ebrill**	**349**
8	Cyfran y premiymau/gostyngiadau a wariwyd/a gafwyd yn y blynyddoedd ariannol blaenorol i'w bilio/credydu i Falans Cronfa'r Cyngor yn unol â'r gofynion statudol	9
8	Y swm sy'n gwahaniaethu rhwng costau ariannu y codir tâl amdanynt i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a'r costau ariannu y codir tâl amdanynt yn ystod y flwyddyn yn unol â gofynion statudol.	9
349	**Balans ar 31 Mawrth**	**358**

Y Gronfa Bensiynau Wrth Gefn

Mae'r Gronfa Bensiynau Wrth Gefn yn cynnwys gwahaniaeth amseru sy'n deillio o'r gwahanol drefniadau cyfrifo ar gyfer buddion ar ôl cyflogaeth ac ar gyfer ariannu buddion yn unol â'r darpariaethau statudol. Mae'r Cyngor yn rhoi cyfrif am fuddion ar ôl cyflogaeth yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr wrth i'r buddion gael eu hennill gan weithwyr dros flynyddoedd o wasanaeth, gan ddiweddaru'r atebolrwydd i adlewyrchu chwyddiant, newid rhagdybiaethau ac adenillion buddsoddi ar unrhyw adnoddau a neilltuwyd i dalu'r costau. Ond, mae trefniadau statudol yn ei gwneud yn ofynnol i ariannu manteision a enillwyd oherwydd bod y Cyngor yn gwneud cyfraniad y cyflogwr i'r gronfa bensiwn neu'n talu unrhyw bensiwn y mae'n gyfrifol amdano yn uniongyrchol. Felly, mae balans debyd y Gronfa Bensiwn Wrth Gefn yn dangos diffyg sylweddol yn y manteision a enillwyd gan weithwyr y gorffennol a'r presennol a'r adnoddau y mae'r Cyngor wedi'u neilltuo i'w diwallu. Bydd y trefniadau statudol yn sicrhau bod arian wedi'i neilltuo erbyn amser talu'r buddion.

2014/15 £000		2015/16 £000
172,961	**Balans ar 1 Ebrill**	**224,336**
47,648	Ailfesur y rhwymedigaeth buddiannau net a ddiffinnir	(23,053)
19,907	Newid eitemau mewn perthynas â buddiannau ymddeol sydd wedi eu debydu neu eu credydu i'r arian dros ben neu'r diffyg ar ddarpariaeth gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:	22,729
(16,180)	Cyfraniadau pensiwn y cyflogwr yn daladwy yn y flwyddyn	(16,624)
224,336	**Balans ar 31 Mawrth**	**207,388**

Cronfa Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig

Mae Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig yn ymwneud ag incwm y dyfodol fydd yn cael ei dderbyn gan ddyledwyr tymor hir lle nad oedd y blaenswm gwreiddiol wedi'i ariannu gan fenthyca. Mae'r rhain wedi codi pan mae'r Cyngor wedi rhoi morgeisi i gyn denantiaid Tai Cyngor i'w galluogi i brynu eu cartrefi dan y cynllun 'Hawl i Brynu'. Ad-dalwyd y morgeisi terfynol yn ystod 2014/15.

2014/15 £000		2015/16 £000
(1)	**Balans ar 1 Ebrill**	**0**
	Trosglwyddiad enillion gwerthiannau gohiriedig a gredydwyd fel rhan o'r enillion/colledion wrth waredu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	
1	Trosglwyddiad i'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf ar dderbyn arian parod	0
0	**Balans ar 31 Mawrth**	**0**

Cyfrif absenoldebau cronedig

Mae'r Cyfrif Absenoldebau Cronedig yn cynnwys y gwahaniaethau fyddai'n codi fel arall ar Falans Cronfa'r Cyngor sy'n deillio o absenoldebau a enillwyd, ond na chymerwyd yn ystod y flwyddyn, e.e. hawl gwyliau blynyddol a gariwyd drosodd ar 31 Mawrth. Mae trefniadau statudol yn ei gwneud yn ofynnol bod yr effaith ar Falans Cronfa'r Cyngor wedi'i niwtralu gan drosglwyddiadau i neu o'r cyfrif.

2014/15 £000		2015/16 £000	2015/16 £000
2,441	**Balans ar 1 Ebrill**		**2,834**
(2,441)	Setlo neu ganslo'r croniad a wnaed ar ddiwedd y flwyddyn flaenorol	(2,834)	
2,834	Symiau cronedig ar ddiwedd y flwyddyn bresennol	2,384	
393	Y swm sy'n gwahaniaethu rhwng tâl swyddogion y codir amdanynt i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar sail gronnus, a'r tâl y codir amdanynt yn ystod y flwyddyn yn unol â gofynion statudol.		(450)
2,834	**Balans ar 31 Mawrth**		**2,384**

24. Datganiad Llif Arian – Gweithgareddau Gweithredol

2014/15 £000		2015/16 £000
11,542	**Net (arian dros ben) neu ddiffyg ar ddarpariaeth gwasanaethau**	**64,968**
	Addasiadau i net (arian dros ben) neu ddiffyg ar ddarpariaeth gwasanaethau ar gyfer symudiadau nad yw'n arian parod	
(260)	Cynnydd/(Lleihad) Rhestrau Eiddo	(96)
(72)	Cynnydd/(Lleihad) Dyledwyr Hirdymor	(145)
5,442	Cynnydd/(Lleihad) Dyledwyr/Taliadau ymlaen llaw	(10,139)
12	Cynnydd/(Lleihad) mewn croniant llog buddsoddi	(73)
1,679	(Cynnydd)/Lleihad mewn Credydwyr/Derbynebau ymlaen llaw	5,665
(27)	(Cynnydd)/Lleihad mewn Croniant Llog Benthyciad	(27)
2,520	Trosglwyddiadau (i)/o'r Darpariaethau	663
(346)	Darpariaethau Dyledion Drwg	715
(21,232)	Dibrisiad	(29,081)
(15,314)	Colledion ailbrisio Eiddo, Peiriannau ac Offer ac Amhariad	(12,017)
(2,549)	Symudiadau yng ngwerth marchnad yr Eiddo Buddsoddi	(653)
(3,727)	Addasiadau i'r Gronfa Bensiwn	(6,104)
12,692	Arall	(27,585)
	Addasiadau i eitemau a gynhwysir yn y net (arian dros ben) neu ddiffyg ar ddarpariaeth gwasanaethau sy'n weithgareddau buddsoddi neu ariannu	
2,036	Gwerthu Eiddo, Peiriannau ac Offer	1,083
(24,581)	**Llifoedd arian net gan Weithgareddau Gweithredol**	**(12,826)**

25. Datganiad Llif Arian – Gweithgareddau Buddsoddi

2014/15 £000		2015/16 £000
33,108	Prynu eiddo, peiriannau ac offer, eiddo buddsoddi ac asedau anniriaethol	45,950
231,600	Prynu buddsoddiadau tymor byr a thymor hir	252,694
78	Taliadau eraill ar gyfer gweithgareddau buddsoddi	40,214
(2,036)	Elw o werthiant eiddo, peiriannau ac offer, eiddo buddsoddi ac asedau anniriaethol	(1,083)
(232,302)	Elw o fuddsoddiadau tymor byr a thymor hir	(270,997)
(15,207)	Derbynebau eraill o weithgareddau buddsoddi	(21,782)
15,241	**Llifoedd arian net o Weithgareddau Buddsoddi**	**44,996**

26. Datganiad Llif Arian – Gweithgareddau Ariannu

2014/15 £000		2015/16 £000
(10,000)	Derbynebau cyfalaf benthyca tymor byr a thymor hir	(79,971)
	Derbynebau eraill o weithgareddau ariannu	(486)
89	Taliadau i leihau'r ddyled sy'n weddill mewn perthynas â phrydlesau ariannol a chytundebau Cynllun Ariannu Preifat y fantolen	9,683
6,908	Ad-dalu benthyca tymor byr a thymor hir	34,385
1,829	Taliadau eraill ar gyfer gweithgarwch ariannu	
(1,174)	**Llif arian net o weithgarwch ariannu**	**(36,389)**

27. Symiau y Rhoddwyd Gwybod Amdanynt ar gyfer Penderfyniadau Dyrannu Adnoddau

Y dadansoddiad incwm a gwariant gan y gwasanaeth ar wyneb y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yw'r hyn a nodwyd gan y Cod Ymarfer Rhoi Gwybod am Wasanaeth. Ond, bydd penderfyniadau ynglŷn â dyrannu adnoddau yn cael eu gwneud gan Gabinet y Cyngor ar sail yr adroddiadau cyllideb sy'n cael eu dadansoddi ar draws blociau gwasanaeth. Mae'r adroddiadau yn cael eu paratoi ar sail wahanol i'r polisïau cyfrifo a ddefnyddir yn y datganiadau ariannol. Yn benodol:

- ni fydd ffioedd mewn perthynas â gwariant cyfalaf (lle bydd dibrisiadau, adbrisio a cholledion nam sy'n fwy na'r balans yn y Gronfa Adbrisio Wrth Gefn ac amorteiddiad yn cael eu codi ar wasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr)

- mae cost buddiannau ymddeol yn seiliedig ar lif arian (talu cyfraniadau pensiwn y cyflogwr) yn hytrach na chostau gwasanaeth cyfredol buddiannau a gronnwyd yn y flwyddyn

- mae gwariant ar rai gwasanaethau cefnogi wedi'u cyllidebu yn ganolog ac ni chodir tâl ar flociau gwasanaeth

Dyma incwm a gwariant prif flociau gwasanaeth y Cyngor a gofnodwyd yn yr adroddiadau cyllideb ar gyfer y flwyddyn:

Incwm a Gwariant Bloc Gwasanaeth 2015/16	Ysgolion £000	Gwasanaethau Cymorth Cymunedol £000	Corfforaethol £000	Priffyrdd a Gwasanaethau Amgylcheddol £000	Gwasanaethau Plant a Theuluoedd a Datblygiad Economaidd a Busnes £000	Cefnogaeth Addysg a Chwsmeriaid a Gwella Ysgolion a Chynhwysiant £000	Cyfathrebu, Marchnata a Hamdden a Chynllunio a Gwarchod y Cyhoedd £000	Pob Bloc Gwasanaeth Arall £000	Cyfanswm £000
Ffioedd, taliadau ac incwm gwasanaeth	(6,027)	(12,879)	(1,206)	(17,724)	(1,320)	(6,117)	(8,359)	(13,892)	(67,524)
Grantiau llywodraeth	(6,949)	(2,287)	(34,605)	(2,545)	(254)	(9,555)	(1,419)	(302)	(57,916)
Cyfanswm incwm	**(12,976)**	**(15,166)**	**(35,811)**	**(20,269)**	**(1,574)**	**(15,672)**	**(9,778)**	**(14,194)**	**(125,440)**
Treuliau gweithwyr	55,482	14,659	1,968	13,810	4,871	11,258	8,752	11,844	122,644
Treuliau gweithwyr ysgolion G.G.	4,979	0	0	0	0	0	0	0	4,979
Costau gwasanaeth eraill	18,216	32,262	50,016	24,305	5,626	13,558	7,441	13,835	165,259
Ad-daliadau gwasanaeth cefnogi	0	0	48	347	0	0	0	0	395
Cyfanswm Gwariant	**78,677**	**46,921**	**52,032**	**38,462**	**10,497**	**24,816**	**16,193**	**25,679**	**293,277**
Gwariant Net	**65,701**	**31,755**	**16,221**	**18,193**	**8,923**	**9,144**	**6,415**	**11,485**	**167,837**

Mae'r dadansoddiad yn cynnwys incwm a gwariant pob ysgol, fodd bynnag, ganfod gweithwyr yr ysgolion Gwirfoddol a Gynorthwyir ddim yn weithwyr y cyngor, mae'r costau hyn yn cael eu nodi ar wahân.

Incwm a Gwariant Bloc Gwasanaeth 2014/15	Ysgolion £000	Gwasanaethau Cymorth Cymunedol £000	Corfforaethol £000	Priffyrdd a Gwasanaethau Amgylcheddol £000	Gwasanaethau Plant a Theuluoedd a Datblygiad Economaidd a Busnes £000	Cefnogaeth Addysg a Chwsmeriaid a Gwella Ysgolion a Chynhwysiant £000	Cyfathrebu, Marchnata a Hamdden a Chynllunio a Gwarchod y Cyhoedd £000	Pob Bloc Gwasanaeth Arall £000	Cyfanswm £000
Ffioedd, taliadau ac incwm gwasanaeth	(5,175)	(13,981)	(1,211)	(10,180)	(1,282)	(3,716)	(7,923)	(7,298)	(50,766)
Grantiau llywodraeth	(7,258)	(1,436)	(34,216)	(2,448)	(1,850)	(7,003)	(1,517)	(1,004)	(56,732)
Cyfanswm incwm	**(12,433)**	**(15,417)**	**(35,427)**	**(12,628)**	**(3,132)**	**(10,719)**	**(9,440)**	**(8,302)**	**(107,498)**
Treuliau gweithwyr	54,704	15,093	2,417	7,000	5,253	9,212	10,501	14,255	118,435
Treuliau gweithwyr ysgolion G.G.	4,515	0	0	0	0	0	0	0	4,515
Costau gwasanaeth eraill	17,754	32,368	48,885	24,361	7,248	8,308	7,605	7,454	153,983
Ad-daliadau gwasanaeth cefnogi									
Cyfanswm Gwariant	**76,973**	**47,461**	**51,302**	**31,361**	**12,501**	**17,520**	**18,106**	**21,709**	**276,933**
Gwariant Net	**64,540**	**32,044**	**15,875**	**18,733**	**9,369**	**6,801**	**8,666**	**13,407**	**169,435**

Cysoni Incwm a Gwariant Bloc Gwasanaeth gyda Chost Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr

Mae'r cysoniad hwn yn dangos sut mae'r ffigyrau yn y dadansoddiad o incwm a gwariant bloc gwasanaeth yn perthnasu â'r symiau sydd wedi'u cynnwys yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

	2014/15 £000	2015/16 £000
Gwariant net yn y Dadansoddiad Bloc Gwasanaeth	**169,435**	**167,837**
Gwariant net gwasanaethau a gwasanaethau cefnogi heb eu cynnwys yn y Dadansoddiad	25,051	26,647
Cyfrif Refeniw Tai	5,257	44,956
Symiau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr heb eu hadrodd i'r rheolwyr yn y Dadansoddiad	(2,690)	(936)
Symiau a gynhwyswyd yn y Dadansoddiad heb eu cynnwys yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(3,532)	3,162
Cost Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	**193,521**	**241,666**

Cysoni Dadansoddiadau Goddrychol

Mae'r cysoniad hwn yn dangos sut mae'r ffigyrau yn y dadansoddiad o incwm a gwariant bloc gwasanaeth yn perthnasu â'r dadansoddiad goddrychol o'r Arian Dros Ben neu'r Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau sydd wedi'u cynnwys yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Mae pob grant a dderbyniwyd gan Lywodraeth Cymru wedi ei gynnwys yn y Llinell Grantiau a Chyfraniadau Llywodraeth: am fanylion pellach cyfeiriwch at Nodyn 33 – Incwm Grant os gwelwch yn dda. Mae'r grantiau, cyfraniadau a chymorthdaliadau a dderbyniwyd gan bob corff arall wedi eu cynnwys yn y llinell 'Ffioedd, Taliadau & Incwm Arall'.

2015/16	Dadansoddiad Bloc Gwasanaeth £000	Gwasanaethau a Gwasanaethau Cefnogi nad ydynt yn y Dadansoddiad £000	Cyfrif Refeniw Tai £000	Symiau yn y CI&ES Ond heb eu hadrodd i'r rheolwyr yn y Dadansoddiad £000	Symiau heb eu cynnwys yn y CI&ES £000	Dyraniad Ad-daliadau £000	Cost y Gwasana-ethau £000	Symiau Corfforaethol £000	Cyfanswm £000
Ffioedd, taliadau ac incwm gwasanaeth	(67,524)	(15,024)	(13,394)	(18,405)	9,679	50,398	(54,270)	0	(54,270)
Incwm llog a buddsoddiadau	0	0	0	0	0	0	0	321	321
Incwm o dreth y cyngor	0	0	0	(195)	0	0	(195)	(55,733)	(55,928)
Grantiau a chyfraniadau Llywodraeth	(57,916)	0	0	(9,367)	0	0	(67,283)	(153,712)	(220,995)
Cyfanswm Incwm	**(125,440)**	**(15,024)**	**(13,394)**	**(27,967)**	**9,679**	**50,398**	**(121,748)**	**(209,124)**	**(330,872)**
Treuliau gweithwyr	122,644	(1,643)	2,965	5,307	259	(15,225)	114,307	0	114,307
Treuliau gweithwyr ysgolion G.G.	4,979	0	0	0	0	0	4,979	0	4,979
Costau gwasanaeth eraill	165,259	314	41,550	21,310	(6,245)	(30,052)	192,136	205	192,341
Ad-daliadau Gwasanaeth Cefnogi	395	14,847	832	389	0	(4,130)	12,333	0	12,333
Dibrisiad, amorteiddiad a nam	0	28,153	13,003	0	0	(991)	40,165	0	40,165
Taliadau llog	0	0	0	25	(531)	0	(506)	16,978	16,472
Praeseptau ac Lefiau	0	0	0	0	0	0	0	15,215	15,215
Enillion neu Golledion ar werthu Asedau nad ydynt yn Gyfredol	0	0	0	0	0	0	0	28	28
Cyfanswm Gwariant	**293,277**	**41,671**	**58,350**	**27,031**	**(6,517)**	**(50,398)**	**363,414**	**32,426**	**395,840**
Arian Dros Ben neu Diffyg ar ddarpariaeth gwasanaethau	**167,837**	**26,647**	**44,956**	**(936)**	**3,162**	**0**	**241,666**	**(176,698)**	**64,968**

2014/15	Dadansoddiad Bloc Gwasanaeth £000	Gwasanaethau a Gwasanaethau Cefnogi nad ydynt yn y Dadansoddiad £000	Cyfrif Refeniw Tai £000	Symiau yn y CI&ES Ond heb eu hadrodd i'r rheolwyr yn y Dadansoddiad £000	Symiau heb eu cynnwys yn y CI&ES £000	Dyraniad Ad-daliadau £000	Cost y Gwasanaethau £000	Symiau Corfforaethol £000	Cyfanswm £000
Ffioedd, taliadau ac incwm gwasanaeth	(50,766)	(15,738)	(13,092)	(21,693)	1,672	44,612	(55,005)		(55,005)
Incwm llog a buddsoddiadau	0	0	0	0	0	0	0	1,880	1,880
Incwm o dreth y cyngor	0	0	0	172	0	0	172	(53,810)	(53,638)
Grantiau a chyfraniadau Llywodraeth	(56,732)	0	0	(10,870)	0	0	(67,602)	(159,962)	(227,564)
Cyfanswm Incwm	**(107,498)**	**(15,738)**	**(13,092)**	**(32,391)**	**1,672**	**44,612**	**(122,435)**	**(211,892)**	**(334,327)**
Treuliau gweithwyr	118,435	(3,305)	2,640	4,924	(117)	(8,004)	114,573	0	114,573
Treuliau gweithwyr ysgolion G.G.	4,515	0	0	0	0	0	4,515	0	4,515
Costau gwasanaeth eraill	153,983	643	5,262	24,322	(3,914)	(31,763)	148,533	(571)	147,962
Ad-daliadau Gwasanaeth Cefnogi	0	15,641	689	415	0	(3,969)	12,776	0	12,776
Dibrisiad, amorteiddiad a nam	0	27,810	9,758	0	0	(876)	36,692	0	35,282
Taliadau llog	0	0	0	40	(1,173)	0	(1,133)	16,423	15,290
Praeseptau ac Lefiau	0	0	0	0	0	0	0	14,621	14,621
Enillion neu Golledion ar werthu Asedau nad ydynt yn Gyfredol	0	0	0	0	0	0	0	(560)	(560)
Cyfanswm Gwariant	**276,933**	**40,789**	**18,349**	**29,701**	**(5,204)**	**(44,612)**	**315,956**	**29,913**	**344,459**
Arian Dros Ben neu Diffyg ar ddarpariaeth gwasanaethau	**169,435**	**25,051**	**5,257**	**(2,690)**	**(3,532)**	**0**	**193,521**	**(181,979)**	**10,132**

28. Gweithrediadau Masnachu

Ni ddisgrifir y gwasanaethau Glanhau Adeiladau ac Arlwyo fel gweithgaredd masnachu bellach ac o 1 Ebrill 2015 maent wedi eu cynnwys yng nghyfrifon refeniw yr Awdurdod. Gorffennodd y Sign Shop fasnachu yn ystod 2015/16.

2014/15				2015/16		
Trosiant £000	Gwariant £000	(Arian dros ben) /Diffyg £000	Gweithgarwch	Trosiant £000	Gwariant £000	(Arian dros ben) /Diffyg £000
			Gwasanaethau Amgylcheddol			
(445)	453	8	Sign Shop	(84)	84	0
(1,210)	1,124	(86)	Glanhau Adeiladau	0	0	0
(2,818)	2,768	(50)	Arlwyo	0	0	0
(4,473)	**4,345**	**(128)**	**Cyfanswm Gwasanaethau Amgylcheddol**	**(84)**	**84**	**0**

Trefniadau Partneriaeth

Ar hyn o bryd mae'r Cyngor yn ymwneud mewn nifer o drefniadau ar y cyd ag Awdurdodau eraill Cymreig.

Rheolir **Partneriaeth Prosesu Cosbau Cymru (PPCC)** gan y Cyngor ac mae'n gyfrifol am weinyddu Rhybuddion Talu Cosb ar ran Sir Ddinbych, Gwynedd, Ynys Môn, Wrecsam, Sir Benfro, Powys, Ceredigion, Pen-y-bont ar Ogwr, Bro Morgannwg a Sir y Fflint.

Mae'r Cyngor yn derbyn yr holl incwm ac yn talu symiau i bartneriaid yn seiliedig ar y nifer o Rybuddion a roddir. Mae'n cadw ffi weinyddol am y gwasanaeth hwn. Yn 2015/16 cododd y Cyngor £301k i weithredu'r Uned PPCC. Ad-dalwyd y swm fel a ganlyn: Sir Ddinbych £33k, Gwynedd £46k, Ynys Môn £5k, Wrecsam £17k, Sir Benfro £52k, Powys £25k, Ceredigion £28k, Pen-y-bont ar Ogwr £46k, Bro Morgannwg £28k a Sir y Fflint £21k.

Prosiect Trin Gwastraff Gweddillol Gogledd Cymru (PTGGGC) - mae 5 awdurdod lleol (Ynys Môn, Conwy, Sir Ddinbych, Sir y Fflint a Gwynedd) wedi dod ynghyd i gaffael datrysiadau ar gyfer trin gwastraff gweddillol. Cyngor Sir y Fflint sy'n arwain ar y prosiect. Gan fod hwn yn drefniant pwyllgor ar y cyd, mae datganiadau ariannol ar wahân yn cael eu paratoi gan Gyngor Sir y Fflint. Yn unol â Chod Ymarfer ar gyfer Cyfrifon Awdurdodau Lleol, dylai pob awdurdod gyfrifo eu rhan o'r asedau, dyledion, incwm a gwariant yn eu Datganiad Cyfrifon. Cyfraniad Sir Ddinbych i'r PTGGGC yn 2015/16 oedd £17.6k (£83.8k yn 2014/15).

Hwb Gwastraff Bwyd Dwyrain Gogledd Cymru – Daeth cyfleuster gwastraff bwyd Biogen Y Waen yn gwbl weithredol ar ddiwedd mis Gorffennaf 2014. Mae'r 3 awdurdod lleol sy'n ffurfio'r Hwb (Conwy, Sir Ddinbych, a Sir Y Fflint) wedi anfon cyfanswm o 11,686 tunnell i'w drin yng nghyfleuster y Waen yn 2015/16. Mae yna tunelledd Isafswm Gwarantedig cyfunol blynyddol dan gontract o 11,000 tunnell. Yn 2015/16 gwariwyd cyfanswm a £744k o gostau cysylltiedig. Mae Llywodraeth Cymru wedi cyfrannu £109k Cymorth Refeniw yn ystod 2015/16.

Uned Cynllunio Rhag Argyfwng – mae Sir Ddinbych yn cyfrannu tuag at gostau cynnal yr Uned Cynllunio Rhag Argyfwng a weithredir gan Gyngor Sir y Fflint. Cyfraniad Sir Ddinbych ar gyfer y flwyddyn yn gorffen 31 Mawrth 2016 oedd £95k.

Tîm Dyletswydd Brys Gogledd Cymru – Mae'r Tîm Dyletswydd Brys yn ceisio darparu gwaith cymdeithasol brys o ansawdd uchel er mwyn ymateb i argyfyngau sy'n digwydd tu allan i oriau swyddfa arferol. Mae'r Tîm yn darparu gwasanaeth i bobl (plant ac oedolion) sydd mewn argyfwng ac yn byw yn siroedd Wrecsam, Sir y Fflint neu Sir Ddinbych. Yn 15/16 cyfraniad Sir Ddinbych oedd £244k.

Gwasanaeth Cyfiawnder Ieuenctid Conwy a Sir Ddinbych – Partneriaeth statudol aml-asiantaeth yw Gwasanaeth Cyfiawnder Ieuenctid Conwy a Sir Ddinbych sy'n cael ei gynnal yng Nghyngor Bwrdeistref Sirol Conwy. Ei bwrpas yw atal plant a phobl ifanc rhag troseddu a diogelu eu lles, gwarchod y cyhoedd a chynorthwyo i adfer y difrod a achoswyd i ddioddefwyr eu troseddau. Yn 2015/16 cafwyd cyfanswm o gostau ychwanegol o £181k.

GwE – Cyngor Gwynedd yw'r corff arweiniol sy'n gyfrifol am baratoi datganiadau ariannol y Cydbwyllgor hwn. Cyfraniad y Cyngor ar gyfer 2015/16 oedd £633k. Nid yw Cyngor Sir Ddinbych wedi cynnwys ei chyfran o'r asedau net o fewn ei ddatganiadau ariannol 2015/16 ar y sail bod y symiau hyn yn cael eu hystyried i fod yn anfaterol.

Ardal o Harddwch Naturiol Eithriadol Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy – Sefydlwyd y cyd-bwyllgor hwn yn Mai 2015 gan 3 awdurdod lleol (Sir Ddinbych, Sir Y Fflint a Wrecsam) er mwyn hybu a gwella gwaith y A.H.N.E. Cyngor Sir Ddinbych yw'r corff arweiniol ar gyfer paratoi datganiadau ariannol y Cyd-bwyllgor. Cyfraniad Sir Ddinbych ar gyfer 2015/16 oedd £213k. Nid yw Cyngor Sir Ddinbych wedi cynnwys ei gyfran o'r asedau net o fewn ei ddatganiadau ariannol yn 2015/16 ar y sail bod y symiau hyn yn cael eu hystyried i fod yn amherthnasol.

29. Gwasanaethau Asiantaeth

Mae gwaith asiantaeth yr Awdurdod wedi'i fanylu isod: nid yw'r gwariant hwn wedi'i gynnwys yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr

Mae Priffyrdd a Gwasanthaethau Amgylcheddol yn cyflawni gwaith Asiantaeth Gefnffyrdd Gogledd & Chanolbarth Cymru (AGGCC) ar ran Llywodraeth Cymru. Cyngor Gwynedd yw'r awdurdod arweiniol ar gyfer yr AGGCC. Cyngor Sir Ddinbych sy'n gyfrifol am gynnal a chadw rhwydwaith y cefnffyrdd yn y Sir ac mae Cyngor Sir Gwynedd yn ad-dalu'r Awdurdod am y gwaith hwn. Amcangyfrifir bydd yr Awdurdod yn derbyn £1,482k mewn perthynas â gwaith AGGCC a wnaed yn 2015/16 (£2,291k yn 2014/15): o hyn roedd £83k yn ymwneud â gwasanaethau goruchwylio a gweinyddol a ddarparwyd (£232k yn 2014/15).

Mae chwe chyngor Gogledd Cymru'n gweithredu fel asiantau i Lywodraeth Cymru i ddarparu benthyciadau y gellir eu hailgylchu dan y cynllun Troi Tai'n Gartrefi, ar gyfer trwsio eiddo sydd wedi bod yn wag dros y tymor hir, gyda'r bwriad i'w defnyddio unwaith eto. Cyngor Sir y Fflint yw'r awdurdod arweiniol/ bancio ar gyfer rhanbarth Gogledd Cymru ac yn gyfrifol am weinyddu'r gronfa. Gwnaethpwyd ad-daliadau o £62k i Gyngor Sir Ddinbych yn ystod 2015/16, a dosbarthwyd benthyciadau pellach o £100k.

Benthyciadau Gwella Cartrefi – Datblygwyd y cynnllun benthyciadau gwella cartrefi mewn partneriaeth rhwng Llywodraeth Cymru, Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru ac Awdurdodau Lleol yng Nghymru, sy'n gweithredu fel asiantau Llywodraeth Cymru, fel ffordd o ddarparu arian ychwanegol i berchnogion/landlordiaid i dodd â'u hadeiladau i fyny i safon ar gyfer perchnogaeth, gwerthu neu rent barhaus. Bydd yr arian ar gael am uchafswm o 15 mlynedd a bydd engen ei ad-dalu i Lywodraeth Cymru erbyn 31 Mawrth 2030. Derbyniwyd incwm o £435k gan Gyngor Sir Ddinbych oddiwrth Llywodraeth Cymru yn ystod 2015/16.

30. Lwfansau Aelodau

Mae'r holl Aelodau'n derbyn cyflog sylfaenol bob blwyddyn. Mae rhai o'r Aelodau'n ymgymryd â swyddi uwch ac felly'n derbyn cyflog uwch. Mae'r holl lefelau cyflog yn cael eu gosod gan gorff cenedlaethol o'r enw Panel Tâl Annibynnol. Talodd y Cyngor y symiau canlynol i aelodau'r cyngor yn ystod y flwyddyn.

	2015/16 £000	**2014/15 £000**
Cyflogau	809	812
Treuliau	25	31
Cyfanswm	**834**	**843**

31. Tâl Swyddogion

a) Nifer y gweithwyr oedd â thâl, ac eithrio cyfraniadau pensiwn y cyflogwr, o £60,000 neu fwy.

2014/15	Band Tâl	2015/1			
Cyfanswm Gweithwyr		Staff Mewn Ysgolion	Staff Tu Allan i Ysgolion	Cyfanswm y Gweithwyr	Gadael yn ystod y flwyddyn
18	£60,000 - £64,999	7	4	11	1
5	£65,000 - £69,999	4	3	7	1
9	£70,000 - £74,999	3	1	4	1
1	£75,000 - £79,999	3	2	5	0
2	£80,000 - £84,999	0	0	0	0
3	£85,000 - £89,999	2	0	2	0
0	£90,000 - £94,999	0	1	1	0
2	£95,000 - £99,999	1	1	2	0
0	£100,000 - £104,999	0	0	0	0
0	£105,000 - £109,999	0	0	0	0
0	£110,000 - £114,999	0	0	0	0
0	£115,000 - £119,999	0	0	0	0
0	£120,000 - £124,999	1	0	1	1
0	£125,000 - £129,999	0	0	0	0
1	£130,000 - £134,999	0	1	1	0
41	**Cyfanswm**	**21**	**13**	**34**	**4**

Dylid nodi bod y tabl hwn yn cynnwys yr Uwch Swyddogion a fanylir yn y tablau isod.

Gadawodd nifer o swyddogion yn ystod y flwyddyn felly bydd eu tâl yn cynnwys unrhyw daliadau derbyniadwy wrth derfynu eu cyflogaeth.

b) Mae'r tablau a ganlyn yn amlinellu'r datgeliadau tâl ar gyfer Uwch Swyddogion sydd â chyflogau o lai na £150,000 ond yn hafal i neu'n fwy na £60,000 y flwyddyn. Nid oes unrhyw Uwch Swyddogion gyda chyflogau o £150,000 neu fwy.

Mae'r golofn "Lwfans treuliau" yn cynnwys unrhyw dâl adleoli.

2015/16 Teitl y Swydd	Cyflog, ffioedd, lwfansau a chyflog ar sail performiad Nodyn 1 £	Iawndal am golli swydd £	Lwfans Treuliau £	Cyfanswm gan eithrio cyfraniadau pensiwn £	Cyfradd cyfraniadau pensiwn cyfredol ar 13.1% Nodyn 2 £	Cyfanswm gan gynnwys cyfradd cyfraniadau pensiwn cyfredol £	Adennill diffygion cyfraniadau pensiwn Nodyn 3 £	Cyfanswm tâl gan gynnwys cyfraniadau pensiwn £
Prif Weithredwr	134,750			134,750	17,538	152,288	15,797	168,085
Cyfarwyddwyr Corfforaethol: Cwsmeriaid i 15/04/2015	32,756			32,756	793	33,549	714	34,263
Cyfarwyddwyr Corfforaethol: Uchelgais Economaidd a Chymunedol	96,630			96,630	12,658	109,288	11,402	120,690
Cyfarwyddwr Corfforaethol: Cymunedau	93,045			93,045	12,189	105,234	10,979	116,213
Penaethiaid Gwasanaeth: Gwasanaethau Plant a Theuluoedd	64,853		111	64,964	8,496	73,460	7,653	81,113
Addysg	76,066			76,066	9,965	86,031	8,976	95,007
Priffyrdd & Amgylchedd	64,656			64,656	8,470	73,126	7,629	80,755
Cyllid ac Asedau i 31/05/2015	13,511			13,511	1,770	15,281	1,594	16,875
Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd	64,590			64,590	8,655	73,245	7,796	81,041
Cynllunio Busnes a Pherfformiad	68,566			68,566	8,982	77,548	8,091	85,639
Cwsmeriaid a Chymorth Addysg i 03/01/2016	50,647			50,647	6,225	56,872	5,607	62,479
Gwasanaethau Cymorth Cymunedol	79,354			79,354	10,019	89,373	9,740	99,113
Gwasanaethau Cyfreithiol, AD a Democrataidd	71,066			71,066	9,310	80,376	8,386	88,762
Pennaeth Dros Dro Cyllid ac Asedau o 01/06/2015	68,956			68,956	9,033	77,989	8,137	86,126
Swyddog A.151 o 01/06/2015	58,835			58,835	7,707	66,542	6,943	73,485
	1,038,281	**0**	**111**	**1,038,392**	**131,810**	**1,170,202**	**119,444**	**1,289,646**

Nodyn 1: Mae gan y Prif Weithredwr hawl i Gyflog ar Sail Perfformiad (CSP). Mae hyn yn cael ei ystyried gan banel tâl sydd yn cynnwys cynghorwyr a chynghorydd allanol. Mae'r taliadau i'r Cyfarwyddwr Corfforaethol: Cwsmeriaid yn cynnwys tâl yn lle rhybudd a thaliad ar gyfer gwyliau blynyddol cronedig. Nid oes gan unrhyw sywddog arall yr hawl i CSP.

Nodyn 2: Mae'r golofn hon yn cynnwys cost buddiannau pensiwn i'r awdurdod gan yr unigolion yn ystod y flwyddyn ariannol honno.

Nodyn 3: Mae'r golofn hon yn cynnwys cost i'r awdurdod er mwyn adennill swm diffygion pensiwn. Mae'n rhaid i'r awdurdod godi swm bob blwyddyn i Gronfa'r Cyngor er mwyn lleihau diffygion pensiwn. Mae'r pris hwn yn cael ei ddyrannu ar draws y gwasanaethau yn seiliedig ar gostau pensiwn y swyddi yn y gwasanaethau hynny. Nid yw'n daliad i'r unigolion a ni effeithir lefel y diffyg gan y nifer o swydd yn y tîm arweinyddiaeth uwch.

Nodyn 4: Mae'r Prif Weithredwr yn derbyn cydnabyddiaeth ariannol am ei rôl fel Swyddog Canlyniadau ar gyfer etholiadau lleol a chyffredinol (gyda chostau yn cael eu had-dalu ymhob achos heblaw am Etholidau Cyngor Sir). Yn 2015/65 roedd hyn yn dod i £3,901 ynghyd â chostau pensiwn o £975: roedd yr ad-daliad a dderbyniwyd yn (£4,660). Y ffigurau ar gyfer 2014/15 oedd £4,413 a £994, gyda ad-daliad o (£5,109). Nid yw'r talidadu hyn wedi cael eu cynnwys yn y dadansoddiad a gyflwynir.

2014/15 Teitl y Swydd	Cyflog, ffioedd, lwfansau a chyflog ar sail performiad Nodyn 1 £	Iawndal am golli swydd £	Lwfans Treuliau £	Cyfanswm gan eithrio cyfraniadau pensiwn £	Cyfradd cyfraniadau pensiwn cyfredol ar 11.8% Nodyn 2 £	Cyfanswm gan gynnwys cyfradd cyfraniadau pensiwn cyfredol £	Adennill diffygion cyfraniadau pensiwn Nodyn 3 £	Cyfanswm tâl gan gynnwys cyfraniadau pensiwn £
Prif Weithredwr	132,144		0	132,144	16,583	148,727	14,328	163,055
Cyfarwyddwyr Corfforaethol: Cwsmeriaid	82,112		0	82,112	11,647	93,759	10,063	103,822
Cyfarwyddwyr Corfforaethol: Uchelgais Economaidd a Chymunedol	95,022		0	95,022	11,890	106,912	10,273	117,185
Cyfarwyddwr Statudol Gwasanaethau Cymdeithasol	81,282		8,000	89,282	10,171	99,453	8,787	108,240
Penaethiaid Gwasanaeth:								
Gwasanaethau Plant a Theuluoedd	63,795		0	63,795	7,962	71,757	6,879	78,636
Addysg	74,832		0	74,832	9,363	84,195	8,090	92,285
Priffyrdd & Amgylchedd	74,832		0	74,832	9,363	84,195	8,090	92,285
Cyllid ac Asedau	64,867		0	64,867	8,117	72,984	7,013	79,997
Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd	63,391		0	63,391	8,117	71,508	7,013	78,521
Cynllunio Busnes a Pherfformiad	67,358		0	67,358	8,428	75,786	7,282	83,068
Cwsmeriaid a Chymorth Addysg	61,549		0	61,549	7,701	69,250	6,654	75,904
AD Strategol tan 31/07/2014	20,270		0	20,270	2,542	22,812	2,196	25,008
Tai a Datblygiad Cymunedol tan 21/11/2014	45,185	18,322	0	63,507	5,175	68,682	4,471	73,153
Gwasanaethau Oedolion a Busnes	70,121		0	70,121	8,773	78,894	7,580	86,474
Gwasanaethau Cyfreithiol, AD a Democrataidd	68,617		0	68,617	8,585	77,202	7,417	84,619
Cyfathrebu, Marchnata a Hamdden	61,549		0	61,549	7,701	69,250	6,654	75,904
	1.126.926	**18,322**	**8,000**	**1,153,248**	**142,118**	**1,295,366**	**122,790**	**1,418,156**

c) Amlinellir y nifer o becynnau ymadael gyda chyfanswm cost fesul band a chost llawn diswyddiadau gorfodol ac eraill yn y tabl isod:

Band cost pecyn ymadael (gan gynnwys taliadau arbennig)	Nifer o ddiswyddiadau gorfodol		Nifer o ymadawiadau eraill a gytunwyd		Nifer llawn o becynnau ymadael fesul band cost		Cyfanswm cost y pecynnau ymadael fesul band	
	2014/15	**2015/16**	**2014/15**	**2015/16**	**2014/15**	**2015/16**	**2014/15**	**2015/16**
£0 - £20,000	22	29	51	65	73	94	£558,694	£766,752
£20,001 - £40,000	6	5	8	13	14	18	£389,473	£487,046
£40,001 - £140,000	4	3	4	10	8	13	£441,527	£891,863
Cyfanswm	**32**	**37**	**63**	**88**	**95**	**125**	**£1,389,694**	**£2,145,661**

Mae’r costau a ddangosir yn y tabl uchod yn cynnwys costau diswyddo a phob cost ymadael arall. Mae’r rhain yn cynnwys cost straen pensiwn. Mae straen pensiwn yn codi pan fod gweithiwr yn ymddeol yn fuan heb ostyngiad pensiwn actiwaraidd. Mae’r straen pensiwn yn daladwy dros dair blynedd ond mae’r Cyngor yn dewis talu’r costau hyn yn ystod blwyddyn gyntaf ymddeoliad.

d) Mae’nofynnol i gyrff adrodd ddatgelu cymhareb tâl rhwng tâl canolrifol pob gweithiwr yr awdurdod yn ystod y flwyddyn a’r un ar gyfer Prif Weithredwr yr awdurdod. Yn 2015/16 roedd tâl y Prif Weithredwr yn £134,750. Tâl canolrifol y gweithlu oedd £21,530. Felly, roedd y gymhareb yn 6.26:1. Yn 2015/16 roedd tâl ar gyfer staff yn amrywio o £6,367 i £97,128. Mae’r tâl yn cynnwys cyflog a chyflog ar sail perfformaid ac nid yw’n cynnwys taliadau diswyddo neu gyfraniadau pensiwn y cyflogwr.

32. Costau Archwilio Allanol

Mae'r Cyngor yn wynebu'r costau canlynol mewn perthynas ag archwilio'r Datganiad Cyfrifon, ardystio ceisiadau grant, arolygiadau statudol ac i wasanaethau nad ydynt yn cael eu harchwilio, a ddarperir gan archwilwyr allanol yr Awdurdod

	2015/16 £000	**2014/15 £000**
Ffioedd yn daladwy i Swyddfa Archwilio Cymru mewn perthynas â gwasanaethau archwilio allanol a gynhelir gan yr archwilydd a benodwyd am y flwyddyn	178	178
Ffioedd yn daladwy i Archwilydd Cyffredinol Cymru mewn perthynas ag archwiliadau statudol a'r Mesur Llywodraeth Leol	94	94
Ffioedd yn daladwy am ardystio ceisiadau grant a ffurflenni am y flwyddyn	72	93
Ffioedd yn daladwy mewn perthynas â gwasanaethau eraill a ddarperir gan Swyddfa Archwilio Cymru yn ystod y flwyddyn*	0	4
	344	**369**
Ad-daliad ffi Swyddfa Archwilio Cymru ar gyfer 2013/14	(5)	0
Costau Archwilio Allanol	**339**	**369**

* Mae'r ffigwr ar gyfer ffioedd sy'n daladwy mewn perthynas â gwasanaethau eraill â ddarperir gan yr archwilydd penodedig yn 2014/15 wedi cael ei newid i adlewyrchu taliad anfoneb sy'n ymwneud â chymeryd rhan yn y Fenter Twyll Genedlaethol 2014/15 a dalwyd yn ystod 2015/16.

33. Incwm Grant

Fe gredydodd y Cyngor y grantiau, cyfraniadau a rhoddion canlynol i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn 2015/16

	2015/16 £000	2014/15 £000
Credydwyd i Drethiant ac Incwm Grant Amhenodol		
Grantiau a chyfraniadau eraill	(424)	(316)
Llywodraeth Cymru – Lliniaru Llifogydd	(258)	(788)
Llywodraeth Cymru – Grantiau Ardal Adfywio Strategol (W.R.H.I.P)	0	(3,105)
Llywodraeth Cymru – Diogelwch Ffordd Lleol	(219)	0
Llywodraeth Cymru – Lwfans Atgyweiriadau Mawr	(2,411)	(2,410)
Llywodraeth Cymru – Ysgolion yr 21ain Ganrif	(7,057)	(4,427)
Llywodraeth Cymru –Llwybrau mwy diogel mewn Cymunedau	(92)	(356)
Llywodraeth Cymru – Cronfa Cludiant Lleol	(537)	(264)
Llywodraeth Cymru – Gwaith Amddiffyn yr Arfordir Gorllewin – Y Rhyl – Cam 3	(1,897)	(2,909)
Grantiau Eraill Llywodraeth Cymru	(678)	(217)
Cyfanswm	**(13,573)**	**(14,792)**
Credydwyd i Wasanaethau		
Grant Chweched Dosbarth Llywodraeth Cymru	(3,979)	(4,051)
Grant Cyfnod Sylfaen Llywodraeth Cymru	(25)	(3,099)
Grant Dechrau'n Deg Llywodraeth Cymru	(2,049)	(1,924)
Grant Teuluoedd yn Gyntaf Llywodraeth Cymru	(1,220)	(1,302)
Grantiau Addysg Eraill gan Lywodraeth Cymru	(196)	(643)
Grant Cefnogi Pobl Llywodraeth Cymru	(5,490)	(5,975)
Cyfraniad cyn-daliad Prosiect Swyddfa'r Rhaglen Caffael Gwastraff	0	(1,134)
Grantiau Gwasanaethau Cymdeithasol Eraill gan Lywodraeth Cymru	(1,692)	(1,078)
Grant Rheoli Gwastraff Cynaliadwy Llywodraeth Cymru	(2,148)	(2,202)
Grant Tocynnau Teithio Rhatach Llywodraeth Cymru	(1,846)	(1,821)
Grant Cytundeb Canlyniadau Llywodraeth Cymru	(1,036)	(1,039)
Grantiau Eraill gan Lywodraeth Cymru	(1,726)	(1,714)
Cyfanswm Grantiau Llywodraeth Cymru	(21,407)	(25,982)
Grant Amddifadedd Disgyblion	(2,684)	(2,242)
Grant Effeithiolrwydd Ysgol	0	(874)
Grant Gwella Addysg	(4,675)	0
Cymorthdal Lwfansau Rent DWP	(26,206)	(25,817)
Cymorthdal Ad-daliadau Rent DWP	(8,187)	(7,920)
Grant Gweinyddu Budd-daliadau Tai / Treth y Cyngor DWP	(477)	(502)
Grantiau Eraill y Llywodraeth	(3,647)	(4,265)
Cyfanswm Grantiau Llywodraeth	(67,283)	(67,602)
Grantiau Dilywodraeth eraill	(153)	(721)
Cyfanswm Grantiau Credydwyd i Wasanaethau	**(67,436)**	**(68,323)**

Mae'r Cyngor wedi derbyn nifer o grantiau, cyfraniadau a rhoddion nad ydynt eto wedi'u cydnabod fel incwm, gan eu bod ag amodau sydd ynghlwm wrthynt y byddai angen dychwelyd yr arian neu eiddo i'r rhoddwr pe na fodlonir unrhyw amodiad o'r fath. Mae'r balansau ar ddiwedd y flwyddyn fel a ganlyn:

	31 Mawrth 2016 £000	31 Mawrth 2015 £000
Derbyniadau Grantiau Cyfalaf Ymlaen Llaw		
Symiau Gohiriedig	(1,877)	(1,802)
Cyfanswm	**(1,877)**	**(1,802)**
Derbyniadau Grantiau Refeniw Ymlaen Llaw		
Grant Marchnata Digi Cyngor Celfyddydau Cymru	0	(12)
Grant Dechrau'n Deg Llywodraeth Cymru	(97)	0
Grant Cyfnod Sylfaen Llywodraeth Cymru	(124)	(123)
Grant Gwella Addysg	(13)	0
Grant Ieithoedd Ethnig Lleiafrifol Llywodraeth Cymru	(13)	(13)
Grant Potensial CGE	0	(96)
Grant Llwyddo'n Lleol	0	(12)
Grant Cyfoethogi Cyngor Celfyddydau Cymru	0	(11)
Grant Teuluoedd yn Gyntaf Llywodraeth Cymru	(8)	0
Cronfa Cynllun Darlledu Awdurdodau Lleol Llywodraeth Cymru	0	(1)
Cymhorthdal Budd-daliadau Tai yr Adran Gwaith a Phensiynau	(473)	(1,078)
Grant y Gymraeg mewn Addysg	(17)	0
Grant Cefnogi Pobl Llywodraeth Cymru	(291)	(428)
Cyllid Ychwanegedd Llywodraeth Cymru	0	(99)
Grant Amddifadedd Disgyblion	(29)	(7)
Grant Dysgu Cymunedol Llywodraeth Cymru	(16)	(16)
Grant Rhaglenni Llythrennedd a Rhifedd Llywodraeth Cymru	(19)	(20)
Grant Paul Hamlyn – Canolfan Grefft Rhuthun	(20)	0
Grant Llwybrau Dysgu 14-19 Llywodraeth Cymru	0	(1)
Grant Newid Canfyddiad – Llywodraeth Cymru	(20)	0
Grant Diwygio Lles Llywodraeth Cymru	(28)	(28)
Grantiau Eraill Llywodraeth Cymru	0	(8)
Cyfanswm	**(1,168)**	**(1,953)**

34. Partïon Cysylltiedig

Mae'r Cyngor yn gorfod datgelu trafodion materol gyda phartïon cysylltiedig – cyrff neu unigolion sydd â'r potensial i reoli neu ddylanwadu ar y Cyngor, neu i'w rheoli neu eu dylanwadu gan y Cyngor. Mae datgelu'r trafodion hyn yn caniatáu darllenwyr i asesu'r graddau y gallai'r Cyngor fod wedi'i gyfyngu yn ei allu i weithredu'n annibynnol neu efallai wedi diogelu'r gallu i gyfyngu ar allu parti arall i ymdrin yn rhydd â'r Cyngor.

Llywodraeth Ganolog

Mae gan y Lywodraeth Ganolog ddylanwad statudol dros weithrediadau cyffredinol y Cyngor - mae'n gyfrifol am ddarparu fframwaith strategol y mae'r Awdurdod yn gweithredu ynddo, yn darparu'r mwyafrif o'i gyllid ar ffurf grantiau, ac yn rhagnodi telerau sawl trafodyn sydd gan y cyngor â phartïon eraill (e.e. biliau treth y cyngor, budd-daliadau tai). Mae grantiau a dderbyniwyd gan adrannau'r llywodraeth wedi'u trafod mewn mwy o fanylder yn Nodyn 33.

Aelodau Etholedig

Gofynnwyd i'r holl Aelodau Etholedig cyfredol i gwblhau datganiad ac i ddatgelu unrhyw drafodion yn ymwneud â pharti yn yr awdurdod. Dychwelodd bob un ddatganiad o'r rhai oedd yn gallu heblaw am dri.

Gwnaethpwyd y datganiadau materol canlynol ar gyfer 2015/16:

- Roedd priod aelod etholedig yn Brif Weithredwr Clwydfro Cyf. yn ystod y cyfnod hwn, (gweler y cwmnïau cysylltiedig isod)
- Datganodd aelod etholedig berthynas gyda chontractwr y mae’r Cyngor wedi talu £27.2k i yn 2015/16
- Datganodd aelod etholedig berthynas gydag unigolyn a oedd yn darparu gwasanaethau proffesiynol i’r Cyngor ac y mae’r Cyngor wedi talu £13.7k i yn 2015/16
- Datganodd aelod etholedig berthynas gydag unigolyn a oedd wedi prynu tir gan y Cyngor mewn Arwerthiant Cyhoeddus

Cynhelir rhestr o ddiddordebau aelodau etholedig gan Bennaeth y Gyfraith a Llywodraethu, ac mae’n agored i’w harchwilio gan y cyhoedd. Mae nifer o aelodau etholedig hefyd wedi’u penodi gan y Cyngor i wasanaethu ar gyrff eraill sydd â pherthynas ariannol gyda'r Cyngor. Caiff y rhain eu manylu yn yr adran Cwmnïau isod.

Swyddogion

Gofynnwyd i’r Prif Weithredwr, Cyfarwyddwyr Corfforaethol a Phenaethiaid Gwasanaeth gwblhau datganiad i ddatgelu unrhyw drafodion yn ymwneud â pharti sydd ganddynt â’r awdurdod. Ni wnaethpwyd unrhyw ddatganiad.

Cyrff Cyhoeddus Eraill

Asiantaeth Pensiynau Athrawon

Mae’r costau pensiwn a godir yn y gyfradd gyfrannu a osodwyd gan yr Adran Addysg ar sail cronfa dybiannol. Mae manylion pensiwn athrawon wedi’u nodi yn Nodyn 38.

Cronfa Bensiynau Clwyd

Mae Cyngor Sir Ddinbych yn gorff a dderbyniwyd i Gronfa Bensiyau Clwyd. Mae manylion o’r trafodion a wnaed gyda Cronfa Bensiwn Clwyd wedi’u cynnwys yn Nodyn 39.

Cynghorau Cymuned/Tref a Dinas

Mae Cyfanswm y praeseptau a dalwyd i’r 37 o gynghorau cymuned/tref a dinas wedi’u cynnwys yn Nodyn 8 ac yn dod i gyfanswm o £1,733k (£1,550k yn 2014/15).

Comisiynydd Heddlu & Throseddu Gogledd Cymru ac Awdurdod Tân Gogledd Cymru

Mae Comisiynwyr Heddlu & Throseddu ac Awdurdodau Tân ac Achub yn gosod eu ffioedd eu hunain i dalwyr treth y cyngor, sydd wedyn yn cael eu cynnwys ar bil treth y cyngor - mae’r taliadau hyn yn cael eu hadnabod fel y praesept. Mae cyfanswm y praeseptau a’r ardollau a dalwyd i Gomisiynydd Heddlu & Throseddu Gogledd Cymru ac Awdurdod Tân Gogledd Cymru yn dod i gyanswm o £13,481k (£13,071k yn 2014/15). Mae dadansoddiad wedi ei ddarparu yn Nodyn 8.

Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr

Mae gan yr Awdurdod ddau drefniant cyllideb ar y cyd gyda Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr: un ar gyfer darparu storfa Offer Cymunedol; a sefydlwyd yr ail gyda’r nod o sicrhau darpariaeth gwasanaeth integredig o weithiwr cefnogi Iechyd a Gofal Cymdeithasol, sy’n cefnogi defnyddwyr gwasanaethau yn y gymuned. Roedd cyfraniad Cyngor Sir Ddinbych i’r storfa Offer Cymunedol yn £211k (£211k yn

2014/15) a chyfrannodd yr Awdurdod £50k i'r Gwasanaeth Gweithwyr Cefnogi Iechyd a Gofal Cymdeithasol (£50k yn 2014/15).

Cymdeithas Llynwodraeth Leol (CLlL)/Cymdeothas Llywodraeth Leol Cymru (CLlLC)
Mae'r Cyngor yn aelod o CLlL/CLlLC a gwnaed taliadau iddynt o £84k yn 2015/16 (£89k yn 2014/15), a derbyniodd y Cyngor incwm o £2k ganddynt (£40k yn 2014/15).

Cyd-bwyllgor Addysg Cymru (CBAC)
Mae CBAC yn fwrdd arholi, sydd yn darparu cymwysterau ac asesiad arholiadau i ysgolion Sir Ddinbych. Mae is-gadeirydd ei Fwrdd yn Aelod Etholedig o Gyngor Sir Ddinbych. Yn 2015/16 talodd Cyngor Sir Ddinbych £621k i CBAC (£552k yn 2014/15).

<u>Cwmnïau</u>

Mae Cod Ymarfer Cyfrifo yn gofyn i awdurdod sydd â chysylltiadau materol mewn un neu fwy o is-gwmnïau a chwmnïau cysylltiedig baratoi cyfrif refeniw grŵp a mantolen. Nid yw cysylltiadau'r Cyngor â'r cwmnïau perthnasol naill ai'n diwallu'r meini prawf ar gyfer bod yn is-gwmni neu'n gwmni cysylltiedig fel y nodir yn y Cod, neu lle maent yn diwallu'r meini prawf, ni ystyrir eu bod yn faterol mewn perthynas â graddfa gyffredinol gweithrediadau'r Cyngor, ac o ganlyniad nid yw Cyfrifon Grŵp wedi'u paratoi.

Mae manylion y cwmnïau perthnasol fel a ganlyn:

Clwydfro Cyfyngedig (yn masnachu fel Asiantaeth Menter Sir Ddinbych)
Roedd Clwydfro yn gwmni cyfyngedig drwy warant, heb unrhyw gyfalaf cyfrannau. Amcan y cwmni oedd hyrwyddo ac annog gweithgaredd diwydiannol a masnachol neu fenter yn y sir, gyda'r bwriad o leihau diweithdra.

Rhoddodd Clwydfro Cyf y gorau i fasnachu ar 30 Medi 2015. Cynhyrchwyd cyfrifon ar gyfer y cyfnod rhwng 1 Ebrill 2014 a 30 Medi 2015. Mae datganiadau ariannol Clwydfro Cyf sydd heb eu harchwilio yn dangos bod dyledion net y cwmni ar 30 Medi 2015 yn £27 a cholled net ar gyfer y cyfnod oedd £179,796. Nid oedd unrhyw atebolrwydd cyfreithiol i'r cyngor gyfrannu at golledion neu ddiffyg y cwmni.

Mae amcanion y cwmni bellach yn cael eu cynnal gan Menter Môn, cwmni cyfyngedig preifat heb gyfalaf cyfrannau. Nid yw Cynghorwyr Sir Ddinbych ar Fwrdd y cwmni hwn ac nid oes gan y Cyngor unrhyw hawliau pleidleisio.

Gellir cael gwybodaeth bellach gan Menter Môn Cyf, Neuadd y Dref Llangefni, Sgwar Bulkeley, Llangefni, Sir Fôn, LL77 7LR.

Ymddiriedolaeth Castell Bodelwyddan a Mentrau Castell Bodelwyddan Cyf.
Mae Grŵp Ymddiriedolaeth Castell Bodelwyddan yn gwmni cyfyngedig drwy warant, heb unrhyw gyfalaf cyfrannau. Mae'n elusen gofrestredig a sefydlwyd yn Chwefror 1994. Amcanion yr Ymddiriedolaeth yw datblygu addysg drwy gaffael, cynnwys a dangos gwrthrychau a chasgliadau o natur addysgol, a drwy sefydlu, caffael a rheoli amgueddfeydd, orielau a llyfrgelloedd i'w defnyddio ar gyfer dibenion o'r fath. Mae'r Ymddiriedolaeth yn caffael arteffactau y mae'n eu hadfer, eu cadw a'u harddangos. Mae hefyd yn rheoli parc cyhoeddus ar gyfer gweithgareddau hamdden ac yn hyrwyddo gwerthfawrogiad o'r byd naturiol. Mae Cyngor Sir Ddinbych yn rhoi grant blynyddol i Ymddiriedolaeth Castell Bodelwyddan ac yn ystod 2015/16, derbyniodd

yr Ymddiriedolaeth £144,681. Mae'r Cyngor hefyd yn darparu ei wasanaethau cyflog. Roedd Bwrdd y Cyfarwyddwyr yn cynnwys cyfanswm o un ar ddeg aelod, gyda un ohonynt yn Gynghorydd Cyngor Sir Ddinbych.

Nid yw'r datganiadau ariannol a archwiliwyd ar gyfer y flwyddyn ariannol 2015/16 ar gael eto. Fodd bynnag, roedd asedau net y Grŵp ar 31 Mawrth 2015 yn £727,865 ac roedd yr adnoddau sy'n mynd allan am y flwyddyn yn dod i gyfanswm o £731.

Ni ystyrir bod y cwmni'n is-gwmni neu'n gwmni cysylltiedig yr Awdurdod, ar sail er gwaethaf bod yn fuddsoddwr yn y cwmni, mae Sir Ddinbych yn dal llai na 20% o'r hawliau pleidleisio, sydd felly'n aelodaeth leiafrifol. Felly nid oes cyfrifon grŵp wedi'u paratoi.

Nid oes unrhyw atebolrwydd cyfreithiol i'r cyngor gyfrannu at golledion neu ddiffygion y cwmni.

Gellir cael gwybodaeth bellach gan Ymddiriedolaeth Castell Bodelwyddan Cyf., Bodelwyddan, LL18 5YA.

Hamdden Clwyd Cyf.

Sefydlwyd Hamdden Clwyd Cyfyngedig 1 Ebrill 2001 fel Sefydliad Nad yw'n Dosbarthu Elw. Rhoddodd y cwmni orau i fasnachu ddydd Gwener 7 Chwefror 2014 ac mae ymarferydd ansolfedd wedi bod yn rheoli'r gwaith o ddirwyn y cwmni i ben, sydd bellach wedi dod i ben. Cymeradwywyd adroddiad terfynol y Diddymwr mewn cyfarfod a gynhaliwyd ar 24 Chwefror 2016. Dan delerau dyledeb, ystyriwyd y Cyngor fel credydwr ffafriol a derbyniodd daliad o £295,478. Mae balansau dyledwyr amrywiol am £37,599 yn parhau a ddarparwyd ar eu cyfer yn llawn hyd nes cwblhad y gweithdrefnau dileu ffurfiol.

Mae'r cyngor yn warantwr o ymrwymiadau pensiwn y cwmni ac mae'r rhwymedigaeth hyn bellach wedi eu cynnwys yn nyledion cyffredinol Sir Ddinbych. Bydd yr effaith llawn yn cael ei gynnwys fel rhan o'r prisiad actiwaraidd yn 2016. Amcangyfrifwyd y rhwymedigaeth i fod tua £800k yn wreiddiol ond bydd oblygiadau ariannol y cyngor yn llai na hyn a bydd hyn yn cael ei effeithio gan nifer fawr o ffactorau eraill fel newidiadau i'r tybiaethau prisiad actiwaraidd cyffredinol a'r nifer o weithwyr y cyngor.

Cwmni Scala Prestatyn Cyf.

Cafodd y Cwmni ei redeg fel elusen ac yn gwmni cyfyngedig drwy warant ddielw. Yn 2009/10 cytunodd y Cyngor i roi benthyciad o £80,000 i'r Cwmni ac o ran y benthyciad nodwyd y gall barhau am hyd at ddeng mlynedd.

Cafodd y Cyngor wybod gan y cyfreithwyr ansolfedd ym mis Rhagfyr 2015 bod y broses i gael gwared ar Cwmni Scala Prestatyn Cyf. oddi ar y Gofrestr Cwmnïau wedi dechrau yn ffurfiol. Fel rhan o hyn cafodd y Cyngor wybod 'nad oes gan y Scala unrhyw asedau ac nid yw mewn sefyllfa i wneud unrhyw daliadau sy'n ddyledus'. Mae cyfanswm y ddyled sydd gan y cwmni i'r cyngor yn dod i gyfanswm o £140k (£60k mewn mân ddyledion a benthyciad o £80k). Mae'r benthyciad wedi cael ei ddiddymu ac mae'r symiau i amrywiol ddyledwyr wedi cael eu darparu ar eu cyfer yn llawn, tra'n disgwyl cwblhau'r gweithdrefnau diddymu ffurfiol.

35. Gwariant Cyfalaf ac Ariannu Cyfalaf

Dangosir cyfanswm y gwariant cyfalaf yn y flwyddyn yn y tabl isod (gan gynnwys gwerth yr asedau a gaffaelwyd o dan brydlesau ariannol a chontractau PFI/PP), ynghyd â'r adnoddau a ddefnyddiwyd i'w ariannu. Lle bydd gwariant cyfalaf yn cael ei ariannu yn y dyfodol drwy daliadau i refeniw wrth i asedau gael eu defnyddio gan y Cyngor, mae'r gwariant yn golygu bod cynnydd yn y Gofyniad Cyllido Cyfalaf (GCC), mesuriad o'r gwariant cyfalaf a wnaed yn hanesyddol gan y Cyngor nad ydyw wedi'i ariannu eto. Dadansoddir y GCC yn ail ran y nodyn hwn.

	2015/16 £000	2014/15 £000
Gofyniad Cyllido Cyfalaf Agoriadol	**188,857**	**185,835**
Buddsoddiad Cyfalaf		
Eiddo, Peiriannau ac Offer	44,524	31,070
Eiddo Buddsoddi	99	185
Gwariant Refeniw a Ariennir o Gyfalaf Trwy Statud	3,893	4,409
Gwariant wedi ei Gyfalafu – Taliad Setliad CRT	40,045	
Ffynonellau o Arian		
Derbyniadau cyfalaf	(1,870)	(1,478)
Grantiau a chyfraniadau eraill y Llywodraeth	(30,209)	(21,935)
Symiau a roddwyd o'r neilltu o refeniw:		
Cyfraniadau refeniw uniongyrchol	(2,234)	(1,167)
MRP a Dyledwyr Hirdymor	(9,433)	(8,062)
Gofyniad Cyllido Cyfalaf Terfynol	**233,672**	**188,857**

	2015/16 £000	2014/15 £000
Esboniad o symudiadau mewn blwyddyn		
Cynnydd mewn angen sylfaenol i fenthyca (a gefnogir gan gymorth ariannol y llywodraeth)	2,967	2,250
Cynnydd mewn angen sylfaenol i fenthyca (heb gefnogaeth cymorth ariannol y llywodraeth)	51,720	9,026
MRP a Dyledwyr Hirdymor	(9,031)	(7,973)
Derbyniadau Cyfalaf a neilltuwyd	(439)	(192)
Asedau a gaffaelwyd o dan brydlesau ariannol	0	0
Asedau a gaffaelwyd o dan gontractau PFI	(402)	(89)
Cynnydd / (gostyngiad) mewn Gofyniad Cyllido Cyfalaf	**44,815**	**3,022**

36. Prydlesau

Cyflwyniad

Mae'r Cyngor yn prydlesu rhai o'i eiddo, cerbydau ac eitemau o offer, yn ogystal â phrydlesu rhai o'r eiddo y mae'n berchen arnynt. Mae trefniadau'r prydlesau wedi'u hadolygu a'u dosbarthu fel prydlesau gweithredol neu ariannol fel y disgrifir mewn mwy o fanylder isod.

Awdurdod fel Lesddeiliad

Prydlesau Ariannol

Mae’r Cyngor wedi caffael rhai eiddo o dan brydlesau ariannol.

Caiff yr asedau a gafaelir o dan y prydlesau hyn eu cario fel Adeiladau, Peiriannau ac Offer yn y Fantolen ar y symiau net canlynol:

	31 Mawrth 15 £000	31 Mawrth 16 £000
Tir ac Adeiladau Eraill	3,351	3,295
	3,351	**3,295**

Prydlesau Gweithredol

Mae’r Cyngor wedi caffael eiddo, cerbydau ac eitemau eraill o offer drwy wneud prydlesau gweithredol. Y taliadau prydles lleiaf yn y dyfodol sy’n ddyledus o dan brydlesau na ellir eu canslo yn y dyfodol yw:

	31 Mawrth 15 £000	31 Mawrth 16 £000
Dim hwyrach na blwyddyn	2	25
Hwyrach na blwyddyn a dim hwyrach na 5 mlynedd	9	100
Hwyrach na 5 mlynedd	12	127
	23	**252**

Roedd y taliadau prydles lleiaf a godwyd ar wasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn ystod y flwyddyn mewn perthynas â'r prydlesau hyn yn £16k yn 2015/16 ac yn £2k yn 2014/15.

Awdurdod fel Prydlesydd

Prydlesau Weithredol

Mae’r Cyngor yn prydlesu eiddo i unigolion o dan brydlesau gweithredol ar gyfer dibenion amrywiol, fel datblygiad economaidd, i ddarparu unedau i fusnesau lleol. Y taliadau prydles lleiaf sy'n dderbyniadwy o dan brydlesau na ellir eu canslo yn y dyfodol yw:

	31 Mawrth 15 £000	31 Mawrth 16 £000
Dim hwyrach na blwyddyn	798	955
Hwyrach na blwyddyn a dim hwyrach na 5 mlynedd	2,469	2,609
Hwyrach na 5 mlynedd	11,645	12,085
	14,912	**15,649**

37. Cynlluniau Ariannu Preifat a Chytundebau Tebyg

Fe wnaeth y Cyngor ymrwymo i gynllun PFI dau ddeg pum mlynedd gyda Neptune PFI Ruthin Ltd, gan ddechrau o ddyddiad dechrau'r gwasanaeth, Mai 2004. Roedd y contractwr am ddylunio, adeiladu, ariannu, gweithredu a rheoli cyfleusterau cyhoeddus i ddarparu gofod dinesig a swyddfa ar gyfer cyfarfodydd, gweithrediadau a swyddogaethau'r Cyngor, ac ar gyfer cyfarfodydd a chynulliadau cyhoeddus eraill. Mae'r cyfleusterau wedi'u lleoli ar nifer o safleoedd ar wahân yn Rhuthun ac yn cynnwys Neuadd y Sir, Neuadd y Dref a storfa'r Sir. Er mwyn arbed arian, etholodd y cyngor i derfynu'r Cytundeb PFI bymtheg mlynedd yn gynnar – roedd y cytundeb yn dod i ben yn 2029. Cyhoeddodd y Cyngor rhybudd ffurfiol i derfynu'r Cytundeb ar 14 Mai 2015 a sbardunodd hyn daliad iawndal i gyd-barti'r PFI a chyflwynwyd cyfrif terfynu i'r cyngor ar 7 Medi. Cytunwyd elfennau terfynol y swm iawndal ar 14 Hydref 2015 ac arweiniodd hyn at gyfanswm iawndal o £16,995k. Yn ogystal â hyn, codwyd ffioedd o £34k am gymorth arbenigol a chyngor cyfreithiol a threthi penodol. Ariannwyd y swm iawndal gan gronfeydd wrth gefn a benthyca. Cyfeiriwch at Nodyn 5 Eitemau o Incwm a Gwariant Materol os gwelwch yn dda.

Eiddo, Peiriannau ac Offer

Cydnabyddir yr asedau a ddefnyddir i ddarparu'r gwasanaethau ar Fantolen yr Awdurdod. Manylir ar symudiadau yn eu gwerth dros y blynyddoedd fel y manylir yn y dadansoddiad o'r symudiad ar Eiddo, Peiriannau ac Offer yn Nodyn 13.

Dyledion prydles ariannol

Ar ddechrau'r brydles, cafodd gwerth teg yr asedau sefydlog eu cyfateb gyda dyled prydles ariannol. Y ddyled gychwynnol oedd £12,195k, a ostyngodd drwy gyfraniad cyfalaf gan Gyngor Sir Ddinbych o £300k. Ar ddiwedd 2014/15 roedd rhwymedigaeth y brydles yn £9,684k. Yn ystod y cyfnod 1 Ebrill i 4 Fedi 2015, ysgrifennwyd y brydles i lawr gan £162k ychwanegol. Ysgrifennwyd balans y brydles (£9,522k) allan fel rhan o'r trafodion taliad terfynu.

Taliadau Unedol

Yn ystod y cyfnod 1 Ebrill i 4 Fedi, 2015, talodd yr Awdurdod y taliad unedol i weithredwyr PFI ac mae'r swm sy'n daladwy yn awr yn cael ei ddadansoddi mewn i bedair elfen:

- Gwerth teg y gwasanaethau a dderbyniwyd yn ystod y flwyddyn – debydwyd i'r gwasanaeth perthnasol yn y Cyfrif Incwm a Gwariant. Yn 2015/16, £264k oedd hyn (£503k am flwyddyn llawn yn 2014/15) a thaliadau am gyfleustodau ac yswiriant.

- Cost ariannol - £516k yn 2015/16 (£1,236k am flwyddyn llawn yn 2014/15).

- Taliad tuag at ddyled - sy'n berthnasol i ysgrifennu i lawr dyled y Fantolen tuag at weithredwr y PFI fel y dangosir uchod.

- Costau disodli cylch oes – nid oes unrhyw gostau cylch oes yn 2015/16 a cymerwyd i ystyriaeth y rhagdaliad ddyledus o £1,026k yn nhrafodaethau'r setliad terfynol ac ysgrifennwyd allan o'r fantolen.

38. Cynlluniau Pensiwn y Rhoddir Cyfrif Amdanynt fel Cynlluniau Cyfraniad Diffiniedig

Mae athrawon a gyflogir gan y Cyngor yn aelodau o'r Cynllun Pensiwn Athrawon, a weinyddir gan yr Adran Addysg. Mae'r Cynllun yn rhoi buddiannau penodol i athrawon pan fyddant yn ymddeol, ac mae'r Cyngor yn cyfrannu at y costau drwy wneud cyfraniadau ar sail canran o gyflogau pensiynadwy aelodau. Yn dechnegol, mae'r Cynllun yn gynllun â buddion diffiniedig. Fodd bynnag, nid yw'r Cynllun wedi'i gyllido ac mae'r Adran Addysg yn defnyddio cronfa dybiannol i gyfrifo cyfradd gyfraniadau cyflogwyr a delir gan awdurdodau lleol. Nid yw'r Cyngor yn gallu nodi ei gyfran o sefyllfa ariannol waelodol a pherfformiad y Cynllun gyda digon o ddibynadwyedd at ddibenion cyfrifeg. At ddiben y Datganiad Cyfrifon hwn, caiff ei gyfrif ar yr un sail â chynllun cyfraniadau diffiniedig. Yn 2015/16, talodd y cyngor sir £5,342k i Bensiynau Athrawon o ran buddiannau ymddeol athrawon, sy'n gyfwerth â 14.1% o gyflog pensiynadwy hyd at Awst 31 ac yna 16.48% ar ôl hynny. Y ffigurau ar gyfer 2014/15 oedd £4,853k ac 14.1%. Yn ogystal, gwnaed taliadau o ran ymddeoliadau cynnar cyfwerth â £530k (£390k yn 2014/15). Ar ddiwedd y flwyddyn, roedd £1k i fod i gael ei adennill oddiwrth Pensiynau Athrawon o ganlyniad i addasiadau ganslo cyflog. Mae'r Cyngor yn gyfrifol am gostau unrhyw fuddiannau ychwanegol a roddir wrth ymddeol yn gynnar y tu allan i delerau'r cynllun athrawon. Cyfrifir y costau hyn ar sail buddiannau diffiniedig ac fe'u nodir yn Nodyn 39.

39. Cynlluniau Pensiwn â Buddiannau Diffiniedig

Cymryd rhan mewn Cynlluniau Pensiwn

Fel rhan o delerau ac amodau cyflogaeth ei swyddogion, mae'r Cyngor yn gwneud cyfraniadau at gost buddiannau ar ôl cyflogaeth. Er na fydd y buddiannau hyn yn cael eu talu nes i'r gweithwyr ymddeol, mae ymrwymiad ar y Cyngor i wneud y taliadau (ar gyfer y buddiannau hyn) a datgelu pryd y gall gweithwyr gael eu hawliad yn y dyfodol.

Mae'r Cyngor yn cymryd rhan mewn dau gynllun ar ôl cyflogaeth.

- Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, mae hwn yn gynllun cyflog terfynol â buddiannau diffiniedig a gaiff ei gyllido, sy'n golygu bod y Cyngor a gweithwyr yn talu cyfraniadau i mewn i gronfa, a gyfrifir ar lefel a fwriedir i gydbwyso dyledion pensiynau gydag asedau buddsoddi.

- Trefniadau ar gyfer rhoi buddiannau â disgresiwn ar ôl ymddeol wrth ymddeol yn gynnar – mae hwn yn drefniant buddiannau diffiniedig na chaiff ei gyllido, lle caiff dyledion eu cydnabod pan gaiff y buddiannau eu rhoi. Fodd bynnag, nid oes asedau buddsoddi wedi'u cronni i dalu'r dyledion pensiynau hyn, a rhaid creu arian parod i dalu taliadau pensiwn gwirioneddol pan fyddant yn daladwy.

➢ Mae rheolaeth y Gronfa yn cael ei freinio yng Nghyngor Sir y Fflint, sef Awdurdod Gweinyddu'r Gronfa. Mae'r Cyngor wedi sefydlu Pwyllgor Cronfa Bensiwn sy'n cynnwys pum Cynghorydd o Gyngor Sir y Fflint a phedwar aelod cyfetholedig.

Mae'r Pwyllgor, gyda chymorth ymgynghorwyr proffesiynol y Gronfa, yn ymgymryd â rolau megis penderfynu ar bolisïau mewn perthynas â'r strategaeth fuddsoddi, gweinyddu llywodraethu, cyfathrebu, strategaeth ariannu a darpariaethau rheoli risg.

Am fanylion pellach ynglŷn ag egwyddorion llywodraethu a buddsoddi Cronfa Bensiwn Clwyd, ewch i www.clwydpensionfund.org neu cysylltwch â Chronfa Bensiynau Clwyd yn:

Cronfa Bensiwn Clwyd
Neuadd y Sir
Yr Wyddgrug
Sir y Fflint
CH7 6NA

- Y prif risgiau i awdurdod y cynllun yw'r tybiaethau hirhoedledd, newidiadau statudol i'r cynllun, newidiadau strwythurol i'r cynllun (h.y. codi arian ar raddfa fawr o'r cynllun), newidiadau i chwyddiant, llog bondiau a pherfformiad y buddsoddiadau ecwiti a ddelir gan y cynllun. Mae'r rhain yn cael eu lliniaru i ryw raddau gan y gofynion statudol i godi tâl ar Gronfa'r Cyngor a'r Cyfrif Refeniw Tai yn y symiau sy'n ofynnol yn ôl statud fel y disgrifir yn y nodyn polisïau cyfrifeg.

Trafodion sy’n gysylltiedig â Buddiannau ar ôl Cyflogaeth

Rydym yn cydnabod cost buddiannau ymddeol yng nghost gwasanaethau pan gânt eu hennill gan weithwyr, yn hytrach na phan gaiff y buddiannau eu talu fel pensiynau. Fodd bynnag, mae’r tâl y mae angen i ni eu gwneud yn erbyn Treth y Cyngor yn seiliedig ar yr arian sy’n daladwy yn y flwyddyn, felly caiff cost wirioneddol buddiannau ar ôl cyflogaeth/buddiannau ymddeol ei dynnu allan o Gronfa’r Cyngor a’r Cyfrif Refeniw Tai drwy’r Datganiad ynglŷn â’r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn. Mae’r trafodion canlynol wedi’u gwneud yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a Balans Cronfa’r Cyngor drwy’r Datganiad ynglŷn â’r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn yn ystod y flwyddyn:

	Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol		Trefniadau Buddiannau â Disgresiwn	
	2015/16 £000	**2014/15 £000**	**2015/16 £000**	**2014/15 £000**
Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Cost y Gwasanaethau *Cost gwasanaeth, yn cynnwys:*				
• Costau Gwasanaeth Cyfredol	14,653	11,943		
• Costau Gwasanaeth y Gorffennol / (Enillion)	790	492		
• (Enillion)Colled o Setliadau a Chwtogiadau	0	0		
Gwariant Gweithredu Arall:				
• Treuliau Gweinyddu	285	299		
Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi:				
• Treuliau Llog Net	6,730	6,800	271	373
Cyfanswm y Buddiannau ar ôl Cyflogaeth a godir ar y Gwarged neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau	22,458	19,534	271	373
Buddiannau eraill ar ôl Cyflogaeth a godir ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr				
• Adenillion ar Asedau Cynlluniau (ac eithrio'r swm a nodir yn y Gwariant Llog Net)	7,440	(28,376)		
• (Enillion) a Cholledion Actiwari yn sgil Newidiadau mewn Rhagdybiaethau Demograffig	0	0		
• (Enillion) a Cholledion Actiwari yn sgil Newidiadau mewn Rhagdybiaethau Ariannol	(30,299)	75,482	(194)	542
• Arall	0	0		
Cyfanswm Buddiannau ar ôl Cyflogaeth a godir ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	**(401)**	**66,640**	**77**	**915**
Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn				
• Gwrthdroi costau net a wnaed i'r Gwarged neu'r Ddyled ar gyfer Darparu Gwasanaethau ar gyfer Buddiannau ar ôl Cyflogaeth yn unol â'r Cod	(22,458)	(19,534)	(271)	(373)
Swm gwirioneddol a godir yn erbyn Balans Cronfa'r Cyngor ar gyfer pensiynau yn y flwyddyn.				
• Cyfraniadau gweithiwr sy'n daladwy i'r cynllun	15,797	15,324		
• Buddiannau ymddeol sy'n daladwy i bensiynwyr			828	856

Asedau Pensiwn a Rhwymedigaethau a Gydnabyddir yn y Fantolen

Mae'r swm a nodir yn y Fantolen yn sgil rhwymedigaeth yr awdurdod o ran ei gynlluniau buddiannau diffiniedig fel a ganlyn:

	Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol		Trefniadau Buddiannau â Disgresiwn	
	2015/16 £000	2014/15 £000	2015/16 £000	2014/15 £000
Gwerth Presennol y rhwymedigaeth buddiannau diffiniedig	523,391	535,985	8,411	9,162
Gwerth teg yr Asedau Cynlluniau	(324,415)	(320,811)		
Is-gyfanswm	198,976	215,174	8,411	9,162
Symudiadau eraill yn y rhwymedigaeth (ased)				
Rhwymedigaeth net yn sgil y rhwymedigaeth buddiannau diffiniedig	**198,976**	**215,174**	**8,411**	**9,162**

Cysoni Symudiadau yn yr Asedau'r Cynllun Gwerth Teg

	Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol	
	2015/16 £000	2014/15 £000
Gwerth teg agoriadol asedau'r cynllun	320,811	277,095
Incwm llog	10,707	12,763
Treuliau gweinyddu	(285)	(299)
Enilliad/(colled) ailfesuriad:		
• Yr elw ar asedau'r cynllun, ac eithrio'r swm a gynhwysir yn y gwariant llog net	(7,440)	28,376
• Arall		
Effaith newidiadau yng nghyfraddau'r gyfnewidfa dramor		
Cyfraniadau gan y cyflogwr	15,797	15,324
Cyfraniadau gan weithwyr	3,566	3,774
Buddiannau a dalwyd	(18,741)	(16,222)
Arall		
Gwerth teg terfynol asedau'r cynllun	**324,415**	**320,811**

Cysoni Gwerth Presennol y Cynllun Rhwymedigaethau (Rhwymedigaeth Buddiannau Diffiniedig)

	Rhwymedigaethau a Ariennir Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol		Rhwymedigaeth nas Ariennir Trefniadau Buddiannau Disgresiwn	
	2015/16 £000	**2014/15 £000**	**2015/16 £000**	**2014/15 £000**
Balans agoriadol ar 1 Ebrill	535,985	440,953	9,162	9,103
Cost gwasanaeth presennol	14,653	11,943		
Cost llog	17,437	19,563	271	373
Cyfraniadau gan gyfranogwyr y cynllun	3,566	3,774		
(Enillion) a cholledion ailfesuriad:				
▪ (Enillion) a cholledion actiwari yn sgil newidiadau yn y rhagdybiaethau demograffig	0	0		
▪ (Enillion) a cholledion actiwari yn sgil newidiadau yn y rhagdybiaethau ariannol	(30,299)	75,482	(194)	542
▪ Arall	0	0		
Cost gwasanaeth blaenorol	79	115		
Colledion/(enillion) a chwtogiad	711	377		
Rhwymedigaethau a ragdybir ar gyfuniad endidau				
Buddiannau a dalwyd	(18,741)	(16,222)	(828)	(856)
Rhwymedigaethau wedi eu dileu ar setliadau				
Balans terfynol ar 31 Mawrth	**523,391**	**535,985**	**8,411**	**9,162**

Asedau Cynwysedig y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol:

	Gwerth Teg Asedau'r Cynllun	
	2015/16 £000	**2014/15 £000**
Arian Parod a Symiau Cywerth ag Arian Parod	**3,244**	**9,624**
Ecwitïau		
• DU a ddyfynnwyd	0	0
• Byd-eang a ddyfynnwyd	23,033	24,061
• Byd-eang a ddyfynnwyd	0	11,228
• UDA	0	0
• Japan	0	0
• Ewrop	0	0
• Marchnadoedd datblygol	18,492	19,249
• Cyffindir	6,164	3,208
• Dwyrain Pell	0	0
Is-gyfanswm Ecwiti	**47,689**	**57,746**
Bondiau		
Bondiau Tramor Eraill	39,903	41,705
LDI	73,967	73,788
Is-gyfanswn Bondiau	**113,870**	**115,493**
Eiddo:		
• DU	9,732	9,624
• Tramor	15,896	12,832
Is-gyfanswm Eiddo	**25,628**	**22,456**
Eraill:		
• Cronfeydd Diogelu	32,766	12,832
• Ecwiti preifat	35,361	35,289
• Isadeiledd	6,488	6,416
• Coed ac Amaeth	6,164	6,416
• Nwyddau	0	6,416
• DGF	53,205	48,123
Is-gyfanswm Eraill	**133,984**	**115,492**
Cyfanswm Asedau	**324,415**	**320,811**

Sail ar gyfer Amcangyfrif Asedau a Dyledion

Mae dyledion wedi'u hasesu ar sail actiwaraidd gan ddefnyddio'r dull credyd uned a ragamcanir, amcangyfrif o'r pensiynau a fydd yn daladwy mewn blynyddoedd i ddod yn dibynnu ar ragdybiaethau am gyfraddau marwolaeth, lefelau cyflog ac ati.

Mae'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol a dyledion buddiannau â Disgresiwn wedi'u hamcangyfrif gan Mercer Human Resource Consulting, cwmni o actiwarïaid, ac mae amcangyfrifon ar gyfer Cronfa'r Cyngor Sir yn seiliedig ar brisiad llawn diweddaraf y cynllun ar 31 Mawrth 2013.

Y prif ragdybiaethau a ddefnyddiwyd gan yr actiwari oedd:

	Cynllun Pensiwn y Llywodraeth Leol		Trefniadau Buddion Disgresiwn	
	2015/16 £000	2014/15 £000	2015/16 £000	2014/15 £000
Rhagdybiaethau Marwolaeth:				
Hirhoedledd yn 65 ar gyfer pensiynwyr presennol:				
• Dynion	23.5 blwyddyn	23.4 blwyddyn	23.5 blwyddyn	23.4 blwyddyn
• Merched	26.0 blwyddyn	25.9 blwyddyn	26.0 blwyddyn	25.9 blwyddyn
Hirhoedledd yn 65 ar gyfer pensiynwyr y dyfodol:				
• Dynion	26.4 blwyddyn	26.3 blwyddyn		
• Merched	29.4 blwyddyn	29.3 blwyddyn		
Cyfradd Chwyddiant	2.00%	2.00%	2.00%	2.00%
Cyfradd cynnydd mewn cyflogau	3.50%	3.50%		
Cyfradd cynnydd mewn pensiynau	2.00%	2.00%	2.00%	2.00%
Cyfradd disgowntio buddiannau'r cynllun	3.60%	3.30%	3.40%	3.10%

Mae amcangyfrif y rhwymedigaeth budd ddiffiniedig yn sensitif i'r rhagdybiaethau actiwari a nodir yn y tabl uchod. Mae'r dadansoddiadau sensitifrwydd isod wedi eu pennu ar sail newidiadau rhesymol posibl ar ddiwedd y cyfnod adrodd ac mae'n rhagdybio ar gyfer pob newid bod y rhagdybiaeth wedi dadansoddi newidiadau tra mae'r holl ragdybiaethau eraill yn aros yn gyson. Mae'r rhagdybiaethau o ran hirhoedledd, er enghraifft, yn rhagdybio bod disgwyliad oes yn cynyddu neu'n lleihau ar gyfer dynion a merched. Yn ymarferol, mae hyn yn annhebygol o ddigwydd, a gall newidiadau mewn rhai rhagdybiaethau fod yn rhyngberthynol. Mae'r amcangyfrifon yn y dadansoddiad sensitifrwydd wedi dilyn polisïau cyfrifo'r cynllun h.y. ar sail actiwari yn defnyddio'r dull credyd uned a ragamcanir. Nid yw'r dulliau na math y rhagdybiaethau a ddefnyddiwyd wrth lunio'r dadansoddiad sensitifrwydd isod wedi eu newid ers y cyfnod blaenorol.

Newid mewn rhagdybiaethau 31 Mawrth 2016	Effaith ar y rhwymedigaeth net yn sgil y Rhwymedigaeth Budd Ddiffiniedig yn y Cynllun £000
Hirhoedledd (cynnydd mewn 1 flwyddyn)	10,282
Cyfradd chwyddiant (cynnydd o 0.1%)	9,989
Cyfradd cynnydd mewn cyflogau (cynnydd o 0.1%) heb ei ddarparu	2,444
Cyfradd ddisgowntio rhwymedigaeth y cynllun (cynnydd o 0.1%)	(9,805)

Risgiau a'r Strategaeth Fuddsoddi

Mae'r Gronfa yn cynnal sefyllfaoedd yn defnyddio amrywiaeth o offerynnau ariannol ac felly mae'n agored i nifer o risgiau ariannol gan gynnwys risgiau credyd a gwrthrannol, risg hylifedd, risg marchnad a risg cyfraddau cyfnewid.

Mae gweithdrefnau rheoli risg yr Awdurdod Gweinyddu yn canolbwyntio ar natur anrhagweladwy'r marchnadoedd ariannol a gweithredu cyfyngiadau i leihau'r risgiau hynny. Mae'r Gronfa Bensiwn yn adolygu ei Ddatganiad Egwyddorion Buddsoddi, a'r Datganiad Strategaeth Ariannu cysylltiedig, yn flynyddol, sy'n gosod polisi'r Gronfa Bensiwn ar faterion fel y math o fuddsoddiadau i'w dal, y balans rhwng

gwahanol fathau o fuddsoddiadau, cyfyngiadau buddsoddi a'r ffordd y rheolir risg. Mae'r Gronfa yn cynnal adolygiadau ffurfiol ar ei strwythur, ac elfen allweddol o'r broses adolygu yw risg. Mae'r Gronfa yn dilyn polisi o leihau risg drwy amrywio buddsoddiadau ar draws dosbarthiadau asedau, rhanbarthau buddsoddi a rheolwyr cronfa.

Effaith ar Lif Arian yr Awdurdod

Amcanion y cynllun yw cadw cyfraniadau cyflogwyr mor gyson â phosibl. Mae'r Cyngor Sir wedi cytuno ar strategaeth gydag actiwari'r cynllun i gyflawni lefel gyllido 100% dros y 19 mlynedd nesaf. Caiff lefelau cyllido eu monitro yn flynyddol. Bydd y prisiad tair blynedd nesaf yn cael ei gwblhau ar 31 March 2016.

Bydd yn rhaid i'r cynllun ystyried newidiadau cenedlaethol i'r cynllun dan Ddeddf Pensiynau'r Gwasanaethau Cyhoeddus 2013. Dan y Ddeddf, efallai na fydd Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol Cymru a Lloegr, a'r prif gynlluniau pensiwn eraill, yn darparu buddiannau mewn perthynas â gwasanaeth ar ôl 31 March 2014. Mae'r Ddeddf yn darparu ar gyfer gwneud rheoliadau, o fewn fframwaith cyffredin, i sefydlu cynlluniau cyfartaledd enillion gyrfa newydd i dalu pensiynau a buddiannau eraill i weision cyhoeddus penodol.

Rhagwelir y bydd yr awdurdod yn talu £15,866k i'r cynllun yn 2016/17.

Cyfartaledd pwysol hyd y rhwymedigaeth buddiannau diffiniedig ar gyfer aelodau'r cynllun yw 19 mlynedd, 2015/16 (19 mlynedd 2014/15).

40. Rhwymedigaethau Amodol

Gall dyled ddigwyddiadol gael ei diffinio fel naill ai:

- Rhwymedigaeth ddichonadwy sy'n deillio o ddigwyddiadau yn y gorffennol, na ellir cadarnhau ei bodolaeth ond trwy un neu ragor o ddigwyddiadau ansicr yn y dyfodol nad ydynt yn llwyr o fewn rheolaeth y sefydliad;

neu

- rhwymedigaeth bresennol sy'n codi o ddigwyddiadau'r gorffennol ond na chaiff ei gydnabod oherwydd:

(i) Nid yw'n debygol y bydd angen trosglwyddo buddiannau economaidd er mwyn setlo'r rhwymedigaeth;

neu

(ii) Ni ellir mesur maint y rhwymedigaeth gyda digon o ddibynadwyedd.

Municipal Mutual Insurance Cyf. (MMI) oedd prif yswiriwr cyrff y sector cyhoeddus cyn iddo roi'r gorau i ddarparu yswiriant busnes ym mis Medi 1992. Er mwyn sicrhau bod MMI yn rheoli ei fusnes yn drefnus, rhoddwyd cynllun trefniant gyda'i gredydwyr ar waith. O fewn y Ddarpariaeth Yswiriant a fanylir yn Nodyn 20 mae elfen mewn perthynas â'r Cynllun. Mae'r Cyngor yn cydnabod y bydd unrhyw daliad yn y dyfodol a wneir gan MMI ar ôl gosod yr ardoll gychwynnol yn cael ei wneud ar y gyfradd is o 75%. Mae rhagweld hawliadau yn y dyfodol yn ansicr oherwydd natur ddiweddaraf nifer yr hawliadau y mae MMI yn parhau i'w derbyn. Mae'r ardoll yn destun adolygiad gan weinyddwr y cynllun o leiaf bob 12 mis. Er gwaethaf gosod ardoll gychwynnol o 15%, wrth fodelu canlyniadau disgwyliedig ar gyfer rheoli busnes MMI yn ddiddyled, mae'r gweinyddwr y rŵan wedi gofyn am 10% ychwanegol.

Dylid nodi rhwymedigaeth digwyddiadau o ran costau sy'n parhau sef £1,820k o ran hawliadau Clwyd a £306k o ran hawliadau Rhuddlan.

41. Natur a Maint y Risgiau sy'n Deillio o Offerynnau Ariannol

Mae'r Cyngor wedi mabwysiadu Cod Ymarfer Rheoli Trysorlysoedd y Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth ac mae'n cydymffurfio â'r Cod Darbodus ar gyfer Cyllid Cyfalaf ar gyfer Awdurdodau Lleol.

Fel rhan o fabwysiadu Cod Rheoli'r Trysorlys, cymeradwyodd y Cyngor Strategaeth Reoli'r Trysorlys ar gyfer 2015/16 ar 24 Chwefror 2015. Mae'r Strategaeth yn nodi'r paramedrau ar gyfer rheoli risgiau sy'n gysylltiedig ag Offerynnau Ariannol. Mae'r Cyngor hefyd yn cynhyrchu Arferion Rheoli'r Trysorlys sy'n nodi'r trefniadau ymarferol i'w dilyn i reoli'r risgiau hyn.

Mae Strategaeth Reoli'r Trysorlys yn cynnwys Strategaeth Fuddsoddi Flynyddol yn unol â Chyfarwyddyd Buddsoddi Llywodraeth Cymru i awdurdodau lleol. Mae'r Cyfarwyddyd hwn yn egluro y dylid rhoi blaenoriaeth i ddiogelwch a hylifedd, yn hytrach nag arenillion. Mae Strategaeth Trysorlys y Cyngor, ynghyd â'i Arferion Rheoli'r Trysorlys, yn seiliedig ar geisio cyfradd uchaf dychweliadau sy'n gyson â lefelau priodol diogelwch a hylifedd.

Y prif risgiau a gaiff eu cwmpasu yw:

Risg Credyd: Y posibilrwydd y bydd partïon eraill yn methu talu symiau dyledus i'r Cyngor.

Risg Hylifedd: Y posibilrwydd y does gan y Cyngor ddim arian ar gael i gwrdd â'i ymrwymiadau i wneud taliadau.

Risg Marchnad: Y posibilrwydd y gallai colled ariannol godi i'r Cyngor o ganlyniad i newidiadau mewn mesuriadau fel cyfraddau llog a symudiadau ar y farchnad stoc.

Risg Credyd

Buddsoddiadau

Mae'r Cyngor yn rheoli'r risg trwy sicrhau bod buddsoddiadau wedi'u lleoli gyda'r llywodraeth ganolog, awdurdodau eraill neu Fanciau a Chymdeithasau Adeiladu sydd â sgorau credyd digon uchel fel y nodwyd yn y Strategaeth Rheoli Trysorlys. Bydd cyfyngiad o £5,000k yn cael ei roi ar swm yr arian y gellir ei fuddsoddi gyda pharti unigol. Ni ellir buddsoddi mwy na chyfanswm o £10,000k am gyfnod hirach na blwyddyn.

Nid oes gan y Cyngor unrhyw brofiad hanesyddol o ddiffygdalu gan barti arall. Mae'r Cyngor yn defnyddio amryw o ddangosyddion yn ogystal â sgorau credyd i benderfynu pwy i fuddsoddi gyda nhw. Mae'r rhain yn cynnwys gwarantau'r Llywodraeth, cryfder ariannol y Wlad a phrisiau cyfranddaliadau. Bydd y Cyngor a'i ymgynghorydd trysorlys yn parhau i ddadansoddi a monitro'r dangosyddion hyn a datblygiadau credyd yn rheolaidd ac yn ymateb yn ôl yr angen i sicrhau diogelwch y symiau a fuddsoddwyd.

Dyledwyr

Cydnabyddir yn yr amgylchedd economaidd presennol y bydd casglu arian dyledus yn anoddach, ond mae'r Awdurdod eisoes wedi buddsoddi mewn methodoleg Rheoli Credyd cryf gyda staff hyfforddedig wedi'u cefnogi gan drefnau effeithiol a ddylai gynnal llif arian a lleihau enghreifftiau o droseddau cytundebol.

Mae'r tabl isod yn crynhoi gwerth nominal portffolio buddsoddi'r Cyngor ar ddiwedd y flwyddyn ariannol.

		Sgôr Tymor Hir ar adeg Buddsoddi	Sgôr Tymor Hir ar 31/03/2015	Balans a fuddsoddwyd ar 31/03/2015 £000	Dyddiad Ad-dalu			
					0-3 Mis £000	4-6 Mis £000	7-9 Mis £000	10-12 Mis £000
Banciau'r DU	Bank of Scotland	A+	A+	4,000	4,000			
	NatWest	BBB+	BBB+	3,000	3,000			
	Close Brothers	A	A	5,000	5,000			
	Cyfanswm			**12,000**	**12,000**			

Diffiniad		
Graddau Tymor Hir	AA	**Ansawdd Credyd Uchel Iawn** Disgwyliad o risg credyd isel iawn. Gallu cryf iawn i dalu ymrwymiadau ariannol, sydd ddim yn agored yn sylweddol i ddigwyddiadau rhagweladwy.
	A	**Ansawdd Credyd Uchel** Disgwyliad o risg credyd isel. Gallu cryf i dalu ymrwymiadau ariannol, a all fod yn fwy agored i amodau busnes neu economaidd anffafriol nag sy'n wir ar gyfer graddau uwch.
	BBB	**Ansawdd Credyd Da** Disgwyliad o risg credyd isel ar hyn o bryd. Gallu digonol i dalu ymrwymiadau ariannol, ond mae amodau busnes neu economaidd anffafriol yn fwy tebygol o effeithio ar y gallu hwn.

Risg Hylifedd

Mae gan y Cyngor fynediad at gyfleusterau benthyca gan y Bwrdd Benthyca Gwaith Cyhoeddus (PWLB). Does dim risg yn cael ei adnabod na fydd y Cyngor yn gallu dod o hyd i'r arian i dalu ei ymrwymiadau. Mae'r Cyngor hefyd yn gorfod rheoli'r risg na fydd yn agored i ailgyflenwi cyfran helaeth o'r arian a fenthycwyd ar adeg pan mae cyfraddau llog yn anffafriol.

Roedd dadansoddiad aeddfedrwydd dyled PWLB y Cyngor ar 31 Mawrth 2016 fel a ganlyn:

	Blynyddoedd	31 Mawrth 2015 £000	31 Mawrth 2016 £000	%
Benthyciadau Tymor Byr	Llai na 1 blwyddyn	(3,652)	(5,440)	2.86
Benthyciadau Tymor Hir	Dros 1 dan 6	(17,326)	(22,687)	11.93
	Dros 6 dan 10	(10,957)	(11,685)	6.14
	Dros 10 dan 15	(10,891)	(10,453)	5.50
	Dros 15 dan 20	(6,719)	(22,729)	11.95
	Dros 20 dan 25	(1,277)	(23,221)	12.21
	Dros 25 dan 30	(6,000)	(6,000)	3.16
	Dros 30 dan 35	0	0	0
	Dros 35 dan 40	(24,250)	(62,130)	32.67
	Dros 40 dan 45	(58,700)	(25,820)	13.58
	Dros 45 dan 50	(5,000)	0	0
Cyfanswm Benthyca Tymor Hir		**(141,120)**	**(184,725)**	**97.14**
Cyfanswm Benthyca ar Swm Nominal		**(144,772)**	**(190,165)**	**100.00**
Llog a Gronnwyd		(1,450)	(1,476)	
Premiwm a Ohiriwyd		974	965	
Cyfanswm Benthyca ar Gost Amorteiddio		**(145,248)**	**(190,676)**	

Risg Marchnad

(1) Risg Cyfradd Llog:
Mae’r Cyngor yn agored i risgiau sy’n deillio o symudiadau yn y cyfraddau llog. Nod y Strategaeth Rheoli Trysorlys yw lliniaru’r risgiau hyn trwy osod terfyn uchaf o 40% ar ddyled allanol a all fod yn destun cyfraddau llog amrywiol. Ar 31 Mawrth 2015 a 31 Mawrth 2016, roedd 100% o’r portffolio dyledion mewn offerynnau cyfradd sefydlog.

Mae buddsoddiadau hefyd yn amodol ar symudiadau mewn cyfraddau llog. Oherwydd bod buddsoddiadau yn cael eu gwneud ar gyfraddau sefydlog, ond ar gyfer cyfnodau amser byrrach, maent yn fwy agored i symudiadau cyfraddau llog. Mae’n rhaid cydbwyso’r risg yn erbyn y camau gweithredu a gymerwyd i liniaru’r risg credyd.

(2) Risg pris:
Nid yw’r Cyngor yn buddsoddi mewn cyfranddaliadau ecwiti ac felly ni fydd unrhyw risg prisiau (h.y. y risg y bydd y Cyngor yn dioddef colled o ganlyniad i symudiadau anffafriol ym mhris yr offerynnau ariannol).

(3) Risg cyfnewid tramor
Nid oes gan y Cyngor unrhyw asedau na dyledion ariannol mewn arian tramor. Felly, nid yw’n agored i risg o golli arian o ganlyniad i symudiadau anffafriol yn y cyfraddau cyfnewid.

42. Asedau Treftadaeth

Cysoni Gwerth Asedau Treftadaeth sydd gan yr Awdurdod.

	Cofeb Hynafol Cofrestredig £000	Plas Newydd £000	Carchar Rhuthun £000	Nant Clwyd Y Dre £000	Cyfanswm Asedau Treftadaeth £000
Cost neu Brisiad					
1 Ebrill 2015	361	1,138	4,525	2,999	9,023
Ychwanegiadau	0	0	0	37	37
Colledion Amhariad a gydnabyddir yn y Gronfa Adbrisio Wrth Gefn	0	0	0	(37)	(37)
Dibrisiadau	0	(8)	(32)	(15)	(55)
31 Mawrth 2016	361	1,130	4,493	2,984	8,968

	Cofeb Hynafol Cofrestredig £000	Plas Newydd £000	Carchar Rhuthun £000	Nant Clwyd Y Dre £000	Cyfanswm Asedau Treftadaeth £000
Cost neu Brisiad					
1 Ebrill 2014	361	1,146	4,557	3,014	9,078
Dibrisiadau	0	(8)	(32)	(15)	(55)
31 Mawrth 2015	361	1,138	4,525	2,999	9,023

Cofebion Hynafol Cofrestredig

Mae Castell Dinas Bran yn gastell canoloesol sy'n sefyll yn uchel ar fryn uwchben tref Llangollen. Mae hefyd yn safle bryngaer o'r Oes Haearn. Mae wedi'i brisio yn ôl ei gost. Mae Archeolegwyr y Sir wedi dosbarthu cofebion rhestredig eraill ac adeiladau rhestredig fel asedau treftadaeth ond nid oes gwerth ariannol wedi'i neilltuo ar gyfer y rhain. Maent yn cynnwys Tŵr Jiwbilî, Moel Fenlli, Moel y Gaer Llanbedr, Caer Drewyn, Tŷ Baddon Rufeinig Prestatyn. Gellir cael rhagor o wybodaeth gan Archeolegydd y Sir.

Regalia Dinesig

Nid yw Regalia Dinesig wedi'i gynnwys ar y fantolen eto oherwydd bod angen rhagor o wybodaeth. Credir bod y rhan fwyaf o'r Regalia Dinesig yn berchen i'r Cynghorau Tref unigol.

Adeiladau Treftadaeth

Mae gan Sir Ddinbych yr adeiladau treftadaeth a ganlyn. Adbrisiwyd yr adeiladau yn 2013/14 fel rhan o raglen adbrisio flynyddol. Nid oes prisiad, ar hyn o bryd, ar gyfer yr arteffactau a gedwir yn yr adeiladau.

Plas Newydd – Adeilad Gradd 2 a Thirwedd Rhestredig*

Mae Plas Newydd yn eiddo dau lawr ar wahân sydd wedi'i adeiladu gyda ffrâm bren a drychiadau brics a charreg wedi'u rendro a'u paentio. Mae gan yr amgueddfa tua 400 o arteffactau gan gynnwys dodrefn, eitemau cymdeithasol a domestig (llyfrau, medalau, cerameg a gwisgoedd), effemera a chasgliadau amrywiol.

*Carchar Rhuthun – Carchar Fictoraidd Gradd 2**

Caeodd Carchar Rhuthun fel carchar yn 1916. Prynodd y Cyngor Sir yr adeiladau yn 1926 a'u defnyddio ar gyfer swyddfeydd, archifau'r sir a llyfrgell y dref. Yn ystod yr Ail Ryfel Byd, defnyddiwyd adeiladau'r carchar fel ffatri arfau, cyn ei dychwelyd i'r Cyngor Sir fel pencadlys Gwasanaeth Llyfrgell Sir Ddinbych. Yn 2002, ailwampiwyd y carchar yn helaeth a'i ailagor fel amgueddfa. Mae rhai o'r eitemau yn y casgliad yn rhannau annatod o'r adeilad, fel y baddonau carreg, ac mae eraill yn eitemau 2D a 3D sy'n ymwneud â hanes y carchar. Mae hefyd eitemau sy'n cael eu benthyg gan y Galerïau Cyfiawnder yn Nottingham.

Nant Clwyd Y Dre – Adeilad Graddfa 1 a Gerddi Rhestredig*

Prynwyd yr eiddo gan Gyngor Sir Clwyd yn 1984. Roedd yn adfail ond roedd rhaglen i adnewyddu a diogelu'r rhannau allanol a gwblhawyd yng nghanol y 1990au. Cafodd yr eiddo ei adnewyddu yn llawn a'i agor i'r cyhoedd ym mis Mehefin 2007 fel amgueddfa oherwydd ei deilyngdod hanesyddol.

Mae'r eiddo yn cynnwys Tŷ 14eg Ganrif a ehangwyd yn helaeth. Mae'r eiddo yn strwythur rhestredig gradd 1 gyda gardd hanesyddol cofrestredig, gazebo rhestredig gradd 1 a waliau gardd rhestredig. Mae'r mwyafrif o'r eitemau sy'n cael eu harddangos yn atgynhyrchiadau neu o ffynhonnell anhysbys y tu allan i Sir Ddinbych.

Casgliadau Gwasanaeth Treftadaeth Sir Ddinbych

Mae'r casgliad yn dyddio o'r 1960au pan, cyn bodolaeth gwasanaeth amgueddfa neu dreftadaeth, roedd deunydd yn cael ei gasglu gan amryw o adrannau o'r hen awdurdodau lleol. Mae tua 10,000 o wrthrychau yn y casgliad gan gynnwys hanes cymdeithasol a diwydiannol, archif a deunydd archeolegol.

Amgueddfeydd
Mae tua 1,000 o eitemau yn gysylltiedig â’r hen amgueddfa yn Ninbych a tua 3,000 o eitemau unigol yn gysylltiedig ag Amgueddfa’r Rhyl.

Asedau Treftadaeth Anniriaethol
Mae rhai cofnodion hanesyddol yn cael eu cadw yn Swyddfa Cofnodion Sir Ddinbych, ond mae angen ymchwil pellach ar gyfer perchnogaeth rhai o’r cofnodion.

Arall
Nodwyd fod fan Ysgol Uchradd yn Sir Ddinbych lun gan yr arlunydd Tirlun Cymreig, Syr John “Kiffin” Williams. Amcangyfrif ir ei fod yn werth rhwng £15,000 - £20,000.

Prisio
Mae'r Gwasanaeth Treftadaeth wedi nodi bod angen prosiect mawr i adolygu’r casgliad. Nes y bydd yr adolygiad hwn wedi’i gwblhau nid oes gwybodaeth union ar gael ynglŷn â gwerth y casgliad.

Rheoli Casgliadau
Mae rheoli casgliadau yn cael ei arwain gan y Cynllun Achrediadau a Strategaeth Amgueddfeydd Cymru. Mae casgliadau treftadaeth teithiol y Sir yn cael eu cadw yn Storfa’r Sir yn Rhuthun. Mae’r rhain yn cynnwys casgliadau archeolegol (fel canfyddiadau Rhufeinig o Faddondy Prestatyn a chasgliadau canoloesol o Gastell Rhuddlan), casgliadau sy’n gysylltiedig â Merched Llangollen, sawl cadair Eisteddfod a chasgliadau hanes cymdeithasol yn ymwneud â’r sir gyfan. Ar hyn o bryd does dim aelod penodol o staff sŷ’n gyfrifol am ofaulu am casgliadau yn Sir Ddinbych; yn lle hynny, mae’r Gwasanaeth Treftadaeth yn contractio allan gofal curadurol am y casgliadau i Ymddiriedolaeth Castell Bodelwyddan, er mwyn bodloni gofynion Achredu Amgueddfeydd.

Benthyciadau
Bydd nifer o eitemau yn cael eu benthyca i ac o'r Gwasanaeth Treftadaeth. Mae gan Plas Newydd ddodrefn sy’n cael ei fenthyca gan Amgueddfa Cenedlaethol Cymru ac mae'r rhain wedi'u cynnwys ym mholisi yswiriant Sir Ddinbych. Bydd cofrestr fenthyciadau yn cael ei chadw ym mhrif swyddfa’r amgueddfa.

Caffael a Gwerthu
Mae gan y Gwasanaeth Treftadaeth “Lyfryn Dogfennau a Threfnau Amgueddfa”, yn ogystal â’r polisïau eraill a nodwyd uchod, ac mae hwn yn nodi’r trefnau ar gyfer caffael a gwerthu eitemau. Dylai bod gan bob eitem rif unigryw a manylion perchnogaeth a’r math o eitem. Pan fydd eitem yn cael ei dderbyn bydd yr eitem yn rhan swyddogol o gasgliad yr amgueddfa.

Adran 4: Datganiadau Atodol

A

Nodiadau Ynglŷn Â'r Datganiadau Atodol

Datganiad Incwm a Gwariant y Cyfrif Refeniw Tai

2014/15 £000		Nodyn	2015/16 £000
	Gwariant		
2,902	Trwsio a chynnal		3,009
2,337	Goruchwylio a rheoli		2,190
14	Rhenti, cyfraddau, trethu a ffioedd eraill		15
3,219	Cymhorthdal Cyfrif Refeniw Tai Negyddol yn daladwy		0
0	Taliad Setliad i Lywodraeth Cymru		40,045
9,758	Dibrisiant ac amhariad ar asedau anghyfredol	5	13,003
19	Costau rheoli dyledion		40
54	Symudiad mewn darpariaeth dyledion drwg		(10)
18,303	**Cyfanswm Gwariant**		**58,292**
	Incwm		
(12,932)	Rhenti anheddau (Gros)		(13,227)
(160)	Rhenti nad ydynt ar gyfer anheddau (Gros)		(167)
(13,092)	**Cyfanswm incwm**		**(13,394)**
5,211	**Gwariant net Gwasanaethau y Cyfrif Refeniw Tai fel sydd wedi'u cynnwys yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr**		**44,898**
46	Cyfran y Cyfrif Refeniw Tai o'r Craidd Corfforaethol a Democrataidd		58
5,257	**Gwariant Net y Gwasanaethau Cyfrif Refeniw Tai**		**44,956**
	Cyfran y Cyfrif Refeniw Tai o'r incwm a gwariant sydd wedi'u cynnwys yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr		
9	Costau Gweinyddu Pensiwn		9
1,375	Llog yn daladwy a thaliadau tebyg		3,385
(6)	Incwm llog a buddsoddiadau		(13)
213	Llog net ar y rhwymedigaeth buddiannau net diffiniedig (ased)	6	212
(2,410)	Grantiau cyfalaf a chyfraniadau eraill a gafwyd		(2,411)
4,438	**(Gweddill) neu ddiffyg ar gyfer y flwyddyn ar wasanaethau Cyfrif Refeniw Tai**		**46,138**

Symudiadau'r Datganiad Cyfrif Refeniw Tai

2014/15 £000		2015/16 £000	
(1,287)	**Balans y Cyfrif Refeniw Tai ar 1 Ebrill**		**(1,852)**
4,438	(Gweddill) neu ddiffyg ar gyfer y flwyddyn ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cyfrif Refeniw Tai.	46,138	
(5,083)	Addasiadau rhwng y Sail Gyfrifo a'r Sail Ariannu dan y Rheoliadau (gweler isod)	(46,986)	
(645)	(Cynnydd) neu leihad net cyn trosglwyddo i neu o'r cronfeydd wrth gefn		(848)
80	Trosglwyddiadau i neu (o'r) cronfeydd wrth gefn		96
(565)	(Cynnydd) neu leihad yn y flwyddyn ar y Cyfrif Refeniw Tai		(752)
(1,852)	**Balans y Cyfrif Refeniw Tai ar 31 Mawrth**		**(2,604)**

	Addasiadau rhwng y sail gyfrifo a'r sail ariannu dan y Rheoliadau:		
	Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf		
	Gwrthdroad eitemau sydd wedi eu debydu a'u credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr		
(9,758)	Y tâl a godir am ddibrisiant ac amhariad ar asedau anghyfredol		(13,003)
0	Taliad Setliad Tai		(40,045)
2,410	Grantiau cyfalaf a chyfraniadau a gymhwyswyd		2,411
0	Gwariant Refeniw a Ariennir o Gyfalaf Trwy Statud		0
(254)	Symiau'r asedau nad ydynt yn gyfredol a ddiddymwyd wrth waredu neu werthu fel rhan o'r enillion/colledion wrth waredu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr		(585)
	Cynnwys eitemau nad ydynt wedi eu debydu na'u credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr		
1,620	Darpariaeth statudol ar gyfer ariannu buddsoddiadau cyfalaf		2,474
813	Gwariant Cyfalaf y codir tâl yn erbyn Balansau'r Cyfrif Refeniw Tai		1,405
	Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Cyfrif Derbyniadau Cyfalaf		
254	Trosglwyddiad enillion gwerthiannau arian parod a gredydwyd fel rhan o'r enillion/colledion wrth waredu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cyfrif Refeniw Tai		585
	Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol		
8	Y swm sy'n gwahaniaethu rhwng costau ariannu y codir tâl amdanynt i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a'r costau ariannu y codir tâl amdanynt yn ystod y flwyddyn yn unol â gofynion statudol.		4
	Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Gronfa Bensiynau		
(577)	Gwrthdroad eitemau mewn perthynas â buddiannau ymddeol sydd wedi eu debydu a'u credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Cyfrif Refeniw Tai.		(665)
413	Cyfraniadau pensiwn gweithiwr yn daladwy yn y flwyddyn		427
	Addasiadau'n cynnwys y Cyfrif Absenoldeb Cronnol		
(12)	Y swm sy'n gwahaniaethu rhwng tâl swyddogion y codir amdanynt i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Cyfrif Refeniw Tai ar sail gronnus, a'r tâl y codir amdanynt yn ystod y flwyddyn yn unol â gofynion statudol.		6
(5,083)	**Cyfanswm yr addasiadau**		**(46,986)**

Nodiadau ynglŷn â'r Datganiadau Atodol

1. Stoc Tai

Roedd cyfanswm stoc tai y Cyngor fel a ganlyn:

2014/15 Nifer yr Eiddo		2015/16 Nifer yr Eiddo
1,837	Tai	1,827
973	Fflatiau	972
618	Byngalos	616
3,428	**Cyfanswm**	**3,415**

Yn ystod y flwyddyn, gwerthwyd wyth adeilad dan y Cynllun Hawl i Brynu. Cafodd chwech eu hail-enwi ac enillwyd un adeilad ychwanegol drwy rannu adeilad presennol yn ddau.

2. Ôl-ddyledion Rhent

Ar 31 Mawrth 2016, roedd ôl-ddyledion rhent y tenantiaid yn £334k, (£338k ar 31 Mawrth 2015) sy'n cynrychioli 2.53% o'r incwm net rhent sy'n ddyledus yn ystod y flwyddyn. Dilëwyd cyfanswm ôl-ddyledion o £80k yn ystod y flwyddyn. Gwnaethpwyd gostyngiad i'r ddarpariaeth Dyledion Drwg ac Amheus o £10k yn ystod y flwyddyn a'r balans ar ddiwedd y flwyddyn yw £226k.

3. Derbyniadau Cyfalaf

Mae derbyniadau cyfalaf y cyfrif refeniw tai ar gyfer 2015/16 wedi'u crynhoi isod:

2014/15 £000	Derbyniadau Tai	2015/16 £000
254	Gwerthiannau – Cynllun Hawl i Brynu	585
0	Gwerthiannau - Tir	0
0	Gostyngiadau a ad-dalwyd	0
1	Morgeisi	0
255	**Cyfanswm Derbyniadau**	**585**

4. Dadansoddiad Gwariant Cyfalaf y Cyfrif Refeniw Tai

Yn ystod 2015/16, roedd gwariant cyfalaf o £3,962k ar welliannau i stoc tai y Cyngor. Mae'r cyfanswm gwariant cyfalaf wedi'i ariannu gan tair ffynhonnell: Y Lwfans Gwaith Trwsio Mawr (grant y llywodraeth), derbyniadau cyfalaf (o'r cynllun 'Hawl i Brynu') a cyfraniadau refeniw Uniongyrchol y Cyfrif Refeniw Tai fel y nodwyd yn y tabl drosodd.

2014/15 £000	Gwariant Cyfalaf Tai	2015/16 £000
70	Rheoli Ansawdd Perfformiad – Prosiect TG	54
3,515	Cynlluniau Gwella	3,908
3,585	**Gwariant yn y Flwyddyn**	**3,962**
	Wedi'i ariannu gan:	
2,410	Lwfans Gwaith Trwsio Mawr (Grant)	2,411
64	Derbyniadau Cyfalaf Defnyddiol	146
813	Cyfraniadau refeniw Cyfrif Refeniw Tai Uniongyrchol	1,405
298	Benthyca Darbodus	0
3,585	**Cyfanswm**	**3,962**

5. Dibrisiant a Cholledion Amhariad ac Ailbrisio Asedau Anghyfredol

Yn unol â'r fframwaith Cyfrifo Adnoddau, bydd ffioedd dibrisiant, amhariad a cholledion adbrisio wedi'u cynnwys yn y Cost Gwasanaethau Net Cyfrif Refeniw Tai. Mae'r ffi dibrisio yn seiliedig ar werth y Fantolen o'r anheddau ac asedau eraill ac mae'n adlewyrchu'r asedau sy'n bodoli ac a ddefnyddir wrth ddarparu'r gwasanaeth, yn hytrach na'r arian a wariwyd arnynt bob blwyddyn. Mae'r amhariad a'r colledion adbrisio yn deillio o ganlyniad i'r broses adbrisio. Mae'r ffi dibrisio, amhariad a cholledion adbrisio'n cael eu cildroi o Gostau Net Gwasanaethau drwy Symudiad ar Ddatganiad CRT. Mae'r cildroad yn dod â phris net cyfalaf i'r CRT yn ôl i bris statudol, sy'n cael ei gyfrifo yn unol ag Penderfyniad Cyffredinol ynghylch Eitem 8 Credyd ac Eitem 8 Debid (Cymru) 2015. Nid yw'r ffioedd dibrisio a cholledion amhariad ac ailbrisio yn cael effaith ar falansau'r Cyfrif Refeniw Tai.

Mae cyfanswm ffioedd dibrisio a cholledion amhariad ac adbrisio ar gyfer 2015/16 yn cael eu dangos isod:

2014/15 £000	Ffioedd Dibrisio a Cholledion Amhariad CRT	2015/16 £000
3,071	Asedau Gweithredol – Anheddau	2,696
130	Asedau Gweithredol - Systemau cyfathrebu	114
3,201	**Cyfanswm Dibrisiant**	**2,810**
6,557	**Colledion Amhariad ac Adbrisiad**	**10,193**
9,758	**Cyfanswm Ffioedd Dibrisio a Cholledion Amhariad CRT**	**13,003**

6. Trafodion yn Ymwneud â Buddion Ymddeol

Mae cost buddiannau ymddeol wedi'i gydnabod yng nghost net gwasanaethau pan gânt eu hennill gan weithwyr, yn hytrach na phan gaiff y buddiannau eu talu fel pensiynau. Ond, mae'r ffi i'r Cyfrif Refeniw Tai yn seiliedig ar gyfraniad y cyflogwr sy'n daladwy yn y flwyddyn, felly bydd gwir gost y buddion ymddeol yn cael eu dileu yn y Datganiad Symudiad Cyfrif Refeniw Tai.

Mae'r trafodion canlynol wedi'u gwneud yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a'r Datganiad Symudiadau Cyfrif Refeniw Tai yn ystod y flwyddyn.

2014/15 £000	Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	2015/16 £000
	Cost net y Gwasanaethau	
355	Costau Gwasanaeth Cyfredol	444
0	Costau Gwasanaeth y Gorffennol	0
	Gwariant Gweithredu Net	
9	Treuliau Gweinyddu Pensiwn	9
213	Gwariant Llog Net	212
577	**Ffi net i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr**	**665**
	Symudiadau'r Datganiad Cyfrif Refeniw Tai	
(577)	Dileu ffioedd net ar gyfer buddion ymddeol yn unol â'r Cod	(665)
413	**Cyfraniadau cyflogwr sy'n daladwy i Gynllun Cronfa Bensiwn Clwyd**	**427**

GADAWYD Y DUDALEN HON YN WAG YN FWRIADOL

Adran 5: Adroddiad Archwilydd Cyffredinol Cymru I Aelodau Cyngor Sir Ddinbych

Adran 6: Datganiad Llywodraethu Blynyddol

Asesiad Llywodraethu a Gwella Blynyddol 2015/16

Tabl Cynnwys

Cyflwyniad 114

Crynodeb o'n trefniadau llywodraethu 115

Canolbwyntio ar ein pwrpas ac ar y canlyniadau i ddinasyddion a defnyddwyr gwasanaethau 117

Cyflawni swyddogaethau a rolau diffiniedig yn effeithiol 121

Hyrwyddo gwerthoedd i'r sefydliad cyfan a dangos llywodraethu da drwy ein hymddygiad 122

Gwneud penderfyniadau tryloyw ar sail gwybodaeth a rheoli risg 124

Datblygu ein gallu a'n galluogrwydd i fod yn effeithiol 128

Ymgysylltu â phobl leol a rhanddeiliaid eraill i sicrhau atebolrwydd clir i'r cyhoedd 131

Materion pwysig ym maes llywodraethu 135

Cynllun Gweithredu Gwella Llywodraethu 136

Cyflwyniad

Pam rydym yn cynnal asesiad blynyddol o'n trefniadau llywodraethu

Mae Cyngor Sir Ddinbych yn gyfrifol am sicrhau bod ganddo drefniadau llywodraethu cadarn ar waith fel ei fod yn gwneud y pethau iawn, yn y ffordd iawn, dros y bobl briodol, ar yr amser priodol ac mewn ffordd gynhwysol, agored, onest ac atebol. Mae llywodraethu da yn hanfodol i'r Cyngor ac i'r cyhoedd. Mae'n helpu'r Cyngor i wneud y penderfyniadau iawn, yn ei gwneud yn llai tebygol i bethau fynd o chwith ac yn ei amddiffyn pan geir problemau. Mae'n ennyn hyder yn y cyhoedd ein bod yn gwneud penderfyniadau am y rhesymau cywir, yn diogelu ansawdd gwasanaethau ac yn gwario arian y cyhoedd yn ddoeth.

Yn y ddogfen hon rydym yn egluro ac yn asesu ein trefniadau llywodraethu ar gyfer 2015-16 ac yn nodi unrhyw welliannau sydd eu hangen i wneud y trefniadau'n fwy cadarn.

Hunanasesiad o'n trefniadau llywodraethu a gwella

Yn ein hadolygiad blynyddol o lywodraethu, mae'n ofynnol i ni gynnal hunanasesiad o'n trefniadau. Rydym yn cyfuno hyn â'n hasesiad corfforaethol sy'n dangos sut rydym yn sicrhau gwelliant parhaus. Mae'r hunanasesiad arloesol hwn yn ein helpu i ddeall ein cryfderau a'n gwendidau mewn perthynas â'r chwe egwyddor allweddol ganlynol ar gyfer llywodraethu da sydd yn ein fframwaith llywodraethu:

Canolbwyntio ar ein pwrpas ac ar y canlyniadau i ddinasyddion a defnyddwyr gwasanaethau
Cyflawni swyddogaethau a rolau diffiniedig yn effeithiol
Hyrwyddo gwerthoedd i'r sefydliad cyfan a dangos llywodraethu da drwy ein hymddygiad
Gwneud penderfyniadau tryloyw ar sail gwybodaeth a rheoli risg
Datblygu ein gallu a'n galluogrwydd i fod yn effeithiol
Ymgysylltu â phobl leol a rhanddeiliaid eraill i sicrhau atebolrwydd clir i'r cyhoedd

Crynodeb o'n trefniadau llywodraethu

Adolygu effeithiolrwydd

Mae'n ofynnol i ni adolygu effeithiolrwydd ein trefniadau llywodraethu bob blwyddyn. Mae hyn yn cynnwys:

- cynnal fframwaith tystiolaeth cyfredol sy'n dangos sut y gallwn roi sicrwydd ynghylch ein trefniadau llywodraethu;
- adolygu effeithiolrwydd Cyfansoddiad y Cyngor yn rheolaidd;
- adolygu'r trefniadau llywodraethu mewn gwasanaethau a ddarperir ar ein rhan gan bartneriaethau, sefydliadau hyd braich etc.;
- cynnal Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol sy'n cyflawni swyddogaethau craidd 'pwyllgor archwilio', gan gynnwys:
  - adolygu ein trefniadau llywodraethu'n rheolaidd
  - ystyried ac adolygu strategaethau, cynlluniau ac adroddiadau archwilio mewnol ac allanol
  - adolygu, craffu a chymeradwyo'r datganiad cyfrifon blynyddol
  - monitro effeithiolrwydd y trefniadau i reoli risg;
- ymgynghori'n eang ar ein hunanasesiad ag uwch-reolwyr ac aelodau etholedig;
- ystyried ein trefniadau llywodraethu ar sail gwybodaeth o wahanol ffynonellau, er enghraifft:
  - heriau i wasanaethau
  - adroddiadau am berfformiad
  - trefniadau i reoli risg
  - adroddiadau gan reoleiddwyr allanol
  - Adroddiad Blynyddol Pennaeth y Gwasanaethau Archwilio Mewnol.

I grynhoi, mae ein hunanasesiad yn rhoi tystiolaeth a sicrwydd bod y Cyngor wedi rhoi trefniadau llywodraethu cadarn ar waith. Lle rydym wedi nodi meysydd i'w gwella, rydym wedi cynnwys camau mewn cynllun gweithredu i ymateb iddynt (Atodiad 1).

Byddwn yn monitro cynnydd ar y cynllun gweithredu ac yn adrodd yn rheolaidd arno i'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol.

Crynodeb o'n fframwaith llywodraethu

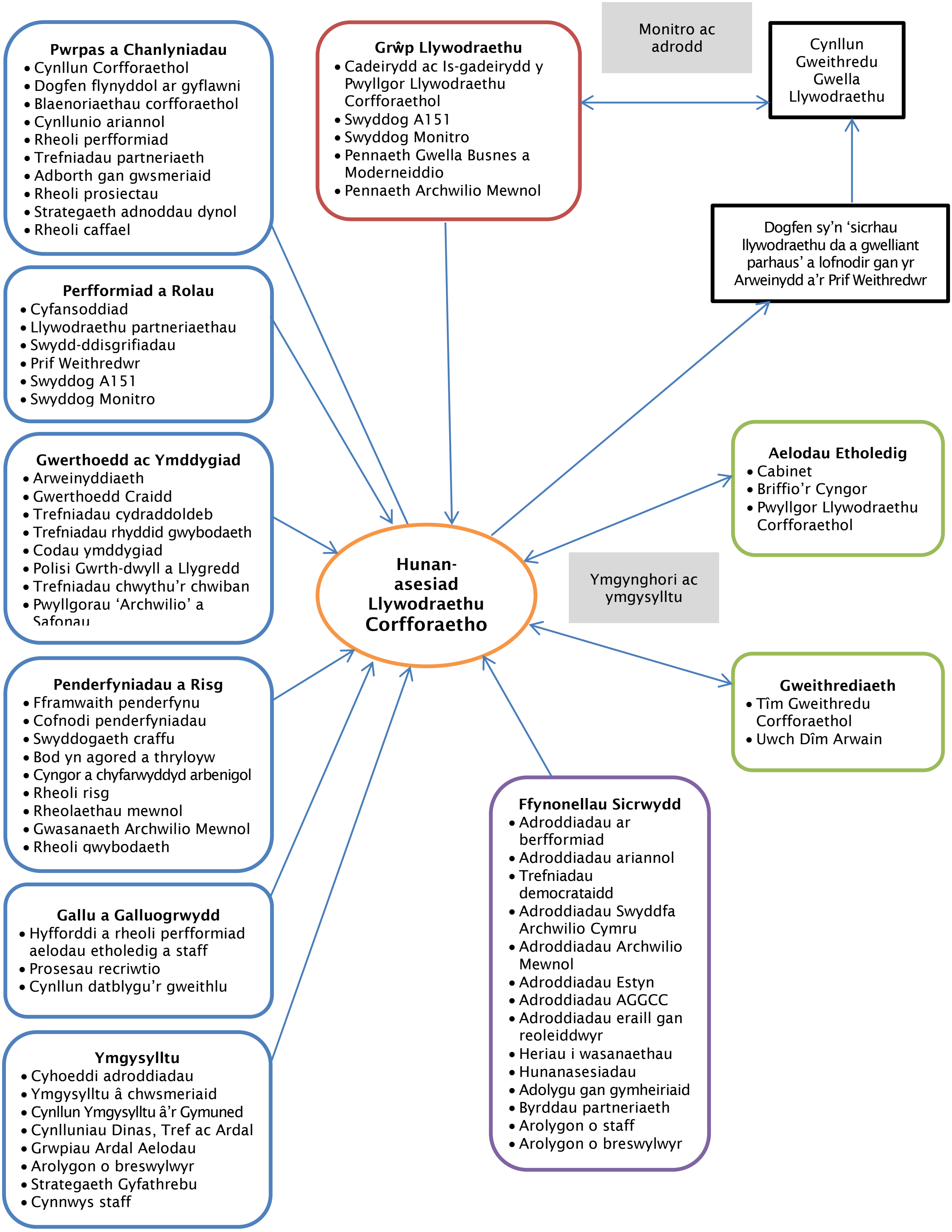

Canolbwyntio ar ein pwrpas ac ar y canlyniadau i ddinasyddion a defnyddwyr gwasanaethau

…rydym yn glir ynghylch beth rydym yn ceisio ei gyflawni

Mae ein Cynllun Corfforaethol 2012-17 yn dangos yn glir beth rydym yn ceisio ei gyflawni ac yn amlinellu ein blaenoriaethau ar gyfer y cyfnod pum mlynedd. Bob blwyddyn rydym yn datblygu Dogfen Gyflawni Cynllun Corfforaethol i ddisgrifio'r camau rydym yn disgwyl eu cymryd yn y flwyddyn ddilynol i gyflawni ein blaenoriaethau. Mae Swyddfa Archwilio Cymru wedi dod i'r casgliad canlynol yn ei Hadroddiad Gwella Blynyddol 2015-16:

> **Mae'r Cyngor, sydd â threfniadau craffu a rheoli ariannol cadarn, yn parhau i wneud cynnydd ar sicrhau gwelliannau yn y rhan fwyaf o'i feysydd blaenoriaeth**

Rydym wedi datgan yn glir y cysylltiad rhwng ein blaenoriaethau corfforaethol a'n cynllun ariannol tymor canolig ac wedi pennu adnoddau ariannol a staffio i'n helpu i gyflawni ein hamcanion. Dros gyfnod y Cyngor hwn, rydym wedi sicrhau arbedion o £28 miliwn, drwy fesurau effeithlonrwydd yn bennaf, gan fuddsoddi yr un pryd mewn blaenoriaethau allweddol drwy'r Cynllun Corfforaethol. Cafwyd ymgynghori helaeth yn fewnol ar gynigion cyllideb ac rydym wedi gofyn am farn preswylwyr am doriadau i wasanaethau. Yn ogystal â'r asesiadau manwl o effaith a gwblhawyd ar gyfer pob cynnig cyllideb, rydym wedi sefydlu grŵp gorchwyl a gorffen o aelodau etholedig i asesu'r effeithiau ar gymunedau o ganlyniad i benderfyniadau ar y gyllideb. Rydym yn cydnabod na fydd yr holl arbedion y mae angen eu gwneud yn cael eu rhannu'n gyfartal ar draws ein gwasanaethau o bosibl ond rydym wedi rhoi prosesau cynllunio cyllideb cadarn ar waith i ddisgrifio gwahanol fathau o senarios ar gyfer ariannu, pwysau cost a risgiau a fydd yn cynnig amrywiaeth o opsiynau i aelodau etholedig er mwyn cael cyllideb gytbwys.

Mae'r darlun o ariannu yn y tymor canolig yn awgrymu y bydd yn rhaid i ni barhau i wneud 'llai â llai o adnoddau' ond y byddwn yn parhau i ddarparu gwasanaethau hanfodol. Bydd prosesau'r gyllideb yn parhau i hybu effeithlonrwydd ac yn ceisio lleihau'r effaith ar y gallu i ddarparu gwasanaethau a bydd y Cyngor yn ymdrechu bob amser i fod mor effeithlon â phosibl. Fodd bynnag, os parheir i dorri arian, bydd yn rhaid gwneud penderfyniadau anodd ar gyllidebau a allai ddylanwadu hefyd ar y ffordd o ddarparu gwasanaethau lleol yn y dyfodol. Mae perfformiad y Cyngor yn rhagorol ac ni fydd hyn yn newid, hyd yn oed ar ôl gwneud y toriadau hyn.

Wrth adolygu ein ffordd o weithio, rydym wedi adolygu ein trefniadau llywodraethu mewn perthynas â gwasanaethau a ddarperir gan ddarparwyr gwasanaethau amgen (DGA), er enghraifft darparwyr gwasanaethau trydydd parti neu hyd braich. Er mwyn sicrhau ein bod yn gwario arian y cyhoedd yn ddoeth a bod y cyhoedd yn parhau i gael gwasanaethau da a gwerth am arian, rydym wedi datblygu a dechrau gweithredu trefniadau monitro newydd ar gyfer DGA i sicrhau bod trefniadau llywodraethu

cadarn ar gyfer unrhyw wasanaethau y maent yn eu darparu. Rydym hefyd yn rhoi trefniadau craffu ar waith i fonitro perfformiad ariannol a gweithredol y DGA.

Un enghraifft o hyn yw ein gwasanaeth refeniw a budd-daliadau a drosglwyddwyd i ddarparwr gwasanaeth amgen ar ddechrau 2015/16. Ers hynny, mae gwasanaeth Archwilio Mewnol y Cyngor wedi cynnal adolygiad trwyadl o'r trefniadau llywodraethu a'r dull o ddarparu'r gwasanaeth. Mae wedi dod i'r casgliad bod y trefniadau llywodraethu'n gadarn a bod y gwasanaethau'n cael eu rheoli a'u darparu'n dda o dan y trefniadau newydd, er bod angen rhai gwelliannau yn y trefniadau llywodraethu i'w cysoni â fframwaith DGA newydd y Cyngor.

Rydym hefyd wedi adolygu ein ffordd o ddarparu gwasanaethau drwy ein Cynlluniau Dinas, Tref ac Ardal yn ystod y flwyddyn i wneud bwriadau polisi cyffredinol y Cynlluniau'n fwy eglur a'u datblygu a'u cyflawni mewn ffordd fwy cyson. Bydd y gwelliannau hefyd yn sicrhau bod y Cynlluniau'n fwy strategol, ac yn rhoi gwybodaeth gliriach am y buddion disgwyliedig a'r ffordd o fesur effeithiau. Mae'r Cabinet wedi cymeradwyo'r bwriad i baratoi rhestrau diwygiedig o brosiectau sydd â blaenoriaeth a phroses newydd ar gyfer dyrannu arian i'r prosiectau hyn.

...rydym yn sicrhau bod defnyddwyr gwasanaethau'n cael gwasanaeth o ansawdd uchel a gwerth am arian

Rydym yn monitro ein perfformiad yn rheolaidd, yn cyflwyno adroddiadau rheolaidd i gyfarfodydd y Pwyllgorau Craffu a'r Cabinet ac yn llunio Adroddiad Perfformiad Blynyddol i werthuso cynnydd. Mae ein perfformiad ar y dangosyddion perfformiad statudol yn rhagorol: mae 20 ohonynt yn yr hanner uchaf ar gyfer awdurdodau lleol Cymru a 14 yn y chwartel uchaf. Ni hefyd sydd â'r nifer lleiaf o ddangosyddion perfformiad yn yr hanner gwaelod. Rydym wedi gwella neu gynnal ein safle ar gyfer 22 o ddangosyddion perfformiad, ond mae'r perfformiad wedi gostwng mewn 8 dangosydd.

Mae ein proses Herio Perfformiad Gwasanaethau yn defnyddio gwahanol fathau o adroddiadau a hunanasesiad gwasanaeth i adolygu perfformiad ar sail y cynllun gwasanaeth, gwybodaeth meincnodi ac adroddiad 'angen a galw', sy'n tynnu sylw at bwysau posibl yn y dyfodol a newidiadau yn yr amgylchedd allanol y gall fod angen i'r gwasanaeth ymateb iddynt. Mae Arolygiaeth Gofal a Gwasanaethau Cymdeithasol Cymru (AGGCC) a Swyddfa Archwilio Cymru ill dwy wedi canmol y dull hwn o weithredu.

Yn ystod 2015/16, roeddem wedi datblygu strategaeth gaffael newydd a gymeradwywyd gan y Cyngor Sir yn Chwefror 2016, ynghyd â rheolau newydd ar weithdrefnau contract. Mae'r gwaith hwn yn delio â gwendidau blaenorol a nodwyd gan y Gwasanaeth Archwilio Mewnol ac y nodwyd eu bod yn fater pwysig ym maes llywodraethu yn yr hunanasesiad hwn y llynedd. Mae hyfforddiant ar fin dechrau i lansio'r strategaeth newydd a'r rheolau ar weithdrefnau contract ac i hybu ymwybyddiaeth o'r gofynion newydd.

Mae'r methodolegau ar gyfer rheoli rhaglenni a phrosiectau a system Verto yn gweithio'n dda ar draws y Cyngor. Parheir i roi mwy o sylw i brosiectau drwy adrodd yn effeithiol a chyson ar ein prosiectau i'r Tîm Gweithredu Corfforaethol a gwahanol

bwyllgorau. Ceir mwy o graffu ar brosiectau drwy Fyrddau Rhaglen a'r Bwrdd Gwella sydd newydd ei sefydlu, lle rhoddir prawf cyson ar hyfywedd yr achosion busnes. Mae tîm y Swyddfa Rhaglenni yn ymwneud â nifer o brosiectau uchel iawn eu proffil ar hyn o bryd, gan gynnwys gwaith i ymestyn ac adnewyddu Ysgol Glan Clwyd, codi adeilad ysgol uwchradd newydd yn y Rhyl a phrosiectau ar y glannau a'r arfordir yn y Rhyl a Phrestatyn.

Mae system Verto hefyd yn cynnwys prosesau rheoli perfformiad y Cyngor. Rheolir holl gynlluniau busnes y gwasanaethau a chofrestrau risg y gorfforaeth a'r gwasanaethau drwy'r system hon. Gan fod y system yn un hyblyg, gallwn integreiddio cynlluniau busnes y gwasanaethau â gweithgareddau rhaglenni a phrosiectau, fel y gellir adrodd ar sail dibyniaethau allweddol, fel y cynnydd ar sicrhau canlyniadau a blaenoriaethau.

Bydd ein perfformiad yn cael ei wirio'n annibynnol hefyd bob blwyddyn gan Swyddfa Archwilio Cymru. Yn ei Hadroddiad Gwella Blynyddol ar gyfer 2015-16 mae'n datgan

Yn gyffredinol, roedd y Cyngor wedi gwneud cynnydd da ar ddelio â thanberfformiad a gofnodwyd o'r blaen ac mae'n parhau i ddarparu gwasanaethau o ansawdd uchel ond mae pryderon o hyd ynghylch diogelu oedolion agored i niwed

Mae'r sylw olaf yn cyfeirio at Adroddiad Gwerthuso Perfformiad AGGCC 2014-15 a oedd wedi nodi, er ein bod wedi cynyddu ein gallu ar gyfer diogelu oedolion agored i niwed, fod angen gwella ein perfformiad mewn perthynas ag Amddiffyn Oedolion Agored i Niwed. Ers hynny, mae'r gwasanaeth Archwilio Mewnol wedi ymgymryd â gwaith yn y maes hwn ac wedi cael bod gwelliannau wedi'u gwneud.

Mae adroddiad Swyddfa Archwilio Cymru yn cyfeirio hefyd at ein cynnydd ar geisio sicrhau cyflenwad digonol o dai fforddiadwy. Er mwyn delio â thanberfformiad a gofnodwyd o'r blaen, rydym wedi ad-drefnu'r gwasanaeth hwn a datblygu Strategaeth Dai newydd a gymeradwywyd gan y Cyngor Sir yn Rhagfyr 2015. Mae'r Strategaeth yn cynnwys cynllun gweithredu a fydd yn sicrhau ein bod yn gwneud cynnydd sylweddol ar gynyddu'r ddarpariaeth o dai fforddiadwy yn y sir dros y pum mlynedd nesaf.

Roedd adolygiadau gwasanaeth blynyddol y tîm Archwilio Mewnol o'n systemau ariannol allweddol wedi rhoi adroddiadau cadarnhaol yn ystod y flwyddyn, ac mae Swyddfa Archwilio Cymru yn rhoi sicrwydd blynyddol ar y cyfrifon a datganiadau ariannol.

Roedd Swyddfa Archwilio Cymru wedi adrodd hefyd ar ein cydnerthedd ariannol yn ystod y flwyddyn ac wedi dod i'r casgliad bod:

Cynlluniau a threfniadau'r Cyngor ar gyfer sicrhau arbedion yn y dyfodol yn addas i'w diben ac yn cael eu rheoli'n effeithiol

Mae'r Awdurdod wedi rhoi rheolaethau effeithiol ar waith i sicrhau bod ei brosesau a'i reolaeth ariannol yn gadarn, ond mae angen iddo gryfhau ei ddull o gynhyrchu incwm

Mae'r Cyngor wedi rhoi trefniadau cadarn ar waith i adolygu a herio perfformiad ariannol ac mae'r rheini sy'n gyfrifol am reoli perfformiad ariannol yn cael eu dal yn atebol

Cyflawni swyddogaethau a rolau diffiniedig yn effeithiol

…rydym yn glir ynghylch y rolau a chyfrifoldebau yn ein sefydliad

Mae'r prif ganllawiau ar lywodraethu yn ein Cyfansoddiad cynhwysfawr:

- sy'n egluro priod rolau a chyfrifoldebau aelodau etholedig a swyddogion, yn enwedig y rheini sy'n ymwneud â llywodraethu;
- sy'n cynnwys cynllun dirprwyo ffurfiol a phwerau a gedwir yn ôl ar gyfer penderfynu;
- sy'n cynnwys y broses ar gyfer dal y Cyngor Sir a'r Cabinet yn atebol am eu penderfyniadau a'u perfformiad.

Mae'r Cyfansoddiad yn cael ei adolygu ar hyn o bryd, ac mae Cyfansoddiad enghreifftiol newydd i gael ei fabwysiadu gan y Cyngor erbyn diwedd Gorffennaf 2016. Bydd yn cynnwys cynllun dirprwyo diwygiedig sy'n adlewyrchu newidiadau diweddar yn ein strwythur.

Mae ein fframwaith newydd ar gyfer cyflenwi gwasanaethau drwy ddarparwyr gwasanaethau amgen hefyd yn sicrhau bod y rolau a chyfrifoldebau ar gyfer trefniadau o'r fath yn cael eu diffinio'n glir. Mae hyn yn cynnwys rôl uwch-reolwyr ac aelodau etholedig, yn enwedig wrth gynrychioli'r Cyngor ar fyrddau a phwyllgorau'r sefydliadau hyn.

…rydym yn sicrhau ein bod yn cyflawni'r rolau a chyfrifoldebau hyn

Mae ein Cyfansoddiad yn cynnwys protocol i sicrhau bod aelodau etholedig a chyflogeion yn deall rolau ei gilydd a'u bod yn cydweithio'n effeithiol. Rydym hefyd wedi diffinio rolau a chyfrifoldebau swyddogion allweddol y Cyngor yn glir:

- Mae'r Prif Weithredwr yn gyfrifol ac yn atebol i'r sefydliad am bob agwedd ar reoli gweithrediadau.
- Mae'r Swyddog A151 yn gyfrifol am sicrhau bod cyngor priodol yn cael ei roi i'r sefydliad am bob mater ariannol, am gadw cofnodion a chyfrifon ariannol priodol, ac am gynnal system effeithiol ar gyfer rheolaeth ariannol fewnol.
- Mae'r Swyddog Monitro yn gyfrifol am sicrhau bod y sefydliad yn dilyn gweithdrefnau a gytunwyd ac yn cydymffurfio â'r holl statudau a rheoliadau sy'n gymwys.

Yn ystod 2015/16, cafwyd nifer o newidiadau pwysig yn strwythur yr Uwch Dîm Arwain (UDA), o ganlyniad i golli tri uwch-reolwr. Rhoddwyd trefniadau rheoli dros dro ar waith yn ystod y cyfnod hwn o newid. Gan fod y trefniadau hyn yn dod i ben yn awr, mae strwythur UDA newydd wedi'i sefydlu er 1 Ebrill 2016 sy'n darparu ar gyfer tîm rheoli symlach sy'n rhoi'r Cyngor mewn lle da i ymdopi â heriau'r dyfodol.

Hyrwyddo gwerthoedd i'r sefydliad cyfan a dangos llywodraethu da drwy ein hymddygiad

…rydym yn sicrhau bod gwerthoedd ein sefydliad yn cael eu rhoi ar waith a'u bod yn effeithiol

Mae gennym set o werthoedd craidd - Balchder, Undod, Parch ac Uniondeb - sydd wedi'u gwreiddio yn y sefydliad ac wedi'u hadlewyrchu'n glir yn ein Cyfansoddiad, Rheoliadau Ariannol a phroses arfarnu ein cyflogeion.

Mae ein harweinwyr yn gosod y cywair i'r sefydliad drwy greu diwylliant o weithredu agored, cefnogaeth a pharch. Roeddem wedi cynnal arolwg o staff yn 2015 a oedd yn dangos bod 74% o gyflogeion yn teimlo bod gan y tîm arwain weledigaeth glir ar gyfer y dyfodol, o'i gymharu â 73% yn arolwg 2013. Fodd bynnag, mae lefel yr hyder yn yr arweinwyr wedi gostwng yn sylweddol o 84% yn 2013 i 73% yn 2015: mae'n debygol bod hyn yn ganlyniad i'r toriadau ariannol a'r ailstrwythuro a moderneiddio cysylltiedig a oedd yn digwydd ar adeg yr arolwg o staff. Roedd gostyngiad mewn hyder o'r un maint i'w weld ar lefel y gwasanaethau.

Yn ystod y 12 mis diwethaf, rydym wedi datblygu Strategaeth Arweinyddiaeth sy'n cwmpasu agweddau ac ymddygiad arweinwyr, sgiliau rheoli a chyfrifoldeb i greu diwylliant a galluogrwydd arwain ar y cyd. Mae gwaith sylweddol wedi'i gyflawni gyda'r UDA a rheolwyr canol i wreiddio'r strategaeth a'i gwerthoedd yn niwylliant y sefydliad.

Rydym yn parhau i ddatblygu a gwella ein gwaith ar gydraddoldeb a hawliau dynol. Mae gwasanaethau wedi dod yn fwy atebol am eu gwaith gyda phobl sydd â nodweddion gwarchodedig. Cyflawnwyd llawer o waith gydag ysgolion i hybu ymwybyddiaeth a datblygu cynlluniau. Hon fydd blwyddyn olaf ein Cynllun Cydraddoldeb Strategol presennol, ac rydym yn datblygu cynllun interim ar gyfer y ddwy flynedd nesaf i geisio ei gysoni â gofynion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015. Yn ogystal â hyn, rydym wedi datblygu a chynhyrchu modiwl e-ddysgu newydd ar gyfer Cydraddoldeb ac Amrywiaeth ac ar gyfer Asesu'r Effaith ar Gydraddoldeb, a'n tudalen we ar gydraddoldeb ar wefan y Cyngor.

…rydym yn darparu arweinyddiaeth drwy ymddwyn mewn ffyrdd sy'n dangos safonau ymddygiad uchel a llywodraethu effeithiol

Rydym yn dangos ein gwerthoedd craidd, ein safonau ymddygiad uchel a llywodraethu effeithiol mewn amrywiaeth o ffyrdd, er enghraifft:

- rydym wedi gwneud trefniadau clir a thryloyw ar gyfer Rhyddid Gwybodaeth i roi'r hawl i weld gwybodaeth;
- mae ein codau ymddygiad i aelodau etholedig a chyflogeion yn rhan o'r hyfforddiant sefydlu;

- rydym yn cadw cofrestr o fuddiannau ariannol a lletygarwch ar gyfer aelodau etholedig a chyflogeion i sicrhau tryloywder;
- rydym wedi sefydlu proses i aelodau etholedig ar gyfer datgan buddiannau cyffredinol a buddiannau sy'n gysylltiedig â materion penodol a/neu adroddiadau mewn cyfarfodydd;
- rydym wedi gosod protocol i sicrhau bod aelodau etholedig a chyflogeion yn trin ei gilydd yn barchus ac yn ymddwyn yn broffesiynol;
- mae ein fframwaith adborth a chwynion ar gyfer cwsmeriaid yn rhoi cyfle i gwsmeriaid wneud sylw am ymddygiad aelodau etholedig a chyflogeion;
- rydym wedi mabwysiadu polisi gwrth-dwyll a llygredd er 2006, ac rydym wrthi'n ei adolygu a'i ddiweddaru;
- rydym wedi adolygu ein gweithdrefnau chwythu'r chwiban sy'n rhoi'r gallu i godi materion yn rhydd gyda phobl a chyrff o bob math;
- mae ein trefniadau rheoli ariannol yn cwrdd â'r gofynion llywodraethu yn Natganiad CIPFA ar Rôl y Prif Swyddog Ariannol mewn Llywodraeth Leol (2010);
- roedd adroddiad blynyddol y Pennaeth Archwilio Mewnol yn cadarnhau ein bod yn rhedeg system effeithiol ar gyfer rheolaeth fewnol, llywodraethu a rheoli risg;
- rydym yn rhedeg Pwyllgor Safonau effeithiol a diduedd i gynnal ymddygiad da ymysg aelodau etholedig.

Gwneud penderfyniadau tryloyw ar sail gwybodaeth a rheoli risg

…rydym yn gwneud penderfyniadau mewn ffordd drwyadl a thryloyw

Rydym yn dilyn fframwaith penderfynu clir sy'n dangos pwy sy'n gallu gwneud penderfyniadau penodol ac rydym yn cyhoeddi cofnod cynhwysfawr o'r penderfyniadau a wnaed. Mae'r holl benderfyniadau allweddol yn cynnwys asesiad o'r goblygiadau ariannol, y cyfraniad at flaenoriaethau corfforaethol, risgiau ac effeithiau ar gydraddoldeb.

Byddwn yn hysbysebu ein cyfarfodydd 'cyhoeddus' ymlaen llaw, fel eu bod yn agored i'r cyhoedd a'r cyfryngau, a bydd ein holl adroddiadau'n cael eu trafod yn agored oni bai eu bod yn cwrdd â'r meini prawf caeth ar gyfer trafodaeth gyfrinachol.

Mae ein swyddogaeth craffu yn effeithiol ac yn seiliedig ar dystiolaeth a dadansoddiadau o ddata. Mae Adroddiad Gwella Blynyddol Swyddfa Archwilio Cymru ar gyfer 2015-16 yn datgan

Mae trefniadau craffu'r Cyngor yn ei helpu i wneud penderfyniadau da ac mae ganddo brosesau corfforaethol digonol ar gyfer ymateb i adroddiadau ac argymhellion gan reoleiddwyr allanol

Fodd bynnag, mae adroddiad Swyddfa Archwilio Cymru yn tynnu sylw at ostyngiad sylweddol ym mhresenoldeb aelodau etholedig yng nghyfarfodydd y Pwyllgorau Craffu ac rydym yn bwriadu ymateb i hyn.

…rydym yn defnyddio gwybodaeth, cyngor a chymorth o ansawdd da

Mae aelodau etholedig yn cael adroddiadau clir, cryno a chynhwysfawr a chyngor ar gyfer penderfynu sy'n egluro goblygiadau'r penderfyniad yn glir. Nid yw adroddiadau i fod yn fwy na phedair tudalen o hyd ac rydym yn dilyn templed adroddiad corfforaethol i sicrhau bod yr holl wybodaeth wedi'i chynnwys, ynghyd â rhestr wirio i'w chwblhau ym mhob achos i gadarnhau bod yr holl wybodaeth wedi'i chynnwys yn yr adroddiad cyn ei gyflwyno.

Rydym wedi gwneud trefniadau i ddarparu a chofnodi cyngor proffesiynol priodol ar faterion sydd â goblygiadau cyfreithiol neu ariannol ymhell cyn y penderfyniad ac mewn cyfarfodydd. Ceir gwybodaeth o ffynonellau allanol yn ôl yr angen, yn enwedig mewn meysydd arbenigol.

Mae'r Tîm Ymchwil a Gwybodaeth a'r Swyddfa Rhaglenni Corfforaethol wedi'u huno ar ôl ailstrwythuro'r gwasanaeth. Bydd y tîm newydd hwn, yn ogystal â delio â gweithgareddau arferol, yn canolbwyntio ar weithgareddau newid allweddol ac yn dechrau datblygu llwyfan strategol ar gyfer gwybodaeth fusnes, gan wella prosesau

penderfynu a thrawsnewid y ffordd y mae'r Cyngor yn defnyddio data a gasglwyd o bob rhan o'r sefydliad.

…mae gennym systemau effeithiol ar gyfer rheoli risg, gwybodaeth reoli a systemau rheolaeth

Rydym yn adolygu ein Cofrestr Risgiau Gorfforaethol yn ffurfiol ddwywaith y flwyddyn. Bydd pob Cyfarwyddwr Corfforaethol yn ystyried y risgiau y mae'n eu rheoli ar y pryd, yn adolygu'r camau lliniaru a'r amgylchedd allanol i asesu sgorau risg ac yn ychwanegu risgiau newydd fel y bo'n briodol. Bydd y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol yn monitro trefniadau rheoli risg ac yn adolygu'r Gofrestr Risgiau Gorfforaethol.

Un risg allweddol yr ydym yn ei rheoli yw'r swm sylweddol o ddeddfwriaeth newydd sy'n effeithio ar y Cyngor a'i wasanaethau. Rydym yn paratoi ar gyfer y ddeddfwriaeth newydd hon mewn amrywiaeth o ffyrdd, gan gynnwys:

- trefnu bwrdd i arolygu'r adolygiad o fframweithiau cynllunio a phenderfynu corfforaethol yn y Cyngor drwy wahanol ffrydiau gwaith i'w helpu i weithredu Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015. Mae pob un o'r 11 o ffrydiau gwaith yn gwneud cynnydd a bwriedir cwblhau'r gwaith erbyn mis Mawrth 2017 ar yr hwyraf. Darparwyd un sesiwn hyfforddi ar gyfer aelodau etholedig, ac mae eraill wedi'u cynllunio ar gyfer 2016/17;
- defnyddio dull rheoli rhaglen i weithredu Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014. Mae'r rhaglen yn ceisio nodi unrhyw fylchau o ran cydymffurfio â'r Ddeddf, yn llenwi'r bylchau hynny ac yn darparu prawf sicrwydd i'w ddefnyddio eto yn y dyfodol;
- darparu gwahanol ddiweddariadau gan y tîm Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd ar weithredu Deddf Cynllunio (Cymru) 2015 i ddefnyddwyr gwasanaethau; aelodau etholedig; a chynghorau dinas, tref a chymuned;
- trefnu grŵp corfforaethol a 'hyrwyddwyr gwasanaethau' i helpu i weithredu'r Safonau Iaith Gymraeg newydd.

Mae gennym record ragorol ar iechyd a diogelwch ac rydym yn darparu hyfforddiant a chanllawiau o bob math i'n helpu i weithredu ein Polisi Iechyd a Diogelwch Corfforaethol. Mae'r Pwyllgor Iechyd, Diogelwch a Lles Corfforaethol yn cynnwys aelodau etholedig a chynrychiolwyr staff ac mae'n cwrdd yn rheolaidd i gael ei ddiweddaru ar reoli iechyd a diogelwch ar lefel y gorfforaeth ac ar lefel gwasanaethau'r Cyngor.

Rydym yn cynnal gwasanaeth archwilio mewnol annibynnol a gwrthrychol sy'n darparu sicrwydd ar gyfer holl wasanaethau'r Cyngor, gan gynnwys partneriaethau a darparwyr gwasanaethau amgen. Mae'r adroddiad blynyddol gan Bennaeth Archwilio Mewnol ar gyfer 2015/16 wedi cadarnhau ein bod yn rhedeg system gadarn o rheolaethau ariannol a gweithredol mewnol.

Rydym yn trafod unrhyw adroddiadau gan reoleiddwyr allanol ar y lefelau perthnasol ymysg rheolwyr ac aelodau etholedig ac yn monitro cynlluniau gweithredu sy'n codi o'u hadolygiadau.

Mae datblygiadau o ran rheoli gwybodaeth wedi parhau drwy gydol 2015/16. Mae'r datblygiadau hyn yn ymwneud yn bennaf â lleihau'r risg i wybodaeth yn bellach a moderneiddio ein ffordd o drin gwybodaeth. Mae'r rhan fwyaf o'r gwaith moderneiddio yn gysylltiedig â throi oddi wrth wybodaeth ar bapur at wybodaeth ddigidol a'r manteision a geir o hynny. Rhai o'r prif gamau gweithredu a gafwyd dros y 12 mis diwethaf yw:

- gweithredu dull corfforaethol o waredu gwastraff cyfrinachol. Bellach mae cynwysyddion gwastraff cyfrinachol yn y rhan fwyaf o adeiladau'r Cyngor ac mewn nifer o ysgolion: mae'r rhain yn cael eu casglu a'u gwagio bob pedair wythnos;
- diweddaru'r polisi ar ddiogelwch gwybodaeth a'i rannu â rhanddeiliaid allweddol i gael eu sylwadau, yn barod i'w lansio yn Ebrill 2016;
- mae'r Bwrdd Moderneiddio wedi cytuno'n ddiweddar i ymestyn y prosiect EDRMS (electronic document records management) tan fis Mawrth 2017. Mae hyn yn gydnabyddiaeth i effaith gadarnhaol y prosiect EDRMS ar ein gwasanaethau, gan fod mwy na 650 o gyflogeion yn defnyddio'r system, sy'n storio mwy na 2.5 miliwn o ddogfennau.
- cryfhau ein prosesau ar gyfer trafod ac ymateb i geisiadau am Hawl i Weld Gwybodaeth i sicrhau bod darpariaeth ddigonol i reoli'r llwyth gwaith hwn. Drwy gydol 2015/16, roeddem wedi ateb y mwyafrif helaeth o geisiadau o'r fath (>90%) o fewn y cyfnod gofynnol yn gyson;
- cyhoeddi nifer o setiau data ar ein gwefan i geisio lleihau nifer y ceisiadau am wybodaeth y mae gwasanaethau'n gorfod ymateb iddynt;
- ennill achrediad Rhwydwaith y Sector Cyhoeddus ar gyfer 2015/16;
- cychwyn rhaglen drawsnewid yn y Gwasanaeth Archifau i foderneiddio'r gwasanaeth. Mae hyn yn cynnwys gwaith i ddatblygu gwefan well a fydd yn rhoi'r gallu i weld catalog ar-lein a delweddau digidol o gasgliadau. Roedd y wefan newydd i gael ei lansio yn ystod Mawrth 2016;
- ailstrwythuro'r Tîm Gwybodaeth Gorfforaethol i greu Swyddfa Cofnodion Digidol newydd a fydd yn galluogi'r Cyngor i droi'n gyflymach oddi wrth gofnodion papur at rai digidol. Bydd y Swyddfa newydd yn gyfrifol am weithgareddau trosi digidol i weithredu prosiect EDRMS, yr ystafell bostio ddigidol, ceisiadau am ffeiliau cofnodion modern a chadw blychau cofnodion.

Mae llawer o waith i'w wneud eto, er enghraifft:

- paratoi'r Cyngor ar gyfer y Ddeddf Diogelu Data newydd (a gyflwynir yn ystod 2018);
- sefydlu'r Swyddfa Cofnodion Digidol newydd (yn cynnwys yr ystafell bostio);
- gwreiddio'r polisïau newydd ar ddiogelwch gwybodaeth;
- parhau i drawsnewid y Gwasanaeth Archifau;
- cael y budd mwyaf posibl o fuddsoddiad y Cyngor yn y prosiect EDRMS drwy gyflawni blaenraglen waith y prosiect hyd Fawrth 2017;

- hybu ymwybyddiaeth o'r Amserlen Cadw Dogfennau Gorfforaethol a'i gwreiddio mewn gwasanaethau.

Mae gofyniad ym Mholisi Risg Gwybodaeth y Cyngor am gynnwys gwybodaeth benodol yn y 'datganiad llywodraethu blynyddol' a'i rhannu a'i thrafod â'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol. Mae'r adroddiad gan Uwch-swyddog Risg Gwybodaeth (SIRO) y Cyngor i'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol ar gyfer 2015/16 yn datgan:

- na chafwyd unrhyw doriadau sylweddol ar Ddeddf Diogelu Data yn y Cyngor yn ystod y flwyddyn;
- er bod y SIRO wedi cael adroddiadau am bum achos lle'r oedd data personol wedi'u colli neu eu peryglu ac wedi ymchwilio iddynt, nid oedd yr un ohonynt yn ddigon difrifol i gyfiawnhau hysbysu Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth amdanynt. Mae hon yn duedd sy'n gwella, gan ein bod wedi gorfod hysbysu Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth am ddau doriad difrifol yn 2014/15 a phedwar yn 2013/14;
- un o'r canlyniadau i ymchwiliadau'r SIRO yw bod mwy o sylw'n cael ei roi i'r systemau a'r prosesau yn y timau lle cafwyd y toriadau hyn;
- cafodd y Cyngor fwy na 1,000 o geisiadau Rhyddid Gwybodaeth yn ystod y flwyddyn, gan ymateb i 93% o fewn y cyfnod gofynnol o 20 niwrnod;
- os bydd unrhyw anghytundeb ynghylch rhyddhau gwybodaeth ar ôl cael cais Rhyddid Gwybodaeth, bydd y Cyngor yn trefnu panel o dan gadeiryddiaeth Pennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol, Democrataidd ac Adnoddau Dynol i adolygu'r achos;
- nid oedd Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth wedi ymchwilio i unrhyw gwynion yn erbyn y Cyngor o dan Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth, o'i gymharu â thri achos yn 2014/15. Mewn ymateb i'r cwynion a gafwyd y flwyddyn ddiwethaf, cymerwyd camau i wella'r gweithdrefnau i sicrhau bod achosion cymhleth yn cael eu hadnabod yn fuan yn y broses er mwyn ymateb yn brydlon, felly mae'n ymddangos bod y camau hyn wedi gwella'r sefyllfa.

Datblygu ein gallu a'n galluogrwydd i fod yn effeithiol

…rydym yn sicrhau bod ein haelodau etholedig a'n cyflogeion yn cael yr adnoddau, sgiliau, gwybodaeth a phrofiad sydd eu hangen arnynt i berfformio'n dda

Rydym yn darparu rhaglenni sefydlu i aelodau etholedig a chyflogeion i sicrhau bod gwybodaeth allweddol yn cael ei throsglwyddo'n fuan. Rydym wedi ymestyn hyfforddiant sefydlu a diweddaru i wasanaethau ac wedi cynnal 'archwiliad' o aelodau staff a recriwtiwyd yn ddiweddar i sicrhau bod hyn yn cael ei gyflawni. Mae'r broses wedi gwella'n fawr ac rydym yn cynnal mwy o lawer o sesiynau sefydlu.

Mae cyflogeion yn cael arfarniad blynyddol o'u perfformiad sy'n arwain at gynlluniau hyfforddi a datblygu i'w helpu i gyrraedd eu hamcanion a chyflawni eu rolau'n effeithiol. Cafwyd gwelliant sylweddol yng nghyfradd cwblhau'r arfarniadau yn ystod 2015/16, ac roedd 96% o gyflogeion cymwys wedi cael arfarniad blynyddol o'i gymharu ag 88% yn 2014/15.

O dan ein Strategaeth Arweinyddiaeth, bydd yn ofynnol i'r UDA a rheolwyr canol gwblhau dadansoddiad o anghenion hyfforddi i adnabod unrhyw fylchau yn eu sgiliau neu eu profiad: bydd hyn yn cyfrannu at eu cynllun hyfforddi unigol.

Mae proses ar waith ar hyn o bryd ar gyfer arfarnu perfformiad aelodau Cabinet, sydd wedi'i chryfhau drwy gysoni eu blaenoriaethau â'r Cynllun Corfforaethol, mewn ymateb i bapur y Prif Weithredwr 'Sharpening our Act'. Mae Proffilau Portffolio newydd a mwy hwylus wedi'u creu ar gyfer pob Aelod Cabinet. Maent yn cynnwys Blaenoriaethau Aelodau Cabinet wedi'u cysoni â'r Cynllun Corfforaethol ac yn dangos y mesurau a gymerwyd i gyflawni'r blaenoriaethau erbyn 2017, ynghyd â risgiau cysylltiedig o'r Gofrestr Risgiau Gorfforaethol.

Yn ystod eu harfarniad, bydd Aelodau Cabinet yn cael eu hannog i roi gwybod i'r Arweinydd am unrhyw feysydd lle maent yn teimlo bod eu perfformiad yn dda neu lle mae arnynt angen cymorth ychwanegol. Maent yn cael eu holi am eu hanghenion hyfforddi ac yn cael eu hannog i gwblhau Cynllun Datblygu Personol ac Adroddiad Blynyddol. Maent yn cael eu hannog hefyd i ddod i gyfarfodydd Pwyllgorau Craffu pan fo'n bosibl, yn enwedig pan geir trafodaeth am eitem sy'n berthnasol i'w portffolio. Mae'r Arweinydd hefyd wedi dechrau gofyn am adborth gan yr UDA cyn arfarnu Aelodau Cabinet, er mwyn gallu ei drafod â'r Aelod Cabinet yn ystod yr arfarniad.

Bob blwyddyn, o dan drefniadau Academi Wales, mae Llywodraeth Cymru a Chymdeithas Llywodraeth Leol Cymru yn gweithio mewn partneriaeth â Chymdeithas Llywodraeth Leol i ddarparu'r Rhaglen Arweinyddiaeth i gynghorwyr, sy'n cael ei chydnabod gan Sefydliad Arweinyddiaeth a Rheolaeth (ILM), prif gorff dyfarnu'r DU ym maes arweinyddiaeth a rheoli. Mae pedwar o'r wyth Aelod Cabinet wedi cwblhau'r rhaglen ac, am fod dyddiadau'r rhaglen y flwyddyn hon yn gwrthdaro â chyfarfodydd Cabinet, estynnwyd gwahoddiad i Gadeiryddion Pwyllgorau Craffu a Chadeirydd

Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol y Cyngor sydd wedi cofrestru ac sydd i gwblhau'r rhaglen ar ddiwedd Mawrth 2016.

Mae Pwyllgorau Craffu a'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol yn cyflwyno adroddiadau blynyddol ar eu gwaith i'r Cyngor Sir.

Rydym yn moderneiddio ein ffordd o weithio fel y gallwn wneud gwell defnydd o amser ac adnoddau gwerthfawr. Mae'r Bwrdd Moderneiddio wedi sefydlu nifer o brosiectau sy'n hybu effeithlonrwydd wrth ddarparu gwasanaethau ac rydym wedi datblygu Datganiad Polisi ar Weithio Hyblyg a chanllawiau sy'n egluro sut yr ydym yn disgwyl i gyflogeion weithio yn y dyfodol a'r cymorth y gallwn ei ddarparu. Er mwyn dod yn fwy effeithlon a gwella ein gallu i symud o gwmpas, rydym wedi:

- cyflwyno offer TG newydd;
- uwchraddio'r Rhwydwaith Ardal Leol a Wi-Fi i hybu gweithio hyblyg;
- parhau i adolygu ein hanghenion am swyddfeydd;
- cytuno ar bolisi desg boeth ac wedi darparu rhagor o gyfleusterau desg boeth;
- parhau i ymestyn y prosiect EDRMS i ragor o wasanaethau;
- gweithredu system Cofrestru Anfonebau Canolog, a fydd yn lleihau nifer yr anfonebau sydd heb eu talu'n brydlon ac yn osgoi dirwyon am dalu'n hwyr;
- datblygu Strategaeth Gwasanaeth Cwsmeriaid i ddangos sut y byddwn yn darparu gwasanaeth rhagorol i gwsmeriaid.

…rydym yn sicrhau ein bod yn gallu parhau i berfformio'n effeithiol yn ystod cyfnodau o newid

Mae Partneriaid Busnes Adnoddau Dynol Strategol yn cynnal ymarfer cynllunio gweithlu blynyddol gyda phob gwasanaeth i bennu eu blaenoriaethau ar gyfer y 12 mis dilynol. Mae hyn yn galluogi'r tîm Adnoddau Dynol Strategol i ddeall a blaenoriaethu lefel ac amseriad y cymorth sydd ei angen ar wasanaethau. Mae'r trafodaethau â gwasanaethau'n cynnwys nodau a blaenoriaethau'r gwasanaeth, proffil o'r gweithlu, heriau a risgiau sy'n codi, bylchau mewn adnoddau a sgiliau a swyddi critigol. Mae hyn yn caniatáu i'r tîm Adnoddau Dynol Strategol ddatblygu Cynllun Blaenoriaeth Gweithlu i'w gytuno â'r UDA. Yn ogystal â hyn, mae'r data a gesglir o arfarniadau o berfformiad yn galluogi'r tîm Adnoddau Dynol Strategol i bennu blaenoriaethau corfforaethol ar gyfer datblygu pobl am y 12 mis dilynol. Drwy gydol y flwyddyn, mae'r Partneriaid Busnes Adnoddau Dynol yn cydweithio â Phenaethiaid Gwasanaeth ac yn newid blaenoriaeth eu hamcanion yn ôl yr angen.

Er mwyn helpu i ddatblygu darpar uwch-reolwyr y dyfodol, byddwn yn ymgysylltu â nhw drwy Gynadleddau i Reolwyr Canol.

Mae cohort 'Yr Hwb' ar gyfer 2015 wedi dod i ben, ac roedd aelodau'r tîm wedi cymryd rhan mewn nifer o brosiectau allweddol, gan gynnwys digwyddiadau'r Rhaglen Moderneiddio ar gyfer rhanddeiliaid a chyfathrebu a gwaith ar ymgyrchoedd hyrwyddo'r Rhaglen Uchelgais Economaidd a Chymunedol. Roedd Cyfarwyddwyr a Phenaethiaid Gwasanaeth wedi mentora pob un o aelodau'r 'Hwb'. Nid yw'r recriwtio ar gyfer cohort newydd 'yr Hwb' wedi bod yn llwyddiannus er cymaint y manteision

i'r sefydliad a'r unigolion sy'n cymryd rhan, felly byddwn yn cynnal ymgyrch newydd ar ddechrau'r haf gan ddefnyddio dulliau newydd i recriwtio i'r tîm.

Mae rhagor o'n prosiectau'n cael eu darparu oddi mewn i wasanaethau, gan elwa o'r hyfforddiant helaeth ar reoli prosiectau a ddarparwyd dros y ddwy flynedd diwethaf. O ganlyniad i hyn, mae ein hadnoddau ar gyfer Rheoli Prosiectau Corfforaethol yn llai, ac mae hyn yn cyfrannu at ein gallu i ymdopi â newid ac at ein heffeithlonrwydd.

Ymgysylltu â phobl leol a rhanddeiliaid eraill i sicrhau atebolrwydd clir i'r cyhoedd

…rydym yn cynnal deialog ac yn dangos atebolrwydd i reoleiddwyr allanol mewn ffordd weithgar a chynlluniedig

Rydym yn ymwneud yn rhagweithiol â rheoleiddio allanol, er enghraifft:

- cyfarfodydd rheolaidd i drafod datblygiadau, gwaith rheoleiddwyr allanol a chanlyniadau;
- cynnwys rheoleiddwyr allanol ac ymgynghori â nhw ar benderfyniadau allweddol a all effeithio ar ein trefniadau llywodraethu;
- gweithredu ar unrhyw welliannau y mae rheoleiddwyr allanol yn eu nodi yn eu hadroddiadau;
- cyflwyno adroddiadau gan reoleiddwyr allanol i'r pwyllgorau perthnasol er mwyn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i aelodau etholedig.

…rydym yn ymgysylltu'n effeithiol â'r cyhoedd a rhanddeiliaid eraill

Rydym yn cyhoeddi ein Datganiad Blynyddol o Gyfrifon, gan gynnwys yr hunanasesiad hwn ar ein trefniadau llywodraethu a gwella, ar ein gwefan ac mae ar gael i'w archwilio a'i herio gan y cyhoedd am y cyfnod penodedig. Rydym hefyd yn cyhoeddi Adroddiad Perfformiad Blynyddol fel y gall y cyhoedd weld pa mor dda yw ein perfformiad o ran cyflawni ein Cynllun Corfforaethol.

Mae ein fframwaith ar gyfer adborth a chwynion gan gwsmeriaid yn rhoi cyfle i gwsmeriaid wneud sylw am ein gwasanaethau. Byddwn yn ystyried y sylwadau hyn wrth benderfynu sut i gynllunio a gwella gwasanaethau.

Gellir gweld ein Strategaeth a Phecyn Cymorth Corfforaethol ar gyfer Ymgysylltu â'r Gymuned ar ein gwefan ac ar y fewnrwyd: mae'n adnodd defnyddiol i'r holl wasanaethau. Bydd y Strategaeth yn dod yn rhan o athroniaeth ymgysylltu'r holl wasanaethau er mwyn mabwysiadu safonau gofynnol. Mae'r Strategaeth a'r Pecyn Cymorth yn cael eu hadolygu'n unol â gofynion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol.

Rydym yn parhau i gadw mewn cysylltiad agos â'r 37 o gynghorau dinas, tref a chymuned yn y sir drwy gyfarfodydd 'clwstwr' a chyfarfod cydgysylltu blynyddol lle bydd y Prif Weithredwr, Arweinydd y Cyngor a Chadeirydd y Cyngor yn bresennol.

Roeddem wedi cynnal Arolwg o Breswylwyr yn 2015, ac rydym yn bwriadu defnyddio'r canlyniadau wrth ystyried sut i gyflenwi gwasanaethau yn y dyfodol. Roedd lefel yr ymateb (tua 700) yn is na'r lefelau mewn arolygon blaenorol, am ein bod wedi cynnal yr arolwg drwy ddulliau electronig, ar wahân i'r arolwg o ysgolion, er mwyn lleihau ei gostau'n sylweddol. Mae'r cyfraddau ymateb is yn effeithio ar y graddau y gellir ymddiried yn y canlyniadau ond maent yn dangos bod lefelau'r

bodlonrwydd yn is nag mewn blynyddoedd blaenorol mewn ymatebion i nifer o gwestiynau'r arolwg. Mae'r canlyniadau drafft wedi'u coladu a'u hadrodd i'r UDA ond bydd angen eu dadansoddi ymhellach cyn penderfynu ar y camau nesaf.

Mae gwasanaethau'n cynnal ymarferion ymgysylltu ac ymgynghori unigol, ar faterion penodol fel arfer, er enghraifft ar ein hadolygiad o'r ddarpariaeth o ysgolion a dyfodol cartrefi gofal, ac mae Gwasanaethau Cymorth Cymunedol yn cynnal Pythefnos Adborth yn rheolaidd ar eu gwasanaethau. Mae'r ymatebion a geir yn dylanwadu ar y dull o ddarparu gwasanaethau yn awr ac yn y dyfodol.

Wrth gyflawni Cynllun Integredig Sengl Sir Ddinbych (Cefnogi Annibyniaeth a Gwydnwch: Cynllun Lles Sir Ddinbych 2014-2018) rydym wedi cynnal ymarfer peilot ar gyfer Ymgysylltu â'r Gymuned ar sail Asedau yng Nghorwen o'r enw 'People to People / Pobl y Bobl'. Bydd y gwersi a ddysgir o'r ymarfer peilot hwn yn cyfrannu at arferion ymgysylltu cymunedol yn y dyfodol.

Rydym wedi gwella ein trefniadau ar gyfer ymgysylltu â busnesau'n sylweddol yn y 12 mis diwethaf, er ein bod yn sylweddoli bod gwaith i'w wneud o hyd. Rydym wedi ailstrwythuro'r tîm Datblygu Economaidd a Busnes er mwyn canolbwyntio'n fwy ar flaenoriaethau clir a phennu disgwyliadau clir i swyddogion o ran ymgysylltu â busnesau. Tair blaenoriaeth y tîm yw:

- ymgysylltu â busnesau;
- cydgysylltu cymorth a chyngor o ansawdd da i fusnesau;
- gweithredu prosiectau'r Rhaglen Uchelgais Economaidd a Chymunedol er budd busnesau, gan ganolbwyntio ar y canlynol:
  - gwneud defnydd o'r seilwaith digidol
  - cyngor a chymorth i fusnesau
  - datblygu sectorau twf economaidd
  - camau gweithredu i hybu twf economaidd canolau trefi
  - delio ag ymholiadau ynghylch buddsoddi.

Rydym hefyd wedi cyflwyno gwelliannau eraill ar gyfer ymgysylltu â busnesau, gan gynnwys:

- Mae'r Rhaglen Uchelgais Economaidd a Chymunedol wedi'i datblygu i gyflawni'r strategaeth Uchelgais Economaidd a Chymunedol, gyda nifer o fentrau newid allweddol sy'n canolbwyntio'n bennaf ar sicrhau canlyniadau a manteision i fusnesau i'w helpu i aros yn iach a thyfu.
- Mae'r cyswllt wyneb yn wyneb â busnesau wedi gwella'n gyson wrth i'r tîm Datblygu Economaidd a Busnes newydd gydweithio â busnesau lleol i hyrwyddo digwyddiadau fel 'Dydd Sadwrn y Busnesau Bach' a 'Cefnogwch eich Stryd Fawr'.
- Mae'r cyswllt wyneb yn wyneb hwn a'r adborth o'n Harolwg o Fusnesau yn 2015 wedi ein helpu i ddatblygu ein 'Business Bootcamp' yn gyfres o ddigwyddiadau sy'n rhoi sylw i fusnesau – y rhaglen 'Mawrth Busnes'. Mae'r gweithdai poblogaidd hyn i fusnesau wedi ymdrin â chyllid ac ariannu,

cyflogaeth, adnoddau dynol, a'r cyfryngau cymdeithasol ar gyfer busnes: bydd pob un o'r rhain yn cael ei gynnal eto i ateb y galw ychwanegol. Mae'r rhaglen hefyd yn cynnig cyfleoedd i fusnesau ymgysylltu â meysydd gwasanaeth penodol yn y Cyngor er mwyn meithrin cysylltiadau manteisiol.

- Mae'r Cyfarwyddwr Corfforaethol: Uchelgais Economaidd a Chymunedol ac Arweinydd y Cyngor wedi cynnal cyfres o gyfarfodydd strategol ac ymweliadau â busnesau allweddol ledled y sir. Mae'r Arweinydd wedi ymweld hefyd â nifer o fusnesau yng nghanol trefi i ddangos ein hymrwymiad i gefnogi busnesau a chasglu adborth am feysydd i'w gwella yn y dyfodol.
- Cafwyd mwy o lawer o gysylltu drwy ddulliau electronig ar ôl dechrau ffrwd Twitter a sefydlu gwefan blogio i gyfathrebu â busnesau mewn gwahanol ffyrdd. Mae deunydd y Cyngor ar y we ar gyfer busnesau wedi gwella drwy gydweithio â gwasanaethau eraill y Cyngor ac mae astudiaethau achos ar ffurf clipiau fideo wedi'u lansio drwy wefan blogio'r rhaglen Uchelgais Economaidd a Chymunedol er mwyn hybu prosiect Sir Ddinbych Ddigidol i gymell busnesau i fanteisio ar bosibiliadau band eang cyflym iawn.
- Rydym wedi rhoi system newydd ar waith i wella ein cronfa ddata o gysylltiadau â chwmnïau ac rydym yn ymchwilio i ffyrdd o amlhau'r defnydd ohoni. Rydym wedi'i defnyddio i hysbysu busnesau'n rheolaidd am ein digwyddiadau a mentrau ni a'r rheini a ddarperir gan sefydliadau eraill sy'n cynnig cymorth. Defnyddiwyd y system hefyd i gynnal a meithrin cysylltiadau mwy cynhyrchiol â busnesau allweddol.
- Erbyn hyn mae busnesau'n cymryd rhan yn ein prosiect 'Gwell Busnes i Bawb' drwy rith-grŵp o randdeiliaid sy'n fwy addas i anghenion y busnesau hyn. Rydym yn ystyried ymestyn y dull hwn o weithredu i wasanaethau eraill sy'n ymgysylltu â busnesau yn eu gwaith pob dydd.
- Rydym wedi cyflwyno proses symlach i hybu buddsoddi ar gyfer busnesau sy'n ystyried symud i'r sir neu ehangu yn y sir yn ogystal â Phecyn Cymorth Buddsoddi i helpu swyddogion i ddelio'n fwy effeithiol ag ymholiadau o'r fath. Yn yr adborth cyntaf a gafwyd, mae buddsoddwyr yn dweud bod y profiad yn un cadarnhaol iawn.
- Rydym wedi sefydlu cynllun grantiau datblygu i fusnesau bach sy'n cychwyn neu'n tyfu. Cafwyd croeso i'r cynllun ac mae nifer o fusnesau wedi mynegi diddordeb.

…rydym yn cyflawni ein cyfrifoldeb at ein staff mewn ffordd weithgar a chynlluniedig

Mae ein gweithdrefnau chwythu'r chwiban yn sicrhau bod cyflogeion yn gallu codi materion sy'n peri pryder yn rhydd gyda phobl a chyrff o bob math. Adolygwyd y weithdrefn hon yn ddiweddar a bydd yn cael ei lansio yn y misoedd nesaf.

Mae gennym nifer o offer (polisïau, gweithdrefnau, cynllunio gweithlu; cyfarfodydd un i un) i'n helpu i reoli ein hadnoddau staffio mewn ffordd effeithiol, gyson a theg. Rydym hefyd yn defnyddio amrywiaeth o ddulliau i sicrhau ein bod yn cynnwys ein cyflogeion a'u cynrychiolwyr mewn penderfyniadau. Byddwn yn cynnal arolygon o staff yn rheolaidd, ac roedd y gyfradd ymateb i arolwg 2015 wedi codi i 49% o'i

chymharu â'r gyfradd ymateb o 44.6% i arolwg 2013. Mae effeithiau'r toriadau ariannol a'r ailstrwythuro a moderneiddio cysylltiedig yn amlwg, ac mae'r ymateb i rai cwestiynau'n is o lawer na'r canlyniadau ar gyfer 2013. Yr ymatebion mwyaf trawiadol o bosibl yw'r rhai i gwestiynau allweddol am ymgysylltu â chyflogeion, er bod y canlyniadau'n weddol dda o hyd. Roedd yr arolwg yn dangos:

- bod llai o gyflogeion (76%) yn falch o weithio i'r Cyngor o'i gymharu â 83% yn 2013;
- bod llai o gyflogeion (83%) yn fodlon ar y Cyngor fel cyflogwr o'i gymharu ag 88% yn 2013;
- bod mwy na 90% o gyflogeion yn dweud eu bod yn mwynhau eu gwaith, yn gwybod beth a ddisgwylir ganddynt ac yn cyd-dynnu'n dda â'u cydweithwyr;
- bod y trefniadau ar gyfer rheoli newid wedi gwella, ond bod lle i wella eto o bosibl, gan mai dim ond 61% sy'n teimlo ein bod yn cynllunio ac yn cyflawni newidiadau'n dda;
- bod yr ymateb ar gyfathrebu yr un fath, gan mai dim ond 64% sy'n teimlo eu bod yn cael eu hysbysu'n dda am yr hyn sy'n mynd ymlaen yn eu gwasanaeth.

Mae rhai negeseuon cymysg yn codi o'r arolwg mewn perthynas â chyfathrebu, ac mae'n bosibl y bydd angen rhoi sylw i hyn. Ar y llaw arall, mae canran y rheini sy'n teimlo eu bod yn cael eu hysbysu'n dda am yr hyn sy'n mynd ymlaen ar draws y Cyngor wedi gwella, fel y mae'r ganran sy'n cyrchu ac yn darllen y Penawdau / neges y Prif Weithredwr, ond mae gostyngiad yn y nifer sy'n teimlo eu bod yn cael eu cynnwys mewn ymgynghori ar faterion allweddol ac yn y nifer sy'n credu y bydd uwch-reolwyr yn gweithredu ar sail canlyniadau'r arolwg. Mae canlyniadau'r cwestiynau ynghylch y weledigaeth gorfforaethol ar gyfer y dyfodol a'r hyder yng ngalluoedd y tîm arwain corfforaethol yn awgrymu o bosibl nad yw rhai negeseuon allweddol yn cael eu trosglwyddo.

Materion pwysig ym maes llywodraethu

Nid oes unrhyw faterion o bwys ym maes llywodraethu i'w cofnodi y flwyddyn hon.

Mae'r ddau fater pwysig ym maes llywodraethu a nodwyd y flwyddyn ddiwethaf mewn perthynas â darparwyr gwasanaethau amgen a chaffael corfforaethol wedi derbyn sylw bellach, er bod y ddau fater wedi'u cynnwys yn y Cynllun Gweithredu Gwella Llywodraethu yn Atodiad 1 er mwyn monitro'r camau gweithredu a sicrhau gwelliant parhaus.

Mae unrhyw faterion llai pwysig a nodwyd yn ein hunanasesiad wedi'u cynnwys hefyd yn y Cynllun Gweithredu Gwella Llywodraethu sy'n cael ei fonitro gan y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol.

Rydym yn bwriadu cymryd camau yn y flwyddyn i ddod i ddelio â'r materion a nodwyd yn ein Cynllun Gweithredu Gwella Llywodraethu er mwyn gwella ein trefniadau llywodraethu. Rydym wedi ein bodloni y bydd y camau hyn yn ateb yr angen am welliannau a nodwyd yn ein hadolygiad o effeithiolrwydd a byddwn yn monitro'r gweithredu arnynt yn ein hadolygiad blynyddol nesaf.

Llofnod: .... (Arweinydd) 2016

Llofnod: .... (Prif Weithredwr) 2016

Cynllun Gweithredu Gwella Llywodraethu

Maes i'w wella	Cam gweithredu	Cyfrifoldeb	Cyfnod
Darparwyr Gwasanaethau Amgen			
Mae angen i'r Cyngor sicrhau bod trefniadau llywodraethu cadarn ar waith ar gyfer yr holl wasanaethau allweddol a ddarperir gan ddarparwyr gwasanaethau amgen yn unol â'i fframwaith monitro newydd.	Adolygir y gwasanaeth refeniw a budd-daliadau bob blwyddyn drwy waith y gwasanaeth Archwilio Mewnol ar sicrwydd ariannol. Bydd hyn yn cynnwys adolygiad o drefniadau llywodraethu. Adolygir trefniadau gwasanaeth Cyngor ar Bopeth yn Chwarter 1 2016/17. Bydd yr agweddau gwerth am arian yn nhrefniadau GwE yn cael eu hadolygu'n flynyddol. Mae hyn yn digwydd yn awr ar gyfer 2015/16 ac mae wedi'i amserlennu ar gyfer Chwarter 4 2016/17.	Pennaeth Gwasanaethau Archwilio Mewnol	Hydref 2016 ac yn flynyddol ar ôl hynny Erbyn 30 Mehefin 2016 Yn mynd ymlaen ar gyfer 2015/16 ac yn flynyddol wedyn
Perfformiad			
Mae angen i'r Cyngor gyflawni cynllun gweithredu ei Strategaeth Dai er mwyn gwella'r ddarpariaeth o dai fforddiadwy yn y sir.	Mae adolygiad y tîm Archwilio Mewnol o'r cyflawni ar gynllun gweithredu'r Strategaeth Dai wedi'i amserlennu ar gyfer Chwarter 3 2015/16 er mwyn asesu cynnydd.	Pennaeth Gwasanaethau Archwilio Mewnol	Erbyn 31 Rhagfyr 2016

Maes i'w wella	Cam gweithredu	Cyfrifoldeb	Cyfnod
Mae adroddiad Swyddfa Archwilio Cymru ar gydnerthedd ariannol wedi nodi bod angen i'r Cyngor gryfhau ei ddull o gynhyrchu incwm.	Er bod ffioedd a thaliadau gwasanaeth wedi'u hystyried mewn cylchoedd cyllideb blaenorol, mae'r broses ddiwygiedig ar gyfer 2017/18 yn cynnwys mwy o lawer o ddadansoddi ar ffrydiau incwm gwasanaeth, gan gynnwys y taliadau unigol, y cyfanswm a godwyd, y cyfnod adolygu, etc. Bydd y data gwasanaeth hyn yn sail i gofrestr gorfforaethol o'r holl ffioedd a thaliadau. Mae'r broses gyllideb ar gyfer 2017/18 wedi dechrau ac mae'r data gwasanaeth yn cael eu dosbarthu ac fe'u hasesir ym mis Mehefin. Cyflwynir y canlyniadau cyntaf i aelodau etholedig ym mis Gorffennaf. Rydym yn gobeithio defnyddio'r data meincnodi cenedlaethol a gasglwyd yn ddiweddar gan Swyddfa Archwilio Cymru yn y broses asesu. Byddai dadl wedyn ar unrhyw benderfyniadau ynghylch ffioedd a thaliadau a'u heffaith yn cael ei hasesu ym mhroses y gyllideb gorfforaethol. Felly, erbyn diwedd Chwefror 2017 (h.y. diwedd proses y gyllideb), bydd y Cyngor wedi mabwysiadu dull cryfach o ddelio â ffioedd a thaliadau.	Prif Swyddog Cyllid	Chwefror 2017
Cyfansoddiad			
Mae angen cwblhau'r adolygiad o Gyfansoddiad y Cyngor, er mwyn cynnwys cynllun dirprwyo newydd ar ôl ailstrwythuro gwasanaethau.	Cwblhau'r adolygiad a'i gyflwyno i'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol, ac wedyn i'r Cyngor i'w gymeradwyo.	Pennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol, Democrataidd ac Adnoddau Dynol	Gorffennaf 2016

Maes i'w wella	Cam gweithredu	Cyfrifoldeb	Cyfnod
Fframwaith Polisi			
Mae angen cwblhau'r adolygiad o bolisi gwrth-dwyll a llygredd y Cyngor a'i lansio i hybu ymwybyddiaeth ym mhob rhan o'r sefydliad.	Cwblhau'r adolygiad a'i gyflwyno i'r Tîm Gweithredu Corfforaethol a'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol. Ei gymeradwyo'n derfynol gan y Cabinet.	Pennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol, Democrataidd ac Adnoddau Dynol	Gorffennaf 2016
Trefniadau Craffu			
Mae presenoldeb aelodau etholedig yng nghyfarfodydd y Pwyllgorau Craffu wedi gostwng yn sylweddol.	Rydym wedi cytuno â'r Cyngor i sefydlu gweithgor o aelodau etholedig i edrych ar amseroedd a lleoliadau'r pwyllgorau. Rydym hefyd yn ystyried rhai newidiadau cyfansoddiadol eraill, fel dileu'r cyfyngiad ar aelodau'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol rhag bod yn aelodau o bwyllgorau craffu eraill, rhyddhau'r Is-gadeirydd i fod yn aelod o bwyllgorau heblaw'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol a'r mater o ganiatáu dirprwyon mewn cyfarfodydd. Mae pwnc presenoldeb wedi'i godi nifer o weithiau gydag arweinwyr y grwpiau, ac mae cadeiryddion pwyllgorau wedi'u hannog i hyrwyddo presenoldeb yn eu cyfarfodydd.	Pennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol, Democrataidd ac Adnoddau Dynol	Gwaith yn mynd ymlaen a bydd yn parhau drwy gydol 2016/17

Maes i'w wella	Cam gweithredu	Cyfrifoldeb	Cyfnod
Ymgysylltu â Rhanddeiliaid			
Cafwyd cyfradd ymateb wael i Arolwg o Breswylwyr 2015. Ar 31 Mawrth 2016, nid oedd y canlyniadau eto wedi'u cwblhau a'u cyhoeddi na'r camau nesaf wedi'u cytuno i ymateb i faterion a oedd wedi codi.	Mae'r canlyniadau wedi'u coladu a'u dadansoddi bellach. Mae adroddiad cryno i'w gyflwyno i Friffio'r Cabinet ym Mai 2016 ac wedyn i Bwyllgor Craffu. Sefydlwyd yr arolwg hwn i ategu'r Cynllun Corfforaethol presennol, sydd yn ei flwyddyn olaf. Bydd swyddogion yn cwrdd cyn hir i ddatblygu strategaeth ymgysylltu ehangach a fydd yn rhoi gwell gwybodaeth am bryderon preswylwyr. Bydd hyn yn cyfrannu i'r cynllun corfforaethol newydd ac yn helpu i ddatblygu cynllun lles nesaf y sector cyhoeddus.	Pennaeth Gwella Busnes a Moderneiddio Pennaeth Cwsmeriaid, Cyfathrebu a Marchnata	Tachwedd 2016

Maes i’w wella	Cam gweithredu	Cyfrifoldeb	Cyfnod
Caffael			
Gan fod y Cyngor bellach wedi cymeradwyo Strategaeth Gaffael a Rheolau Gweithdrefnau Contract (RhGCau) newydd, mae angen iddo sicrhau bod gwasanaethau’n eu mabwysiadu ac yn cydymffurfio â nhw.	• Cynhelir sesiynau hyfforddi ar y Strategaeth Gaffael a’r RhGCau newydd a byddant yn parhau tra bydd galw amdanynt.	Rheolwr Rhaglen – Caffael	31 Rhagfyr 2016
	• Datblygu set o fesuryddion perfformiad a chamau gwella i’w chynnwys yng nghynllun gwasanaeth Cyfleusterau, Asedau a Thai 2016/17, er mwyn mesur cynnydd ar weithredu’r strategaeth a chydymffurfio â’r RhGCau.	Rheolwr Rhaglen – Caffael	30 Mehefin 2016
	• Ailstrwythuro’r tîm caffael corfforaethol i sicrhau ei fod wedi’i drefnu mewn ffordd a fydd yn creu’r gallu a’r galluogrwydd sydd eu hangen i gyflawni’r strategaeth a chymhwyso’r RhGCau.	Pennaeth Cyfleusterau, Asedau a Thai	30 Medi 2016
	• Cyflwyno adroddiad i’r Pwyllgor Craffu Perfformiad er mwyn craffu ar y cynnydd a gafwyd ar weithredu’r strategaeth a gweld a yw holl wasanaethau’r Cyngor yn cymhwyso’r RhGCau newydd .	Rheolwr Rhaglen – Caffael	31 Rhagfyr 2016
	• Llunio adroddiad blynyddol yn disgrifio’r perfformiad ar sail y mesurau a gytunwyd.	Rheolwr Rhaglen – Caffael	30 Mehefin 2016
	• Bydd adolygiad y tîm Archwilio Mewnol yn cynnwys asesiad o gydymffurfiaeth â’r strategaeth a’r RhGCau	Pennaeth Gwasanaethau Archwilio Mewnol	31 Mawrth 2017

Adran 7: Geirfa

ADDASIAD BLWYDDYN FLAENOROL - Addasiadau materol sy'n ymwneud â blynyddoedd blaenorol sy'n deillio o newidiadau mewn polisïau cyfrifo neu o gywiro gwallau sylfaenol. Nid yw hyn yn cynnwys cywiriadau neu addasiadau dro ar ôl tro i'r rhagamcanion cyfrifo yn y blynyddoedd blaenorol.
ADENILLION A DDISGWYLIR AR ASEDAU PENSIWN - Mewn cynllun â buddion diffiniedig wedi ei ariannu, dyma gyfradd gyfartalog yr adenillion a ddisgwylir yn ystod gweddill oes y rhwymedigaeth sy'n berthynol i'r asedau gwirioneddol sydd wedi eu dal gan y cynllun. Mae'n cynnwys incwm a newidiadau i werth teg ond mae'n net o dreuliau'r cynllun.
AMHARIAD - Gostyngiad yng ngwerth ased anghyfredol nes bod yn is na'r swm sydd i'w gario ar y fantolen. Gall amhariad fod o ganlyniad i dreuliant budd economaidd (amhariad budd economaidd) neu gwymp cyffredinol mewn prisiau.
AMORTEIDDIAD - Dileu dyled yn raddol, megis benthyciad, trwy wneud taliadau rheolaidd dros gyfnod penodedig o amser. Rhaid i daliadau o'r fath fod yn ddigonol i gyfarch y prifswm a'r llog.
ARCHWILIO CYFRIFON - Adolygiad annibynnol o faterion ariannol yr Awdurdod.
ARDRETHI ANNOMESTIG - Ardoll ar fusnesau yw Ardreth Annomestig, sy'n seiliedig ar gyfradd genedlaethol yn y bunt, a osodwyd gan y llywodraeth a'i lluosi â gwerth trethiannol asesedig yr eiddo y maent yn ei feddiannu. Fe'i cesglir gan y Cyngor ar ran llywodraeth ganolog ac yna caiff ei hailddosbarthu i gefnogi costau gwasanaethau.
ARIAN PAROD - Yn cynnwys arian parod mewn llaw ac adneuon ar gais.
ARIANNU CYFALAF - Cyllid y cafwyd gafael arno i dalu am wariant cyfalaf. Mae amryfal ffyrdd o ariannu gwariant cyfalaf gan gynnwys benthyca, prydlesu, ariannu refeniw uniongyrchol, derbynion cyfalaf y gellir eu defnyddio, grantiau cyfalaf, cyfraniadau cyfalaf, cronfeydd refeniw wrth gefn a chronfeydd wrth gefn a glustnodwyd.
ASED - Eitem y mae iddi werth ariannol i'r awdurdod. Caiff asedau eu dosbarthu naill yn rhai cyfredol neu'n rhai anghyfredol.

- Bydd ased cyfredol yn cael ei defnyddio neu'n peidio â bod o unrhyw werth materol o fewn y flwyddyn ariannol nesaf (e.e. arian parod a stoc);
- Bydd ased anghyfredol o fudd i'r Awdurdod ac i'r gwasanaeth y mae'n ei wasanaethu am gyfnod sy'n hwy na blwyddyn a gall fod yn ddiriaethol e.e. adeilad ysgol, neu'n anniriaethol, e.e. trwyddedau meddalwedd gyfrifiadurol.

ASED DIGWYDDIADOL - Ased tebygol sy'n deillio o ddigwyddiadau yn y gorffennol yw ased digwyddiadol, na ellir cadarnhau ei fodolaeth ond trwy un neu ragor o ddigwyddiadau ansicr yn y dyfodol nad ydynt yn llwyr o fewn rheolaeth yr Awdurdod.
ASEDAU ANNIRIAETHOL - Ased anariannol adnabyddadwy heb iddo unrhyw sylwedd ffisegol yw ased anniriaethol. Yr asedau anniriaethol y deuir o hyd iddynt amlaf o fewn awdurdodau lleol yw meddalwedd gyfrifiadurol.
ASEDAU CYMUNEDOL - Asedau y mae'r Cyngor yn bwriadu dal ei afael ynddynt am yr hir dymor, nad oes iddynt unrhyw oes ddefnyddiol benodadwy a gallai hynny gyfyngu ar sut y gellir eu gwaredu. Esiamplau o asedau cymunedol yw parciau ac adeiladau hanesyddol.
ASEDAU ISADEILEDD - Asedau anghyfredol sy'n perthyn i'r Cyngor na ellir eu trosglwyddo na'u gwerthu, na ellir ond adfer gwariant arnynt trwy wneud defnydd parhaus o'r ased a grëwyd. Mae priffyrdd, llwybrau a phontydd yn enghreifftiau.
BENTHYCA DROS DRO - Arian sy'n cael ei fenthyg am gyfnod o lai na blwyddyn.
BENTHYCIAD MEDDAL - Benthyciad a wnaed yn ddi-log neu ar gyfradd is na chyfradd y farchnad, fel arfer oherwydd rhesymau polisi. Bydd benthyciadau o'r fath yn aml yn

cael eu rhoi i unigolion neu sefydliadau y mae'r Cyngor yn credu sy'n dod â budd i'r boblogaeth leol.

BUDD-DALIADAU TAI - System o gymorth ariannol i unigolion tuag at rai costau tai penodol a weinyddir gan awdurdodau ac y derbynnir cymhorthdal ar ei gyfer gan Lywodraeth Ganolog.

BUDDIANNAU Â DISGRESIWN (PENSIYNAU) - Buddiannau ymddeoliad, nad oes gan y cyflogwr unrhyw rwymedigaeth gyfreithiol, gytundebol nac adeiladol i'w dyfarnu, ac a gânt eu dyfarnu'n ôl pwerau disgresiwn yr Awdurdod megis y Rheoliadau Cynlluniau Pensiwn Llywodraeth Leol (Buddiannau, Aelodaeth a Chyfraniadau) 2007.

BUDDIANNAU GWEITHWYR - Pob ffurf o gydnabyddiaeth a roddir gan y Cyngor yn gyfnewid am wasanaeth a gyflawnwyd gan ei weithwyr.

BUDDION YMDDEOL - Pob mathau o ystyriaeth sy'n cael ei roi gan gyflogwr i'w cyfnewid am wasanaethau gan y gweithwyr sy'n daladwy ar ôl cwblhau'r gyflogaeth.

BUDDSODDIADAU (CRONFA BENSIWN) - Gwneir cyfrif o fuddsoddiadau'r Gronfa Bensiwn yn y datganiadau ar gyfer y gronfa honno. Fodd bynnag, mae'n ofynnol hefyd ar i awdurdodau ddatgelu, fel rhan o'r datgeliadau sy'n ymwneud â buddiannau ymddeol, pa gyfran o asedau'r cynllun pensiwn sydd i'w priodoli sy'n gysylltiedig â'u rhwymedigaethau gwaelodol.

BUSNES GWEITHREDOL - Y cysyniad fod y Datganiad Cyfrifon yn cael ei baratoi gan dybio y bydd y Cyngor yn parhau i fodoli'n weithredol yn y dyfodol rhagweladwy.

BWRDD BENTHYCA GWAITH CYHOEDDUS (PWLB) - Asiantaeth Llywodraeth Ganolog sy'n darparu benthyciadau am un flwyddyn a mwy i awdurdodau ar gyfraddau llog sydd ddim ond ychydig yn uwch na'r cyfraddau llog y gall y llywodraeth ei hun eu benthyca.

BYWYD ECONOMAIDD DEFNYDDIOL (UEL) - Y cyfnod lle bydd y Cyngor yn cael budd o ddefnyddio ased anghyfredol.

CIPFA - Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth.

COSTAU ADNEWYDDU DIBRISIEDIG - Dull prisio sy'n rhoi brasamcan gydnabyddedig o werth eiddo arbenigol ar y farchnad. Mae'n rhoi amcangyfrif o werth defnydd presennol y tir ar y farchnad, ynghyd â'r costau adnewyddu gros presennol ar gyfer yr adeilad a llai dirywiad materol yr ased o gymharu â'i gyflwr materol presennol.

COSTAU GWASANAETH BLAENOROL (PENSIYNAU) - Mewn cynllun pensiwn â buddion diffiniedig, y cynnydd yng ngwerth presennol rhwymedigaethau'r cynllun pensiwn mewn perthynas â gwasanaeth gweithiwr mewn cyfnodau blaenorol sy'n codi yn y cyfnod presennol o ganlyniad i gyflwyno neu wella buddiannau ymddeol.

COSTAU GWASANAETH CYFREDOL (PENSIYNAU) - Y cynnydd yng ngwerth presennol rhwymedigaethau'r cynllun pensiwn â buddion diffiniedig, sydd i'w disgwyl o ganlyniad i wasanaeth gweithwyr yn ystod y cyfnod presennol.

COSTAU HEB EU DOSBARTHU - Gorbenion yw'r rhain nad oes unrhyw ddefnyddiwr yn cael budd ohonynt bellach ac felly ni chânt eu dosrannu i wasanaethau.

COSTAU LLOG (PENSIYNAU) - Mewn cynllun â buddion diffiniedig, y cynnydd disgwyliedig yn ystod y cyfnod yng ngwerth cyfredol rhwymedigaethau'r cynllun oherwydd bod y buddion yn nes o un cyfnod at y setliad.

CRAIDD CORFFORAETHOL A DEMOCRATAIDD - Mae'r craidd corfforaethol a democrataidd yn cynnwys pob gweithgaredd y mae awdurdodau lleol yn ymwneud â nhw yn benodol oherwydd eu bod yn awdurdodau etholedig, amlbwrpas. Mae costau'r gweithgareddau hyn felly yn ychwanegol at y costau y byddai rhes o gyrff annibynnol, un-pwrpas, a enwebwyd yn ei wario wrth reoli'r un gwasanaethau. Nid oes sail resymegol felly dros ddosrannu'r costau hyn i wasanaethau.

CREDYDWR - Swm sy’n ddyledus gan y Cyngor am waith a wnaed, nwyddau a dderbyniwyd neu wasanaethau a gyflenwyd o fewn y cyfnod cyfrifo, ond na wnaed taliad ar eu cyfer cyn diwedd y cyfnod cyfrifo.
CRONFA YMDDIRIEDOLAETH - Arian sy’n cael ei weinyddu gan yr Awdurdod ar gyfer pwrpasau fel gwobrau, elusennau, prosiectau penodol, ac ar ran plant dan oed.
CRONFEYDD WRTH GEFN - Croniant arian dros ben, diffyg ariannol a neilltuad arian dros y blynyddoedd diwethaf. Mae cronfeydd refeniw wrth gefn ar gael a gellir eu gwario neu eu clustnodi ar ddisgresiwn y Cyngor. Ni ellir defnyddio rhai cronfeydd cyfalaf fel y Gronfa Adbrisio Wrth Gefn i dalu’r gwariant presennol.
CRONIADAU - Symiau a gânt eu cynnwys yn y cyfrifon terfynol i gydnabod incwm a gwariant refeniw a chyfalaf a enillwyd neu a wariwyd yn ystod y flwyddyn ariannol, ond na dderbyniwyd neu na wnaed taliad gwirioneddol ar eu cyfer erbyn 31 Mawrth.
CYFNOD CYFRIFO - Y cyfnod amser y mae a wnelo’r cyfrifon ag o, sydd fel arfer yn gyfnod o ddeuddeg mis yn dechrau ar 1 Ebrill. Diwedd y cyfnod cyfrifo yw dyddiad y fantolen.
CYFRADD LLOG GWIRIONEDDOL - Dyma’r gyfradd llog sydd ei hangen i ddisgowntio amcangyfrif y llif yr arian prifswm a’r llog yn ystod oes ddisgwyliedig yr offeryn ariannol er mwyn bod yn hafal â swm y gydnabyddiaeth gychwynnol.
CYFRIF INCWM A GWARIANT - Cyfrif refeniw’r Cyngor sy’n adrodd am gostau net y flwyddyn ar gyfer y swyddogaethau y mae’n gyfrifol amdanynt, ac sy’n dangos sut mae’r costau hynny wedi cael eu hariannu o braeseptau, grantiau ac incwm arall.
CYFRIF REFENIW TAI (CRT) - Cyfrif ar wahân i Gronfa’r Cyngor, sy’n cynnwys gwariant ac incwm sy’n deillio o’r ddarpariaeth tai a gynigir gan yr Awdurdod.
CYLLIDEB - Y refeniw net a’r gwariant cyfalaf rhagweladwy dros y cyfnod cyfrifo.
CYMHORTHDAL NEGYDDOL - Pe bai’r Cyfrif Cymhorthdal Refeniw Tai yn cynhyrchu canlyniad, sy’n tybio fod incwm y Cyngor yn uwch na’i wariant, byddai sefyllfa o 'Gymhorthdal Negyddol’ yn digwydd. Pe digwydd hynny byddai’n rhaid i’r awdurdod dalu swm sy’n gyfwerth â’r gwarged tybiannol, o’i Gyfrif Refeniw Tai i’r Llywodraeth.
CYNLLUN ARIANNU PREIFAT(PFI) - Yn nodweddiadol, mae trefniadau PFI yn cynnwys endid sector preifat yn adeiladu neu’n gwella eiddo sy’n cael ei ddefnyddio i ddarparu gwasanaeth cyhoeddus, a gweithredu a chynnal yr eiddo hwnnw am gyfnod amser penodol ar ran y corff sector cyhoeddus. Bydd y corff sector cyhoeddus yn talu am gael defnyddio’r asedau a’r gwasanaethau cysylltiedig dros gyfnod y trefniant trwy daliad unedol.
CYNLLUN PENSIWN Â BUDDION DIFFINIEDIG - Cynlluniau pensiwn y mae’r buddion sy’n cael eu derbyn gan eu haelodau yn annibynnol ar y cyfraniadau a delir a heb fod yn gysylltiedig yn uniongyrchol â’r hyn sy’n cael ei fuddsoddi yn y cynllun.
CYWERTHOEDD ARIAN PAROD - Buddsoddiadau hynod hylifol, byr dymor, sy’n hawdd eu cyfnewid am symiau hysbys o arian parod ac sy’n amodol ar risg ansylweddol o unrhyw newid yn eu gwerth.
DARPARIAETH - Swm sy’n cael ei roi i un ochr yn y cyfrifon ar gyfer rhwymedigaethau neu golledion i’r dyfodol sy’n debygol neu'n debygol iawn o ddigwydd, ond mae’r symiau neu’r dyddiadau y byddant yn digwydd yn ansicr.
DERBYNIADAU CYFALAF - Yr incwm a wneir wrth waredu tir neu asedau anghyfredol eraill. Gellir defnyddio cyfran o dderbyniadau cyfalaf Tai i ariannu gwariant cyfalaf newydd, yn rhwym wrth reolau sydd wedi eu hamlinellu gan y Llywodraeth, ond ni ellir eu defnyddio i ariannu gwariant refeniw ar wahân i Wariant Refeniw a Ariennir o Gyfalaf Trwy Statud.
DIBRISIANT - Mesuriad o gostau traul, defnydd neu ostyngiad arall yn oes economaidd ddefnyddiol asedau anghyfredol yr Awdurdod yn ystod y cyfnod cyfrifo, p’un ai bod

hynny oherwydd defnydd, treigl amser, neu ddarfodiad o ganlyniad i newidiadau technolegol neu newidiadau eraill.

DIGWYDDIADAU AR ÔL DYDDIAD Y FANTOLEN - Digwyddiadau ar ôl dyddiad y Fantolen yw'r digwyddiadau hynny, boed ffafriol neu anffafriol, sy'n digwydd rhwng dyddiad y fantolen a'r dyddiad yr awdurdodir cyhoeddi'r Datganiad Cyfrifon.

DULL RHAGAMCANU UNEDAU - Dull prisio buddion cronedig lle bydd y rhwymedigaethau cynllun pensiwn yn darparu ar gyfer rhagamcan enillion. Y buddion cronedig yw'r buddion ar gyfer gwasanaeth hyd at bwynt penodol mewn amser, dim ots a oes hawliau personol neu beidio.

DYLED - Dyled yw pan fo taliad yn ddyledus gan y Cyngor i unigolyn neu sefydliad arall.

- Mae dyled gyfredol yn swm a ddaw'n daladwy neu y gellid ei alw i mewn o fewn y cyfnod cyfrifo nesaf, e.e. credydwyr neu ddyled arian parod.
- Dyled ohiriedig yw swm sydd, trwy drefniant, yn daladwy y tu hwnt i'r flwyddyn nesaf ar ryw adeg yn y dyfodol, neu sydd i'w ad-dalu gyda swm blynyddol dros gyfnod o amser.

DYLED DDIGWYDDIADOL - Gall dyled ddigwyddiadol fod naill ai:

- yn rhwymedigaeth ddichonadwy sy'n deillio o ddigwyddiadau yn y gorffennol, na ellir cadarnhau eu bodolaeth ond trwy un neu ragor o ddigwyddiadau ansicr yn y dyfodol nad ydynt yn llwyr o fewn rheolaeth yr Awdurdod, neu
- yn rhwymedigaeth bresennol sy'n deillio o ddigwyddiadau yn y gorffennol pan nad yw'n debygol fod angen trosglwyddo buddiannau economaidd, neu pan na ellir mesur swm y rhwymedigaeth yn ddigon dibynadwy.

DYLEDWR - Swm sy'n ddyledus i'r Cyngor am waith a wnaed, nwyddau a dderbyniwyd neu wasanaethau a gyflenwyd o fewn y cyfnod cyfrifo, ond na wnaed taliad ar eu cyfer cyn diwedd y cyfnod cyfrifo.

EIDDO BUDDSODDI - Eiddo sy'n cael ei ddal yn unig er mwyn cael enillion rhenti neu adbrisiant cyfalaf neu'r ddau.

EITEMAU ANGHYFFREDIN - Eitemau o bwys, sydd â graddfa fawr o abnormaledd, sy'n deillio o ddigwyddiadau neu drafodion oddi allan i weithgarwch arferol yr awdurdod nad oed disgwyl iddynt ddigwydd eto. Nid ydynt yn cynnwys eitemau eithriadol, nac yn cynnwys eitemau o gyfnod blaenorol dim ond oherwydd eu bod yn gysylltiedig â chyfnod blaenorol.

EITEMAU EITHRIADOL - Eitemau o bwys sy'n deillio o faterion neu drafodion sydd o fewn gweithgareddau arferol yr Awdurdod y mae angen eu datgelu ar wahân yn rhinwedd eu maint neu eu nifer er mwyn rhoi cynrychiolaeth deg o'r cyfrifon.

ENILLION A CHOLLEDION ACTIWARAIDD - Mewn cynllun pensiwn â buddion diffiniedig, y newidiadau mewn gwargedau neu ddiffygion actiwaraidd sy'n digwydd oherwydd:

- nad yw digwyddiadau wedi cyd-fynd â'r rhagdybiaethau actiwaraidd a wnaed ar gyfer y prisiad diwethaf (profi enillion a cholledion); neu
- fod y rhagdybiaethau actiwaraidd wedi amrywio

GRANT CYNNAL REFENIW - Grant a dalwyd gan y Lywodraeth Ganolog i awdurdodau, sy'n cyfrannu at gost cyffredinol eu gwasanaethau.

GRANTIAU LLYWODRAETH - Grantiau gan y llywodraeth tuag at wariant refeniw neu gyfalaf yn gyfnewid am gydymffurfiaeth yn y gorffennol neu yn y dyfodol ag amodau penodol yn ymwneud â gweithgareddau'r Cyngor. Gall y grantiau fod yn benodol i gynllun neilltuol neu gallant fod yn cefnogi gwariant refeniw neu gyfalaf (yn y drefn honno) yr Awdurdod yn gyffredinol.

GWAITH AR Y GWEILL - Cost gwaith a wnaed ar brosiect anghyflawn ar ddyddiad y fantolen, ac y dylid rhoi cyfrif amdano.

GWARIANT CYFALAF - Gwariant wrth gaffael ased anghyfredol, a fydd yn cael ei defnyddio i ddarparu gwasanaethau y tu hwnt i'r cyfnod cyfrifo presennol neu wariant sy'n ychwanegu at werth ased anghyfredol bresennol, yn hytrach na dim ond cynnal y gwerth hwnnw'n unig.

GWARIANT REFENIW - Gwariant darparu gwasanaethau o ddydd i ddydd.

GWARIANT REFENIW A ARIENNIR O GYFALAF TRWY STATUD (REFCUS) - Gwariant y gellir ei ddosbarthu fel arian cyfalaf i bwrpasau ariannu pan nad yw'n arwain at nodi gwariant ar y Fantolen fel ased anghyfredol. Mae hyn i'w alluogi i gael ei ariannu o adnoddau cyfalaf. Enghreifftiau o REFCUS yw grantiau o natur cyfalaf i sefydliadau gwirfoddol.

GWEITHGAREDDAU BUDDSODDI - Caffael a gwaredu asedau tymor hir a buddsoddiadau eraill nad ydynt wedi eu cynnwys o fewn cywerthoedd arian parod.

GWEITHGAREDDAU CYLLIDO - Gweithgareddau sy'n arwain at newidiadau ym maint ac yng nghyfansoddiad y prifswm a dderbyniwyd neu a ad-delir i ddarparwyr cyllid allanol.

GWEITHGAREDDAU GWEITHREDOL - Gweithgareddau'r Cyngor nad ydynt yn weithgareddau buddsoddi nac ariannu.

GWERTH DEFNYDD PRESENNOL - Y swm yr amcangyfrifir y dylai eiddo gyfnewid amdano ar ddyddiad prisiad rhwng prynwr parod a gwerthwr parod mewn gwerthiant hyd braich, yn dilyn ei farchnata'n briodol fel y bo'r partïon wedi gweithredu yn wybodus, yn ddarbodus a heb eu gorfodi. Tybir y rhoir meddiant, yn wag, i'r prynwr o bob rhan o'r eiddo y mae eu hangen ar y busnes gan ddiystyru unrhyw ddefnydd amgen posibl ac unrhyw nodweddion eraill o'r eiddo a fyddai'n achosi i'w werth ar y farchnad fod yn wahanol i'r hyn y byddai ei angen i gymryd lle'r potensial gwasanaeth gweddillol am y costau lleiaf.

GWERTH GWEDDILLIOL - Gwerth gwireddadwy net yr ased ar ddiwedd ei fywyd defnyddiol.

GWERTH LLYFR NET - Y swm a nodir ar gyfer asedau anghyfredol yn y fantolen, h.y. eu costau hanesyddol neu eu gwerth presennol llai y symiau cronnus a roddir ar gyfer dibrisiant ac amhariad.

GWERTH TEG - Gwerth teg unrhyw ased yw'r swm y gellir ei gyfnewid amdano, neu setliad dyled, rhwng partïon gwybodus, parod mewn gwerthiant hyd braich.

GWERTH TRETHADWY - Gwerth rhent tybiedig blynyddol yr eiddo, sy'n cael ei ddefnyddio i bwrpasau ardrethi annomestig.

INCWM - Symiau y mae'r Cyngor yn eu derbyn neu'n disgwyl eu derbyn o unrhyw ffynhonnell, gan gynnwys ffioedd, gwerthiannau a grantiau.

ISAFSWM DARPARIAETH REFENIW - Yr isafswm y mae'n rhaid codi ar ei gyfer yn y cyfrif refeniw bob blwyddyn er mwyn gallu darparu ar gyfer ad-dalu benthyciadau a symiau eraill sydd wedi cael eu benthyca gan y Cyngor.

LLIFOEDD ARIAN - Mewnlif ac all-lif arian parod a chywerthoedd arian parod.

MATEROLIAETH - Y cysyniad y dylai'r Datganiad Cyfrifon gynnwys yr holl symiau, y byddai disgwyl iddynt, pe caent eu gadael allan neu eu camddyfynnu, arwain at lurgunio'r datganiadau ariannol a chamarwain defnyddwyr y cyfrifon maes o law.

OFFERYN ARIANNOL - Unrhyw gontract sy'n peri bod ased ariannol gan y naill endid ac yn peri bod dyled ariannol neu offeryn ecwiti gan y llall. Mae'r term yn cynnwys asedau ariannol a dyledion ariannol, o dderbyniadwyon masnachu (anfonebau dyledus) a thaladwyon masnachu (anfonebau dyladwy) syml hyd at ddeilliadau cymhleth a deilliadau sefydlog.

PARTÏON CYSYLLTIEDIG - Credir bod partïon yn gysylltiedig os oes gan un parti y gallu i reoli'r parti arall neu ddylanwadu yn sylweddol ar y parti arall wrth wneud penderfyniadau ariannol neu weithredol.

PARTNERIAETHAU PREIFAT CYHOEDDUS (PPC) - Menter ar y cyd lle bydd partner sector preifat yn cytuno i roi gwasanaethau i, neu ar ran sefydliad sector cyhoeddus. Mae Cynllun Ariannu Preifat yn fath o PPC.

POLISÏAU CYFRIFO - Yr egwyddorion, y seiliau, y confensiynau, y rheolau a'r arferion penodol a gymhwysir gan y Cyngor wrth baratoi a chyflwyno ei ddatganiadau ariannol.

PRAESEPT - Yr ardoll y bydd awdurdodau praeseptio yn ei chodi ar awdurdodau bilio, sy'n ei gwneud yn ofynnol ar i'r olaf gasglu incwm gan drethdalwyr y cyngor ar eu rhan.

PRYDLES - Cytundeb pan fo'r prydleswr yn rhoi'r hawl i'r prydlesai ddefnyddio ased am gyfnod, yn gyfnewid am daliad neu gyfres o daliadau.

PRYDLES ARIANNOL - Prydles sy'n trosglwyddo bron y cyfan o'r risgiau a'r gwobrau sy'n gysylltiedig â bod yn berchen ar ased i'r prydleswr.

PRYDLES WEITHREDOL - Prydles pan fo perchnogaeth yr ased anghyfredol yn aros gyda'r prydleswr.

RHAGLEN GYFALAF - Y cynlluniau cyfalaf y mae'r Cyngor yn bwriadu eu gweithredu mewn cyfnod penodedig.

RHESTRAU EIDDO - Yr eitemau hynny o ddeunyddiau crai ac o gyflenwadau y mae'r Awdurdod wedi eu caffael ac sy'n cael eu dal ganddynt yn y disgwyl y bydd iddynt ddefnydd yn y dyfodol.

RHWYMEDIGAETHAU'R CYNLLUN PENSIWN - Rhwymedigaethau cynllun pensiwn â buddion diffiniedig ar gyfer treuliau sy'n ddyledus ar ôl dyddiad y prisiant. Mae rhwymedigaethau'r cynllun sydd wedi eu mesur yn defnyddio'r dull rhagamcanu unedau yn adlewyrchu'r buddiannau y mae'r cyflogwr wedi ymrwymo i'w darparu am wasanaeth hyd at ddyddiad y prisiad.

TÂL - Bydd pob swm sy'n cael ei dalu neu ei dderbyn gan weithiwr a symiau sy'n ddyledus trwy lwfansau treuliau (os yw'r symiau hynny yn berthnasol i dreth incwm y DU) a gwerth ariannol unrhyw fuddiannau sy'n cael eu derbyn, ac eithrio mewn arian parod.

TRAFODION PARTION CYSYLLTIEDIG - Mae'r Cod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn ei gwneud yn ofynnol i ddatgelu unrhyw drafodion pwysig rhwng yr Awdurdod a phartïon cysylltiedig i sicrhau bod budd-ddeiliaid yn ymwybodol pan fydd y trafodion hyn yn digwydd a swm a goblygiadau hynny.

TREFNIADAU ASIANTAETHOL - Trefniant rhwng dau sefydliad pan fydd un yn gweithredu fel asiant, yn casglu arian ar ran y llall, ac yna'n talu'r arian iddo.. Enghraifft o hyn yw casgliadau Ardrethi Annomestig Cenedlaethol, pan fo'r Cyngor yn gweithredu fel yr asiant bilio ar ran llywodraeth ganolog, yn casglu arian gan dreth dalwyr ar ran llywodraeth ganolog ac yna talu'r arian hwnnw yn ei flaen iddynt.

TREFNIANT CONSESIWN GWASANAETH - Mae cytundeb consesiwn gwasanaeth yn gyffredinol yn golygu y bydd y rhoddwr (corff sector cyhoeddus fel arfer) yn cyfleu i'r gweithredwr (endid sector preifat fel arfer), am gyfnod y consesiwn, yr hawl i ddarparu gwasanaethau sy'n rhoi mynediad i'r cyhoedd i gyfleusterau economaidd a chymdeithasol mawr.

Y FANTOLEN - Datganiad ynglŷn ag asedau, dyledion a chronfeydd wrth gefn a gofnodwyd ar ddiwedd y cyfnod cyfrifo.